

Obsah

I Usnesení, doporučení a stanoviska

STANOVISKA

Evropský hospodářský a sociální výbor

494. plenární zasedání EHSV ve dnech 10. a 11. prosince 2013

2014/C 170/01	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Na cestě k makroregionální strategii EU pro rozvoj hospodářské, sociální a územní soudržnosti ve Středomoří (stanovisko z vlastní iniciativy)	1
2014/C 170/02	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Statistické nástroje k měření dobrovolné činnosti (stanovisko z vlastní iniciativy)	11
2014/C 170/03	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Měření sociálního dopadu (stanovisko z vlastní iniciativy)	18
2014/C 170/04	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Evropský minimální příjem a ukazatele chudoby (stanovisko z vlastní iniciativy)	23
2014/C 170/05	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Problémy evropského strojírenského průmyslu (výroba strojů, elektrotechnika, elektronika a kovodělný průmysl) v měnící se globální ekonomice (stanovisko z vlastní iniciativy)	32
2014/C 170/06	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Evropské odvětví údržby, oprav a přestavby lodí – odolné odvětví, konkurenceschopné ve světovém měřítku a uplatňující strategie EU pro udržitelný růst (stanovisko z vlastní iniciativy)	38

III Přípravné akty

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

494. plenární zasedání EHSV ve dnech 10. a 11. prosince 2013

2014/C 170/07	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 2012/2002 o zřízení Fondu solidarity Evropské unie COM(2013) 522 final – 2013/0248 (COD)	45
---------------	--	----

2014/C 170/08	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o fondech peněžního trhu COM(2013) 615 <i>final</i> – 2013/0306 (COD)	50
2014/C 170/09	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu Stínové bankovníctví – ošetření nových zdrojů rizik ve finančním sektoru COM(2013) 614 <i>final</i>	55
2014/C 170/10	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Balíček opatření v oblasti investic do inovací COM(2013) 494 <i>final</i> COM(2013) 493 <i>final</i> – 2013/0232 (COD) COM(2013) 495 <i>final</i> – 2013/0240 (NLE) COM(2013) 496 <i>final</i> – 2013/0241 (NLE) COM(2013) 497 <i>final</i> – 2013/0242 (COD) COM(2013) 498 <i>final</i> – 2013/0243 (COD) COM(2013) 500 <i>final</i> – 2013/0233 (COD) COM(2013) 501 <i>final</i> – 2013/0234 (NLE) COM(2013) 503 <i>final</i> – 2013/0237 (NLE) COM(2013) 505 <i>final</i> – 2013/0244 (NLE) COM(2013) 506 <i>final</i> – 2013/0245 (NLE)	61
2014/C 170/11	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Směrem k evropskému horizontálnímu rámci pro kolektivní právní ochranu COM(2013) 401 <i>final</i>	68
2014/C 170/12	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o souborných cestovních službách a cestách s asistovanou přípravou, kterou se mění nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2011/83/EU a kterou se zrušuje směrnice Rady 90/314/EHS COM(2013) 512 <i>final</i> – 2013/0246 (COD)	73
2014/C 170/13	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o mezibankovních poplatcích za platební transakce založené na kartách COM(2013) 550 <i>final</i> – 2013/0265 (COD) návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 2002/65/ES, 2013/36/EU a 2009/110/ES a kterou se zrušuje směrnice 2007/64/ES COM(2013) 547 <i>final</i> – 2013/0264 (COD)	78
2014/C 170/14	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady o zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce COM(2013) 534 <i>final</i>	85
2014/C 170/15	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Akční plán pro evropské ocelářství COM(2013) 407 <i>final</i>	91
2014/C 170/16	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Evropský rok rozvoje (2015)	98
2014/C 170/17	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zdraví zvířat COM(2013) 260 <i>final</i> – 2013/0136 (COD), návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o produkci rozmnožovacího materiálu rostlin a jeho dodávání na trh (právní rámec pro rozmnožovací materiál rostlin) COM(2013) 262 <i>final</i> – 2013/0137 (COD), návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o ochranných opatřeních proti škodlivým organismům rostlin COM(2013) 267 <i>final</i> – 2013/0141 (COD)	104
2014/C 170/18	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) COM(2013) 521 <i>final</i> – 2013/0247 (COD)	110
2014/C 170/19	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1013/2006 o přepravě odpadů COM(2013) 516 <i>final</i> – 2013/0239 (COD)	113
2014/C 170/20	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 216/2008, pokud jde o letiště, uspořádání letového provozu a letové navigační služby, k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o provádění jednotného evropského nebe (přepracované znění) a ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Urychlit realizaci projektu jednotného evropského nebe COM(2013) 408 <i>final</i> – COM(2013) 409 <i>final</i> – 2013/0187 (COD) a COM(2013) 410 <i>final</i> – 2013/0186 (COD)	116

I

(Usnesení, doporučení a stanoviska)

STANOVISKA

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

494. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ EHSV VE DNECH 10. A 11. PROSINCE 2013

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Na cestě k makroregionální strategii EU pro rozvoj hospodářské, sociální a územní soudržnosti ve Středomoří (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2014/C 170/01)

Zpravodaj: pan MALLIA

Spoluzpravodaj: pan PALMIERI

Dne 14. února 2013 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Na cestě k makroregionální strategii EU pro rozvoj hospodářské, sociální a územní soudržnosti ve Středomoří.

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 14. listopadu 2013.

Na 494. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. prosince 2013 (jednání dne 10. prosince), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 121 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 1 člen se zdržel hlasování.

Glosář

Zkratka	
MRSS	makroregionální strategie pro Středomoří
PRSM	pobřežní regiony ležící na pobřeží Středozemního moře

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV je přesvědčen, že středomořský region potřebuje makroregionální strategii (MRSS), jež by jednotlivým regionům pomohla čelit problémům, které tyto regiony ani státy nemohu vyřešit samy obvyklými prostředky. Tato strategie by dotčeným regionům pomohla řešit příčiny nejistoty, jež ovládá středomořský region, tím, že by zvýšila přidanou hodnotu kladných výsledků již zahájených iniciativ a cílů strategie Evropa 2020. Úspěch MRSS bude mít kladný vliv i na EU jako celek.

1.2 Pobřežní regiony EU ležící na pobřeží Středozemního moře (PRSM EU) jsou ideální k vytvoření platformy pro spolupráci, jež by mohla mít strategický význam v posilování ekonomických, sociálních a politických vazeb mezi nimi a regiony v třetích zemích ze Středomoří, co se týče specifických témat, např. přistěhovalectví, námořní doprava, námořní bezpečnost nebo ochrana životního prostředí. Tyto regiony mají potenciál odstartovat hospodářský růst a transformaci jedinečným, originálním způsobem.

1.3 Vzhledem k velké rozloze této oblasti EHSV dále navrhuje, aby byl makroregion Středozemního moře EU rozdělen na tři dílčí makroregiony, které se určí podle zeměpisné polohy (regionální blízkost) a uvedou do chodu pomocí akčních plánů založených na funkčním přístupu k řešení společných problémů.

1.4 EHSV podporuje MRSS EU založenou na „pravidle tří ANO“ (více komplementárního financování, více institucionální koordinace a více nových projektů), která posiluje synergie mezi různými politikami EU a koordinuje úsilí široké škály zúčastněných stran v PRSM EU.

1.5 EHSV podporuje vytvoření takové MRSS, která zohlední všechny cíle strategie Evropa 2020 a zejména priority definované jako *inteligentní růst* (ekonomika založená na znalostech podporující inovace a nové technologie), *udržitelný růst* (podpora udržitelné, ekologičtější a konkurenceschopnější ekonomiky) a *růst podporující začlenění* (podpora ekonomiky kladoucí silný důraz na tvorbu pracovních míst a snižování chudoby za účelem podpory sociální a územní soudržnosti).

1.6 EHSV vytyčil pět *motorů změn*, které mohou přispět k úspěšnému provádění evropské politiky soudržnosti na období 2014–2020 ve středomořské oblasti:

- podpora polycentrického, vyváženého a integrovaného rozvoje,
- podpora územní spolupráce v PRSM EU,
- zajištění globální konkurenceschopnosti PRSM EU založené na silné lokální ekonomice,
- zlepšení územní propojitelnosti pro jednotlivce, komunity a podniky,
- správa a propojení environmentálních, krajinných a kulturních hodnot.

1.7 EHSV upozorňuje, že je velmi důležité podpořit strategii *modrého růstu*, která má potenciál zvýšit konkurenceschopnost středomořské oblasti a usnadnit provádění ekologičtějších politik a přechod k nízkouhlíkové ekonomice ve všech sektorech. Výbor je rovněž zastáncem toho, aby MRSS rovněž zohlednila *evropskou strategii pro pomoc osobám se zdravotním postižením* ⁽¹⁾ a *strategii pro rovnost žen a mužů* ⁽²⁾. Tyto tři strategie by se během provádění měly vzájemně posilovat.

1.8 EHSV vítá návrh Komise pro Středomoří v rámci integrované námořní politiky. Rád by však navrhl ambicióznější přístup – makroregionální strategii, jejíž součástí budou územní i námořní pilíře, přičemž je potřeba zohlednit zkušenosti z regionu Baltského moře a Podunají, zprávu Evropského parlamentu o vývoji makroregionálních strategií ve Středomoří a zprávu Komise o přidané hodnotě makroregionálních strategií.

1.9 EHSV poukazuje na to, že struktura správy MRSS EU by měla vycházet z víceúrovňového přístupu, tj. zapojeny by měly být regionální, národní a nadnárodní instituce, a neměla by být těmito institucemi považována za dodatečnou činnost či úsilí.

⁽¹⁾ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů *Evropská strategie pro pomoc osobám se zdravotním postižením 2010–2020: Obnovený závazek pro bezbariérovou Evropu*, COM(2010) 636 final.

⁽²⁾ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů *Strategie pro rovnost žen a mužů*, COM(2010) 491 final.

1.10 EHSV se domnívá, že základní zásadou provádění MRSS EU je integrovaný přístup, který by měl být nejprve stanoven prostřednictvím kulatých stolů a posléze upevněn prostřednictvím evropsko-středomořského makroregionálního fóra, jehož smyslem by byla podpora plného zapojení všech institucionálních aktérů a občanské společnosti (zúčastněných stran) a propojení stávajících politik s funkčními cíli za účelem zformování společné, sdílené politiky. Navrhované fórum využije zkušeností získaných při návrhu, sledování a hodnocení středomořských územních a námořních záležitostí. Mělo by se stát makroregionálním nástrojem, který bude určovat společné strategické směry činnosti, a aktivně se podílet na určování projektů, které jsou prioritou pro územní soudržnost středomořských regionů.

1.11 EHSV se domnívá, že s ohledem na podporu, již on a Výbor regionů vyslovují strategii pro rozvoj soudržnosti ve Středomoří, je ze strategických důvodů vhodné, aby tyto dvě instituce hostily a vedly toto středomořské makroregionální fórum. Toho se dosáhne ustavením vedoucí skupiny tvořené Evropským parlamentem, Komisí, EHSV a VR. Tato vedoucí skupina zajistí systematickou podporu během přípravy strategie a při její budoucí koordinaci.

1.12 EHSV je toho názoru, že strategii nelze považovat za pouhý dokument, musí se jednat především o proces. To znamená, že strategii je nutné realizovat v čase. EHSV doufá, že se ve středomořském regionu využijí pozitivní zkušenosti získané při provádění makroregionálních strategií pro region Baltského moře a Podunají, jež mohou přispět k efektivnímu a včasnému provádění nové středomořské makroregionální strategie, která v přiměřeném časovém horizontu přinese občanům dotčených regionů konkrétní výhody.

2. Makroregionální strategie EU pro Středomoří

2.1 Je důležité zavést společnou definici makroregionu. Makroregionem se obvykle myslí oblast zahrnující území několika zemí nebo regionů s jedním nebo více společnými rysy či výzvami zeměpisné, kulturní, hospodářské nebo jiné povahy⁽³⁾.

2.1.1 Komise vytvořila rámec pro makroregionální strategie, který zahrnuje tyto tři prvky:

- 1) integrovaný rámec pro členské státy a třetí země nacházející se ve stejné zeměpisné oblasti,
- 2) řešení společných výzev,
- 3) využívání posílené spolupráce pro hospodářskou, sociální a územní soudržnost.

2.2 EU zatím přijala dvě MRS – pro region Baltského moře (schválena v roce 2009) a pro Podunají (schválena v roce 2011). Procesem schválení právě prochází makroregionální strategie pro jadransko-jónský region, již v roce 2011 původně navrhl Výbor regionů (VR)⁽⁴⁾, a strategie pro region Atlantského oceánu vycházející z přístupu založeného na mořské pánvi již byla přijata.

2.2.1 Diskuse o makroregionální strategii by měla být pojímána ve vztahu k různým změnám v politickém rámci EU: územní soudržnost se díky Lisabonské smlouvě stala hlavním cílem politiky EU a územní správa je díky strategii Evropa 2020 klíčovým faktorem podpory dosažení cílů politiky soudržnosti EU v příštím programovém období (víceletý finanční rámec na období 2014–2020).

2.2.2 V roce 2012 zveřejnila Komise sdělení, v němž posoudila „potřeby a potenciál námořních činností v oblasti Jaderského a Jónského moře“ a představila „rámec pro vytvoření ucelené námořní strategie a souvisejícího akčního plánu do roku 2013“. Dodala, že „pokud by členské státy EU požádaly Komisi, aby vypracovala strategii EU pro Jaderské a Jónské moře, byla by tato námořní strategie prvním pilířem makroregionální strategie EU, která by zahrnovala i další oblasti“⁽⁵⁾.

⁽³⁾ Macro-regional strategies in the EU, diskusní dokument, který dne 16. 9. 2009 prezentoval ve Stockholmu komisař Pawel Samecki, http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/cooperation/baltic/pdf/macroregional_strategies_2009.pdf.

⁽⁴⁾ Stanovisko z vlastní iniciativy Výboru regionů *Územní spolupráce ve Středomoří prostřednictvím jadransko-jónského makroregionu*, Úř. věst. C 9, 11.1.2012, s. 8.

⁽⁵⁾ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů *Námořní strategie pro Jaderské a Jónské moře*, COM(2012) 713 final, Brusel, 30. 11. 2012.

2.3 Vzhledem k tomu, že se makroregionální přístup objevuje v politice EU stále častěji, domnívá se EHSV, že pojem „makroregion“ je třeba jasněji definovat. EHSV navíc – v souladu s předchozími stanovisky⁽⁶⁾ – podporuje tuto důležitou politickou strategii a rovněž usnesení Evropského parlamentu o makroregionálních perspektivách v oblasti Středozemního moře⁽⁷⁾.

2.3.1 Rozlišují se dva hlavní cíle makroregionálních strategií: první cíl je řešit problémy, které jednotlivé regiony nebo státy nemohou uspokojivě vyřešit samy (například environmentální problémy), druhý cíl je spolupráce, která je prospěšná pro zapojené regiony a země. Tato klasifikace odráží rozdíl mezi nadnárodním problémem a společným problémem (jenž se používá v diskusi o nadnárodnosti a subsidiaritě financování EU). Ze zeměpisných, socioekonomických a správních rysů Středomoří důrazně vyplývá, že první kategorie cílů je pro makroregionální strategii pro tento region nejrelevantnější.

2.4 Oblast Středozemního moře má podobné environmentální, historické a kulturní charakteristiky, a proto ji lze považovat za jediný makroregion⁽⁸⁾. EHSV se domnívá, že pro 149 pobřežních regionů EU NUTS III (včetně 7 regionů v Chorvatsku) ležících na pobřeží Středozemního moře ve Španělsku, Francii, Itálii, na Maltě, ve Slovinsku, Řecku, Chorvatsku a na Kypru⁽⁹⁾ je nutné zavést jedinou středomořskou makroregionální strategii.

2.5 V roce 2009 žilo v pobřežních regionech EU ležících na pobřeží Středozemního moře (PRSM) 32,4 mil. ekonomicky aktivních obyvatel, z toho 41 % tvořily ženy. Tito obyvatelé jsou v průměru více ohroženi nezaměstnaností, jelikož průměrná míra nezaměstnanosti byla v roce 2009 v PRSM EU okolo 12,9 %, zatímco v EU 8,9 %. V roce 2007 činil hrubý domácí produkt (HDP) PRSM EU 1 715 mld. standardu kupní síly, tj. 13,9 % HDP EU. Průměrný HDP na obyvatele byl v těchto regionech 23 000 standardu kupní síly, což je méně než v celé EU (24 000)⁽¹⁰⁾.

2.5.1 Vzhledem k velké rozloze této oblasti se EHSV domnívá, že makroregion Středozemního moře EU by měl být rozdělen na nejméně tři dílčí makroregiony. V nedávných konzultacích, které provedl Evropský parlament ohledně vývoje makroregionů, se objevil názor klonící se k zachování možnosti tří dílčích makroregionů, z nichž jeden by se nacházel v západním Středomoří, druhý v jeho centrální části (a měl by podobu jadransko-jónského makroregionu) a třetí na východě, přičemž by pro ně existovaly specifické akční plány, které by mezi sebou byly vzájemně koordinovány.

2.5.2 Co se týče dílčího makroregionu v centrálním Středomoří, EHSV souhlasí se stanovisky Evropského parlamentu a s geografickým rozdělením, jež provedl Eurostat, a domnívá se, že je zásadně důležité zahrnout do jadransko-jónského makroregionu i Sicílii a Maltu. A co je důležitější, země a regiony ležící na pomyslných hranicích dílčích makroregionů by měly mít možnost se zapojit do více než jednoho dílčího makroregionu, aby byla zaručena lepší koordinace a zamezilo se nehosopodárným duplicitám a konfliktům.

⁽⁶⁾ Průzkumné stanovisko EHSV na žádost kyperského předsednictví k tématu *Vývoj makroregionální strategie ve Středomoří*, Úř. věst. C 44, 15.2.2013, s. 1, stanovisko EHSV k tématu *Rozvoj námořní strategie pro oblast Atlantského oceánu*, Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 24.

⁽⁷⁾ Návrh usnesení Evropského parlamentu o *vývoji makroregionálních strategií EU: stávající praxi a výhledu do budoucna, zejména ve Středomoří*, 2011/2179(INI), 27. 6. 2012.

⁽⁸⁾ Středozemní moře zahrnuje všechny mořské vody ohraničené na západě Gibraltarským průlivem a na východě Marmarským mořem, které do něho nepatří. U Středozemního moře leží 142 pobřežních regionů EU (NUTS III). (EUROSTAT, 2011, Statistics in focus, *The Mediterranean and Black Sea basins*).

⁽⁹⁾ Pobřežní region EU statisticky definovaný na úrovni NUTS III je region odpovídající jednomu z následujících kritérií:

— region ležící na mořském pobřeží (tomuto kritériu odpovídá 372 regionů);

— region, v němž více než polovina obyvatelstva žije ve vzdálenosti do 50 km od moře (tomuto kritériu odpovídá 73 regionů);

— Hamburk, německý region, který kritériím definice neodpovídá, byl k pobřežním regionům EU přidán vzhledem k silnému námořnímu vlivu.

Zdroj: Eurostat, 2011, tamtéž.

⁽¹⁰⁾ Se vstupem Chorvatska do EU přibýlo jeho 7 středomořských regionů, v nichž žije 527 000 ekonomicky aktivních obyvatel (44,7 % jsou ženy), nezaměstnanost dosahuje 17,8 % a průměrný HDP 20 785 standardu kupní síly (Eurostat, 2013). Ostatní země viz Eurostat, 2011 (uvedeno dříve).

3. Jaké jsou výchozí předpoklady?

3.1 Oblast Středozemního moře jako celek trpí střídavým zájmem Evropské unie, která během let zavedla různé iniciativy a nástroje. Tyto iniciativy měly určité pozitivní výsledky, ale nepodařilo se jim plně dosáhnout původně stanovených cílů v oblasti sociálního, politického a hospodářského rozvoje. Nyní nadešel čas, aby EU doplnila to, co provádí jako součást své vnější politiky prostřednictvím Unie pro Středomoří a politiky sousedství, a zahájila integrovanější politiku pro své vlastní středomořské regiony.

3.1.1 Jasně společné strategie pro tento region jako celek i pro dílčí regiony doplněné o akční plán by mohly pomoci vyřešit některé nejasnosti v regionální politice, které objevily v důsledku neúspěchů vnějších politik EU v tomto regionu, např. Unie pro Středomoří a evropské politiky sousedství. Tyto jasné strategie mohou rovněž pomoci využít a zachránit některé pozitivní výsledky a probíhající projekty stávajících vnějších politik EU.

3.2 EHSV podporuje makroregionální přístup, který posiluje synergie mezi různými politikami EU a koordinuje úsilí široké škály zúčastněných stran v PRSM EU. Obecně řečeno by cílem MRS mělo být poskytnout přidanou hodnotu činnostem, které již v makroregionu probíhají, co se týče koordinace evropských, vnitrostátních a regionálních prostředků ve snaze o dosažení společných cílů, vytvoření pocitu společného úspěchu zúčastněných stran a spojení úsilí organizací a orgánů jakékoliv úrovně při využívání největších příležitostí a řešení hlavních problémů. Konkrétněji je v tomto velmi specifickém období obrovských finančních omezení, která mají výrazný dopad na schopnost soukromého sektoru restartovat motor ekonomiky, životně důležité dosáhnout co nejvyššího stupně Paretova optima při využívání dostupných zdrojů.

3.3 Současná hospodářská situace, již v roce 2008 přivodila celosvětová finanční krize, si žádá soustavné úsilí o podporu nových oblastí růstu, které by zemím mohly pomoci vymanit se z hospodářské krize a umožnit jim tvorbu velmi potřebných pracovních míst. Pobřežní oblasti EU v jižní Evropě mají potenciál stát se díky využití svých jedinečných charakteristik inovativními centry dynamického růstu.

3.3.1 Bude to však vyžadovat nebývalé úsilí o koordinaci veškeré činnosti, již právě provádějí klíčové zúčastněné strany v tomto regionu, za účelem dosažení užší integrace mezi danými oblastmi. Důležitou úlohu přitom musí hrát sociální partneři a občanská společnost.

3.3.2 Domníváme se, že již existuje přemíra nástrojů a politik, které by mohly podstatně přispět k provádění MRS. Odkazujeme zde na projekty financované z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) a Evropského sociálního fondu (ESF) – tzv. strukturálních fondů a z fondů přidělovaných v rámci cíle konvergence, cíle regionální konkurenceschopnosti a zaměstnanosti, cíle evropské územní spolupráce, z programů na rozvoj dopravy a územní soudržnosti (vyčleněných na strategii Evropa 2020), zejména se specifickým námořním zaměřením, jako je např. Evropský námořní a rybářský fond, z nástroje pro propojení Evropy, dále z prostředků Evropské investiční banky a prostřednictvím vnitrostátního financování.

3.3.2.1 V této souvislosti je relevantní zdůraznit, že všechny členské státy EU (a konkrétněji 163 regionů v oblasti Středozemního moře) v současnosti vypracovávají své vlastní dohody o partnerství, v nichž bude stanoveno, jak budou členské státy využívat fondy společného strategického rámce. Tyto dohody nesporně obsahují prvek územní spolupráce, EHSV se však domnívá, že není využita příležitost k lepší koordinaci mezi zeměmi a regiony ve Středomoří.

3.3.2.2 EHSV však trvá na dočasných opatřeních na podporu provádění MRS, která by měla řádně fungovat před zahájením přezkumu dohod o partnerství (uzavřených s členskými státy EU) v polovině období.

3.3.3 Mají-li být tyto nástroje cílené a optimalizované, je zapotřebí víceúrovňová koordinace mezi zúčastněnými institucemi, jež umožní celý proces řídit a zaručí, že prostředky budou využity v maximální míře a nevzniknou žádné duplicity. Koordinace mezi regiony se nyní stala zásadní a naléhavou, zejména protože se se stejným (či menším) objemem finančních prostředků musí dosáhnout více. Proto je nutné navrhnout řádné a efektivní nástroje, které koordinaci a efektivitu zajistí.

3.3.3.1 V konkurenčním globalizovaném světě musí být 163 regionů schopných soutěžit s blízkými i vzdálenými konkurenty, proto se potřeba vedení a včasných rozhodnutí jeví jako prvořadá.

3.3.4 Okrajové a přímořské regiony, které jsou členy Konference okrajových a přímořských regionů (CPMR), a VR několikrát naléhaly na Evropskou komisi, aby zavedla „územní pakt“, a strategii Evropa 2020 tak lépe přijaly všechny hospodářské skupiny v evropských regionech⁽¹¹⁾.

3.4 Je zapotřebí kombinace význačných politik a decentralizovaného přijímání rozhodnutí. Lépe by se tak zajistilo, že zdroje budou koordinovány tak, aby se použily tam, kde mohou mít nejvyšší dopad z hlediska růstu a tvorby pracovních míst.

3.4.1 Pouze promyšlená a přitom jednoduchá strategie, která bude založena na co nejširším konsensu, může pomoci osvětlit cesty a možnosti, které regiony, města a přístavy PRSM EU mají.

3.4.2 Je rovněž důležité navrhnout metodu měření efektivity postupu ve středomořském makroregionu, aby se mohla včas přijmout nápravná opatření. Vzhledem k neexistenci měřítka pro přesné posuzování úspěchů (či neúspěchů), k malé koordinaci, zdvojení úsilí, plýtvání a malé odpovědnosti nebylo v minulosti možné včas přijímat nápravná opatření, což nakonec prohloubilo neúspěchy postupu.

3.4.3 Strategii musí doplnit akční plán, v němž budou jasně uvedeny projekty, které budou zvoleny především kvůli svému dopadu v celém regionu a významu pro hospodářský růst, a rovněž zdroje financování, které budou uvolněny na jejich realizaci. Má to zásadní význam a mělo by k tomu dojít nejlépe během prvních dvou let po spuštění nového víceletého finančního rámce na období 2014–2020.

3.4.4 Je nesmírně důležité snížit byrokratické požadavky na podávání zpráv a vyplňování formulářů, které musí dodržovat zúčastněné strany a provozovatelé. Nevládní organizace, malé a střední podniky a regionální orgány (zejména v menších regionech) jsou často od účasti odrazeny, protože jim chybí kapacita a dodržování všech byrokratických postupů je pro ně noční můrou. Je sice zapotřebí systému ověřování a rovnováhy, adresáři projektů však musí být schopni věnovat dostatečný čas a zdroje na zajištění skutečných přínosů pro společnost a ekonomiku obecně.

3.4.5 EHSV se domnívá, že pokud se nepodaří tento akční plán sestavit, nebudou regiony moci zhodnotit příležitost pro tvorbu růstu. Cena takového neúspěchu by byla příliš vysoká, zejména v tomto krizovém období. EHSV je hluboce přesvědčen, že prostřednictvím inovativní spolupráce lze výrazně zvýšit účinnost při využívání zdrojů, a dosáhnout tak vyššího růstu. Rizika neúspěchu jsou rovněž zlověstná pro regionální vedoucí politické činitele a jejich občany. Vyhlídky v oblasti růstu na příští dva roky nejsou pro většinu dotčených regionů příliš dobré a tento nedostatek se ještě prohloubí, pokud se dají cestou, která ignoruje příležitosti vyplývající z makroregionální strategie, a nepodaří se jim efektivně a udržitelně využívat vlastní lidské a přírodní zdroje⁽¹²⁾.

3.4.6 Při tvorbě této strategie by se mělo začít plánováním hlavních cílů a identifikací existujících unijních, vnitrostátních a regionálních programů a místních a regionálních orgánů a sdružení občanské společnosti, jež by mohly zajistit potřebnou koordinaci. EU v rámci MSR EU financuje několik projektů, které by při řádné koordinaci mohly znásobit svoji přidanou hodnotu. Tyto projekty, které již existují přinejmenším na papíře, a nové projekty, jež budou bez pochyb v budoucnosti spuštěny, mohou být užitečné při dosahování některých cílů MRS EU.

4. Jaký by měl být účel?

4.1 Hlavním účelem je podnit definici víceúrovňového středomořského makroregionu provázeného makroregionální strategií, kde se činnosti budou provádět prostřednictvím specifických akčních plánů založených na pravidle „tři ano“: více doplňujícího financování, více institucionální koordinace a více nových projektů.

⁽¹¹⁾ Seminář CRPM na téma Jak Evropu vyvést z krize – předběžné návrhy regionů ohledně budoucnosti rozpočtu a politik EU, Marseille, 27. listopadu 2009. Výbor regionů ve svém prvním usnesení (CdR 199/2010) navrhuje důrazně podporovat návrh Evropského parlamentu vytvořit Územní pakt místních a regionálních orgánů pro strategii Evropa 2020.

⁽¹²⁾ Zpráva *Scenarios for the Mediterranean*, World Economic Forum 2011.

4.2 Středomořské regiony se musí zavázat ke společné práci na strategii na všech úrovních, aby bylo možné zúročit cíle strategie Evropa 2020, a tak podpořit integraci politik EU a jejích fondů (územní spolupráce). MRS by měla být zavedena s cílem pomoci regionům a dalším územním celkům řešit problémy, které nelze vyřešit pouze pomocí vnitrostátních opatření.

4.3 EHSV se domnívá, že MRS pro Středomoří by se měla založit na třech růstových pilířích:

— inteligentní růst (se zvláštním důrazem na modrý růst)

Vytváření znalostní ekonomiky podporující inovace a nové technologie;

— udržitelný růst

Podpora udržitelné, ekologičtější a konkurenceschopnější ekonomiky;

— růst podporující začlenění

Podpora ekonomiky se silným důrazem na tvorbu pracovních míst a snižování chudoby s cílem podpořit sociální a územní soudržnost.

4.3.1 *Inteligentní růst* se podpoří, pokud se zohlední koncepce modrého růstu. Evropská komise zveřejnila 13. září 2012 sdělení týkající se modrého růstu, v němž zvolila pět „hodnotových řetězců“, které mají potenciál zajistit modré ekonomice udržitelný růst a pracovní místa. Jsou to: modrá energie, akvakultura, cestovní ruch na moři, v pobřežních oblastech a na výletních lodích, mořské nerostné suroviny a modrá biotechnologie⁽¹³⁾.

4.3.1.1 *Modrý růst* odráží volby, které učinily přímořské regiony za účelem zvýšení své konkurenceschopnosti a hospodářského růstu využitím své zeměpisné polohy a zeměpisných specifik, tj. mořských a námořních činností, zkrátka toho, co umí nejlépe.

4.3.1.2 *Výzva spojená s inteligentním růstem* je v pobřežních regionech makroregionu Středomořího moře EU dvojí:

— vygenerovat dostatečnou ekonomickou činnost, která nakonec pomůže dostat Evropu ze současné hospodářské a sociální krize;

— učinit potřebné investice do klíčové infrastruktury, zejména přístavů, letišť, železnic, dopravních uzlů a jiného vybavení, které zajistí, že se makroregion Středomořího moře EU bude schopen plně zapojit do obnovy, až bude zahájena.

4.3.1.3 *Udržitelné využívání středomořských zdrojů* nabízí příležitost k vytváření bohatství a pracovních míst. Měl by se rozvinout výzkum pokročilých environmentálních systémů a technologií, aby se podpořily tradiční, v současnosti upadající středomořské činnosti, a otevřely se tak nové příležitosti.

4.3.1.4 Tyto výzvy vyžadují, aby se zapojila vědecká, technologická a hospodářská komunita a rovněž sociální partneři. Měla by se zohlednit podpora činností v takových oblastech, jako je infrastruktura, průmysl, vzdělávání, politiky investic do výzkumu a vývoje, spolupráce mezi vysokými školami, vytváření klastrů atd.

4.3.1.5 *Odvětví plavby* má značný vliv a je zapojeno do rozvojových strategií. Cestovní ruch spojený s plavbou vytváří ekonomickou aktivitu a zaměstnanost a navíc přispívá k rozvoji středomořské evropské identity.

4.3.2 *Hlavní zaměření udržitelného růstu* a daná odvětví jsou všechna vzájemně propojena mnoha způsoby. Dosažení udržitelnosti, zavádění ekologičtějších postupů a posun k nízkouhlíkové ekonomice ve všech odvětvích přispívají ke splnění cílů stanovených v souvislosti se změnou klimatu a přizpůsobení se změně klimatu. Je nutné účinně využívat zdroje, posílit součinnost a odhalit plýtvání úsilím a jeho zdvojování a odradit od nich. Je potřeba průběžně modernizovat klíčovou infrastrukturu, včetně infrastruktury pro pozemní a námořní dopravu a přepravu energie, a síť IT, aby se předešlo vzniku tíživých zácp a překážek.

⁽¹³⁾ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů *Modrý růst – Možnosti udržitelného růstu v mořském a námořním odvětví*, COM(2012) 494 final, Brusel, 13. 9. 2012.

4.3.2.1 Udržitelnost pobřežních oblastí a udržitelnost mořských oblastí jsou vzájemně propojeny a snadno podléhají tlaku, jež na ně vyvíjí lidská činnost, včetně znečištění půdy, které se s vodou nakonec dostává do Středozemního moře, a lodních emisí CO₂ ⁽¹⁴⁾. Integrovaná správa pobřežních oblastí by se neměla omezovat výhradně na pobřežní ekonomickou činnost a znečištění. Je nutné maximálně podnítit námořní odvětví a lodě zajišťující dopravu ve Středozemním moři k přechodu na modernější typy ekologických technologií.

4.3.2.2 Evropská unie a osm jejích členských států jsou smluvními stranami Barcelonské úmluvy o ochraně Středozemního moře před znečišťováním z roku 1975 a jejího protokolu, jež byly uzavřeny pod záštitou UNEP. Na konci roku 2012 se Evropská unie prostřednictvím aktu Rady stala smluvní stranou protokolu této úmluvy týkajícího se činnosti prováděné na moři, jehož účelem je chránit pobřežní oblasti Středozemního moře před znečištěním pocházejícím z této činnosti. Středomořské regiony EU mohou z této úmluvy mnoho získat a měly by jí věnovat velkou pozornost, rovněž v kontextu svého cíle dosáhnout „modrého růstu“.

4.3.2.3 Potenciál energie z obnovitelných zdrojů ve Středozemním moři může být obrovským zdrojem čisté energie, který se zatím nevyužívá. V souladu s cíli strategie Evropa 2020 by se do MRS EU měla zahrnout opatření na přizpůsobení se změně klimatu a její prevenci.

4.3.2.4 Do MRSS EU je potřeba zařadit opatření v oblasti udržitelné dopravy, aby se snížily emise oxidu uhličitého. Silniční doprava by se měla nahradit námořní dopravou ⁽¹⁵⁾. Námořní doprava však musí pokračovat v přechodu k používání ekologičtějších paliv. Součástí se musí stát i námořní bezpečnost a spolupráce při prevenci a řešení pohrom.

4.3.3 MRS EU by měla mít silný sociální rozměr, jež by v PRSM EU povzbudil *růst podporující začlenění*. Hospodářský rozvoj a vytváření nových pracovních míst musí obyvatelům dotyčných regionů zajistit zlepšení životních podmínek. Regionální orgány musí podporovat sociální dialog a účast sociálních partnerů a občanské společnosti. Z integrovaného hlediska územní soudržnosti by se mělo zohlednit „začlenění“ měst a metropolitních oblastí, venkovských oblastí, malých pobřežních měst a ostrovů. Základním předpokladem růstu podporujícího začlenění je dostupnost infrastruktury, technologií a služeb pro osoby se zdravotním postižením, která by měla být propojena s udržitelným rozvojem.

4.3.3.1 Zejména v okrajových oblastech je nutné rozvíjet informační technologie prostřednictvím lepších možností připojení, a podpořit tak celkovou územní a sociální soudržnost středomořských regionů pomocí průřezového přístupu. Měl by se podporovat rozvoj informačních a komunikačních technologií.

4.3.3.2 Je rovněž důležité upozornit na nutnost dále rozvíjet v makroregionu Středozemního moře letiště a letové služby za účelem posílení regionální hospodářské integrace. V oblasti leteckých služeb a letecké dopravy existuje ještě rozsáhlý skrytý potenciál a je potřeba do nich více investovat.

4.3.3.3 Klíčovou úlohu v podpoře *růstu podporujícího začlenění* hrají ve středomořské oblasti instituce pro vzdělávání a odbornou přípravu. Je potřeba stanovit společné cíle v oblasti vzdělávání pro celý makroregion Středozemního moře.

4.3.3.4 EHSV se domnívá, že je potřeba posílit dialog mezi sociálními partnery a občanskou společností a institucemi pro vzdělávání a odbornou přípravu. Prioritou musí být vzdělávání v námořní a plavební oblasti a spolupráce mezi vysokými školami a vzdělávacími středisky.

4.3.3.5 Při přípravě budoucí strategie je rovněž třeba vyslechnout nezaměstnané z PRSM EU, jelikož se jim strategie snaží nabídnout příležitosti, jak opět vstoupit na trh práce. Zásadně důležité je rovněž vyvinout skutečné úsilí o zapojení vedoucích představitelů vyloučených sociálních skupin, jako jsou např. přistěhovalecké komunity, osoby se zdravotním postižením či ženské organizace. EHSV plně podporuje politiky EU zaměřené na předcházení diskriminaci na základě rasového nebo etnického původu, zdravotního postižení, věku, sexuální orientace nebo pohlaví.

⁽¹⁴⁾ COM(2013) 480 final – 2013/0224 (COD).

⁽¹⁵⁾ Tamtéž.

4.3.3.6 Vzhledem k evropským vyhlídkám v oblasti stárnutí populace by se mělo počítat se specifickými opatřeními na podporu zdravého a aktivního stárnutí v PRSM EU. Středomořské regiony také potřebují, aby byl zahájen schůdný dlouhodobý plán řízeného přistěhovalectví a sezónní práce, s jehož pomocí by se zaplnila místa vzniklá v důsledku stárnutí obyvatelstva a řešil se rostoucí index závislosti. EHSV je zastáncem toho, aby EU výrazněji pomáhala středomořským regionům vyrovnat se s výzvami spojenými s přistěhovalectvím a integrací přistěhovalců do společnosti.

4.3.3.7 EHSV se domnívá, že je při přípravě makroregionální strategie EU pro Středomoří třeba zohlednit evropské priority v oblasti zlepšení sociálního začlenění, blahobytu a plného respektování práv osob se zdravotním postižením a že je nutné propagovat rovnost mužů a žen ve Středomoří. Proto je zásadně důležité zajistit osobám se zdravotním postižením nezávislost, důstojnost a svobodu a posílit postavení žen na středomořském trhu práce, ve společnosti a v rozhodování.

5. Jaké lze očekávat přínosy?

5.1 Provádění středomořské MRS nabízí mnoho příležitostí, zejména protože představuje referenční rámec související s politikou soudržnosti a podporuje meziodvětvovou spolupráci ve společném prostoru služeb a práce. Tento rámec může nasměrovat investice k větší komplementaritě a může ovlivnit příslušné priority každého regionálního rozvojového plánu pro evropský makroregion, a zajistit tak přehled a skutečnou součinnost v rámci integrovaného přístupu.

5.2 MRS EU by zaručila větší zapojení a lepší spolupráci mezi různými mechanismy zásahu EU a překročila by položky vyčleněné na politiku soudržnosti tím, že by shromáždila prostředky regionů a členských států prostřednictvím víceúrovňové správy. To je postup prospěšný pro všechny místní zúčastněné strany.

5.3 Přínosy středomořské MRS vyplývají do velké míry z jejího velmi komplexního a víceúrovňového přístupu podporujícího začlenění, který je schopný usnadnit součinnost mezi politikami a programy EU a rovněž doplňkovost financování.

5.4 Provádění středomořské MRS podpoří realizaci strategických aktivit v pobřežních a ostrovních oblastech a lepší spolupráci mezi správními orgány, regiony, městy, přístavy a v případě potřeby celostátními orgány ve Středomořské oblasti.

5.5 Budou realizovány činnosti spojené s integrovanou námořní politikou a *modrým růstem*, čímž se zdůrazní vzájemná závislost a součinnost mezi činnostmi zdánlivě nesouvisejícími s námořním odvětvím a tímto odvětvím.

5.6 Navržené činnosti budou souviset s třemi výše uvedenými pilíři růstu. Každá zvolená činnost musí splňovat následující kritéria:

- musí mít dopad na makroregion Středozemního moře a v rozumném časovém horizontu konkrétní přínosy pro jeho občany;
- musí být v souladu se zásadou udržitelného rozvoje, a být proto orientována na hospodářský růst za současné minimalizace negativních dopadů na životní prostředí;
- lze ji provést v krátkodobém až střednědobém horizontu (maximálně 7 let);
- má šanci přitáhnout soukromé financování, které by doplnilo veřejné financování (unijní a vládní).

6. Motory změn

6.1 EHSV se domnívá, že k problémům v oblasti sociálního a hospodářského rozvoje ve Středomoří je potřeba přistupovat jednotně a společně, aby se využil a uplatnil veškerý územní potenciál. EHSV identifikoval pět „motorů změn“, které mohou přispět k úspěšnému provádění evropských politik soudržnosti na období 2014–2020 v PRSM EU.

6.1.1 Podpora polycentrického, vyváženého a integrovaného rozvoje

Vyvážený územní rozvoj má strategický význam pro podporu sociální a hospodářské soudržnosti v PRSM EU. PRSM EU musejí spolupracovat na vytvoření inovativních sítí, aby se snížila územní polarizace hospodářské výkonnosti a regionální rozdíly a hospodářská prosperita se orientovala na udržitelný rozvoj středomořské oblasti.

6.1.2 Podpora územní spolupráce v PRSM EU

Územní spolupráce je důležitým faktorem posílení konkurenceschopnosti Středomoří a současně snížení hospodářské, sociální a ekologické fragmentace. Je důležité posílit koordinaci mezi orgány spravujícími přeshraniční a nadnárodní programy a propojit priority stanovené v národních, regionálních a místních strategiích, aby se podpořila příprava opatření slučitelných se strategií Evropa 2020 a politikou soudržnosti na období 2014–2020.

6.1.3 Zajištění globální konkurenceschopnosti PRSM EU založené na silné lokální ekonomice

Globální konkurenceschopnosti a soudržnosti PRSM EU lze dosáhnout tím, že budou lidé vybízeni k učení, studiu a aktualizaci dovedností a že se tržně řízené inovace využijí k vytvoření nových produktů a služeb, které vytvářejí růst a pracovní místa a zároveň místním komunitám pomáhají vypořádat se sociálními problémy. Strategickým prvkem budování silné lokální ekonomiky je intenzivnější využívání informačních a komunikačních technologií a vytvoření jednotného digitálního trhu založeného na vysokorychlostním (či superrychlém) internetu a interoperabilních aplikacích.

6.1.4 Zlepšení územní propojitelnosti pro jednotlivce, komunity a podniky

Základními prioritami pro soudržnost středomořského regionu je cenově dostupný přístup ke službám obecného zájmu (např. informace, poznatky a mobilita), efektivním řešením v oblasti intermodální dopravy a výrobním systémům šetrným k životnímu prostředí. Strategický význam pro zvýšení konkurenceschopnosti a soudržnosti tohoto regionu má posílení vazeb mezi hlavními středisky PRSM EU a interkontinentálními dopravními uzly prostřednictvím rozvoje mořských dálnic, posílení transevropských sítí (TEN-T) a rozvoj druhotných systémových sítí na místní a regionální úrovni, aby se odstranily územní překážky, např. ty, s nimiž se setkávají středomořské ostrovy.

6.1.5 Správa a propojení environmentálních, krajinných a kulturních hodnot

Ochrana a obohacování kulturního a přírodního dědictví je důležitým předpokladem rozvoje PRSM EU. Je potřeba podpořit úplnou integraci chráněných území v místních komunitách a ekonomikách. Vysoká hodnota krajinných typů středomořské oblasti by se měla kvalitativně rozvíjet a je nutné přiznat hodnotu oblastem bohatým na přírodní a kulturní zdroje, aby se tato aktiva co nejlépe využívala. Proto je důležité budovat regionální a místní identitu a zvyšovat uvědomění těchto středomořských komunit a jejich odpovědnost vůči přírodnímu prostředí, krajině, kultuře a dalším unikátním hodnotám.

V Bruselu dne 10. prosince 2013

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Statistické nástroje k měření dobrovolné činnosti (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2014/C 170/02)

Zpravodaj: **pan PATER**

Dne 14. února 2013 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Statistické nástroje k měření dobrovolné činnosti

(stanovisko z vlastní iniciativy).

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 14. listopadu 2013.

Na 494. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. prosince 2013 (jednání dne 10. prosince 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 109 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 5 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Vzhledem k tomu, že dobrovolná činnost je:

1.1.1 významným stimulem růstu podporujícího začlenění, který přispívá k sociálnímu i lidskému kapitálu, podporuje mezigenerační solidaritu a má také značnou ekonomickou hodnotu;

1.1.2 ústředním faktorem v řadě sociálních politik a ukazatelem dopadu veřejných politik, který by měl být efektivně měřen a monitorován, aby o něm byli političtí činitelé řádně informováni;

1.1.3 předmětem zkoumání, jenž je v současné době nedostatečně měřen nekonzistentními a příliš omezenými průzkumy, které ponechávají stranou takové otázky, jako je dobrovolná pomoc poskytovaná lidem přímo, mimo jakékoliv organizační struktury, a opomíjejí ekonomickou hodnotu dobrovolné činnosti;

1.2 Výbor vyzývá Komisi, aby:

1.2.1 vytvořila podmínky pro zahájení metodologické práce a pilotních studií, jejichž cílem bude určit zásady pro zkoumání dobrovolné činnosti vnitrostátními statistickými úřady členských států EU a při nichž bude využita příručka Mezinárodní organizace práce o měření dobrovolné činnosti (*Manual on the Measurement of Volunteer Work*) a dosavadní zkušenosti zemí, ve kterých již byly uskutečněny průzkumy s využitím postupů doporučených v této příručce;

1.2.2 v průběhu několika let vypracovala jednotnou metodiku zkoumání dobrovolné činnosti a zakotvila ji v příslušném nařízení Komise jakožto systematické zkoumání prováděné členskými státy;

1.2.3 podnikla kroky, jimiž podnikají statistické úřady v členských státech k tomu, aby se do zkoumání dobrovolné činnosti zapojily, než bude toto nařízení zavedeno;

1.2.4 shromažďovala a zpřístupňovala ucelené informace, jež byly získány při zkoumání dobrovolné činnosti v jednotlivých zemích či na úrovni EU;

1.2.5 zavedla závazná právní opatření na úrovni EU a na úrovni členských států, díky nimž bude neziskový sektor moci spolufinancovat veřejné granty ekonomickou hodnotou dobrovolné činnosti odhadnutou na základě spolehlivých statistických údajů, jež budou získány pomocí statistických nástrojů vypracovaných v souladu s tímto stanoviskem.

1.3 Kromě toho EHSV využívá této příležitosti k tomu, aby znovu upozornil na nutnost zajistit pro dobrovolnou činnost příznivé podmínky a podporu. Konkrétní návrhy k vytvoření příznivých podmínek pro dobrovolnou činnost byly vypracovány v rámci Evropského roku dobrovolnictví 2011 a radí se k nim udržitelná podpora dobrovolné činnosti, jež výrazně přispívá ke společnému blahu ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 150.

2. Souvislosti

2.1 V souladu s obecně používanou (v institucích EU) definicí se pod pojmem „dobrovolné činnosti“ rozumí všechny druhy dobrovolných činností, ať již formální či neformální, které určitá osoba vykonává z vlastní svobodné vůle, na základě vlastního rozhodnutí a motivace bez ohledu na finanční prospěch.

2.2 Takovémuto chápání dobrovolné činnosti odpovídá definice dobrovolné činnosti, kterou používá příručka Mezinárodní organizace práce o měření dobrovolné činnosti *Manual on the Measurement of Volunteer Work* – i když je přesnější – jakožto koncepční rámec pro měření formální a neformální dobrovolné činnosti v různých kulturních a právních podmínkách. V souladu s touto definicí je dobrovolná činnost „dobrovolnou (nepovinnou) nevýdělečnou činností, tzn. dobou, kterou jednotlivci bezúplatně věnují činnosti vykonávané prostřednictvím příslušné organizace nebo přímo ve prospěch jiných osob mimo vlastní domácnost“⁽²⁾. Tuto definici, jež přesně uvádí znaky dobrovolné činnosti, je třeba používat v mezinárodních srovnávacích průzkumech. Vyplývá to z nutnosti zohlednit v popisných definicích, které jsou používány v jednotlivých zemích, veškeré důležité charakteristiky dobrovolné činnosti, aby tak byl zachován jednotný předmět zkoumání nezávisle na místních podmínkách.

2.3 V uplynulých letech se obzvláště v souvislosti s Evropským rokem dobrovolnictví 2011 v řadě dokumentů Komise, Evropského parlamentu, Rady, EHSV, VR a evropských organizací občanské společnosti poukazovalo na to, že dobrovolná činnost souvisí se základními hodnotami EU, jako je účast občanů či solidarita s potřebnými. Zdůrazňovalo se, že dobrovolná činnost značně přispívá k té části sociálního blahobytu, která se neměří HDP, a má velký vliv na kvalitu života jednotlivců. Ze systémového hlediska se dobrovolná činnost podílí na tvorbě sociálního kapitálu tím, že vytváří a posiluje vztahy důvěry a spolupráce a také kultivuje všeobecně uznávané sociální normy a hodnoty. Neformální dobrovolná činnost je důležitým způsobem, jak investovat do lidského kapitálu – mimo jiné prostřednictvím neformální péče a vzdělávání dětí a mládeže, zatímco formální dobrovolná činnost hraje významnou roli například při rozvoji průřezových dovedností a získávání nových profesních dovedností. Pro stárnoucí evropskou společnost má mimořádný význam také dobrovolná péče o starší lidi a dobrovolná péče, již oni sami poskytují. Dobrovolná činnost je díky veškerým svým znakům, které poukazují na její úlohu při budování sociální soudržnosti a usnadňování zaměstnanosti, uváděna jako důležitý prvek růstu podporujícího začlenění, který je jedním ze tří pilířů strategie rozvoje EU Evropa 2020.

2.4 Jedním z významných prvků výše zmíněného diskurzu byla rovněž doporučení zdůrazňující, že je nutné shromažďovat porovnatelné údaje, které by znázorňovaly jak sociální, tak ekonomický význam dobrovolné činnosti. Poukazovalo se při tom na metodiku, která byla popsána v příručce MOP, jako na vhodný model provádění statistických průzkumů v této oblasti⁽³⁾.

2.5 Výše uvedená doporučení zjevně souvisejí s konstatováním, že není k dispozici dostatek údajů o dobrovolné činnosti, což nadále platí.

2.6 V jednotlivých zemích bylo uskutečněno několik průzkumů dobrovolnictví, které se týkaly řady podstatných aspektů této činnosti (nejen míry zapojení do dobrovolné činnosti a demografického profilu osob, které ji vykonávají, ale například i jejich motivace). Využití těchto průzkumů k celoujinní analýze brání nejednotnost, pokud jde o rozsah a způsob definování dobrovolné činnosti, a další metodické rozdíly (např. délka období, na něž se průzkum vztahuje, nestejné věkové hranice zkoumaného obyvatelstva, různý způsob realizace průzkumu, přesnost výsledků) a také odlišná data průzkumů. Jak vyplývá ze zprávy, kterou pro Evropskou komisi vypracovala poradenská společnost- GHK, mohou rozdíly ve výsledcích často dosáhnout 30–40 procentních bodů⁽⁴⁾.

⁽²⁾ *Manual on the Measurement of Volunteer Work* (Příručka o měření dobrovolné činnosti), Mezinárodní organizace práce, Ženeva 2011.

⁽³⁾ 1) sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Sdělení o politikách EU a dobrovolnictví: uznání a propagace přeshraničních dobrovolných činností v EU (COM(2011) 568 final); 2) závěry Rady Úloha dobrovolných činností v sociální politice, Rada Evropské unie, 2011; 3) Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 150.

⁽⁴⁾ GHK: *Volunteering in the European Union* (Dobrovolná činnost v Evropské unii), GHK, 2010.

2.7 Pravidelně shromažďované a mezinárodně porovnatelné údaje o dobrovolné činnosti mají dosti omezený rozsah – většinou jde o míru zapojení do dobrovolné činnosti (která je různě definována) vykonávané v rámci určité organizace (formální dobrovolná činnost) a demografický profil osob, které ji vykonávají. Občas se tyto průzkumy zabývají i dalšími otázkami, například frekvencí vykonávání dobrovolné činnosti⁽⁵⁾. Některé z těchto průzkumů se neomezují jen na obecné dotazy k tak či onak vymezené dobrovolné činnosti, ale zaměřují se na několik druhů organizací nebo činností, jimž lidé věnují svůj volný čas⁽⁶⁾. Poměrně nejméně často se zkoumá počet hodin, kdy byla dobrovolná činnost vykonávána⁽⁷⁾.

2.8 Přes značné rozdíly ve výsledcích jednotlivých průzkumů na mezinárodní úrovni i mezi výsledky vnitrostátními a mezinárodními lze konstatovat, že dobrovolná činnost – dokonce i tehdy, když vezmeme v potaz pouze formální dobrovolnou činnost – je velice rozšířená. Odhadovaný počet osob vykonávajících dobrovolnou činnost v EU se ve skupině lidí starších 15 let pohybuje mezi 92 a 150 miliony, což by znamenalo, že se na dobrovolné, nevýdělečné činnosti v různých organizacích podílí 22 % až 36 % dospělých obyvatel všech zemí EU⁽⁸⁾. Ve stanoviscích nejvýznamnějších institucí EU k dobrovolné činnosti se uvádí poměrně nízký odhadovaný počet dobrovolníků nepřesahující 100 milionů osob⁽⁹⁾.

2.9 Aktuálně dostupné údaje o dobrovolné činnosti neumožňují provést analýzy, které ve svých dokumentech požadují Komise, Evropský parlament, Evropská rada či EHSV. V současnosti není možné řádně monitorovat ekonomický význam dobrovolné činnosti ani její přínos pro provádění unijních politik. Nelze stanovit celkovou dobu věnovanou vykonávání dobrovolné činnosti ani její peněžní hodnotu, a z tohoto důvodu nelze odhadnout její rozsah podle univerzálních hospodářských ukazatelů, jako je zaměstnanost v dané zemi (počet osob pracujících v národním hospodářství) či HDP. Jediné momentálně dostupné údaje, které se ovšem omezují pouze na formální dobrovolnou činnost vykonávanou v neziskových organizacích a jsou odhadovány na základě značně nejednotných postupů, pocházejí z projektu mezinárodních srovnávacích průzkumů neziskového sektoru, které koordinuje Univerzita Johna Hopkinse. Tyto údaje vymezily podíl dobrovolné činnosti vykonávané v neziskových subjektech na HDP a pracovním potenciálu ekonomicky aktivního obyvatelstva pouze ve třech zemích EU – v České republice (0,2 % HDP, 0,5 % ekonomicky aktivního obyvatelstva), ve Francii (1,4 %, 3,2 %) a v Belgii (0,7 %, údaj není k dispozici)⁽¹⁰⁾.

⁽⁵⁾ Například v rámci evropského společenského průzkumu (ESS 2002–2010) se každé 2 roky shromažďují údaje o míře zapojení do činnosti v politických stranách nebo jiných organizacích či sdruženích, které je motivováno chutí udělat něco prospěšného nebo potřebou zabránit něčemu negativnímu. V letech 2006 a 2012 však byl položen také dotaz „Jak často jste se v uplynulých 12 měsících zapojil do činnosti ve prospěch občanských nebo charitativních organizací?“.

⁽⁶⁾ Evropský průzkum hodnot (EVS) a několik sondáží uskutečněných v rámci průzkumu Eurobarometr, který koordinuje GŘ pro komunikaci (Eurobarometr 66.3/2006, 73.4/2010, 75.2/2011).

⁽⁷⁾ Evropský průzkum kvality života (EQLS 2003, 2007), Eurobarometr 60.3 (2003/2004). Nejobsáhlejší údaje o době věnované nevýdělečné činnosti v rámci určité organizace, neformální pomoci v jiných domácnostech či účasti na setkáních určitých organizací, uskupení či sdružení, v nichž se zohledňují také sezónní rozdíly v průběhu roku, jsou shromažďovány v rámci průzkumu využívání volného času (*Time Use Survey*).

⁽⁸⁾ Uvedené odhady pocházejí ze zprávy GHK: *Volunteering in the European Union* (Dobrovolná činnost v Evropské unii), GHK, 2010.

⁽⁹⁾ Počet 100 milionů dobrovolníků byl uveden ve zprávě Úloha dobrovolné činnosti při posilování hospodářské a sociální soudržnosti, Evropský parlament, Výbor pro regionální rozvoj (2008) (2007/2149 (INI)), dokument A6-0070/2008.

⁽¹⁰⁾ Tyto výsledky vycházejí z průzkumů neziskových organizací. V rámci tohoto průzkumu byl spočítán celkový počet hodin věnovaných dobrovolné činnosti v neziskovém sektoru, který byl přepočten na pracovní místa na plný úvazek, aby mohl být následně porovnán s počtem ekonomicky aktivních osob v dané zemi. Hodnota dobrovolné činnosti pak byla vyčíslena vynásobením počtu těchto pracovních míst průměrným platem v neziskovém sektoru. Tento postup může vést k nižším odhadům, pokud jde o množství vykonané dobrovolné činnosti a její hodnotu, než postup uvedený v příručce MOP, jelikož organizace obvykle nevedou záznamy o počtu hodin odvedené dobrovolné práce a zpravidla neberou v potaz příležitostné dobrovolnictví. Kromě toho se takto získané výsledky týkají pouze neziskového sektoru, zatímco metodika MOP umožňuje měřit veškerou formální dobrovolnou činnost vykonanou ve všech institucionálních sektorech. Výsledky uvedené v tomto odstavci pocházejí z této publikace: Salomon, L. M., Sokolowski, S. W., Haddock, M. A., Tice, H. S., *The State of Global Civil Society and Volunteering* (Stav globální občanské společnosti a dobrovolné činnosti). *Latest findings from the implementation of the UN Nonprofit Handbook* (Nejnovější poznatky z používání příručky OSN o neziskové sféře), Centrum pro studium občanské společnosti – Univerzita Johna Hopkinse, 2013.

2.10 Na základě metodických zásad, jež byly popsány v příručce MOP, již provedly vnitrostátní statistické úřady ve třech zemích EU (v Polsku, Maďarsku a Itálii) průzkumy rozšířenosti a hodnoty dobrovolné činnosti a některé další země se je provést chystají⁽¹¹⁾. Momentálně jsou k dispozici údaje z Polska za rok 2011. Z těchto údajů vyplývá, že formální a neformální dobrovolná činnost dohromady představovala ekvivalent práce 9,6 % osob pracujících v širším národním hospodářství (včetně dobrovolné činnosti) a 2,8 % širěji definovaného HDP. V Polsku, kde jsou velmi silné širší rodinné vazby, tvořila klíčovou složku dobrovolné činnosti neformální dobrovolná činnost – na počtu osob pracujících v národním hospodářství, do něhož byla zahrnuta také dobrovolná činnost, se podílela 8 % a na širěji definovaném HDP 2,2 %. Formální dobrovolná činnost pak představovala 1,6 % a 0,6 % ve výše uvedených kategoriích⁽¹²⁾.

3. Příručka MOP jakožto komplexní a univerzální přístup ke zkoumání dobrovolné činnosti

3.1 Jak již bylo zmíněno, je příručka o měření dobrovolné činnosti vydaná pod záštitou MOP téměř ve všech dokumentech EU týkajících se dobrovolné činnosti uváděna jako vhodný model pro provádění statistických průzkumů v této oblasti. Na metodické postupy uvedené v této příručce upozornila rovněž Mezinárodní konference statistiků práce, která je označila za odpovídající základ pro zkoumání dobrovolné činnosti. Navrhuje se, aby byla dobrovolná činnost zahrnuta do oficiálních statistik práce⁽¹³⁾. Řešení navržená v této příručce si získala podporu i u subjektů působících ve třetím sektoru – řada nevládních organizací propaguje tento model zkoumání dobrovolné činnosti⁽¹⁴⁾.

3.2 Metodický přístup, který je v příručce MOP navržen, je zároveň odpovědí na problém nedostatku či nejednotnosti údajů o dobrovolné činnosti ve třetím sektoru, jenž byl zjištěn v rámci srovnávacího projektu v neziskovém sektoru (*Comparative Nonprofit Sector Project*) a následně označen za vážnou překážku, která omezuje vypracovávání přesných statistik v oblasti národních účtů a satelitního účtu neziskového sektoru⁽¹⁵⁾.

3.3 Tento metodický přístup vychází z pracovní definice zkoumaného jevu, o němž se v příručce hovoří jako o dobrovolné činnosti (*volunteer work*). Ta se neopírá o konkrétní pojem či pojmy, jež jsou jednotně používány k průzkumu v daných zemích, ale je spíše popisnou definicí, v níž se poukazuje na tři hlavní znaky. Za dobrovolnou činnost je považována činnost, která:

- a) má charakter produktivní práce;
- b) je nevýdělečná;
- c) je dobrovolná a
- d) není vykonávána ve prospěch vlastní domácnosti.

Příručka MOP obsahuje řadu dodatečných objasnění, která mají zahrnat případné pochybnosti ohledně výkladu těchto kritérií⁽¹⁶⁾.

⁽¹¹⁾ Portugalské statistické úřady již uskutečnily pilotní modul průzkumu pracovních sil podle příručky MOP a záměr pustit se do podobných průzkumů vyjádřily také statistické úřady v Irsku a Španělsku.

⁽¹²⁾ Nałecz S., Goś-Wójcicka K. (red.), *Wolontariat w organizacjach i inne formy pracy niezarobkowej poza gospodarstwem domowym* – 2011 (Dobrovolná činnost v organizacích a jiné formy nevýdělečné činnosti mimo domácnost), Hlavní statistický úřad, Varšava, 2012.

⁽¹³⁾ V souladu s usnesením, jež bylo dne 11. října 2013 přijato na 19. mezinárodní konferenci statistiků práce, zahrnuje statistická definice práce dobrovolnou činnost. V důsledku toho se navrhuje, aby byla předmětem pravidelného statistického sledování.

⁽¹⁴⁾ Například Aliance pro Evropský rok dobrovolnictví 2011, Evropské dobrovolnické centrum (CEV), Centrum pro studium občanské společnosti Johna Hopkinse (CCSS) a *Associazione Promozione e Solidarietà* (SPES).

⁽¹⁵⁾ *Handbook on non-profit institutions in the System of National Accounts* (Příručka o neziskových institucích v systému národních účtů), Statistický úřad OSN, New York, 2003.

⁽¹⁶⁾ Oficiální překlad příručky je k dispozici ve francouzštině, španělštině, italštině a černoštině a je ke stažení na stránkách www.ilo.org a www.evmp.eu.

3.4 Široký tematický záběr zkoumání, který byl v příručce uplatněn, umožňuje uspokojit poptávku mnoha zainteresovaných stran po informacích. Hlavní definice dobrovolné činnosti v příručce určuje široký rozsah zkoumání, do něhož je zahrnuta jak formální (již MOP popisuje jako nepřímou dobrovolnou činnost), tak neformální dobrovolná činnost (MOP ji označuje jako přímou dobrovolnou činnost). Mimoto se zkoumání neomezuje na jeden sektor, nýbrž bere v potaz dobrovolnou činnost v rámci třetího sektoru a v institucích veřejného sektoru a vyžaduje oddělování údajů (například podle oblasti a institucionálního sektoru). Shromažďované údaje jsou jasně vymezeny a uživatelé jich mohou flexibilně využívat.

3.5 Model zkoumání, který je v příručce MOP navržen, vychází z několika obecných zásad, jež mají zajistit jejich jednotnost nezávisle na typu šetření, pomocí něhož bude průzkum uskutečněn:

- a) zahrnutí co nejširšího obyvatelstva tak, aby se v něm odrazily všechny jeho důležité složky;
- b) využití definice dobrovolné činnosti uvedené v příručce a terminologie, která je v této definici použita;
- c) zahrnutí veškerých druhů dobrovolné činnosti (dobrovolná činnost vykonávaná pro určitou organizaci nebo jejím prostřednictvím a dobrovolná činnost vykonávaná přímo ve prospěch osob mimo vlastní domácnost nebo ve prospěch společenství);
- d) zahrnutí proměnných uvedených v doporučeném modulu pro zkoumání: čas věnovaný dobrovolné činnosti (počet skutečně odpracovaných hodin), druh vykonávané činnosti (odpovídající profese), oblast, v níž byla dobrovolná činnost vykonávána (hospodářské odvětví či institucionální sektor);
- e) možnost vymezení dobrovolné činnosti podle standardních klasifikací: klasifikace zaměstnání (ISCO) a odvětví (standardní klasifikace NACE nebo klasifikace ICNPO zaměřená na činnost neziskového sektoru), aby bylo možné analyzovat dobrovolnou činnost z hlediska trhu práce a přisoudit jí určitou ekonomickou hodnotu⁽¹⁷⁾.

3.6 Navržená metodika umožňuje soustředit se při průzkumech především na shromáždění těch údajů, jež jsou nezbytné k určení objemu a hodnoty dobrovolné činnosti ve standardních ekonomických jednotkách, aby tak bylo možné je porovnat se zaměstnaností či HDP dané země. Pomocí shromažďovaných údajů lze stanovit rozsah a hodnotu různých druhů dobrovolné činnosti podle jednotlivých institucionálních sektorů, hospodářských odvětví, druhů vykonávané činnosti, regionů, míry urbanizace apod.

3.7 Na základě údajů shromážděných s využitím modulu pro dobrovolnou činnost lze rovněž provádět četné analýzy sociálního charakteru. Dá se zkoumat rozšířenost a intenzita dobrovolné činnosti, její formy (činnost vykonávaná ve prospěch osob či organizací – v případě formálních struktur lze určit oblast jejich působnosti a sektor). Tyto analýzy mohou zohledňovat různé údaje o dobrovolnících – demografické (například věk, pohlaví, rodinný stav), zeměpisné (například region, velikost obce), pracovní zařazení, vzdělání a majetkové poměry. Pokud se k modulu pro dobrovolnou činnost připojí dodatečné dotazy, lze zkoumat také motivaci dobrovolníků, důvody, proč se dané osoby do dobrovolné činnosti nezapojují apod.

3.8 Vzhledem k tomu, že respondenti jsou obvykle schopni podat podrobné a spolehlivé údaje pouze z nedávné minulosti, bylo v příručce pro dotazy týkající se dobrovolné činnosti použito čtyřtýdenní referenční období. Je to odůvodněno potřebou stanovit co nejpřesněji počet hodin věnovaných dobrovolné činnosti. Na druhou stranu je však doba čtyř týdnů mnohem kratší než dvanáctiměsíční perspektiva, která je pro většinu průzkumů dobrovolné činnosti typická. Kratší referenční období se projevuje v nižších údajích o rozšířenosti dobrovolné činnosti (počtu dobrovolníků) a může rovněž vést k tomu, že budou výsledky ovlivněny sezónními výkyvy. Z tohoto důvodu se doporučuje používat za účelem porovnatelnosti toto čtyřtýdenní období a současně nalézt způsob, jak vyrovnat sezónní výkyvy a zajistit odpovídající velikost vzorku tak, aby se průzkumu zúčastnil dostatečný počet dobrovolníků a aby bylo dále možné odhadnout počet hodin odpracovaných v různých skupinách.

⁽¹⁷⁾ Zkrácená a upravená verze pasáže z *Manual on the Measurement of Volunteer Work* (Příručka o měření dobrovolné činnosti, s. 10). ISCO – Mezinárodní klasifikace zaměstnání, NACE – statistická klasifikace ekonomických činností v Evropské unii, ICNPO – *International Classification of Nonprofit Organizations* (Mezinárodní klasifikace neziskových organizací).

3.9 V příručce je doporučen způsob zkoumání dobrovolné činnosti v podobě modulu pro průzkum pracovních sil (LFS) či jiného modulu pro průzkum domácností. Využití modulu LFS skýtá spoustu výhod:

- a) plná porovnatelnost a spolehlivost výsledků získaných na základě zkoumání velkého reprezentativního vzorku a univerzální metodiky (LFS);
- b) co nejmenší zatížení systému úředních statistik a respondentů;
- c) možnost analyzovat údaje o dobrovolné činnosti v souvislosti s údaji o demografické, sociální a profesní situaci, jež byly shromážděny v rámci LFS;
- d) nízké náklady na oslovení respondentů;
- e) možnost využít tazatelů, kteří mají zkušenosti s kódováním různých druhů činnosti pomocí klasifikací používaných v úředních statistikách, zejména klasifikace zaměstnání (ISCO);
- f) náležitý poznávací kontext průzkumu (dotazy k nevýdělečné činnosti jsou přirozeným doplněním otázek týkajících se výdělečné činnosti).

3.10 Se zkoumáním dobrovolné činnosti pomocí modulu LFS jsou spojena také určitá omezení a problémy, které jsou řešeny podle místních podmínek nebo pomocí komplexního přístupu:

- a) telefonická metoda, která je při průzkumech v rámci LFS stále častěji používána namísto osobního dotazování, zvyšuje tlak na omezení doby trvání rozhovoru, což může vést ke snížení procenta dobrovolníků – obzvláště v zemích, kde je dobrovolná činnost málo známá a není v běžném jazyce příliš zakořeněna a v průzkumech se tudíž musí poskytovat dodatečná objasnění či příklady ⁽¹⁸⁾;
- b) výše uvedený problém lze odstranit zahrnutím dotazů z modulu pro měření dobrovolné činnosti do rozsáhlých šetření prováděných metodou přímého kontaktu tazatele s respondentem (*face-to-face method*) ⁽¹⁹⁾;
- c) autoři příručky MOP doporučují univerzální řešení k některým z výše identifikovaných problémů s používáním modulu pro zkoumání dobrovolné činnosti. Například v případě zjištění, že informace získané od zástupných respondentů (*proxy respondents*) jsou horší kvality, doporučují provést rozhovor pouze s osobami, jichž se průzkum týká, a nevyužívat informace o dobrovolné činnosti dané osoby od manžela či manželky nebo jiných členů domácnosti. V případě potíží s uplatněním rozsáhlých univerzálních klasifikací, jako je NACE, nabízejí možnost využít jednodušší klasifikace typu ICNPO ⁽²⁰⁾.

3.11 Příručka pro měření dobrovolné činnosti je komplexní a zahrnuje jak pokyny pro organizaci a provádění průzkumů, tak doporučení ohledně zpracovávání a prezentace výsledků. Pro odhadování hodnoty dobrovolné činnosti příručka doporučuje metodu nákladů na úplný zástup (*full replacement cost*), která přiřazuje průměrnou hodnotu odměny v národním hospodářství, která je stanovena pro daný druh činnosti (profesi), odvětví a institucionální sektor subjektu, v jehož rámci byla dobrovolná činnost vykonávána.

3.12 Nezávisle na komplexním přístupu a řádném odůvodnění navržených řešení si příručka MOP zachovává značnou pružnost v mnoha oblastech, které mohou jednotlivé země uzpůsobit místním podmínkám. Týká se to takových otázek, jako je přizpůsobení formulací místním podmínkám nebo více či méně podrobný způsob výpočtu hodnoty dobrovolné činnosti (některé další příklady byly uvedeny v odstavci 3.10). Na druhou stranu by se měly používat základní prvky definic dobrovolné činnosti s cílem zajistit mezinárodní porovnatelnost údajů.

⁽¹⁸⁾ Nałęcz, S., *Sharing the Experience of Volunteer Work Measurement. Lessons from pioneer implementation of the ILO methodology by the Central Statistical Office of Poland* (Zkušenosti s měřením dobrovolné činnosti. Poznatky z pilotního používání metodiky MOP hlavním statistickým úřadem v Polsku) <http://evmp.eu/wp-content/uploads/Lessons-Podgorica-GUSISP.pdf>.

⁽¹⁹⁾ Cappadozzi, T., *Sharing the Italian experience on the project of measurement of unpaid volunteer work* (Italské zkušenosti s projektem měření neplacené dobrovolné činnosti) http://evmp.eu/wp-content/uploads/Cappadozzi_Presentation_EVMP-Conference_Madrid_3.28.2012.pdf.

⁽²⁰⁾ Zjednodušené klasifikace byly použity ve všech třech zemích, které doposud provedly měření dobrovolné činnosti podle příručky MOP.

3.13 Zmíněná pružnost příručky vyplývá ze snahy zajistit její univerzálnost a rozsáhlé využití bez ohledu na obrovské kulturní a civilizační rozdíly, které se v celosvětovém měřítku vyskytují. V EU jsou tyto rozdíly poměrně malé, díky čemuž je možné vypracovat jednotnější metodiku a získat tak srovnatelnější výsledné údaje.

4. Co je třeba učinit?

4.1 Vzhledem ke značné potřebě údajů o dobrovolné činnosti plynoucí z toho, že tato činnost má podstatný význam pro budování růstu podporujícího začlenění a posilování sociální soudržnosti, sociálního a lidského kapitálu, neformálního vzdělávání, zapojování do trhu práce a mezigenerační solidarity, je na úrovni EU nutné zajistit příznivé podmínky pro systematické a srovnatelné zkoumání dobrovolné činnosti v jednotlivých členských státech. EHSV chápe, že všechny nové aktivity vyvíjené institucemi EU a členskými státy potřebují náležitou finanční stabilitu, a proto prohlašuje, že zamýšlí prozkoumat veškeré možné způsoby podpory a financování výzkumu měření dobrovolné činnosti, včetně návrhu uvedeného v odstavci 4.2.

4.2 V souladu s doporučeními uvedenými v dokumentech EU, v nichž jsou členské státy vyzývány k rozvoji zkoumání dobrovolné činnosti na základě příručky MOP, EHSV vybízí Komisi, aby podnikla kroky s cílem vypracovat v průběhu několika let jednotnou metodiku pro zkoumání dobrovolné činnosti a zakotvit ji v příslušném nařízení jakožto systematické zkoumání prováděné členskými státy.

4.3 Než bude toto nařízení přijato, měla by Komise přijmout opatření na podporu realizace metodologických prací a pilotních studií, jejichž cílem bude určit jednotné zásady pro zkoumání dobrovolné činnosti vnitrostátními statistickými úřady a při nichž budou využity hlavní zásady zmíněné příručky MOP a zkušenosti zemí, ve kterých již byly uskutečněny průzkumy s využitím v ní popsaných postupů. Při vypracovávání podrobností tohoto nařízení je třeba usilovat o minimalizaci nákladů a administrativní zátěže. Pro tento účel by bylo nejvhodnější spojit zkoumání dobrovolné činnosti s některým z průzkumů, které vnitrostátní statistické úřady jednotlivých členských států již provádějí.

4.4 V souvislosti se značnou potřebou údajů o rozsahu formální a neformální dobrovolné činnosti a také o jejím vlivu na obecnou úroveň blahobytu a na vybrané oblasti veřejného života v jednotlivých zemích a na úrovni celé EU je třeba vytvořit podmínky pro to, aby Komise mohla shromažďovat a zpřístupňovat vhodně harmonizované údaje pocházející z průzkumů uskutečněných v jednotlivých členských státech a na úrovni EU. Jednou z možností, jak zkoumat dopad dobrovolné činnosti, by mohl být například průzkum vzdělávání dospělých (*Adult Education Survey*), v jehož rámci by se daly shromažďovat a analyzovat údaje o vlivu dobrovolné činnosti na získávání užitečných dovedností pro nalezení vytožené práce.

4.5 Ekonomickou hodnotu dobrovolné činnosti musejí uznat a ocenit veřejné orgány. Komise a členské státy by měly zavést pravidla, díky nimž by ekonomická hodnota dobrovolné činnosti mohla být jedním ze způsobů, jak spolufinancovat projekty podporované z veřejných prostředků. Zkušenosti a údaje získané během zkoumání ekonomické hodnoty dobrovolné činnosti, při němž bude v celé EU uplatňována jednotná metodika, se budou velice hodit při přípravě praktických řešení.

V Bruselu dne 10. prosince 2013

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

**Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Měření sociálního dopadu
(stanovisko z vlastní iniciativy)**

(2014/C 170/03)

Zpravodajka: paní RODERT

Dne 19. září 2013 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Měření sociálního dopadu

(stanovisko z vlastní iniciativy).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 13. listopadu 2013.

Na 494. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. prosince 2013 (jednání dne 10. prosince), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 146 hlasy pro, 5 hlasů bylo proti a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá diskusi o měření sociálního dopadu sociálních podniků, zdůrazňuje však, že tomuto složitému tématu je potřeba věnovat více času. Komise by jako první krok měla zahájit sběr údajů, aby se mohla provést komparativní analýza měření sociálního dopadu v členských státech. Dále by měla toto téma prozkoumat hlouběji v kontextu sociálního rozměru Evropy.

1.2 EHSV se domnívá, že nesprávný nebo unáhlený přístup může jít proti cíli institucí EU podporovat rozvoj a růst sektoru sociálního podnikání. Vzhledem k tomu, že povědomí o tomto sektoru je v mnoha členských státech nízké, žádá EHSV Komisi, aby jako prioritu zvolila další osvětlu a plné provádění agendy iniciativy pro sociální podnikání.

1.3 Cílem měření sociálního dopadu je měřit sociální důsledky a dopad specifických činností určitého sociálního podniku, a ne tento podnik samotný, i když struktura podniků sociální ekonomiky jako taková přispívá k vytváření sociální hodnoty. Je to nepřetržitý proces a nedílná součást činnosti podniku a důležitý nástroj strategického plánování.

1.4 Je obtížné hájit pouze jednu metodu, proto EHSV doporučuje, aby Komise dala před vypracováním nové metody přednost šíření povědomí o nejběžněji používaných zásadách. Ty mají společné to, že jsou to přístupy jdoucí „zdola nahoru“, jež byly přijaty za účelem zachycení sociálních změn a vychází ze skutečných potřeb a skutečné činnosti.

1.5 Každá metoda měření se musí zakládat na klíčových důsledcích sociálního podniku, musí podporovat jeho činnost, být přiměřená a nebránit sociálním inovacím. V metodách se musí usilovat o nalezení rovnováhy mezi kvalitativními a kvantitativními údaji a za ústřední bod se musí vzít „příběh“. Je třeba si rovněž uvědomit, že je nutné hlouběji se zabývat potížemi s integrací výsledků měření sociálního dopadu od mikroúrovně až po makroúroveň (místní úroveň – úroveň EU).

1.6 EHSV si uvědomuje, že metody měření sociálního dopadu jsou potřebné zejména u nařízení o Eusef⁽¹⁾ a PESI⁽²⁾, a doporučuje proto, aby se tyto metody vyzkoušely, důkladně sledovaly a v případě potřeby přezkoumaly. Účelem je zajistit, aby nebránily sociálním podnikům v přístupu k financování prostřednictvím těchto nástrojů. Komisi by to umožnilo sestavit společné pokyny a zásady pro to, co se má měřit, a ne jak.

1.7 EHSV se tímto tématem bude zabývat i nadále a bude důsledně sledovat práci Komise na zavádění dané metody, aby nebránila rozvoji sociálního podnikání v Evropě. Kromě toho se bude dále účastnit širší diskuse o tom, jak by později mohl být sociální dopad měřen i v jiných sférách.

⁽¹⁾ Evropské fondy sociálního podnikání, COM(2011) 862 final.

⁽²⁾ Program pro sociální změny a inovace, COM(2011) 609 final.

2. Úvod

2.1 Ve sdělení Komise Akt o jednotném trhu II – Společně pro nový růst⁽³⁾ se upozorňuje na potřebu vypracovat metodiku měření socioekonomických přínosů, které vytvářejí sociální podniky, když provádějí Eusef a PESI.

2.2 V důsledku toho byla skupina expertů v rámci konzultační skupiny sociálního podnikání Evropské komise, která je složena z řady zúčastněných subjektů⁽⁴⁾, pověřena, aby pro Komisi vypracovala pokyny ohledně toho, jak mohou sociální podniky měřit svůj sociální dopad.

2.3 Toto stanovisko popisuje hlediska sociálních podniků při tvorbě metody EU pro měření sociálního dopadu, zejména v kontextu Eusef a PESI. Jelikož je to důležité téma, EHSV zdůrazňuje, že s postupem času by se ideální měření sociálního dopadu mělo zvážet i v ostatních sférách, aby se předešlo nesystematickému přístupu.

2.4 Sociálnímu podnikání se v poslední době dostalo pozornosti v několika iniciativách EU. EHSV se kromě toho tomuto tématu obšírně věnoval⁽⁵⁾, zabýval se např. výzvami spojenými s Eusef a sociálními podniky⁽⁶⁾. Jedním z ústředních prvků je spuštění iniciativy pro sociální podnikání⁽⁷⁾, jejímž účelem je podpořit rozvoj a růst sociálního podnikání a sociálních podniků v EU.

2.5 Sociální podniky jsou zřizovány za sociálním účelem a provozují svoji činnost v rámci sociální ekonomiky. EHSV zdůrazňuje, že pro zachování tohoto modelu by základem jakéhokoliv odvozeného předpisu, normy nebo programu měl být popis sociálních podniků uvedený v iniciativě pro sociální podnikání, jelikož nahlíží na sociální podniky v širším kontextu, do něž zapadají různé modely členských států.

2.6 Je třeba zdůraznit, že úmyslem tohoto stanoviska není obhajovat měření sociálního dopadu podniků obecně. Tato záležitost nesmí být ani zaměňována s iniciativami v oblasti sociální odpovědnosti podniků nebo povinností všech zaměstnavatelů zajistit důstojné pracovní podmínky a dodržovat všechny platné kolektivní smlouvy. Dále je třeba si uvědomit, že skutečná sociální výkonnost a infrastruktura zůstávají v pravomoci členských států.

2.7 Přestože toto stanovisko bere v úvahu pouze sociální dopad důsledků činnosti sociálních podniků, a ne sociální podniky jako takové, jsou jejich struktura a provozní modely samy o sobě klíčovými prvky tvorby sociálního dopadu, a to prostřednictvím internalizace sociálních nákladů a vytváření kladných externalit.

3. Sociální dopad ve společenském kontextu

3.1 Hospodářské výsledky byly dlouhou dobu hlavním způsobem měření rozvoje organizací a zemí, bez ohledu na to, zda byl jejich hlavní motivací hospodářský či společenský rozvoj. Pro udržitelný svět je nutné, aby vůdčím přístupem byla komplexnější perspektiva, v níž se zohlední sociální, environmentální a ekonomické důsledky.

3.2 V posledních letech vzrostlo povědomí o této otázce. EHSV přijal v roce 2008 stanovisko z vlastní iniciativy k tématu Více než HDP – ukazatele pro udržitelný rozvoj⁽⁸⁾, v němž vyzdvihl potřebu nových metod měření udržitelnosti a blahobytu, aby bylo možné čelit společenským výzvám. Komise na toto stanovisko navázala svou zprávou z roku 2009 nazvanou Překročit HDP – Měření pokroku v měnícím se světě⁽⁹⁾, v níž se upozorňuje na nutnost nových monitorovacích a měřicích nástrojů k zachycení společenského rozvoje. Kromě toho přijaly nové nástroje z vlastní iniciativy i další subjekty, například OECD připravila index zlepšení života (Better Life Index)⁽¹⁰⁾.

3.3 V Evropě, která nyní prodělává krizi, v níž se mění sociální modely, je nyní o to důležitější se zaměřit na tvorbu skutečných hodnot. Naposledy to bylo zdůrazněno v iniciativách podporujících sociální rozměr HMU⁽¹¹⁾, v nichž byly navrženy sociální ukazatele a činnosti, které by doplnily vykazování hospodářských výsledků. Tento druh argumentace se nyní vyskytuje v mnoha dokumentech EU, v nichž jsou měření a monitorování sociální přidané hodnoty, sociální změny a sociálního dopadu předpokladem úspěšného provádění směrnic, programů a činností.

⁽³⁾ COM(2012) 573 final.

⁽⁴⁾ http://ec.europa.eu/internal_market/social_business/expert-group/social_impact/index_en.htm.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 318, 23.12.2009, s. 22; Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 1; Úř. věst. C 229, 31.07.2012, s. 44.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 229, 31.07.2012, s. 55.

⁽⁷⁾ COM(2011) 682 final.

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 100, 30.4.2009, s. 53.

⁽⁹⁾ COM(2009) 433 final.

⁽¹⁰⁾ www.betterlifeindex.org.

⁽¹¹⁾ http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/president/news/archives/2013/10/pdf/20131002_1-emu_en.pdf.

3.4 Měření sociálního dopadu je důležitým tématem a má zásadní význam pro obnovu sociálního rozměru v Evropě. EHSV má proto pochybnosti o unáhleném přístupu Komise v této oblasti a žádá, aby věnovalo více času obsáhlé diskusi o tomto širším tématu, aby se našly nejhodnější metody. V této souvislosti je nutné uvést, že vzhledem k celkovému cíli, jímž je podpora sociálních podniků ve splnění jejich poslání, musí Komise přistupovat k tvorbě nástrojů pečlivě, aby neměly opačný účinek.

3.5 Dalším argumentem je velmi nízké povědomí o sociálních podnicích a sociální ekonomice v mnoha členských státech a jejich uznání. Pokud by se diskuse založila na hledisku sociálního dopadu, spíše než na vytvoření vhodných předpokladů pro rozvoj sociálních podniků, mohlo by poškodit rozvoj tohoto sektoru. EHSV proto naléhá na Komisi, aby jako prioritu zvolila plné provádění iniciativy pro sociální podnikání, a zaručily se tak spravedlivé a transparentní podmínky pro sociální podniky ve všech členských státech před tím, než se zahájí iniciativa v oblasti měření sociálního dopadu.

4. Popis sociálního dopadu

4.1 Měření sociálního dopadu je prospěšné pro všechny segmenty společnosti. U sociálních podniků je dosažení kladného sociálního dopadu hlavním smyslem jejich činnosti a často tvoří její trvalou a nedílnou součást. Je důležité oddělit sociální výsledky od ekonomických – měřit se má sociální dopad, ne organizace.

4.2 Existují podobnosti, ale i rozdíly v tom, jak zúčastněné strany popisují sociální dopad. EHSV zdůrazňuje důležitost jednotného chápání a navrhuje, aby byl sociální dopad chápán jako sociální důsledky a dopad specifických činností určitého sociálního podniku.

4.3 Je rovněž třeba zdůraznit, že při měření dopadu nejde jen o měření zamýšlených důsledků, ale o celkové důsledky (zamýšlené i nezamýšlené) a jejich dopad.

4.4 Posuzování sociálního dopadu není snadné, protože prokázat vazbu mezi činností a jejím důsledkem může být obtížné. Kladné vlivy jsou často kvalitativní povahy a někdy jsou zřejmé až v delším horizontu. Snaha podchytit činnost v číslech je spojena se značným rizikem, že získané informace nebudou měřit to, co je účelem měření, nebo ne správným způsobem. Na sociální podniky se proto nesmí naléhat, aby za měření považovaly kvantifikaci, a zaměřovaly se tak pouze na činnosti, které jsou snadno měřitelné, kvantifikovatelné či uznávané zvenčí.

4.5 Kvantifikaci je naopak třeba považovat za jeden ze způsobů měření, vedle přístupů zaměřených na kvalitu, např. komentování. Tento alternativní (či doplňkový) způsob získávání popisů bohatých na informace, které jsou prováděny z pohledu z příjemce, má zásadní význam pro hodnocení přidané hodnoty činnosti sociálního podniku. Kromě toho je třeba upřesnit, že měření tvorby hodnoty nemusí nezbytně vyústit v konečné číslo, nýbrž že se může docela dobře jednat o kombinaci čísel a textu.

4.6 K hlubšímu zkoumání této spleť otázky EHSV doporučuje Komisi, aby začala sbírat údaje o existujících metodách jakožto výchozí bod komparativní analýzy mezi členskými státy.

5. Zainteresané strany a pojmy

5.1 Nezbytným předpokladem vytvoření metody EU pro měření sociálního dopadu v současném unijním kontextu (Eusef a PESI) je zapojení zúčastněných stran, především sociálních podniků, uživatelů, politiků, investorů a v případě potřeby rovněž poskytovatelů sociálních služeb, veřejných orgánů a sociálních partnerů. Přístup zapojující zúčastněné strany vytváří prostředí vzájemné důvěry, v němž se sdílí společný pohled na kýžený dopad.

5.2 Podmínkou takového přístupu zapojujícího zúčastněné strany je jednotné chápání základních pojmů v oblasti měření sociálního dopadu. Pojmy jako vstup, výstup, důsledek a dopad jsou v různých souvislostech často definovány odlišně. Je důležité, aby zúčastněné strany tyto pojmy chápaly stejně.

5.3 Pokud se budeme zaměřovat pouze na výstup (např. počet osob, které se zúčastnily odborné přípravy), nebudeme měřit skutečný dopad dané činnosti. Je proto důležité pochopit, že měření sociálního dopadu znamená přechod od měření výstupů k měření dopadu. Tak lze zachytit skutečnou přidanou hodnotu a mít přitom na paměti složitost a mnohooborovost měření sociálního dopadu.

5.4 Je třeba si uvědomit, že je nutné se hlouběji zabývat zejména potížemi s integrací výsledků měření sociálního dopadu od mikroúrovně až po makroúroveň (místní úroveň – úroveň EU) a rovněž tím, jak metody měření respektují práva a potřeby jednotlivců a podniků.

6. Metody a nástroje

6.1 Sociální dopady se měří mnoha různými způsoby, a není tedy snadné doporučit jednu určitou metodu nebo metody dokonce srovnávat⁽¹²⁾. Bylo vypracováno mnoho metod, přičemž mnoho z nich bylo iniciováno v rámci různých projektů EQUAL⁽¹³⁾. Společné jim je to, že jsou to přístupy jdoucí „zdola nahoru“, jež byly přijaty za účelem dosažení kýmých sociálních změn a vychází ze skutečných potřeb a skutečné činnosti.

6.2 Nejznámějšími metodami jsou *sociální návratnost investic* (Social Return On Investment – SROI), což je koncepce zaměřená na důsledek s cílem pochopit tvorbu sociálních, environmentálních a hospodářských hodnot organizací, a *sociální účetnictví*, což je metoda k plánování, měření a hodnocení sociálních cílů v organizacích⁽¹⁴⁾. Příkladem metod používaných obecněji k objasnění sociální přidané hodnoty je *index globálního výkaznictví* (Global Reporting Index – GRI), což je systém pro podávání zpráv o udržitelnosti, jež představuje rámec pro předkládání zpráv o sociální, environmentální a hospodářské situaci. K dispozici je však i mnoho jiných metod⁽¹⁵⁾.

6.3 Všem těmto metodám je společné to, že berou za východisko účel činnosti sociálního podniku, a nikoli modely z jiných sektorů. Namísto pouhého měření výstupů mezi dvěma okamžiky v čase tyto metody často znamenají rozsáhlejší nelineární proces, jako je např. „teorie změny“ (Theory of Change)⁽¹⁶⁾, která, stručně řečeno, spočívá v definování, vymezení a sledování. Uplatňováním těchto postupů se proces měření stává součástí obchodního plánování podniku a cenným nástrojem k vnitřnímu zlepšení.

6.4 Při návrhu metod sociálního dopadu je třeba myslet na jejich přiměřenost a na to, že mají podporovat sociální podnikání. Mnoho sociálních podniků jsou malé a nové podniky, které mají omezené zdroje na to, aby mohly aplikovat složité metody. Pokud se tedy má zaručit co nejnižší a přiměřená byrokratická zátěž, EHSV doporučuje, aby náklady na měření dopadu neunesly sociální podniky, ale jiné zúčastněné strany (EU, správci fondů).

6.5 Pokud jde o ukazatele, EHSV navrhuje, aby je zvolily sociální podniky prostřednictvím rozhovorů s uživateli a zúčastněnými stranami. Ukazateli by například mohly být „náklady, jimž se společnost vyhnula“ nebo „způsobený dopad“ sociálních podniků, ale zohlednit by se rovněž mohla činnost podniků v oblasti prosazování a jejich struktura a provozní modely.

6.6 Komise by na základě stávajících metod a v souladu s doporučeními EHSV měla zvážit vytvoření rámce EU, který by vyhovoval specifickým předpisům, jež existují v některých členských státech, a jejich modelům organizací sociální péče a samotných sociálních podniků.

7. Další připomínky

7.1 Jelikož je nesmírně obtížné doporučit pro měření sociálního dopadu jednu určitou metodu nebo standardizované ukazatele, měla by Komise jako první krok provést osvětu o nejběžněji používaných zásadách a metodách a vyzývat podniky k jejich používání. Na základě těchto zkušeností může Komise sestavit společné pokyny pro měření sociálních důsledků, spíše než výstupů, a vytvořit rámec zásad pro to, co se má měřit, a nesnažit se definovat, jak měřit sociální dopad.

7.2 Vzhledem ke složitosti této otázky EHSV doporučuje, aby se nejprve vyzkoušely metody vytvořené pro Eusef a PESI. Komise by tak mohla blíže sledovat dopad používání těchto metod a v případě potřeby připustit jejich přezkum. Všechna sbíraná data by měla být rozdělena podle pohlaví, aby bylo možné uznat úlohu žen v sociálním podnikání a zajistit transparentnost při přidělování prostředků. Pomůže to zajistit, aby používané metody neomezovaly přístup zamýšlených cílových příjemců k financování.

⁽¹²⁾ Bouchard, M. (ed) (2009). *The worth of social economy*, Peterlang, Bruxelles.

⁽¹³⁾ http://ec.europa.eu/employment_social/equal_consolidated.

⁽¹⁴⁾ <http://www.thesroinetwork.org/what-is-sroi>, <http://www.socialauditnetwork.org.uk/getting-started/what-is-social-accounting-and-audit>.

⁽¹⁵⁾ Např. PQASSO – Practical Quality Assurance Systems for Small Organisations, SIMPLE – Simple Impact Measurement for Local Economies, Volunteering Impact Assessment Toolkit, The Big Picture, Impact Framework, Logic Model Builder, Measuring Impact Framework, Outcome Mapping, Outcome-Based Evaluation, Social Impact Assessment (SIA), The Shujog Impact Framework and Assessment.

⁽¹⁶⁾ <http://www.theoryofchange.org>.

7.3 Při strukturování těchto pilotních projektů musí Komise rovněž uvážit aspekty, jako je způsobilost a smysl „auditované“ funkce/zúčastněné strany. To úzce souvisí s dodatečnými náklady a pohnutkami těchto aktérů. EHSV naléhá na Komisi, aby se při přípravě požadavků na měření snažila minimalizovat tyto náklady, vyhnula se zbytečné byrokracii a nenarušila sociální rozvoj.

7.4 Hrozí riziko, že metoda měření vypracovaná speciálně pro Eusef a PESI převládne, když se začnou uplatňovat jiné nástroje a pravidla v oblasti sociálního podnikání na vnitrostátní, regionální a místní úrovni. Nedostatečně nebo chybně prováděné měření sociálního dopadu by mohlo ohrozit sociální inovace a pokusy. Aby se toto riziko omezilo, měla by Komise nabídnout osvětové a školicí programy v členských státech.

7.5 Toto stanovisko představuje první krok práce EHSV v oblasti měření sociálního dopadu. Reaguje na probíhající práci Komise na této záležitosti. EHSV však považuje za zásadní, aby diskuse pokračovala a rozšířila se, a bude proto sledovat práci Komise a pokračovat ve své práci na této záležitosti v rámci jiných oblastí své činnosti.

V Bruselu dne 10. prosince 2013

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Evropský minimální příjem a ukazatele chudoby (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2014/C 170/04)

Zpravodaj: **pan DASSIS**

Spoluzpravodaj: **pan BOLAND**

Dne 14. února 2013 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Evropský minimální příjem a ukazatele chudoby

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 20. listopadu 2013.

Na 494. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. prosince 2013 (jednání dne 10. prosince 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 155 hlasy pro, 93 hlasů bylo proti a 12 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Negativní sociální a hospodářské dopady krize a nedostatečné provádění strukturálních reforem, jež v Evropě podněcují chudobu a vyloučení v kontextu stárnutí obyvatelstva, sílících migračních toků a rostoucího euroskepticismu, vytvářejí mimořádně naléhavou potřebu politického modelu, který bude schopen posílit solidaritu a základní hodnoty evropského sociálního *acquis*.

V této souvislosti se EHSV:

1.2 domnívá, že v této tak vážné situaci přispěje zavedení evropského minimálního příjmu k dosažení hospodářské, sociální a územní soudržnosti, k ochraně základních lidských práv, k nastolení rovnováhy mezi hospodářskými a sociálními cíli a ke spravedlivému rozdělování zdrojů a příjmů;

1.3 poukazuje na to, že na úrovni orgánů EHSV proběhla rozsáhlá diskuse, a zdůrazňuje, že je naléhavě nutné zaručit v Evropské unii přiměřený minimální příjem prostřednictvím rámcové směrnice zaměřené na účinné potírání chudoby usnadněním začleňování do trhu práce, k čemuž vyzval Výbor regionů⁽¹⁾ a různé organizace angažující se v boji proti chudobě⁽²⁾, a žádá Komisi, aby vyvinula koordinovanou činnost v souladu s usnesením, jež Evropský parlament přijal v roce 2011⁽³⁾;

1.4 vybízí Komisi, aby prozkoumala možnosti financování evropského minimálního příjmu a aby se při tom zaměřila zejména na případné zřízení odpovídajícího evropského fondu;

1.5 požaduje přijetí dalších opatření, aby bylo možné skutečně dosáhnout cílů strategie Evropa 2020 v oblasti zaměstnanosti, chudoby a sociálního vyloučení. K těmto opatřením by mělo patřit: 1) pokračování v naplňování horizontálních cílů týkajících se zaměstnanosti, 2) stanovení cílů snížení u každé ze tří složek, které tvoří kompozitní ukazatel chudoby a sociálního vyloučení, 3) stanovení dílčích cílů na evropské a vnitrostátní úrovni pro skupiny, jež jsou chudobou ohroženy více než celková populace (např. děti a domácnosti rodičů samoživitelů), a pro chudé pracující, 4) přezkoumání, jakým způsobem členské státy počítají míru chudoby a stanoví své vnitrostátní cíle, a 5) obnovení závazku ze strany členských států s cílem zajistit, že kumulované úsilí každého z nich povede k naplnění celkového cíle Evropské unie;

1.6 žádá, aby byl účinně posouzen sociální dopad opatření, jež jsou součástí národních programů reforem, národních sociálních zpráv a balíčků týkajících se finanční konsolidace, tak, aby tato opatření nezhoršovala chudobu a sociální vyloučení a aby byla občanská společnost výrazněji zapojena do přípravy národních programů reforem a národních sociálních zpráv;

⁽¹⁾ Stanovisko Výboru regionů Evropská platforma proti chudobě a sociálnímu vyloučení, Úř. věst. C 166, 7.6.2011, s. 18. Viz s. 19, odstavec 7.

⁽²⁾ Asociace pro toleranci a rozvoj – čtvrtý svět (ATD Fourth World), Evropská síť proti chudobě (EAPN), Evropská federace národních organizací pracujících s bezdomovci (FEANTSA), evropská sekce hnutí Emmaüs atd.

⁽³⁾ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 15. listopadu 2011 o Evropské platformě pro boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení (2011/2052/INI) Úř. věst. C 153E, 31.5.2013, s. 57–78.

1.7 požaduje lepší monitorování zhoršující se chudoby a sociálního vyloučení a vyzývá Komisi, aby při hodnocení národních programů reforem a národních sociálních zpráv vždy, když to bude zapotřebí, navrhla konkrétní doporučení pro jednotlivé země v oblasti sociálního začleňování. Ta by měla platit i pro země, s nimiž byl sjednán program zvláštní pomoci od Evropské komise, Evropské centrální banky či Mezinárodního měnového fondu;

1.8 zdůrazňuje, že nejlepší pojistkou proti chudobě a sociálnímu vyloučení je mít důstojnou práci, a vybízí Komisi, aby ve spolupráci s členskými státy zavedla opatření Paktu pro růst a zaměstnanost s cílem podpořit růst, konkurenceschopnost a tvorbu pracovních míst. Vítá záměr komisaře Tajaniho založit pakt pro průmysl, který posílí průmysl v EU a jeho potenciál vytvářet pracovní místa;

1.9 zejména zdůrazňuje, že je důležité posílit účast pracovníků, nezaměstnaných a všech zranitelných sociálních skupin na celoživotním učení a zlepšit úroveň odborných kvalifikací a získávání nových dovedností, což může vést k rychlejšímu začlenění do trhu práce, zvýšit produktivitu a pomoci lidem najít si lepší zaměstnání.

2. Souvislosti

2.1 Zaručený minimální příjem je podporou příjmů, která není založena na placení příspěvků a představuje záchrannou síť pro ty, kdo nemají nárok na dávky ze sociálního zabezpečení⁽⁴⁾. Jedná se o poslední ochranu před chudobou a jakožto takový je neoddelitelně spjat s právem na důstojný život, jež náleží lidem, kteří nemají jiné prostředky pro zajištění příjmů sobě a vyživovaným osobám⁽⁵⁾. Pojem „zaručený minimální příjem“ se nesmí zaměňovat s pojmem „minimální mzda“, která je dána kolektivními smlouvami nebo právními předpisy.

2.2 V čl. 10 odst. 2 Charty Společenství základních sociálních práv pracovníků (1989)⁽⁶⁾ se stanoví, že lidé, kteří jsou mimo trh práce a nemají dostatečné prostředky k obživě, mají právo na „dostatečné prostředky a sociální pomoc“.

2.3 V Listině základních práv Evropské unie (2000), která je coby nedílná součást nové reformní smlouvy právně závazná, se uvádí: „Lidská důstojnost je nedotknutelná. Musí být respektována a chráněna.“ (článek 1) a „Za účelem boje proti sociálnímu vyloučení a chudobě Unie uznává a respektuje právo na sociální pomoc a pomoc v oblasti bydlení, jejichž cílem je zajistit [...] důstojnou existenci pro všechny, kdo nemají dostatečné prostředky.“ (čl. 34 odst. 3).

2.4 Smlouva o fungování Evropské unie (čl. 153 odst. 1 písm. h)) umožňuje Unii přijímat právní předpisy s cílem podpořit a doplnit činnost členských států v oblasti zapojování osob vyloučených z trhu pracovních příležitostí. V její horizontální sociální doložce (článek 9) jsou uvedeny požadavky, k nimž by Unie měla přihlížet při vymezování a provádění svých politik a činností – patří sem zejména vysoká úroveň zaměstnanosti, přiměřená sociální ochrana a boj proti sociálnímu vyloučení.

2.5 V doporučení 92/441/EHS⁽⁷⁾ byly členské státy vyzvány, aby uznaly základní právo na dostatečné a spolehlivé prostředky a dávky, aby přizpůsobily své systémy sociální ochrany a aby stanovily společná kritéria pro provádění, aniž by ovšem byla specifikována minimální výše na úrovni EU.

2.6 V doporučení Komise z roku 2008⁽⁸⁾ byla přiměřená podpora příjmů uznána za jeden ze tří pilířů aktivního začleňování, přičemž bylo zdůrazněno, že příjemci by měli být připraveni pracovat nebo se účastnit odborné přípravy či jiných opatření k sociálnímu začlenění.

⁽⁴⁾ K dalším opatřením v této oblasti patří: a) univerzální základní příjem nebo zaručený základní příjem, což je peněžitý příspěvek, který je trvale a ve stejné výši v pravidelných intervalech vyplácen všem dospělým občanům nezávisle na jejich ekonomické či sociální situaci nebo připravenosti pracovat, a b) negativní daň z příjmu vycházející z koncepce mezní sazby daně.

⁽⁵⁾ Hugh FRAZER a Eric MARLIER, *Minimum Income Schemes Across EU Member States* (Systémy minimálního příjmu v členských státech EU), souhrnná zpráva Síť nezávislých expertů EU v oblasti sociálního začleňování, Evropská komise, GR pro zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti, říjen 2009.

⁽⁶⁾ Komise Evropských společenství, Charta základních sociálních práv pracovníků, Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 1990.

⁽⁷⁾ Doporučení Rady 92/441/EHS ze dne 24. června 1992 o společných kritériích, pokud jde o dostatečné prostředky a sociální pomoc v systémech sociální ochrany, Úř. věst. L 245, 26.8.1992, s. 46–48 [není k dispozici v češtině].

⁽⁸⁾ Doporučení Komise ze dne 3. října 2008 o aktivním začleňování osob vyloučených z trhu práce [oznámeno pod číslem C (2008) 5737], Úř. věst. L 307, 18.11.2008, s. 11–14.

2.7 Boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení je jedním z hlavních cílů strategie Evropa 2020, v jejímž rámci byla vytvořena Evropská platforma pro boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení⁽⁹⁾. V této strategii byl poprvé vytyčen cíl snížení v oblasti chudoby a sociálního vyloučení, a to nejméně o 20 milionů osob do roku 2020, na základě kombinace tří ukazatelů: ohrožení chudobou (jež je definováno jako podíl osob s příjmem nižším než 60 % mediánu příjmu v daném státě), vážná materiální deprivace (osoby trpící hmotným nedostatkem podle konkrétního výčtu položek) a velmi nízká intenzita práce (osoby žijící v domácnosti bez zaměstnané osoby)⁽¹⁰⁾. EHSV tento závazek uvítal a zdůraznil, že politiky EU by neměly zvyšovat riziko chudoby⁽¹¹⁾.

2.8 Hlavní cíl v oblasti snížení chudoby a sociálního vyloučení, který byl vytyčen ve strategii Evropa 2020, spočívá ve snížení o konkrétní počet osob. Tím se liší od přístupu, který byl zvolen u ostatních hlavních cílů⁽¹²⁾ – ty jsou vyjádřeny v procentech, což členským státům usnadňuje dosažení stejného procentního cíle.

2.9 Členské státy rozhodují o tom, jak vymezí své vnitrostátní cíle a jaké přístupy zaujmou při jejich naplňování. Sečtením cílů jednotlivých členských států však dostaneme mnohem nižší číslo, než je 20 milionů osob v souladu se strategií Evropa 2020 – podle odhadů činí rozdíl mezi hlavním cílem strategie Evropa 2020 a součtem vnitrostátních cílů 5 až 8 milionů osob⁽¹³⁾. Kromě toho není v řadě národních programů reforem dostatečně jasně uvedeno, jakým způsobem bude cíle snížení chudoby dosaženo, a chybí v nich odpovídající opatření pro sociální začlenění⁽¹⁴⁾. Země, jimž Evropská komise, Evropská centrální banka nebo Mezinárodní měnový fond poskytují zvláštní pomoc, nemusejí samostatně národní programy reforem předkládat⁽¹⁵⁾ – musejí podávat zprávy pouze na základě jednotlivých memorand o porozumění, v nichž však nejsou stanovena opatření ke snížení chudoby a sociálního vyloučení.

2.10 Evropský parlament ve svém usnesení z roku 2010⁽¹⁶⁾ vyzval členské státy, aby zavedly systémy zaručující minimální příjem ve výši odpovídající 60 % mediánu příjmu v daném členském státě, a vyzval EU, aby vydala důraznější doporučení. V usnesení z roku 2011⁽¹⁷⁾ pak požádal Komisi, aby zahájila konzultaci o případné legislativní iniciativě týkající se adekvátního minimálního příjmu.

3. Chudoba, sociální vyloučení a nezaměstnanost v EU

3.1 EHSV považuje chudobu za porušení lidských práv, což umocňuje potřebu vyvinout další úsilí pro dosažení cílů stanovených v čl. 3 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii, a domnívá se, že boj proti ní je celoevropským úkolem.

⁽⁹⁾ Evropa 2020 – strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění, COM(2010) 2020 final, Brusel, 3. března 2010.

⁽¹⁰⁾ Kombinace těchto tří ukazatelů určuje obecnou cílovou skupinu osob ohrožených chudobou a vyloučením, přičemž splnění jakéhokoli z těchto kritérií stačí k tomu, aby do ní byla daná osoba zařazena, a to pouze jednou.

⁽¹¹⁾ Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Evropská platforma pro boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení: evropský rámec pro sociální a územní soudržnost, COM(2010) 758 final, Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 130–134.

⁽¹²⁾ V oblasti zaměstnanosti, vzdělávání, změny klimatu a výzkumu a vývoje jsou cíle vyjádřeny v procentech, členské státy si tak mohou vytyčit obdobné procentní cíle.

⁽¹³⁾ Evropská komise, Zaměstnanost a sociální rozvoj v Evropě, 2012.

⁽¹⁴⁾ Frazer, Hugh a Marlier, Eric, 2011, *Assessment of Progress towards the Europe 2020 social inclusion objectives: Main Findings and Suggestions on the Way Forward* (Hodnocení pokroku při dosahování cílů strategie Evropa 2020 v oblasti sociálního začleňování – hlavní zjištění a návrhy pro další postup), Síť nezávislých expertů EU v oblasti sociálního začleňování, Brusel, Evropská komise.

⁽¹⁵⁾ Evropská komise, *Guidance for the National Reform Programmes* (Pokyny pro národní programy reforem), 18. ledna 2012.

⁽¹⁶⁾ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 20. října 2010 o úloze minimálního příjmu v boji proti chudobě a prosazování společnosti sociálního začleňování v Evropě (2010/2039(INI)), Úř. věst. C 70E, 8.3.2012, s. 8–18.

⁽¹⁷⁾ Viz poznámka pod čarou č. 3.

3.2 V důsledku krize a nedostatečného provádění strukturálních reforem se od roku 2008 v řadě států zvýšilo riziko chudoby, sociálního vyloučení a vyloučení z trhu práce⁽¹⁸⁾. Nejnovější údaje Eurostatu⁽¹⁹⁾ potvrzují, že chudobou a sociálním vyloučením je ohroženo 24,2 % obyvatelstva Evropské unie, tj. 119,7 milionů osob⁽²⁰⁾. Tento podíl se v roce 2011 v 19 členských státech zvýšil a v letech 2008 až 2011 stoupl počet osob trpících chudobou a sociálním vyloučením o 4 miliony. I tři ukazatele, které udávají ohrožení chudobou a sociálním vyloučením, se od roku 2008 zhoršily – u ohrožení chudobou je to nyní 17 %, u vážné materiální deprivace 9 % a u osob žijících v domácnostech s velmi nízkou intenzitou práce 10 %. V mnoha zemích se situace chudých lidí stále zhoršuje⁽²¹⁾.

3.3 Děti (do věku 18 let) patří ke skupinám, jež jsou chudobou a sociálním vyloučením ohroženy více než celková populace, a to z 27,1 %⁽²²⁾. V některých zemích je ohrožení chudobou poměrně vysoké u osob starších 65 let⁽²³⁾.

3.4 Ve všech členských státech a mezi jednotlivými zeměmi a regiony se prohlubují rozdíly v příjmech a sociální nerovnosti, které výrazně zhoršila krize⁽²⁴⁾. Skupiny obyvatelstva, které byly znevýhodněny již před krizí, jsou na tom ještě hůře⁽²⁵⁾.

3.5 Krize odhaluje nové formy chudoby, jako jsou např. bezdomovectví, energetická chudoba, finanční vyloučení (absence přístupu k základním bankovním službám a úvěrům) a nadměrné zadlužení domácností, přičemž sociálním rizikům jsou více vystaveny ženy než muži. Současně jsou nejzranitelnější skupiny obyvatelstva, jako jsou starší lidé (zejména osoby ve velmi vysokém věku a starší ženy), osoby se zdravotním postižením, dlouhodobě těžce nemocní, domácnosti rodičů samoživitelů, rodiny s nízkými příjmy, přistěhovalci a určité etnické menšiny (např. Romové), neúměrně postihovány četnými formami deprivace.

3.6 Zaměstnanost a sociální situace v Evropské unii jsou na kritické úrovni. Neustále stoupá nezaměstnanost – v lednu 2013 bylo bez práce 26,2 milionů lidí, tj. 10,8 % ekonomicky aktivního obyvatelstva v Unii (v eurozóně to bylo 19 milionů, tj. 11,9 % ekonomicky aktivního obyvatelstva) – a ekonomická situace domácností je alarmující⁽²⁶⁾. Nezaměstnanost mladých lidí dosahuje v celé Evropské unii rekordních hodnot – 23,6 % mladých lidí v produktivním věku je nezaměstnaných a obvykle zůstávají bez práce po stále delší dobu.

3.7 EHSV je vážně znepokojen rostoucím počtem lidí, kteří žijí v chudobě, přestože pracují. To je způsobeno zejména rozšířeností nejistých a málo placených pracovních míst. V roce 2011 žilo pod hranicí chudoby 8,9 % pracujících osob, které představovaly jednu třetinu všech dospělých osob v produktivním věku ohrožených chudobou⁽²⁷⁾.

4. Obecné připomínky

4.1 EHSV se v různých stanoviscích⁽²⁸⁾ vyjádřil k otázkám, jež přímo či nepřímo souvisí s minimálním příjmem a chudobou, a formuloval v nich náležitá doporučení. Připomínky a doporučení, jež předložil v roce 1989⁽²⁹⁾, mají dnes kvůli negativním dopadům krize ještě naléhavější význam. Výbor zejména podpořil Evropskou platformu pro boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení a vyslovil názor, že otevřená metoda koordinace a horizontální doložka mohou přispět k zajištění minimálního příjmu a k potírání chudoby a sociálního vyloučení.

⁽¹⁸⁾ Pracovní dokument útvarů Komise, *Evidence on Demographic and Social Trends. Social Policies' Contribution to Inclusion, Employment and the Economy* (Důkazy o demografických a sociálních tendencích: příspěvek sociálních politik, pokud jde o začleňování, zaměstnanost a hospodářství), SWD(2013) 38 final, první část.

⁽¹⁹⁾ Eurostat, 2013, hlavní ukazatele t2020_50, t2020_51, t2020_52, t2020_53, aktualizováno 3. října 2013.

⁽²⁰⁾ Těchto osob je nejvíce v Bulharsku (49 %), Rumunsku a Lotyšsku (u obou zemí 40 %), Litvě (33 %), Řecku a Maďarsku (v obou případech 31 %) a v Itálii (28,2 %).

⁽²¹⁾ Evropská komise, *Social Europe: Current Challenges and the Way Forward, Annual Report of the Social Protection Committee* (Sociální Evropa – stávající výzvy a další postup, výroční zpráva Výboru pro sociální ochranu), 2012.

⁽²²⁾ Viz poznámka pod čarou č. 18.

⁽²³⁾ Tamtéž.

⁽²⁴⁾ Evropská konfederace odborových svazů (EKOS), Evropský odborový institut (ETUI), *Benchmarking Working Europe* (Referenční údaje o pracujících Evropě), 2013.

⁽²⁵⁾ Eurofound, *Quality of Life in Europe: Impacts of the Crisis, 3rd European Quality of Life Survey* (Kvalita života v Evropě: dopad krize, 3. evropský průzkum kvality života), Lucemburk, 2012.

⁽²⁶⁾ Evropská komise, Čtvrtletní přehled o zaměstnanosti a sociální situaci v EU, březen 2013.

⁽²⁷⁾ Viz poznámka pod čarou č. 21.

⁽²⁸⁾ Viz Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 23–27; Úř. věst. C 166, 7.6.2011, s. 18–22; Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 35–39; Úř. věst. C 318, 23.12.2009, s. 52–56; Úř. věst. C 48, 15.2.2011, s. 57–64; Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 90–98; Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 34–39; Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 43–49; Úř. věst. C 132, 3.5.2011, s. 26–38; Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 10–17.

⁽²⁹⁾ Úř. věst. C 221, 28.8.1989, s. 10–15 [není k dispozici v češtině].

4.2 Naléhavá potřeba systému minimálního příjmu byla zdůrazněna během veřejného slyšení⁽³⁰⁾, které EHSV uspořádal v rámci přípravy svého stanoviska a na němž se sešli experti a angažované osobnosti, aby se zamysleli nad tím, jak zlepšit měření chudoby a jaké problémy je třeba překonat pro zavedení evropského systému minimálního příjmu.

4.3 Chudoba⁽³¹⁾ a sociální vyloučení mají mnohohrstevný charakter, který vyžaduje, aby byla posílena sociální složka evropské správy – sociálně udržitelná makroekonomická politika je základním předpokladem pro překonání krize a dosažení sociální soudržnosti. Přetrvávající chudoba a vyloučení mají neblahý vliv na hospodářství, jelikož ztenčují disponibilní příjmy, tlumí poptávku, oslabují konkurenceschopnost a zatěžují vnitrostátní rozpočty.

4.4 V tomto ohledu je EHSV přesvědčen o tom, že je třeba přehodnotit priority a politiky, především měnovou politiku, včetně Paktu o stabilitě a růstu, politiku hospodářské soutěže, politiku zahraničního obchodu a rozpočtovou a fiskální politiku.

4.5 EHSV vítá aktualizovaný balíček týkající se sociálních investic ze dne 20. února 2013⁽³²⁾, v němž byly členské státy vyzvány, aby navrhly účinnou a přiměřenou podporu příjmů zohledňující sociální potřeby zjištěné na místní, regionální a celostátní úrovni a aby stanovily referenční rozpočty obsahující seznam zboží a služeb, které rodina o konkrétní velikosti a složení potřebuje k životu odpovídajícímu určité životní úrovni, a odhad měsíčních nebo ročních nákladů na tyto položky.

4.6 EHSV na Komisi naléhá, aby urychlila splnění daného slibu⁽³³⁾, že bude členské státy podporovat monitorováním reforem v zájmu aktivního začleňování, vypracováním metodiky pro referenční rozpočty a monitorováním přiměřenosti podpory příjmů, přičemž se bude opírat o uvedené referenční rozpočty, jakmile je ve spolupráci s členskými státy vytvoří.

4.7 EHSV je pevně přesvědčen o tom, že nejlepším způsobem, jak snížit chudobu a zamezit sociálnímu vyloučení, je obnovit růst, zvýšit konkurenceschopnost a vytvořit příznivé rámcové podmínky pro evropské podniky (sem mimo jiné patří zamezení nadměrné administrativní zátěže a zabezpečení přístupu k finančním prostředkům), aby se tyto podniky mohly rozvíjet a vytvářet pracovní místa pro osoby s odpovídající kvalifikací.

4.8 Výbor zdůrazňuje, že je zapotřebí přikládat zvláštní význam programům celoživotního učení jakožto základnímu nástroji boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení, který zvyšuje zaměstnatelnost a zlepšuje přístup ke znalostem a k trhu práce. Je důležité posílit účast pracovníků, nezaměstnaných a všech zranitelných sociálních skupin na celoživotním učení a zlepšit úroveň odborných kvalifikací a získávání nových dovedností, což může vést k rychlejšímu začleňování do trhu práce, zvýšit produktivitu a pomoci lidem najít si lepší zaměstnání.

4.9 EHSV podporuje integrovaný přístup k sociálnímu podnikání, který zahrnuje navýšení prostředků na fond sociálního podnikání a zlepšení právního a správního prostředí na podporu podniků sociální ekonomiky, jež mohou potírat vyloučení, neboť jsou hnací silou růstu, inovací a zaměstnanosti.

4.10 EHSV vítá nedávno vydané doporučení týkající se dětské chudoby⁽³⁴⁾, lituje ovšem toho, že přetrvávající ohrožení tak vysokého počtu dětí chudobou, které je přenášeno z generace na generaci, odkrývá závažné nedostatky současných politik.

⁽³⁰⁾ 28. května 2013, <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-european-minimum-income>.

⁽³¹⁾ Ukazatel ohrožení chudobou a sociálním vyloučením sestává ze tří parametrů – ohrožení chudobou, vážná materiální deprivace a velmi nízká intenzita práce.

⁽³²⁾ Sdělení Komise COM(2013) 83 ze dne 20. února 2013 Za sociální investice pro růst a soudržnost – včetně provádění Evropského sociálního fondu v období 2014–2020. Balíček týkající se sociálních investic zahrnuje také doporučení Investice do dětí (C(2013) 778 final), pracovní dokumenty k tématům *Long-term care in ageing societies – Challenges and policy options* (Dlouhodobá péče ve stárnoucích společnostech – výzvy a politické možnosti), *Investing in Health* (Investice do zdraví) a *Follow-up on the implementation by the Member States of the 2008 European Commission recommendation on active inclusion of people excluded from the labour market* (Kontrola provádění doporučení Evropské komise z roku 2008 týkajícího se aktivního začleňování lidí vyloučených z pracovního trhu členskými státy), a *3rd Biennial Report on Social Services of General Interest* (3. dvouletou zprávu o sociálních službách obecného zájmu).

⁽³³⁾ Sdělení COM(2013) 83 final/2, oddíl 2.2.

⁽³⁴⁾ Doporučení Komise ze dne 20. února 2013 Investice do dětí: východisko z bludného kruhu znevýhodnění, Úř. věst. L 59, 2.3.2013, s. 5–16.

4.11 EHSV se obává, že cíl, který byl pro oblast chudoby a sociálního vyloučení vytyčen ve strategii Evropa 2020 (snížit do roku 2020 počet chudých lidí v Unii o 20 milionů), nebude dosažen.

4.12 EHSV již poukázal na to, že míra, s jakou se občanská společnost podílí na přípravě národních programů reformem, se v jednotlivých členských státech značně liší a některé státy neucínily příliš mnoho pro to, aby ji zapojily⁽³⁵⁾.

4.13 Nedostatek aktuálních údajů o příjmech a životních podmínkách představuje překážku, která brání provádění strategie Evropa 2020.

5. Úloha minimálního příjmu v boji proti chudobě a v sociálním začleňování

5.1 EHSV si je vědom toho, že přidělit Evropské unii zvláštní ústřední úlohu v ochraně minimálního příjmu by představovalo mimořádně komplikovaný politický počín. Důvodem jsou hospodářské rozdíly mezi jednotlivými členskými státy, rozmanitost systémů minimálního příjmu⁽³⁶⁾ a struktury sociální ochrany, subsidiarita, spleť práv a povinností spojených s ochranou prostřednictvím minimálního příjmu, složitá interakce existujících politik a jejich výsledků a smyslu pro solidaritu v Unii.

5.2 EHSV se nicméně domnívá, že je nutné zavést systémy minimálního příjmu a posílit ty stávající, neboť 22 let po vydání doporučení 92/441/EHS tyto systémy ještě v některých členských státech neexistují, ne všude je zaručena jejich dostupnost a řádné fungování a součet cílů jednotlivých členských států v oblasti snižování chudoby a sociálního vyloučení je i nadále mnohem nižší než cíl stanovený ve strategii Evropa 2020⁽³⁷⁾.

5.3 Vzhledem k interakci mezi chudobou a hospodářstvím EHSV zdůrazňuje, že systémy minimálního příjmu mají stabilizační potenciál, díky němuž mohou zmírnit sociální dopady krize a mít proticyklický účinek tím, že dodají další prostředky ke stimulaci poptávky na vnitřním trhu.

5.4 EHSV má vážné obavy, že se systémům minimálního příjmu, jež se ve většině členských států značně liší, pokud jde o rozsah, univerzálnost a efektivitu, nepodaří dostatečně zmírnit chudobu, a obává se, aby jejich nevyužívání dále nezpochybnilo jejich efektivitu⁽³⁸⁾.

5.5 EHSV vítá určité pozitivní výsledky, které přinesla otevřená metoda koordinace v sociální oblasti, lituje ovšem toho, že nebyly plně využity stávající nástroje a struktury a že bylo dosaženo jen omezeného pokroku v boji proti chudobě a sociálnímu vyloučení.

5.6 EHSV se vyslovuje pro to, aby byla jako doplněk k otevřené metodě koordinace v oblasti sociální politiky zavedena evropská směrnice, která by rozšířila systémy minimálního příjmu do všech členských států, zvýšila by efektivitu existujících systémů se zohledněním odlišných podmínek v jednotlivých zemích, a vyslala by tak důrazný signál ohledně evropského sociálního pilíře.

5.7 Navrhovaná směrnice by měla stanovit společné normy a ukazatele, určit způsoby monitorování provádění a umožnit zapojení sociálních partnerů, příjemců a dalších zainteresovaných stran do zavádění či přetváření vnitrostátních systémů minimálního příjmu.

5.8 EHSV je toho názoru, že základním předpokladem pro posílení solidarity a sociální soudržnosti **uvnitř jednotlivých členských států a mezi nimi navzájem** je to, aby rozpočtové a makroekonomické politiky při provádění stávajících politik a využívání existujících nástrojů a struktur přispívaly rovněž k cílům týkajícím se sociálních investic stanoveným ve strategii Evropa 2020.

5.9 EHSV je přesvědčen o tom, že v rámci svého úsilí o posílení ochrany minimálního příjmu by Evropská unie měla pomáhat členským státům – především těm, které to nejnaléhavěji potřebují – při otvírání jejich trhů a provádění účinných makroekonomických politik a měla by efektivněji a cíleněji využívat dostupné prostředky a neprodleně prozkoumat možnosti navýšení potřebných prostředků.

⁽³⁵⁾ EHSV, *Civil society involvement in the national reform programmes* (Zapojení občanské společnosti do národních programů reformem), souhrnná zpráva, Brusel, 28. února 2011.

⁽³⁶⁾ Kompletní přehled viz FRAZER a MARLIER, op. cit., 2009.

⁽³⁷⁾ Výbor pro sociální ochranu, op. cit.

⁽³⁸⁾ SWD(2013) 39 final.

5.10 EHSV připomíná, že systémy minimálního příjmu sice přímo souvisejí se systémy sociální ochrany a sociálního zabezpečení, neměly by ale vést k závislosti na těchto dávkách, a znovu upozorňuje na podmínky, které formuloval v roce 1989⁽³⁹⁾. Z tohoto důvodu by měly být systémy minimálního příjmu doprovázeny obecnými politikami a cílenými opatřeními, jako jsou aktivní politiky v oblasti trhu práce, které mají nezaměstnaným pomoci nalézt práci, služby zprostředkování zaměstnání, správa příspěvků a programů zaměřených na trh práce, odborná příprava a tvorba pracovních míst za pomoci vhodných aktivačních strategií, aby měli uchazeči o zaměstnání větší šanci nalézt práci. Zásadní význam mají také efektivní instituce trhu práce, zdravotní péče, politiky v oblasti bydlení a cenově dostupné, dosažitelné a vysoce kvalitní veřejné služby.

V Bruselu dne 10. prosince 2013

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽³⁹⁾ Viz stanovisko uvedené v poznámce pod čarou č. 29.

PŘÍLOHA

ke stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

Následující pozměnovací návrhy byly při jednání zamítnuty, získaly však alespoň čtvrtinu odevzdaných hlasů:

Odstavec 1.4

Změnit

„vybízí Komisi, aby prozkoumala existující osvědčené postupy s cílem pomoci členským státům s přípravou strategií pro aktivní začleňování zahrnujících dostatečnou a přiměřenou podporu příjmu, aktivační opatření a opatření pro boj proti chudobě, a to za současného respektování jejich primární odpovědnosti s ohledem na zásadu subsidiarity a praxi jednotlivých států, a zároveň prozkoumala rovněž možnosti financování a efektivního a cíleného využívání finančních prostředků možnosti financování evropského minimálního příjmu a aby se při tom zaměřila zejména na případné zřízení odpovídajícího evropského fondu.“

Výsledek hlasování:

pro: 112

proti: 134

zdrželo se: 10

Odstavec 4.2

Změnit

„Naléhavá potřeba řešit otázku systému minimálního příjmu byla zdůrazněna během veřejného slyšení³⁰, které EHSV uspořádal v rámci přípravy svého stanoviska a na němž se sešli experti a angažované osobnosti, aby se zamysleli nad tím, jak zlepšit měření chudoby a jaké problémy je třeba překonat pro zavedení evropského systému minimálního příjmu na vnitrostátní úrovni.“

Výsledek hlasování:

pro: 110

proti: 132

zdrželo se: 13

Odstavec 5.3

Změnit

„Vzhledem k interakci mezi chudobou a hospodářstvím EHSV poukazuje na to ~~zdůrazňuje~~, že systémy minimálního příjmu mají stabilizační potenciál, díky němuž by mohly ~~mohou~~ zmírnit sociální dopady krize a mít proticyklický účinek tím, že dodají další prostředky ke stimulaci poptávky na vnitřním trhu.“

Výsledek hlasování:

pro: 110

proti: 139

zdrželo se: 8

Odstavec 5.6

Změnit

~~„EHSV vyzývá k výměně osvědčených postupů v oblasti systémů minimálního příjmu a pokynů na vnitrostátní úrovni, což členskými státy pomůže tyto systémy zavést a patřičným způsobem je zaměřit a zefektivnitse vyslovuje pro to, aby byla jako doplněk k otevřené metodě koordinace v oblasti sociální politiky zavedena evropská směrnice, která by rozšířila systémy minimálního příjmu do všech členských států, zvýšila by efektivitu existujících systémů se zohledněním odlišných podmínek v jednotlivých zemích, a vyslala by tak důrazný signál ohledně evropského sociálního pilíře. Mimoto může nově zavedený srovnávací přehled sociální situace pomoci zamezit případným rozdílům.“~~

Výsledek hlasování:

pro: 115

proti: 138

zdrželo se: 9

Odstavec 5.7

Změnit

~~„V rámci navrhovaných opatření Navrhovaná směrnice by se měla stanovit hlavní společné normy a ukazatele, a určit způsoby monitorování jejich provádění a mělo by se umožnit zapojení sociálních partnerů, příjemců a dalších zainteresovaných stran do zavádění či přetváření vnitrostátních systémů minimálního příjmu.“~~

Výsledek hlasování:

pro: 115

proti: 139

zdrželo se: 5

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Problémy evropského strojírenského průmyslu (výroba strojů, elektrotechnika, elektronika a kovodělný průmysl) v měnící se globální ekonomice (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2014/C 170/05)

Zpravodajka: **paní STUDNIČNÁ**

Spoluzpravodaj: **pan ATANASOV**

Dne 14. února 2013 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Problémy evropského strojírenského průmyslu (výroba strojů, elektrotechnika, elektronika a kovodělný průmysl) v měnící se globální ekonomice

(stanovisko z vlastní iniciativy).

Poradní komise pro průmyslové změny (CCMI), kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 21. listopadu 2013.

Na 494. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. prosince 2013 (jednání dne 11. prosince 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 167 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1. Evropský strojírenský průmysl⁽¹⁾ hraje životně důležitou roli v hospodářské obnově Evropy a při plnění ambiciózního cíle, jímž je zvýšení průmyslové výroby do roku 2020 na více než 20 % HDP. K vygenerování takového růstu, zvrácení současného trendu a vymanění lidí z nezaměstnanosti je však zapotřebí vyšší míry investic na straně podniků.

1.2. Aby toho Evropa mohla dosáhnout, musí přijít s jasnou vizí i s jasným cílem pro průmysl. To musí vést ke koordinované politice s jasným zaměřením na konkurenceschopnost evropského průmyslu zahrnující další oblasti politik, která z Evropy učiní přitažlivější místo pro založení podniku.

1.3. Evropa si musí vybudovat pozitivnější přístup k průmyslovým změnám, zejména s ohledem na úspěšný přechod zemí střední a východní Evropy.

1.4. Evropa by si měla více uvědomovat své výhody a dále je rozvíjet a posilovat – kvalifikované a motivované pracovníky, rozmanité vzdělávací prostředí, obrovské vědecké poznání, mnoho předních světových regionálních klastrů, dobře integrované řetězce dodavatelů a služeb, dobře rozvinutou dopravní infrastrukturu a obrovský vnitřní trh s více než 500 mil. spotřebitelů a solidní spolupráci sociálních partnerů.

1.5. K vytvoření nových investic musí Evropa postupovat podle strategie, jež udrží její průmysl v čele technologických inovací, a zároveň musí být přitažlivější pro podniky vyrábějící zboží masové výroby vysoké, ale i nízké a střední technologické náročnosti, a to s cílem dosáhnout nezbytného objemu produkce a výše zaměstnanosti coby hlavních nástrojů posílení konkurenceschopnosti. EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby zahájila strategii týkající se způsobu, jakým by Evropa mohla přitáhnout více investic do společností s vysoce pokročilými technologiemi – včetně moderních továren jako výsledků čtvrté průmyslové revoluce – a vysoce kvalifikované profese, aby povzbudila inovace v celém hodnotovém řetězci.

1.6. Evropské financování výzkumu by mělo být lépe navázáno na potřeby průmyslu a zahrnovat podniky v rané fázi inovačního procesu a podporovat kreativní inženýrství v MSP, aby bylo možné lépe a rychleji přenášet nové nápady na nové výrobky. Mělo by docházet k propagaci a podpoře klastrů, které se připojí k výrobním podnikům a výzkumným strukturám.

1.7. EK by měla zvýšit úsilí o usnadnění života evropských podniků, zejména MSP. O nových technických a správních předpisech by se mělo uvažovat pouze v případě, že jejich cílů nelze dosáhnout jinak. EK by měla klást větší důraz na soudržné uplatňování stávajících pravidel ve všech členských státech a harmonizovat a posilovat dozor nad trhem. EK by rovněž měla prosazovat vyvážené uplatňování tohoto přístupu na celosvětové úrovni vůči ostatním regionům světa.

⁽¹⁾ Viz část 2. Úvod.

1.8. Nevýhody, jako jsou obtížný přístup k financování, vysoké náklady na energii či náklady vyplývající z administrativní zátěže a předpisů, by se měly redukovat přijetím konzistentnějších a předvídatelnějších právních předpisů.

1.9. Vysokou zaměstnanost v Evropě lze udržet, pouze pokud se pracovníkům dostane lepšího vzdělání a přípravy než v konkurenčních ekonomikách. Je třeba přijmout opatření k přilákání mladých mužů i žen k technickým profesím využívajícím stále sofistikovanější strojní zařízení a služby. Je nutno podporovat spolupráci podniků s vysokými a ostatními školami, odbornou přípravu a celoživotní vzdělávání.

2. Úvod

2.1. Strojírenský průmysl v Evropě je velmi široké a rozmanité odvětví, na něž se vztahují kódy NACE 25, 26, 27, 28, 29.3, 32.11 a 33 s výjimkou kódů 33.15 až 33.17. Tradičně strojírenský průmysl zastupují: strojní inženýrství, strojní zařízení a elektrotechnický průmysl, elektronický průmysl, kovové výrobky a kovodělný průmysl.

2.2. V celku se strojírenský průmysl v Evropě skládá z přibližně 130 000 podniků zaměstnávajících více než 10,3 mil. lidí s vysokou úrovní kvalifikace a dovedností a s roční produkcí ve výši asi 1 840 mld. EUR. Generuje přibližně 1/3 celkového objemu vývozu EU.

2.3. S produkcí široké plejády koncových výrobků a dodávkami komponentů, náhradních dílů, nástrojů, strojního zařízení, instalací, systémů, technologií atd. jiným odvětvím hraje tento průmysl klíčovou roli v technologické úrovni rozsáhlého počtu dalších odvětví a určuje rozvoj společnosti v oblasti energetické účinnosti, zdraví, mobility, komunikací a bezpečnosti.

2.4. Díky svému obrovskému objemu a silné proexportní orientaci hraje evropský strojírenský průmysl životně důležitou roli v hospodářské obnově Evropy a při plnění ambiciózního cíle stanoveného ve sdělení EK Silnější evropský průmysl pro růst a hospodářskou obnovu, jímž je zvrácení současného trendu a zvýšení průmyslové výroby do roku 2020 na více než 20 % HDP.

2.5. Evropský strojírenský průmysl je třeba pojímat a analyzovat v souvislosti s hospodářským rozvojem EU a tento průmysl je nedílnou a základní součástí příslušných hodnotových řetězců. Z tohoto hlediska čelí v podstatě těm samym problémům jako odvětví, jež jsou mu v hodnotovém řetězci blízka (ocelářský průmysl, odvětví energetiky atd.).

3. Výzvy stojící před evropským strojírenským průmyslem

3.1. Mezinárodní konkurence

3.1.1. Evropské strojírenské podniky vyvázejí značnou část své produkce. V posledních letech investice pokulhávaly za ostatními regiony světa. S tím souvisí nebezpečné přemísťování hodnotových řetězců mimo Evropu – evropské strojírenské podniky čelí rostoucí globální konkurenci.

3.1.2. Severní Amerika přijala strategii, jejímž cílem je reindustrializace vycházející zejména z nízkých cen energie a nižších pracovních nákladů v NAFTA. Číně a dalším zemím jihovýchodní Asie se podařilo přilákat investice zejména do elektrotechnického a elektronického průmyslu, nedávno též do odvětví strojního zařízení. Pomocí plánů rozvoje zaštitěných státem jsou tato odvětví konkurencí nejen svými nižšími mzdami, ale brzy budou produkovat i zboží s vyšší přidanou hodnotou. Japonsko získává na konkurenceschopnosti nedávnou devalvací jenu o přibližně 30 %. V neposlední řadě se investice daří přilákat Africe a Blízkému Východu, a to do zpracovatelského průmyslu.

3.1.3. Cíl v podobě 20 % podílu průmyslu na HDP vyžaduje vytvoření alespoň 400 000 nových pracovních míst ročně. Evropa může vytvořit dostatek pracovních míst a bohatství tak, aby byly zachovány její vysoké sociální standardy a byly splněny cíle strategie Evropa 2020, pouze pokud přiláká další investice. A investice budou do Evropy proudit, pouze bude-li konkurenceschopná.

3.1.4. Je zřejmé, že tak vysoký počet (> 10 milionů) převážně dobře placených míst nelze udržet, pokud se Evropa zaměří pouze na horní segment strojírenského trhu. Technologicky vyspělé podniky sice hrají rozhodující úlohu na předních pozicích v technologiích a podporují inovace v celém hodnotovém řetězci, je však zcela zásadní, aby Evropa zůstala místem výroby všech druhů strojírenských výrobků a komodit, rovněž v odvětví nízké a střední technologické náročnosti. Vedle vytváření pracovních míst je to rozhodující pro integrovanou síť dodavatelů, což je jedna z největších výhod pro výrobce v Evropě umožňující rychlou výměnu znalostí, rychlé zavádění výroby a přínosy od regionálních klastrů.

3.2. Technologické výzvy

3.2.1. Zejména strojírenství je v čele procesu transformace na zelenou a nízkouhlíkovou ekonomiku prostřednictvím produktů, systémů a technologií, jež podniky v tomto odvětví produkují. Průmysl velmi rychle postupuje směrem k čtvrté průmyslové revoluci⁽²⁾, která bude skokem k hromadné přizpůsobitelnosti umožňující průmyslu řešit společenské výzvy prostřednictvím řešení na míru.

3.2.2. Evropa má nezbytné vědecké znalosti a výzkumné kapacity pro přechod k zelenější ekonomice, ovšem cesta k inovativním produktům vyžaduje víc než to. V mnoha technologiích má Evropa jasný vědecký náskok, ovšem odvětví profitující z tohoto výzkumu se usazují v zahraničí, tj. Evropa není dost atraktivním výrobním místem, aby tyto inovace dovedla na trh, a odliv znalostí do konkurenčních ekonomik se stává skutečnou hrozbou.

4. Co může Evropa udělat?

4.1. Strategické aspekty

4.1.1. Při posuzování možností EU, pokud jde o provedení skutečně potřebné průmyslové politiky, vycházejí na povrch závažné vnitřní problémy, jež by mohly ovlivnit potřebnou transformaci. V první řadě EU bohužel postrádá vizi i vedení, z čehož pramení příliš mnoho nekoordinovaných iniciativ a závažná nejednotnost právního rámce. Dále by pojem udržitelnosti, která by mohla být dobrou integrační strategií, měl přisuzovat stejnou důležitost všem třem pilířům (environmentálnímu, sociálnímu a hospodářskému).

4.1.2. Současný pokles důvěry⁽³⁾ investorů v hospodářství EU je alarmující. Je naprosto zásadní získat ji zpět. Skutečné provedení strategie Evropa 2020 a stimulace a motivování podnikatelského prostředí by mohly být způsobem, jak se ze současného poklesu vymanit.

4.1.3. K odvrácení trvalého poklesu průmyslu v Evropě je zapotřebí mnohem většího množství investic a mnohem většího růstu. Ke splnění 20 % cíle a vytvoření nových pracovních míst nedojde, pokud Evropa nevypracuje jasnou vizi a program pro průmysl. To by mělo vést ke koordinované politice s jasným zaměřením na konkurenceschopnost evropského průmyslu zahrnující další oblasti politik, která z Evropy učiní přitažlivé místo pro založení podniku.

4.1.4. Strojírenské podniky trpí přílišným množstvím často nevhodné regulace a také tím, že mnoho vnitrostátních předpisů se překrývá s unijním právem. Zejména MSP nejsou schopny se s nimi vyrovnat. Hlavním úkolem strojírenských podniků by mělo být nalézání technických řešení a nikoli vynaládání značné části zdrojů na řešení nejnovějších předpisů. Přírodním způsobem, jak od tohoto problému ulevit, je snížit množství nových právních předpisů.

4.1.5. Příkladem zbytečné nové legislativy může být zvyk, kdy po většině navržených přepracování stávajících předpisů a směrnic následují jejich novely. Daný problém by často lépe vyřešilo lepší uplatňování stávajících norem než vytváření nových ustanovení. Nová pravidla by proto měla být krajním prostředkem.

4.1.6. Evropský zákonodárce se často snaží regulovat určitou oblast příliš podrobně. Přestože to u některých technických předpisů dává smysl, v jiných oblastech je to možná nevhodné, např. pro MSP je příliš obtížné dodržovat pravidla pro elektromagnetická pole. Strategie bezpečnosti a ochrany zdraví EK na období 2013–2014 musí zajistit odpovídající úroveň ochrany na pracovišti a zároveň být konzistentní, stručná a lehce aplikovatelná.

⁽²⁾ 1. (konec 18. století) mechanické výrobní systémy; 2. (začátek 20. století) masová výroba, dělba práce; 3. (od poloviny 70. let 20. století) automatizace, elektronika a IT; 4. Internet ve výrobních postupech, propojení těchto postupů do sítí.

⁽³⁾ Viz příložený dokument EUROSTATu.

4.1.7. Evropské předpisy se musejí stát předvídatelnějšími. V souvislosti s investičními cykly podniků to znamená, že by metodiky neměly být po svém stanovení měněny a cíle by se měly zvyšovat předvídatelným způsobem a v dlouhodobé perspektivě. Jedním příkladem, kdy se původně holistický přístup Komise postupně vytrácí, je směrnice o ekodesignu. Prvotní zaměření bylo na energetiku a použitá robustní metodika (MEErP) by se měla zachovat. Zvláštním problémem jsou častá přepracování. U některých produktů dochází ke změnám předpisů zhruba v pětiletých intervalech, což ničí zvláště odvětví strojírenství, jehož investiční horizont má rozpětí 10 až 30 let.

4.1.8. V hodnocení dopadu EK se bohužel v dostatečné míře neobjevují náklady podniků, zejména MSP, související s novou legislativou. Největší náklady na dodatečnou legislativu, které se reálně neberou v potaz, spočívají v investicích a nových podnicích, jež Evropa ztrácí a které jsou místo toho zakládány mimo EU.

4.1.9. Podobně by se měla zjednodušit pravidla pro veřejné zakázky. Jinak už MSP nebudou schopny podávat nabídky, konkurence získá méně, rozhodnutí přijatá během postupu zadávání veřejných zakázek se budou hůře ověřovat a veřejné zakázky se stanou náchylnějšími ke zneužití. Pozornost by se tudíž měla zaměřit na zjednodušení a transparentnost.

4.1.10. Náklady na energii jsou v Evropě mnohem vyšší než v konkurenčních ekonomikách. Nejnáléhavějším opatřením ke zvýšení cenové dostupnosti energie je vytvoření skutečného evropského energetického trhu. Je navíc důležité vystríhat se zavádění předpisů, jejichž důsledkem je další zvyšování cen. Dekarbonizace musí být nákladově přijatelná, technologicky neutrální a musí vycházet ze zákonů trhu.

4.2. *Vnitřní trh a dozor nad ním*

4.2.1. Ochrana před nevyhovujícími, nebezpečnými výrobky a paděláním je základní podmínkou spravedlivé soutěže. V současnosti se kontroluje soulad s unijními předpisy u méně než 1 % všeho vyrobeného zboží, jež se dováží přes velké evropské přístavy, a mnoho nebezpečných či padělaných výrobků, zejména elektrotechnických, se dostane na vnitřní trh.

4.2.2. Orgány pro kontrolu a dohled se v členských státech EU značně liší. V některých z nich jsou systémově stanoveny mechanismy nezbytné ochrany podniků, v jiných jsou tyto orgány vzácné, nekompletní či nepostačující, nebo se jiným způsobem uplatňují právní předpisy. EU by měla zlepšit a posílit koordinaci mezi těmito orgány a snažit se o vytvoření vhodného a jednotného evropského systému.

4.3. *Normy*

4.3.1. Normalizace se v Evropě stala rozhodující součástí úspěchu jednotného trhu. Normalizace napomáhá směnitelnosti produktů, a tím jejich obchodovatelnosti po celém světě i v rámci dlouhých hodnotových řetězců. V posledních letech si však mnohé MSP stěžují na množství mandátů pro vypracování normy od EK a na skutečnost, že normalizace jde nad rámec technických požadavků. MSP by se měly stimulovat a podněcovat k účasti na procesu normalizace.

4.3.2. MSP se stále větší měrou podílejí na hodnotových řetězcích a spolu s tím by měly dostat možnost odpovídajícím způsobem přispívat k tvorbě norem. Musí se přistoupit k praktickým opatřením, aby byla nastolena rovnost mezi zúčastněnými stranami – tzn. lépe na celostátní úrovni podporovat účast MSP s méně finančními prostředky.

4.4. *Technologie a výzkum*

4.4.1. Podniky strojírenského průmyslu jsou klíčovými tahouny inovace, pokud jde o výrobu zařízení nezbytného k realizaci zelené revoluce. Energetická účinnost, snižování CO₂ a ohled na klima pozitivně ovlivňují udržitelný rozvoj tohoto odvětví. Vedle vytváření nových výrobků vedou inovace strojírenských podniků často k novým metodám výroby ještě více ekologicky progresivních výrobků a systémů, které jsou zároveň produktivnější i cenově dostupnější pro spotřebitele.

4.4.2. Evropa dosáhla vysoké úrovně výzkumu i výzkumných úspěchů. V roce 2012 bylo v Evropě podáno více než 250 000 patentových žádostí. Cesta od výzkumu k inovativním produktům však vyžaduje více než jen znalosti a výzkumné kapacity. Evropa měla po dlouhou dobu jasný vědecký náskok v mnoha technologiích, ale odvětví profitující z tohoto výzkumu se nakonec často usazovala mimo Evropu. Slabé průmyslové využití stávajících znalostí v Evropě lze překonat pouze tím, že se průmysl bude podílet na výzkumných programech od počáteční fáze, a vhodným rámcem umožňujícím využití získaných znalostí v pravý čas. Prostřednictvím veřejných fondů by se měly podporovat nové struktury vstupující do průmyslu a výzkumu – klastry, technologické parky a centra pro výměnu technologií.

4.4.3. Pro zlepšení průmyslového využití nových vědeckých objevů by se mělo financování výzkumu a inovací lépe zaměřovat na potřeby průmyslu a mělo by se realizovat jako partnerství veřejného a soukromého sektoru jako např. program „továrny budoucnosti“. Pro zvýšení účasti podniků, zejména MSP, by se měly zjednodušit pokyny a ustanovení o této účasti a o schvalování projektů. Měla by být přijata opatření na podporu zakládání moderních továren jakožto důsledek 4. průmyslové revoluce.

4.5. *Nástroje trhu práce*

4.5.1. Množství pracovních míst v tomto odvětví ukazuje, že je klíčovým hráčem ve snaze překonat současnou vysokou nezaměstnanost v EU a že má velký potenciál pro nová pracovní místa, pokud Evropa vygeneruje investice pro příští hospodářské oživení. Vytvořením těchto pracovních míst by mohla být zažehnána nepřijatelná, vysoká nezaměstnanost mladých lidí. Současná snaha EU vytvořit záruku pro mladé lidi se zdá být dobrým opatřením v současné krizi. Z dlouhodobého pohledu však může udržitelná zaměstnanost pocházet pouze ze stabilních podniků, jež zde investují.

4.5.2. Mnoho výrobních odvětví se potýká s nedostatkem mladých profesionálů. Vzdělávání a odborná příprava se budou muset mnohem více orientovat na současné a budoucí potřeby podniků. Státní správa i samotné odvětví by měly přijmout opatření k přilákání mladých lidí k tomuto odvětví a zároveň ke zlepšení jeho image. Zejména musí být řešen nedostatek profesionálů v oblasti vědy, technologie, inženýrství a matematiky v některých regionech Evropy, např. podporou mobility těchto profesionálů po celé Evropě.

4.5.3. Kariéru ve strojírenství si volí stále příliš málo mladých žen. V mnoha evropských zemích již strojírenství zahájilo kampaně zaměřené na přilákání mladých žen k učebním oborům a Evropský sociální fond podporuje projekty zaměřené na snižování emocionální bariéry v souvislosti s prací ve strojírenství u mladých žen. Je však nutno udělat více. Ve školách by se technika a strojírenství měly vyučovat s větším prochnutím.

4.5.4. Jednou z rozhodujících výhod mnoha evropských podniků při překonání současné krize byla jejich skvělá pracovní síla. Díky učňovskému školství mají jejich pracovníci komplexní znalosti o teoretickém základě a vlastních výrobních postupech. Mají schopnost rychle integrovat inovace v různých fázích hodnotového řetězce. Evropská politika zaměstnanosti by měla podněcovat země k tomu, aby takové učňovské systémy zavedly na úrovni podniků. Měla by se podporovat spolupráce podniků s vysokými a ostatními školami a pracovní výměny a stáže v rámci prvního pracovního místa.

4.5.5. Odvětvová sdružení a odborové svazy mohou za podpory svých vlád přijímat iniciativy pro zhodnocení odvětvového vzdělávání a zlepšení postupů, které mohou pomoci vyplnit mezeru v kvalifikacích pro odvětví vyrábějící stále sofistikovanější stroje a poskytující stále sofistikovanější technické služby vyžadující nové dovednosti.

4.5.6. Celoživotní vzdělávání by mělo být společnou povinností zaměstnavatelů i zaměstnanců. Pracovníci, kteří přijdou o místo, musejí mít adekvátní možnost rychlé aktualizace své kvalifikace. Mělo by dojít k intenzifikaci aktivních politik trhu práce a urychlení výměny osvědčených postupů, jako jsou např. postupy spolufinancované z ESF a EFRR.

4.5.7. Průmyslová odvětví čelí permanentním změnám. Pracovní místa i výrobky neustále vznikají a další svou nadbytečností zanikají. Nutná restrukturalizace se musí organizovat v rámci anticipativního procesu. Všichni sociální partneři (odborníci i zaměstnavatelé), jakož i vlády a orgány EU musí být zapojeni do dialogu s cílem rozvíjet flexibilitnější a pozitivnější přístup k průmyslovým změnám. Prioritou musí být zamezení propouštění pro nadbytečnost, aby bylo možné udržet v podnicích kvalifikovanou pracovní sílu. Nevyhnutelné rušení pracovních míst by se mělo realizovat a tlumit sociálně přijatelným způsobem. V některých zemích střední a východní Evropy najdeme příklady toho, jak úspěšně modernizovat ekonomiku, aby se stala produktivnější, čistší a vytvářela nová, dobře placená pracovní místa.

4.5.8. Vlády, odvětvová sdružení a odborové svazy musí najít řešení, jak se vyrovnat s cyklickými výkyvy hospodářské činnosti. Urychlené a efektivní nasazení kvalifikovaného personálu je nutné, pokud mají evropské výrobní podniky odpovědět na rostoucí tlaky globální konkurence. Pracovní právní předpisy musí umožňovat pracovní ujednání, a to externě i interně, která budou zohledňovat potřebu efektivnosti ve výrobním procesu, jakož i zdravotní a bezpečnostní otázky a rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem. Nástrojů nutné flexibilizace se nesmí využívat ke snižování stávajících sociálních norem v Evropě.

4.5.9. Vnitrostátní sociální partneři mají velkou odpovědnost za kolektivní vyjednávání. Konkurovat s úspěchem při dnešních hladinách pracovních nákladů je velmi nesnadné. Kupní síla zaměstnanců musí zůstat zachována. Zlepšení konkurenceschopnosti evropských podniků nesmí být dosaženo snížením mezd. Aby byla zachována pracovní místa a zlepšila se zaměstnanost, je třeba usilovat o necenovou konkurenceschopnost i o zvládnání výrobních nákladů. Zvýšení produktivity by mělo být využito ke zvýšení platů, k investicím a odměňování akcionářů zároveň.

4.6. *Internacionalizace MSP*

4.6.1. V nedávných letech EK uznala, že pomoc MSP vyvážet je klíčová pro zajištění silnější ekonomiky. Pro mnoho MSP jde o první krok k vývozu do jiné země EU. Proto je konkurence na vnitřním trhu tak důležitá, neboť zkušenosti zde získané mohou motivovat podniky k vývozu do zámoří. Jelikož to je pro MSP náročné, je důležité, aby na těchto trzích nebyly osamoceny. Navíc by se měl zlepšit přístup MSP k nástrojům pro financování vývozu.

4.7. *Energetická politika a budoucí investice*

4.7.1. Ačkoli jsou veřejné rozpočty nadále omezené, nemělo by se otálet s nutnými investicemi do energetické infrastruktury, neboť by to zbrzdilo konkurenceschopnost Evropy.

4.7.2. Většina investic do energetiky a účinného využívání zdrojů je dnes realizována, pouze pokud je hranice ziskovosti dosaženo do 3 let, kvůli čemuž se přichází o značné zisky. Mnoho soukromých investice neproběhne, ačkoli by byly výhodné, neboť by se u nich hranice ziskovosti dosáhlo zpravidla za 3–5 let. Toto dilema by šlo překonat, pokud by budoucí zisky takové investice vytvořily hotovostní tok již v okamžiku provedení investice. Proto by mohly být v EIB či bankách poskytujících financování na vnitrostátní úrovni zřízeny fondy poskytující úvěry podnikům či domácnostem na takové investice výměnou za zisk vygenerovaný z výsledné úspory až do splacení úvěru. Tento model by takové investice umožnil bez jakýchkoli veřejných dotací.

4.8. *Přístup k surovinám*

4.8.1. Evropští výrobci v současné fázi vysokých cen surovin těží z dříve vynaložených snah o lepší recyklaci odpadů. V dnešní době se většina kovů – základ většiny výrobků – recykluje. Přístup k surovinám, jež se musejí dovážet, je však nadále zásadní pro konkurenceschopnost strojírenského průmyslu. Proto musí EU trvat na tom, aby obchod se surovinami neomezovaly restriktive neslučitelné s pravidly WTO, zejména u vzácných zemin. Je tudíž nutno zohlednit, že je nezbytné dodržovat etické, sociální a ekologické standardy.

4.9. *Využití potenciálu nových členských států EU/přistupujících států*

4.9.1. Evropské podniky by měly prozkoumat a mnohem lépe využít potenciál nových členských států EU. Tento přístup by mohl proměnit problémy s přílišnými hospodářskými rozdíly mezi evropskými regiony v evropskou výhodu.

4.9.2. EHSV vyzývá EK, aby sledovala situaci v mezinárodním obchodě s kritickými surovinami. EHSV doporučuje vypracovat několik pravděpodobných scénářů, včetně nejhoršího možného, za účelem popsání hrozeb a jejich možných řešení. Měla by být posílena spolupráce s jinými zeměmi, jež jsou ve stejné situaci (USA, Japonsko, Jižní Korea).

V Bruselu dne 11. prosince 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Evropské odvětví údržby, oprav a přestavby lodí – odolné odvětví, konkurenceschopné ve světovém měřítku a uplatňující strategie EU pro udržitelný růst (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2014/C 170/06)

Zpravodaj: **pan KRZAKLEWSKI**

Spoluzpravodaj: **pan CALVET CHAMBÓN**

Dne 14. února 2013 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Evropské odvětví údržby, oprav a přestavby lodí – odolné odvětví, konkurenceschopné ve světovém měřítku a uplatňující strategie EU pro udržitelný růst.

Poradní komise pro průmyslové změny (CCMI), kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 21. listopadu 2013. Zpravodajem byl pan KRZAKLEWSKI a spoluzpravodajem pan CALVET CHAMBÓN.

Na 494. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. prosince 2013 (jednání dne 10. prosince 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 163 hlasy pro, 3 hlasy byly proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Odvětví údržby, oprav a přestavby lodí (*ship maintenance, repair and conversion – SMRC*) je pro Evropu a její udržitelný rozvoj strategicky důležité, neboť hraje klíčovou roli v takových oblastech, jako je ochrana životního prostředí, doprava, bezpečnost a energetická účinnost.

1.2 EHSV se domnívá, že stávající síť loděnic SMRC v EU je vzhledem k technicky pokročilému *know-how* dobře připravena a je schopna pokrýt zvyšující se poptávku po udržitelném rozvoji, technologiích, inovacích, dovednostech pracovníků a vybavení loděnic.

1.3 Výbor je toho názoru, že přes složitou hospodářskou situaci pro toto odvětví vznikají nové příležitosti. Souvisí to s rozšiřováním světového loďstva a s rostoucím podílem starších lodí, a zejména se stále větší poptávkou po přestavbě a modernizaci z důvodu ekologických, energetických a klimatických požadavků. V nejbližší době se to týká zvyšující se poptávky po energeticky účinných plavidlech, provozu a rozvoje zařízení využívajících větrnou energii na moři a získávání přírodních zdrojů z moře.

1.4 Ve střednědobém až dlouhodobém horizontu tomuto odvětví skýtají další příležitosti plavební trasy v Severním ledovém oceánu a podmořská těžba.

1.5 Výbor poukazuje na to, že přes tyto slibné příležitosti mají majitelé lodí a loděnice SMRC kvůli pokračující krizi i nadále problémy s financováním, např. s přístupem k úvěrům, v důsledku čehož podniky provozují svou činnost v nesnadných podmínkách. Další výzvou je udržení kritického množství v tomto odvětví.

1.6 Pro vyřešení této situace by pododvětví SMRC mělo úzce spolupracovat s hodnotovým řetězcem v námořní oblasti, aby vzhledem ke stále větší konkurenci třetích zemí posílilo své postavení a získalo podporu ze strany EU, členských států a regionů.

1.6.1 Výbor se domnívá, že pro toto odvětví bude přínosné a potřebné, aby:

— EIB hrála v tomto odvětví rozsáhlejší a aktivnější úlohu v rámci svých úkolů týkajících se podpory evropské průmyslové politiky – vztahuje se to rovněž na malé a střední podniky v odvětví SMRC, u nichž mají EIB a EIF značné nepřímé možnosti působení;

- byly pořádány workshopy za účasti EIB, Evropské komise a subjektů z tohoto odvětví (tyto workshopy jsou navrhovány v iniciativě LeaderSHIP 2020) a aby byly prozkoumány možnosti financování ze strany EIB;
- byla případně využita iniciativa projektových dluhopisů strategie Evropa 2020 v oblastech souvisejících s dopravou a energetikou; byly na námořní odvětví vyčleněny prostředky z regionálních fondů (včetně prostředků na „inteligentní specializaci“); Komise do konce roku 2013 rozhodla o prodloužení platnosti příslušného rámce (pro přípustnou státní podporu loďařského průmyslu), než budou navrženy a vstoupí v platnost nové předpisy týkající se jak obecného rámce pro výzkum, vývoj a inovace, tak regionální podpory, které by dohromady v budoucnu měly plnit úlohu stávajícího rámce. Je třeba podniknout takové kroky, aby v okamžiku vypršení tohoto rámce a jeho nahrazení novými předpisy nevznikly nové finanční překážky, a vynaložit veškeré úsilí, aby byly odvětví SMRC kompenzovány hospodářské škody, které to může způsobit;
- byly prostředky EU určené na výzkum, vývoj a inovace v rámci iniciativy Horizont 2020 (jež má být pokračováním technologické platformy Waterborne) přednostně zaměřeny na specializované námořní projekty, jež obsahují demonstrační prvky a mají inovační potenciál (včetně partnerství veřejného a soukromého sektoru pro výzkum).

1.7 EHSV poukazuje na to, že i když pracovníci odvětví SMRC v EU mají odpovídající kvalifikaci, je třeba ji neustále vyhodnocovat a aktualizovat. Tato opatření by se měla přednostně podporovat, např. v rámci iniciativy LeaderSHIP 2020. Vzhledem ke stárnutí kvalifikovaných pracovníků je zde reálné nebezpečí, že v tomto odvětví dojde ke ztrátě kritického množství.

1.8 EHSV je toho názoru, že je třeba soustředit pozornost na přilákání nových a mladých pracovníků do tohoto odvětví, což by mělo být spojeno s opatřeními zaměřenými na zlepšení pověsti tohoto odvětví. Zároveň by měly být finančně podporovány školy a vysoké školy, které se specializují na odvětví SMRC.

1.9 Výbor se domnívá, že by Evropská komise spolu se sociálními partnery a dalšími zainteresovanými subjekty (např. v rámci koncepce odvětvové rady pro dovednosti) měla vypracovat plán nepřetržitého přizpůsobování dovedností novým úkolům v odvětví SMRC, kam mimo jiné patří zařízení umístěná na moři (platformy, větrné parky atd.), kotviště, nové technické plovoucí jednotky, zařízení a lodě pro doplňování LNG atd. To vyžaduje monitorování dovedností, neustálé zlepšování odborné přípravy a podporu mobility v rámci Evropy.

1.10 Komplexní soubor zásad a pravidel (ochrana životního prostředí, bezpečnost, přístavy, pravidla v oblasti dopravy, montáž, recyklace) má určující vliv na to, jakým způsobem toto odvětví funguje, a na poptávku po jeho službách. Z tohoto důvodu se EHSV domnívá, že by odvětví SMRC a odvětví stavby lodí měla často a systematicky konzultovat Evropskou agenturu pro námořní bezpečnost (EMSA), aby byly lodě bezpečnější a ekologičtější a daly se účinně monitorovat.

1.11 EHSV je toho názoru, že na soubor nových pravidel a požadavků ohledně pokročilých technologií je třeba nahlížet spíše jako na příležitost, a nikoli jako na něco, co tomuto odvětví škodí nebo mu způsobuje problémy. V tomto ohledu je nutná užší spolupráce odvětví SMRC, odvětví stavby lodí a ocelářského průmyslu, aby se dosáhlo lepších výsledků. Výbor vyzývá k tomu, aby GR MOVE odvětví SMRC zohlednilo při přípravě strategických politik (rovněž co se týče pobřežní plavby).

EHSV se domnívá, že v souladu se střednědobými prognózami (na dobu 3 let), které předpovídají značnou poptávku po recyklaci lodí prováděné v Evropě, je odvětví SMRC vybaveno na realizaci těchto projektů. Disponuje rovněž lidským kapitálem, díky němuž může plnit požadavky na recyklaci lodí, která neškodí lidem ani životnímu prostředí. Současně se v tomto odvětví přihlíží k tomu, že se jedná o nový a odlišný druh činnosti, s nímž jsou spojeny citlivé aspekty vyžadující opatrný přístup. Výbor je toho názoru, že recyklace lodí bude mít pro evropský průmysl stále strategičtější význam.

1.12 Podle Výboru jsou klíčovými krátkodobými cíli, které vyžadují podporu z veřejných prostředků s ohledem na financování přestaveb v odvětví SMRC v EU, instalace čističek a systémů pro úpravu lodní zátěžové vody (podle Lloydova rejstříku se to může týkat až 65 000 lodí po celém světě) a přestavby související s energetickou účinností (včetně instalace motorů poháněných LNG, instalace zařízení pro doplňování LNG na moři, systémů zpětného získávání tepla a modernizačních jednotek pro pomalou plavbu atd.).

1.13 Výbor je přesvědčen o tom, že odvětví SMRC má obrovský význam pro evropské vojenské námořní loďstvo jednotlivých zemí a že by toto téma mělo být zahrnuto do jiných stanovisek EHSV týkajících se zbrojního průmyslu.

1.14 EHSV se domnívá, že pro toto odvětví má zásadní význam praktické uplatňování pravidel Mezinárodní námořní organizace (IMO), obzvláště úmluvy o nakládání s lodní zátěžovou vodou. Tato úmluva by tedy měla být řádně a účinně prováděna a měla by být jasně formulována očekávání.

2. Úvod

Evropské odvětví údržby, modernizace a oprav lodí – SMRC

2.1 Loďařský průmysl zahrnuje veškeré podniky zabývající se stavbou, údržbou, přestavbou a opravami všech typů lodí a dalších příslušných námořních konstrukcí. Pro loděnice provádějící údržbu, opravy a přestavbu lodí se používá anglická zkratka SMRC. Do této oblasti činnosti spadají také klasifikační prohlídky. Takoveto loděnice fungují v 16 zemích EU a zaměstnávají zhruba 50–55 tisíc osob (průměr za období 2007–2011).

2.2 Odvětví SMRC je zvláštním segmentem loďařského průmyslu. Význam tohoto odvětví roste s tím, jak se rozšiřuje světové loďstvo a námořní doprava (i doprava po vnitrozemských vodních cestách) a jak se rozvíjejí lodní technologie a zvyšují požadavky na vodní dopravu v oblasti udržitelného rozvoje.

2.3 EU v tomto odvětví momentálně zaujímá významné postavení. Na světovém trhu se v současnosti podílí asi 35 %, což dokládá, že toto odvětví má pro Evropu strategický význam. Je třeba si toto postavení udržet a dokonce ho i posílit, aby byla zajištěna vysoká úroveň bezpečnosti námořní dopravy a byly stanoveny přísné ekologické normy a normy energetické účinnosti.

Charakteristika odvětví SMRC

2.4 Odvětví SMRC se od odvětví stavby lodí liší v mnoha ohledech. Dělí se na tato pododvětví: opravy lodí, jejich údržba a modernizace a přestavba lodí.

2.5 Údržba a opravy jsou obvykle krátkodobou záležitostí. Loď je po většinu času umístěna v suchém doku a v průměru v něm zůstává zhruba 10 až 12 dní.

2.6 Plánování oprav je poměrně jednoduché a loděnice mohou ovlivnit to, kterou loděnici si majitel lodí vybere. Neplánované opravy, které se provádějí po systémové, mechanické či konstrukční poruše, musejí být vykonány v nejbližší loděnici. V těchto případech se dá těžko ovlivnit rozhodnutí majitele lodí.

2.7 Podle zprávy OECD z roku 2008 ⁽¹⁾ se volba vhodné loděnice k opravě lodí stala pro majitele lodí mimořádně důležitou. Ti se často musejí rozhodovat mezi finančně zajímavou nabídkou za nízkou cenu a potřebou zajistit spolehlivost a technologickou propracovanost. K nejvýznamnějším faktorům, které určují to, kde bude loď opravena, obvykle patří náklady, doba trvání oprav (včetně nákladů na změnu trasy) a – v menší míře – druh používané technologie.

⁽¹⁾ *The interaction between the ship repair, ship conversion and shipbuilding industries report* (Zpráva o interakci odvětví oprav, přestavby a stavby lodí), C/WP6(2008)6c.

2.8 Za účelem dosažení úspor z rozsahu dochází na různých místech po celém světě ke spojování stavby a oprav lodí. Země, které v loďařském průmyslu hrají prim, obvykle činnost loděnic zabývajících se stavbou lodí a loděnic SMRC oddělují, aby tak posílily koncentraci pracovní síly a zvýšily produktivitu.

V některých zemích EU (např. Polsko, Německo a Nizozemsko) a v Indii existují mezi loděnicemi zabývajících se stavbou lodí a loděnicemi SMRC funkční a korporátní vazby. Zdá se, že tento model v těchto zemích funguje efektivně díky tomu, že oba druhy loděnic využívají oddělení a zařízení (a další organizační jednotky⁽²⁾), jež mají společné, a současně těží z rozmanitého portfolia produktů a zakázek a minimalizují rizika vyplývající ze zpomalení hospodářského růstu.

2.9 Situace na trhu v tomto odvětví

2.10 Pokud jde o rozvoj odvětví SMRC, hovořilo se o něm v uplynulých desetiletích v literatuře jako o „věčně mladém“ odvětví. Se silným nárůstem světového loďstva z 660 milionů DWT v roce 1990 na 1 468 milionů DWT v roce 2011 paralelně vzrostly příležitosti pro odvětví SMRC. Světový roční obrat v tomto odvětví byl koncem roku 2010 odhadnut na přibližně 12 miliard USD⁽³⁾.

2.11 Obrat v evropském odvětví oprav lodí činil v roce 2010 3,16 miliard EUR (v roce 2008 byl zaznamenán rekordní obrat ve výši 4 miliard EUR). V příloze 1 je uveden obrat loděnic zabývajících se opravami lodí v různých evropských zemích v letech 2006 až 2010.

2.12 Evropské odvětví SMRC si před krizí vedlo docela dobře. Od roku 2010 začali majitelé lodí zkracovat výdaje nebo odkládat zakázky ve snaze snížit své náklady. Ve druhé polovině roku 2010 se jim podařilo vyrovnat ztráty, což dokládá skutečnost, že se čekací doby na opravy lodí opět prodloužily (z jednoho na tři týdny).

2.13 Loděnice SMRC existují po celém světě. Ačkoli asijské loděnice provádějí opravy lodí za nízkou cenu (kvůli nízkým nákladům na práci), vybírají si mnozí majitelé lodí dražší loděnice, protože jsou jim schopny nabídnout kratší dodací lhůty (a také umožňují vyhnout se nákladům na změnu trasy) a lepší *know-how*.

Přestavba a modernizace lodí v loděnicích SMRC

2.14 Proces přestavby a modernizace lodí se v určitých aspektech více podobá stavbě lodí než jejich opravám a údržbě. Přestavba lodí obvykle zabere více času než běžná oprava. Činnosti týkající se přestavby lodí lze označit za výrobní proces.

2.15 Podle sdružení Sea Europe⁽⁴⁾ má přestavba lodí blíže k činnostem prováděným v loděnicích zabývajících se stavbou lodí, pokud jde o časové lhůty, přestavba však vyžaduje zcela jiný, pružný přístup. Díky tomu je možné provést změny v pracovním plánu v souladu s požadavky zákazníka a zvláštními znaky lodí, která má být přebudována.

2.16 Krátce před krizí byl na tom trh loděnic, jež vykonávají přestavby lodí, velice dobře. Počet zakázek však začal v roce 2009 klesat, přičemž k největšímu propadu došlo začátkem roku 2010. V té době zela většina knih s objednávkami přestavby lodí prázdnotou. Situace se poněkud zlepšila ve druhé polovině roku 2010. V současnosti však mnozí majitelé lodí omezují zakázky na přestavbu lodí kvůli finančním problémům.

2.17 V poslední době hrají stále důležitější roli opravy, přestavba a modernizace pomocných plavidel typu *off-shore* a plovoucích zařízení (včetně vrtných plošin). Vzhledem k tomu, že nová plavidla tohoto typu (a plovoucí zařízení na moři) jsou velmi drahá a na jejich dodání se musí dlouho čekat (až čtyři roky), se majitelé lodí rozhodují pro přestavbu stávajících plavidel a těchto zařízení. V Evropě však existuje výrazná tendence využívat pro tyto přestavby levnější zahraniční loděnice.

⁽²⁾ Viz poznámka č. 1.

⁽³⁾ Výroční zpráva Společenství evropských sdružení loděnic (CESA), 2010–2011.

⁽⁴⁾ V roce 2012 utvořily Společenství evropských sdružení loděnic (CESA) a Evropská rada námořního vybavení (EMEC) Evropské sdružení loďního a námořního vybavení pod názvem SEA Europe.

3. Analýza konkurenceschopnosti evropského odvětví SMRC

3.1 Konkurenceschopnost odvětví SMRC v EU byla prozkoumána a zanalyzována nedávno ve výzkumném programu ECO-REFITEC⁽⁵⁾, který je realizován v rámci 7. rámcového programu pro výzkum. Výsledky tohoto zkoumání jsou uvedeny v příloze 2.

4. Evropské a mezinárodní právní předpisy mající vliv na odvětví SMRC (zdroj: ⁽⁶⁾, ⁽⁷⁾, ⁽⁸⁾)

4.1 Na mezinárodní úrovni neproběhla žádná jednání o vícestranných dohodách týkajících se konkurenceschopnosti (pod záštitou WTO), které by mohly ovlivnit odvětví SMRC. Naděje na dosažení takovéto dohody v krátkodobém horizontu jsou poněkud mizivé.

4.2 Na dvoustranné úrovni vyjednala EU obchodní dohody, které mají nepřímý vliv na konkurenceschopnost, s USA, Kanadou, Japonskem a Jižní Koreou. Jejich dopad na odvětví SMRC je spíše minimální.

Na evropské úrovni existuje v právu EU rámec pro státní podporu loďařského průmyslu. V tomto rámci může Evropská komise schválit přidělení prostředků na inovace nebo na regionální podporu loděnic a – v případě vývozních úvěrů – poskytnutí podpory majitelům lodí. Pokud jde o odvětví SMRC, týká se tento rámec podpory na opravy a přestavbu lodí v případě regionální podpory a podpory inovací a pouze podpory na přestavbu lodí v případě vývozních úvěrů.

4.2.1 Stávající rámec platí od 1. ledna 2012 po dobu dvou let. Evropská komise předpokládá, že po uplynutí této doby bude možné začlenit rámec pro loděnice do budoucí verze pokynů EU pro státní podporu výzkumu a inovací a pro regionální podporu, protože v současnosti probíhá přezkum jak obecného rámce EU, tak konkrétnějšího rámce pro stavbu lodí.

4.3 Stávající pravidla ratifikovaná členy IMO, která vytvářejí příležitosti pro odvětví SMRC

4.4 Úmluva o nakládání s lodní zátěžovou vodou

4.4.1 Úmluva o nakládání s lodní zátěžovou vodou řeší problém přenosu invazních mořských druhů mezi různými mořskými oblastmi způsobeného vypouštěním lodní zátěžové vody, již lodě přepravují. Dle plánu má tato úmluva vstoupit v platnost počátkem roku 2014.

4.4.2 Úmluva bude mít na odvětví SMRC podstatný dopad, poněvadž bude nutné modernizovat nebo přestavět spoustu lodí, což se podle Lloydova rejstříku může týkat až 65 000 plavidel po celém světě.

4.4.3 Dalšími potenciálními důsledky této úmluvy pro loděnice SMRC jsou v první řadě rizika, jež vyplývají z používání a skladování nových chemikálií, a vyšší právní požadavky ohledně jejich používání.

4.5 Úmluva MARPOL (příloha VI) – zabránění znečišťování ovzduší z lodí

4.5.1 Cílem této úmluvy, která vstoupila v platnost v roce 2013, je snížit znečištění ovzduší pocházející z lodí, především emise SO_x a NO_x.

⁽⁵⁾ *Eco innovative refitting technologies and processes for shipbuilding industry promoted by European Repair Shipyards* (Ekologicky inovativní technologie a procesy přestavby pro loďařský průmysl podporované evropskými loděnicemi pro opravy lodí) – projekt spolufinancovaný Evropskou komisí v rámci 7. rámcového programu (2007–2013).

⁽⁶⁾ Viz poznámka č. 5.

⁽⁷⁾ Viz poznámka č. 3.

⁽⁸⁾ Viz poznámka č. 1.

4.5.2 Aby se zamezilo zbytečným omezením pro námořní průmysl, stanoví příloha VI této úmluvy, že emise lze snížit používáním alternativních paliv či zavedením technologií pro čištění plynů.

4.5.3 Úmluva přináší loděnicím SMRC příležitosti, jelikož bude nutné nainstalovat na palubách lodí, jež jsou součástí stávajících loďstev, technologie pro snížení emisí. K potenciálním rizikům pro loděnice, jež instalují ekologická zařízení, patří rostoucí závislost na dodavatelských zařízeních a nutnost učinit v loděnicích určité investice.

4.6 Úmluva o recyklaci lodí

4.6.1 Cílem této úmluvy je zajistit, aby bylo riziko pro životní prostředí, zdraví a bezpečnost, které vzniká během recyklace lodí, udržováno na přijatelné úrovni.

4.6.2 Na základě ustanovení této úmluvy musejí být majitelé lodí plně informováni o veškerých materiálech, jež se používají při údržbě, opravách a přestavbě lodí, a musejí se ujistit, že v loděnicích nebudou nikdy používány nežádoucí materiály. Loděnicím v EU, jež mají rozsáhlé *know-how*, to může přinést další příležitosti k získání nových zakázek na specializované služby.

4.7 Recyklace lodí bude stále strategičtější činností, jejímž úkolem bude zabezpečovat a dodávat např. šrot a jiné suroviny zpracovatelským odvětvím v EU (ocel, hliník, měď) s cílem snížit přímý i nepřímý dopad na životní prostředí a zamezit nepříjemným pracovním a sociálním podmínkám.

5. Návrhy a pokyny pro odvětví SMRC, jež byly formulovány v iniciativě LeaderSHIP 2020 a v rámci probíhající činnosti výboru pro odvětvový dialog v loďařském průmyslu

5.1 Odvětví SMRC a související odvětví by měla vzít v úvahu příležitosti a možnosti financování ze strany EIB díky rozšířené úvěrové činnosti této banky. Opatření EIB je třeba podpořit a prozkoumat, zejména u projektů týkajících se ekologické lodní dopravy, obnovitelných zdrojů energie na moři a přestavby lodí. Navrhujeme, aby GR ENT co nejdříve uspořádalo workshopy, jež se budou podrobněji zabývat možnostmi podpory ze strany EIB.

5.2 Členské státy a pobřežní regiony by měly prozkoumat možnost přidělení prostředků ze strukturálních fondů na diverzifikaci technologií v námořním průmyslu v souvislosti s novými sektory trhu. Týká se to obzvláště regionálních strategií inteligentní specializace.

5.3 Pokud jde o potenciální dlouhodobé financování ze strany EU, měla by Evropská komise prozkoumat možná opatření k financování stavby a modernizace lodí. Členské státy, finanční instituce, odvětví námořních technologií a další zainteresované subjekty by měly přezkoumat dostupnost tržních záruk.

5.4 Loďařský průmysl (včetně SMRC) by se ve spolupráci s Evropskou komisí, členskými státy či regiony měl zapojit do výzkumné činnosti, přičemž by se mělo mimo jiné využívat partnerství veřejného a soukromého sektoru a měla by se plně zohledňovat struktura námořních odvětví a příslušné zásady pro státní podporu.

5.4.1 EHSV souhlasí se základní tezí iniciativy LeaderSHIP 2020, že pro splnění obecných cílů partnerství veřejného a soukromého sektoru pro loďařský průmysl bude nutné se výrazně angažovat ve výzkumných programech. Co se týče krátkodobých cílů, měla by být udržitelná konkurenceschopnost odvětví SMRC bezpochyby podepřena odpovídajícími opatřeními na podporu inovací v podnicích.

5.5 EHSV podporuje zapojení výboru pro odvětvový dialog v lodářském průmyslu do činnosti při definování a zavádění opatření v rámci iniciativy LeaderSHIP 2020. Zvláštní úloha tohoto výboru by v současnosti měla zahrnovat provádění té části iniciativy, která se týká lepší identifikace a srovnatelnosti kvalifikací a dovedností s cílem zajistit dlouhodobou prosperitu tohoto odvětví.

5.6 EHSV očekává, že výbor pro dialog dosáhne pozitivních výsledků ohledně sociálních norem v evropském odvětví stavby lodí a odvětví SMRC.

V Bruselu dne 10. prosince 2013

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

III

(Přípravné akty)

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

494. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ EHSV VE DNECH 10. A 11. PROSINCE 2013

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 2012/2002 o zřízení Fondu solidarity Evropské unie

COM(2013) 522 final – 2013/0248 (COD)

(2014/C 170/07)

Zpravodaj: **pan DIMITRIADIS**

Dne 5. září 2013 se Evropská komise a dne 10. září 2013 Evropský parlament, v souladu s článkem 175 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 2012/2002 o zřízení Fondu solidarity Evropské unie

COM(2013) 522 final – 2013/0248 (COD).

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 14. listopadu 2013.

Na 494. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. prosince 2013 (jednání dne 10. prosince 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 153 hlasy pro, 3 hlasy byly proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry

1.1 EHSV v zásadě souhlasí se způsobem, jakým dosud fungoval Fond solidarity EU (FSEU) ⁽¹⁾, jehož vznik vzápětí podpořil ⁽²⁾.

1.2 EHSV se domnívá, že ve vztahu k fungování Fondu solidarity Evropské unie je třeba nařízení č. 2012/2002 změnit, s čímž se již příliš otálelo ⁽³⁾, a podporuje úsilí Komise v tomto směru stejně jako Evropský parlament ⁽⁴⁾, ačkoli nový návrh je nanejvýš konzervativní.

⁽¹⁾ Nařízení Rady (ES) č. 2012/2002 z 11. listopadu 2002, Úř. věst. L 311 ze dne 14. listopadu 2002 (české znění není k dispozici).

⁽²⁾ Stanovisko EHSV k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zřízení Fondu solidarity Evropské unie, Úř. věst. C 61, 14.3.2003, s. 187–188 (české znění není k dispozici).

⁽³⁾ Stanovisko EHSV k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zřízení Fondu solidarity Evropské unie, Úř. věst. C 28, 3.2.2006, s. 69.

⁽⁴⁾ Zpráva Evropského parlamentu o Fondu solidarity Evropské unie, jeho provádění a uplatňování, C2012/2075, A7-0398/2012, 20. prosince 2012.

1.3 EHSV je toho názoru, že zamítnutím návrhu ⁽⁵⁾ Komise v roce 2005 Rada přišla o příležitost postavit fungování fondu na nových základech.

1.4 EHSV se domnívá, že je nutné přijmout veškerá nezbytná opatření za účelem snížení byrokracie související s fungováním FSEU a že je třeba zrychlit jeho postupy ⁽⁶⁾.

1.5 EHSV souhlasí se změnami, které plánuje zavést nový návrh nařízení ⁽⁷⁾, pokud jde o stanovení záloh, upřesnění pojmů „závažná katastrofa“ a „mimořádné regionální katastrofy“ či přijetí opatření zaměřených proti členským státům, které neprojeví péči potřebnou k předcházení uvedených katastrof.

1.6 EHSV se domnívá, že navzdory obzvláště obtížnému období, kterým prochází ve finanční oblasti, bude EU muset vyčlenit výraznější částky na činnost FSEU pro případ, kdy by měla nastat závažná katastrofa s mimořádně silným dopadem.

1.7 Podle názoru EHSV je třeba zcela vyjasnit podmínky pro čerpání z FSEU, aby nevzbuzoval neopodstatněná očekávání a nestal se nástrojem k politickým manévřům, avšak aby nezpůsobil ani zklamání těžce zkoušených obyvatel.

1.8 EHSV podporuje názor, že nástroje jako FSEU poskytují EU vynikající příležitost k tomu, aby prokázala svou jednotu a solidaritu, pokud budou náležitým způsobem využity, a aby EU seznámila evropské občany s vynaloženým úsilím a poskytovanou pomocí.

1.9 EHSV se domnívá, že mezi plánovaná opatření je vhodné zařadit rovněž katastrofy, které se náhle vyskytnou v důsledku „skleníkového efektu“ a změny klimatu obecně či též v důsledku teroristických akcí.

1.10 EHSV si klade otázku, proč stanovené mezní hodnoty, jež opravňují označit katastrofu za „závažnou“, jsou nastaveny na tak vysokou úroveň, zavazující FSEU uvolnit své zdroje pouze výjimečně a výlučně v případech aktivace odvolacích doložek; domnívá se, že minimální prahy odpovídajících částek, které se zmiňují v souvislosti s rozsahem zjištěných škod, jsou mimořádně vysoké a je třeba je snížit.

1.11 Ustanovení o subsidiaritě, které Rada důsledně uplatňuje, představuje odrazující prvek a značně komplikuje snahy Komise. EHSV žádá, aby bylo používáno flexibilněji.

1.12 Výbor je přesvědčen, že v některých případech by bylo a je nadále možné zamezit velkým katastrofám využitím mechanismů a evropských fondů, které jsou k dispozici, a též využitím existujícího know-how.

1.13 EHSV souhlasí se zásadou „nechat platit původce škod“.

1.14 Výbor konstatuje, že v posledních letech Evropa bohužel zaznamenala výrazný nárůst počtu velkých katastrof.

1.15 EHSV vyzývá členské státy, aby zlepšily své vnitřní postupy a mechanismy a usnadnily práci Komise tím, že jí včas poskytnou informace, jež musí být důvěryhodné, platné a podložené.

1.16 Výbor se domnívá, že lhůta od devíti do dvanácti měsíců, kterou si žádá vyplacení příspěvků pomoci, je mimořádně dlouhá a neplní cíl, jakým je naléhavá a okamžitá pomoc.

1.17 Z hlediska EHSV je třeba stanovit pravidla pro reklamu a propagační činnost, jaké se musí těšit činnost fondu, aby se s ní občané seznámili.

⁽⁵⁾ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o zřízení Fondu solidarity Evropské unie, KOM(2005) 108 v konečném znění, 6. dubna 2005.

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Budoucnost Fondu solidarity Evropské unie, Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 52.

⁽⁷⁾ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 2012/2002 o zřízení Fondu solidarity Evropské unie, COM(2013) 522 final, ze dne 25. července 2013.

2. Úvod

2.1 Právě po katastrofických záplavách, jež postihly střední a severní Evropu, byl v roce 2002 zřízen FSEU s cílem poskytovat členským státům i kandidátským zemím zasaženým závažnými přírodními katastrofami doplňující pomoc, jejímž cílem je obnovit hospodářský a sociální život v postižených oblastech.

2.2 FSEU byl zřízen na základě naléhavých postupů, když se ukázalo, že ačkoli EU disponuje velmi výraznými prostředky pro odpověď na přírodní katastrofy na celé planetě, nemá přiměřené nástroje k tomu, aby čelila podobným kalamitám na svém vlastním území či na území kandidátských zemí jednajících o přistoupení.

2.3 Od svého vzniku vedl FSEU za mnoha okolností uspokojivá opatření, avšak mohli jsme též zaznamenat jistý počet strukturálních či byrokratických selhání, která se Komise pokusila napravit, když v roce 2005 předložila návrh nařízení, jenž navzdory příznivému stanovisku Evropského parlamentu narazil na zamítavý postoj Rady.

2.4 Strop pro roční rozpočet fondu je jedna miliarda eur, což je částka, která se dosud ukazovala jako dostatečná.

3. Platné nařízení o fungování fondu

3.1 Hlavní ustanovení nařízení zřizujícího FSEU, jež v současnosti platí, jsou následující:

3.1.1 Fond byl založen proto, aby pomáhal členským státům a zemím jednajícím o přistoupení čelit závažným přírodním katastrofám a aby umožnil EU podniknout naléhavá a účinná opatření.

3.1.2 Vztahuje se na členské státy a na země, jež zahájily přístupová jednání.

3.1.3 Představuje doplňující nástroj a poskytuje doplňující pomoc, jejímž smyslem je refinancovat naléhavá opatření.

3.1.4 Je stanoveno, že hlavní aspekty závažných katastrof, pro něž je určen, se týkají životních podmínek, životního prostředí a hospodářství.

3.1.5 „Závažnými katastrofami“ je třeba ve smyslu tohoto textu rozumět takové katastrofy, které způsobují rozsáhlé škody z hlediska finančních nákladů či vyjádřené podílem hrubého národního důchodu (HND) ⁽⁸⁾.

3.1.6 Stanoví, že FSEU musí pracovat na základě mimořádně rychlých postupů a neprodleně přijímat rozhodnutí.

3.1.7 V každém případě za provádění pomoci je nadále odpovědný stát, kterému je pomoc určena.

3.2 Nařízení uvádí, že jsou vhodné co nejvyšší transparentnost a obezřetná finanční správa.

3.3 Vzhledem k vysokým částkám, jež byly stanoveny pro definici „přírodních katastrof“, současně zavádí odvolací doložky týkající se „mimořádných katastrof“ a katastrof, k nimž dojde v „sousední zemi“, avšak svazuje je výjimečně přísnými kritérii a horní hranicí účasti ve výši 75 milionů eur. Stalo se pravidlem, že zásahy FSEU se provádějí na základě těchto ustanovení o výjimkách, a to kvůli mimořádně vysokým částkám, jež byly na začátku stanoveny pro definici závažných katastrof.

3.4 Podle nařízení jsou stěžejní priority FSEU v případě závažné katastrofy následující:

3.4.1 okamžitá obnova zničené infrastruktury a provozů v odvětví energetiky, přívodu vod a odvodu odpadních vod, telekomunikací, dopravy a vzdělávání,

3.4.2 výkon dočasných zásahů zaměřených na ubytování a hrazení záchranných služeb,

3.4.3 přijetí opatření na ochranu kulturního dědictví,

3.4.4 bezprostřední vyčištění oblastí zasažených katastrofou.

⁽⁸⁾ Aby bylo možné považovat katastrofu za „závažnou“, musí způsobit škody ve výši nejméně 3 miliard eur v cenách roku 2002 či představovat více než 0,6 % HND dotyčné země.

3.5 Postižený členský stát musí co nejrychleji, nejpozději však do deseti týdnů od začátku katastrofy, zaslat Komisi žádost o zásah, která rovněž upřesní rozsah požadované pomoci.

4. Návrh na změnu nařízení

4.1 Projednávaný návrh mění nařízení č. 2012/2002, jímž se řídí fungování FSEU, předpokládá následující změny:

4.1.1 Zařazuje činnost fondu do nového víceletého finančního rámce 2014–2020.

4.1.2 Jasně definuje jeho pole působnosti tím, že jej omezuje na přírodní katastrofy, a to včetně katastrof zapříčiněných člověkem.

4.1.3 Stanovuje nový práh pro „závažné regionální katastrofy“ ve výši 1,5 % regionálního HND na úrovni NUTS2 (počet obyvatel mezi 800 000 a 3 miliony).

4.1.4 Zavádí možnost, aby Fond na základě žádosti postiženého členského státu rychle vyplatil zálohu až do 10 % předpokládané výše finanční pomoci, se stropem 30 milionů EUR.

4.1.5 Poprvé zohledňuje pomalu se rozvíjející katastrofy, jako je sucho.

4.1.6 Zavádí opatření na podporu účinnějšího předcházení katastrofám a vybízí k využití souvisejících právních předpisů EU, přičemž dává Komisi právo odmítnout žádost o zásah Fondu předloženou členským státem, pokud se prokáže jeho závažná nedbalost či pokud se katastrofa podobným způsobem opakuje.

4.1.7 Obsahuje nové ustanovení o způsobilosti DPH a vylučuje technickou pomoc jako nezpůsobilou pro příspěvek z fondu.

4.1.8 Ve výjimečných okolnostech opravňuje odchýlit se od určitých ustanovení finančního řádu.

4.1.9 Stanovuje strop, kterého je třeba dosáhnout, aby byla katastrofa vyhodnocena jako závažná, na 3,53 miliardy eur nebo 0,6 % hrubého národního důchodu.

5. Pohled EHSV

5.1 EHSV souhlasí s tím, že bylo třeba změnit nařízení 2012/2002 ohledně fungování FSEU tak, aby:

5.1.1 se fond stal účinnějším mechanismem pro podporu členských států EU, zemí jednajících o přistoupení a sousedních zemí v případě přírodních katastrof,

5.1.2 mohl rovněž zasahovat v případě katastrof způsobených průmyslovými či technologickými haváriemi.

5.2 EHSV je toho názoru, že předpokládané částky jsou nízké pro případy masivních katastrof, které mohou mít dopad na velkou část EU (jaderná havárie, epidemie atp.), a vyzývá Komisi, aby se této stránce soustředěně věnovala.

5.3 EHSV se rozhodně připojuje k názoru Komise, jež se snaží urychlit postupy, které řídí fungování FSEU, avšak je zřejmé, že tyto postupy musí v každém případě vést cestou důvěryhodných mechanismů, jež se opírají o jasná a jednoduchá pravidla fungování.

5.4 EHSV vyzývá členské státy, aby k mechanismům fondu přistupovaly obezřetně a nevyvolaly neoprávněné negativní reakce vůči EU.

5.5 EHSV souhlasí s postupem vyplácení záloh i se zavedením kategorie „dlouho trvající škody“ do praxe, například v souvislosti se suchem. Dále se domnívá, že součástí prací usilujících o obnovu původního stavu, které jsou naplánovány po přírodních katastrofě, musí být rovněž obnova lesních porostů.

5.6 EHSV soudí, že Komise musí být obzvláště přísná vůči členským státům, které navzdory existenci právních předpisů EU a specifického evropského financování vykazují nedbalost, jejímiž důsledky jsou závažné katastrofy.

5.7 EHSV je toho názoru, že změna klimatu způsobí v budoucnu ještě více přírodních katastrof, a vyzývá proto Komisi, aby to rovněž v revidovaném nařízení zohlednila.

5.8 EHSV se domnívá, že „občanská společnost“ stále zastává mimořádně důležitou úlohu, jakmile dojde k velkým katastrofám, a žádá Komisi, aby do měněného nařízení zapracovala možnost financovat též specializované a certifikované organizace, které působí v této oblasti a disponují potřebnými strukturami a poznatky k poskytnutí svých služeb.

5.9 EHSV je toho názoru, že pokud nástroje jako FSEU účinně pracují, dávají EU možnost konkrétně a aktivně projevit solidaritu, a vyzývá Komisi, aby přijala veškerá nezbytná opatření k tomu, aby evropští občané byli informováni o úloze Unie.

5.10 EHSV je přesvědčen, že je třeba financování fondu začlenit do běžného rozpočtu EU, aby se omezila zpoždění způsobená současnými postupy, které jsou pomalé a zatížené byrokracií a které vedou k zásahům Rady, Parlamentu i Komise, avšak rovněž je zapotřebí zavést nějaký mechanismus pro zvýšení vyčleněné částky v případě výjimečně rozsáhlých katastrof, jež vyžadují výraznější pomoc.

5.11 EHSV souhlasí s domněnkou Evropského parlamentu, že práh pro zásah stanovený na 1,5 % regionálního HND na úrovni NUTS2 je mimořádně vysoký a k velkému zklamání občanů vylučuje mnoho závažných katastrof z pole působnosti fondu. Dále navrhuje snížit jej na 1 %, aby pokrýval zejména země se slabými demografickými parametry.

V Bruselu dne 10. prosince 2013

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o fondech peněžního trhu

COM(2013) 615 final – 2013/0306 (COD)

(2014/C 170/08)

Zpravodaj: **pan IOZIA**

Dne 12. září 2013 se Evropský parlament a dne 19. září 2013 Rada, v souladu s články 114 a 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o fondech peněžního trhu

COM(2013) 615 final – 2013/0306 (COD).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 13. listopadu 2013.

Na 494. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. prosince 2013 (jednání dne 10. prosince 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 149 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 5 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) je potěšen, že Evropská komise konečně předložila očekávaný a několikrát ohlašováný návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o fondech peněžního trhu.

1.2 Trh stínového bankovníctví má velký význam. Podle odhadů Rady pro finanční stabilitu (FSB) činí jeho celosvětový objem 51 000 miliard eur, což představuje 25–30 % celého finančního systému. V Evropě je většina fondů peněžního trhu – přibližně 80 % celkového objemu a 60 % fondů – upravena směrnicí 2009/65/ES o subjektech kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP). Zbytek fondů peněžního trhu působí od července 2013 podle pravidel směrnice 2011/61/EU o správcích alternativních investičních fondů.

1.3 Důvody k nutné regulaci činnosti takzvaných stínových bank jsou v zásadě dva. Prvním je možnost využívat systém stínového bankovníctví k obcházení předpisů, zejména kapitálových požadavků, tj. k provádění činností, jež by mohly být řízeny v rámci tradičního regulovaného systému, což zvyšuje pravděpodobnost systémové události. Druhým je skutečnost, že finanční aktivity stínových bank mají významný pákový efekt, a stejně jako tradiční banky tak vystavují finanční sektor riziku paniky a systémové události.

1.4 EHSV souhlasí s rozhodnutím Komise upravit tuto oblast nařízením, a ne směrnicí. Vzhledem k charakteristikám fondů peněžního trhu, které jsou sice činné v celosvětovém měřítku, nicméně jejich sídla se nacházejí převážně ve třech zemích – ve Francii, Irsku a Lucembursku –, je naprosto nezbytné mít k dispozici jednotný a bezprostředně použitelný předpis. Toto rozhodnutí je plně v souladu se zásadami proporcionality a subsidiarity.

1.5 Na popud FSB vypracovala Mezinárodní organizace komisí pro cenné papíry (IOSCO) v říjnu 2012 první řadu doporučení, aby regulační subjekty připravila na provádění zásahů na trzích fondů peněžního trhu. V listopadu 2012 přijala FSB regulační pokyny s cílem omezit náchylnost fondů peněžního trhu vůči snižování míry investic. Evropský parlament předložil své směrodatné připomínky 20. listopadu 2012. V neposlední řadě vydala v prosinci 2012⁽¹⁾ své doporučení i Evropská rada pro systémová rizika (ESRB).

⁽¹⁾ Úř. věst. C 146, 25.5.2013, s. 1.

1.6 Ve Spojených státech přijala Komise pro cenné papíry a burzu (SEC) v roce 2010 předpis 2-a7, který tuto problematiku řeší. Rada pro dohled nad finanční stabilitou (*Financial Stability Oversight Council – FSOC*), která má ve Spojených státech regulační pravomoci, zahájila dne 19. listopadu 2012 ⁽²⁾ přezkum platné legislativy a navrhla změny velmi podobné těm, které učinila EK: povinná kapitálová rezerva, povinný přechod na fondy peněžního trhu s pohyblivou čistou hodnotou aktiv, povinnost velmi krátkodobých investic a povinnost častějšího informování trhu o skladbě portfolia investic. EHSV vzhledem ke značné integraci trhů doporučuje sdílet s úřady v USA jednotné a účinné předpisy.

1.7 EHSV souhlasí s následujícím prohlášením v dokumentu ESRB: „Ačkoli fondy peněžního trhu nezpůsobily finanční krizi v letech 2007 až 2008, jejich chování v průběhu finančního otřesu poukázalo na jejich schopnost šířit krizi či ji dokonce zesílovat. Zkušenosti z krize v letech 2007 až 2008 ukázaly, že fondy peněžního trhu mohou snadno podléhat náhlým masivním odlivům investic a že mohou potřebovat podporu sponzorských společností, a to zejména za účelem zachování konstantní hodnoty čistých aktiv.“

1.8 EHSV znovu potvrzuje, že „ačkoliv nezbytnost likvidity finančního systému, jež již od doby před krizí závisí z velké míry na stínovém bankovníctví, je nezpochybnitelná, ze zkušeností z krize vyplývá, že by v rámci regulačního procesu měla mít prioritu nutná stabilita finančního systému“. „Fakticky by tedy neměly existovat žádné ‚stínové‘ aktivity, a na stínové bankovníctví se tedy musí klást stejné regulační a obezřetnostní požadavky jako na celý finanční systém.“ „Cílem nové právní úpravy musí být také vysoká úroveň ochrany evropských spotřebitelů.“

1.9 EHSV již dlouhou dobu, v souladu s doporučeními FSB, doufá v rychlé přijetí nařízení ⁽³⁾. Je nutné, aby Parlament a Rada co nejdříve dospěly k nezbytné shodě a toto nařízení mohlo být přijato a aby v něm byly zohledněny změny navrhané EHSV. Hrozí totiž reálné riziko, že se přijetí nařízení posune o několik měsíců, v závislosti na institucionálních lůtách Parlamentu a Komise.

1.10 EHSV se domnívá, že nejlepším doporučením, které nejvíce odpovídá účelu, je doporučení přijaté FSB a ESRB ⁽⁴⁾ v souvislosti s rizikovostí konstantní čisté hodnoty aktiv, jež by měla být změněna na pohyblivou čistou hodnotu aktiv. 3% kapitálová rezerva se vzhledem ke skutečnosti, že nejvyšší možné riziko, jemuž bylo třeba čelit, bylo vyšší než 6 %, nejeví dostatečnou k tomu, aby vyhověla požadavkům na likviditu v okamžiku, kdy by všichni účastníci trhu předpokládali závažné otřesy trhu a mohli by chtít urychleně stáhnout své investice.

2. Hlavní body návrhu nařízení

2.1 Návrh nařízení Komise navazuje na loňskou zelenou knihu o stínovém bankovníctví (viz IP/12/253 a MEMO/12/191). Shrnuje doposud vykonanou činnost a objasňuje plán postupu při přijímání případných následujících předpisů v této významné oblasti.

2.2 V důsledku událostí, k nimž došlo během finanční krize, vyšlo najevo mnoho aspektů fondů peněžního trhu, které je učinily zranitelnými v případě potíží na finančním trhu, a prostřednictvím trhů proto mohou šířit rizika nebo je zesílit.

2.3 Pokyny, které přijal Evropský výbor regulátorů trhů s cennými papíry (CESR) s cílem vytvořit minimální společné podmínky, zavedlo do jednoho roku od jejich vstupu v platnost pouze 12 členských států, což prokazuje přetrvávání rozdílných vnitrostátních pravidel. To vyžaduje okamžitý a rozhodný zákrok.

2.4 Fondy peněžního trhu nebudou moci obchodovat s deriváty mimo rámec běžných mechanismů zajištění proti úrokovému a měnovému riziku.

2.5 Budou muset rovněž snížit riziko protistrany, a to diverzifikací investic. Nebude možné mít více než 20 % aktiv vázaných dohodou o zpětném odkupu se stejnou protistranou.

⁽²⁾ Federal Register, svazek 77, č. 223, 19. listopadu 2012, vyhláška 69455.

⁽³⁾ Úř. věst. C 146, 25.5.2013, s. 39.

⁽⁴⁾ Doporučení A – Úř. věst. C 146, 25.5.2013, s. 1.

2.6 Manažeři budou muset upustit od požadování ratingu od specializovaných externích agentur a budou muset rovněž fondy peněžního trhu pravidelně podrobovat zátěžovým testům jejich odolnosti.

2.7 Cílem uveřejněného návrhu nařízení je zajistit větší transparentnost prostřednictvím:

- shromažďování podrobných údajů;
- předpisu o finančních nástrojích a rizicích spojených s finančními transakcemi prostřednictvím cenných papírů;
- definování rámce upravujícího styk s bankami.

2.8 V návrhu nařízení se rovněž navrhuje omezení fondů peněžního trhu a požadují se přísnější podmínky pro likviditu. To by podle Komise zaručilo, že v případě, že investoři svůj kapitál stáhnou, budou fondy s to ho vyplatit, aniž by to mělo nějaký dopad na systém.

2.9 Fondy budou muset zejména mít v portfoliu nejméně 10 % aktiv splatných do jednoho dne a 20 % aktiv splatných do jednoho týdne a na jednoho emitenta nebude smět připadat více než 5 % aktiv. Navíc bude muset být u fondů s konstantní hodnotou čistých aktiv zaručena 3% kapitálová rezerva.

3. Obecné připomínky

3.1 Stínové bankovníctví hraje významnou roli ve financování reálné ekonomiky. „Stínové bankovníctví přispělo k financování hospodářství a realitní bubliny, která od roku 2007 zasáhla několik rozvinutých zemí a posunula jejich hospodářství na pokraj zhroutilí, proto je třeba mu připsat zásadní, i když ne výlučnou odpovědnost za velkou recesi, jež postihla USA a mnoho zemí EU. Celý finanční systém musí sloužit reálné ekonomice.“⁽⁵⁾ Zejména malé a střední podniky čelí vážným problémům v důsledku omezování úvěrů, které jsou jim poskytovány. Zdá se, že bankovní systém není s to dostát své primární funkci podporovat reálnou ekonomiku.

3.2 Ve fondech peněžního trhu se setkává poptávka po přebytečné krátkodobé hotovosti s její nabídkou.

3.3 Jak shledala i FSB a další významné instituce, jako např. Mezinárodní organizace komisí pro cenné papíry (IOSCO) a Evropská rada pro systémová rizika (ESRB), nebyly fondy peněžního trhu v dostatečné míře regulovány, přestože se uznává jejich důležitost pro systém. EHSV s tímto postřehem souhlasí.

3.4 Na druhé straně Bankovní federace Evropské unie (FBE) vyjadřuje určité obavy ohledně důsledků návrhů týkajících se peněžních fondů, jež jsou pro fondy, jejichž prostředky *mohou banky využívat k financování úvěrů pro reálnou ekonomiku*, omezující a obtížně proveditelné.

3.5 V mezičase se tímto tématem zabývá i skupina G20. Pozornost se zaměřuje na činnosti (nikoli na subjekty) odvětví. Různé připomínky vyjádřené členskými zeměmi G20 směřují k tomu, že je třeba toto odvětví regulovat na základě nevyhnutelných předpisů, aby se zamezilo přílišnému dopadu na světové finanční toky, vzhledem k významné funkci stínového bankovníctví při poskytování likvidity bankovnímu sektoru.

3.6 Pokud jde o příslušné instituce a činnosti, FSB odhadla v roce 2011 rozsah stínového bankovníctví v celosvětovém měřítku přibližně na 51 tisíc miliard eur, což představuje 25–30 % celého finančního systému a polovinu bankovních činností (téměř 17 tisíc miliard v eurozóně, téměř 7 tisíc miliard ve Spojeném království a 17,5 tisíce miliard ve Spojených státech⁽⁶⁾).

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 11, 15.1.2013, s. 42.

⁽⁶⁾ Pro srovnání lze uvést, že celý bankovní systém eurozóny celkově spravuje aktiva v přibližné výši 27 tisíc miliard eur.

3.7 Mezi různými zprostředkovateli účastnicími se tohoto systému mají fondy peněžního trhu významné postavení v systému a představují důležitý zdroj krátkodobého financování pro finanční instituce, podniky a vlády. Proto je fungování fondů peněžního trhu prioritou mezinárodních snah o regulaci, o níž se diskutuje.

3.8 V Evropě drží fondy peněžního trhu zhruba 22 % krátkodobých dluhových cenných papírů emitovaných vládami nebo podnikovou sférou a 38 % krátkodobých dluhových nástrojů emitovaných bankovním odvětvím, což činí přibližně 1 000 miliard eur.

3.9 Co se týče celkového geografického rozmístění v EU, mají fondy peněžního trhu sídlo především ve Francii, Irsku a Lucembursku a jsou hojně využívány zejména podniky z Německa a Spojeného království, pokud jde o fondy s konstantní čistou hodnotou aktiv.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Oblast fondů peněžního trhu je úzce provázána s bankami, které často spravují fondy a dokonce je využívají k financování sebe samých. Podle Komise banky podporují většinu fondů peněžního trhu. Devět z deseti nejvýznamnějších manažerů fondů peněžního trhu je totiž financováno komerčními bankami. Tento odhad dokládá nejen vysokou míru provázanosti obou předmětných oblastí, ale i vazbu mezi fondy peněžního trhu, podnikovým financováním a vládami.

4.2 Fondy peněžního trhu jsou pro podniky alternativním způsobem krátkodobého investování jejich peněžních prostředků. Za pomoci těchto nástrojů totiž podniky mohou své zdroje investovat s větším ziskem, než kdyby je uložily u banky. EHSV sice uznává formální platnost těchto forem peněžních investic, nicméně upozorňuje na jejich rizikovitost. V případě, že nastanou problémy, totiž fondy na rozdíl od bank nemají žádnou možnost využít podporu poskytovanou centrálními bankami.

4.3 Pro fondy peněžního trhu totiž neexistují systémy pojištění vkladů. Zprostředkovatelé stínového bankovníctví (hedgeové fondy, fondy peněžního trhu či strukturované investiční nástroje) poskytují úvěry.

4.4 Podle současného mechanismu fungování může fond peněžního trhu půjčit veškeré finanční prostředky shromážděné od jednotlivců nebo podniků. EHSV poukazuje na to, že pokud jeden nebo dva subjekty, které zažádaly o poskytnutí úvěru, pak nejsou s to úvěr splácet, může fond peněžního trhu zkrachovat, neboť pokud budou ve stejném okamžiku někteří vkladatelé či investoři požadovat své peníze zpět, nebude fond schopen jim je vyplatit. Nebudou-li pro tento mechanismus přijata obezřetnostní pravidla, může se zrodit nová krize.

4.5 Ve světle těchto připomínek a vzhledem k tomu, že – jak již bylo zmíněno – největšími sponzory a poskytovateli financí pro fondy peněžního trhu jsou právě banky, je EHSV pevně přesvědčen, že oblast fondů peněžního trhu měla být právně upravena a kontrolována na základě podobných pravidel, jež byla přijata pro bankovní systém.

4.6 EHSV má za to, že záměr Komise předejít tomuto riziku stanovením povinné hotovostní rezervy ve výši 3 % nestačí k pokrytí rizik vyplývajících z fondů s konstantní čistou hodnotou aktiv, vzhledem k tomu, že se objevily případy rizika převyšujícího 6 %.

4.7 Předpoklady Komise jsou podle EHSV nesprávné i v souvislosti s doporučeními FSB a ESRB. FSB i ESRB v souladu s obezřetnostní ochranou systému navrhly Komisi, aby přijala mechanismus na hodnocení fondů vycházející z pohyblivé čisté hodnoty aktiv, aby bylo možné přizpůsobovat hodnotu fondu podle cenových výkyvů. V nařízení se naopak počítá se zachováním původně navrhovaného mechanismu konstantní čisté hodnoty aktiv a pouhým doplněním povinné hotovostní rezervy, která má pomoci čelit případnému nepříznivému kolísání hodnoty. EHSV se domnívá, že doporučení obou tržních regulačních subjektů více odpovídají zásadě zachování stability finančního systému, jak vyplývá z níže uvedené tabulky.

Fondy s konstantní čistou hodnotou aktiv (článek 25)

Návrh Komise (4. září 2013)	Doporučení Evropské rady pro systémová rizika (ESRB)	Doporučení Rady pro finanční stabilitu (FSB)
Článek 30: Každý fond s konstantní čistou hodnotou aktiv vytvoří a udržuje rezervu k udržení čisté hodnoty aktiv, která v každém okamžiku činí nejméně 3 % celkové hodnoty aktiv fondu s konstantní čistou hodnotou aktiv.	Požaduje, aby fondy peněžního trhu měly pohyblivou čistou hodnotu aktiv a aby obecně používaly ocenění reálnou hodnotou (doporučení A, bod 2, s. 3).	Fondy peněžního trhu poskytující stabilní nebo konstantní čistou hodnotu aktiv by měly být přeměněny na plovoucí čistou hodnotu aktiv, je-li to možné (doporučení 2.2, s. 3).
Článek 31: Rezerva k udržení čisté hodnoty aktiv se použije pouze v případě úpisů a odkoupení za účelem vyrovnání rozdílu mezi konstantní čistou hodnotou aktiv na podílovou jednotku nebo akcii a čistou hodnotou aktiv na podílovou jednotku nebo akcii.	Postup na základě zůstatkových hodnot by měl být využíván pouze v omezených případech. (doporučení A, bod 2, s. 3)	

Srovnávací tabulka (7).

V souvislosti s nabízenými produkty vyzývá EHSV k zamyšlení se nad tím, že se do tohoto paralelního bankovního systému dostaly produkty, které již obíhají v tradičním bankovním koloběhu a jsou tedy regulované, aby se vyhnuly stávajícím přísnějším kontrolám ze strany bankovního dohledu.

4.8 EHSV se obává, že se tato rizika nyní přelíží i do stínového systému, aby se vymkla dohledu. Proto by se podle EHSV mělo usilovat o zavedení zásady „stejná činnost, stejná pravidla“.

4.9 EHSV zdůrazňuje již několikrát stvrzenou zásadu, totiž že náležitá transparentnost a odpovídající úroveň dohledu by zaručily, že finanční systém bude fungovat v zájmu hospodářství, a získá tak na důvěře, účinnosti a efektivitě.

Návrh zákona navíc u fondů peněžního trhu zakazuje provádět externí ratingy. Cílem tohoto opatření je předcházet panice na trhu, již by mohlo vyvolat případné snížení ratingu. Přestože je toto opatření v rozporu se zásadou transparentnosti a účinnosti a mohlo by ohrozit plnou informační symetrii, EHSV se domnívá, že trh fondů peněžního trhu využívají profesionální subjekty a že ratingové agentury by pouhou změnou názoru mohly mezi investory vyvolat paniku. Opatření interního ratingu, posílení postupů a ochrany řízení rizik a přísnější a závaznější dohled by mohly pomoci účinně chránit kvalitu referenčních aktiv a zajištění fondů.

V Bruselu dne 10. prosince 2013

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

(7) Tabulku vypracoval poslanec EP Sven Giegold.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu Stínové bankovníctví – ošetření nových zdrojů rizik ve finančním sektoru

COM(2013) 614 final

(2014/C 170/09)

Zpravodaj: **pan POLYZOGOPOULOS**

Dne 18. dubna 2013 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu – Stínové bankovníctví – ošetření nových zdrojů rizik ve finančním sektoru

COM(2013) 614 final.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 13. listopadu 2013.

Na 494. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. prosince 2013 (jednání dne 10. prosince 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 153 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 5 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV sdělení vítá, neboť je smysluplným přínosem pro reformu finančních služeb s cílem znovunastolit řádné fungování a stabilitu sektoru, jenž má klíčový význam, a omezit možná systémová rizika v této oblasti.

1.2 EHSV předpokládá, že nová právní úprava v oblasti finančních trhů příznivě přispěje k ozdravení ekonomiky, a zdůrazňuje, že je hluboce přesvědčen, že stabilita finančního odvětví a úspěch reforem jsou nezbytnými předpoklady udržitelného hospodářského růstu, zaměstnanosti a dotvoření vnitřního trhu v EU.

1.3 EHSV má za to, že cestovní mapa vykreslující již přijatá opatření a opatření budoucí jde správným směrem. Uznává, že bylo dosaženo pokroku, ale zároveň zdůrazňuje, že je naléhavě nezbytné řadu rozpracovaných věcí urychlit a řádně dokončit započaté legislativní iniciativy. Pokud jde o pět prioritních oblastí činnosti ⁽¹⁾, jeho hodnocení je následující:

1.4 S ohledem na to, že v rámci reformy finančních služeb je zásadně důležité zabývat se otázkou arbitráže ⁽²⁾, vítá navrhovaný podrobný soubor opatření ⁽³⁾, a konkrétně jeho část věnovanou posílení obezřetnostního rámce pro bankovní sektor, jehož cílem je snížit rizika náklady a arbitráže.

1.5 Uvítal rovněž úsilí vyvinuté za účelem zvýšení transparentnosti, a konkrétněji zvláštní opatření zaměřená na vytvoření rámce pro dohled nad stínovým bankovníctvím v EU, zřízení registrů obchodních údajů pro produkty, jež spadají do oblasti působnosti nařízení o infrastruktuře evropských trhů (EMIR) ⁽⁴⁾, přezkum směrnice o trzích finančních nástrojů (MIFID) ⁽⁵⁾, zavedení právního identifikátoru subjektů (*Legal Entity Identifier – LEI*) a zajištění větší transparentnosti repo obchodů.

1.6 Uznává, že bylo dosaženo pokroků, pokud jde o vytvoření posíleného právního rámce pro investiční kapitál, přičemž největší dopad mělo opatření zaměřené na zlepšení likvidity a stability, zejména co se týče fondů peněžního trhu se sídlem v Evropě nebo v Evropě prodávané.

⁽¹⁾ Viz odstavec 3.2 stanoviska.

⁽²⁾ Úř. věst. C 11, 15.1.2013, s. 39.

⁽³⁾ COM(2013) 614 final, bod 3.4.

⁽⁴⁾ OTC deriváty, ústřední protistrany a registry obchodních údajů.

⁽⁵⁾ Viz http://ec.europa.eu/internal_market/securities/isd/mifid/index_en.htm.

1.7 Domnívá se, že v oblasti „snižování rizik spojených s repo obchody“ se sdělení omezuje na uvádění obecných tvrzení, která sice odrážejí skutečnost, avšak nepostihují současnou situaci v celé její kritičnosti. Doporučuje, aby byla urychlena a upřesněna plánovaná opatření, zejména legislativní kroky týkající se převoditelných cenných papírů, neboť reverzní transakce s cennými papíry, a v první řadě dohody o zpětném odkupu a půjčkách cenných papírů, hrají klíčovou úlohu v souvislosti se zadlužením finančního odvětví.

1.8 Stejně tak upozorňuje na zpoždění, pokud jde o klíčovou otázku posílení dohledu nad stínovým bankovníctvím, a doporučuje, aby na tomto poli došlo k zintenzivnění úsilí a rychlému vyjasnění; sdělení se v této problematice omezuje na zdůraznění určitých problémů, ale nezmiňuje se o žádných budoucích krocích, tedy ani o rámci přezkumu Evropského systému dohledu nad finančním trhem (ESFS), který Komise provede během roku 2013.

1.9 Vzhledem k tomu, že hlavními oběťmi finanční a hospodářské krize jsou, ač nedobrovolně, občané, neboť ti platí daně, pracují, spoří nebo konzumují, oceňuje EHSV posílení iniciativ v oblasti právní úpravy týkající se jejich ochrany založené na transparentnosti, správných údajích, sociální odpovědnosti finančního sektoru a ochraně spotřebitelů a drobných investorů a odkazuje na své pádné připomínky, jež vyjádřil k otázce zapojení občanské společnosti do regulace finančních trhů⁽⁶⁾.

1.10 Výbor považuje za významné, že se Komise ve sdělení zmiňuje o tom, že na sektor stínového bankovníctví by se nemělo nahlížet pouze z pohledu rizik, která z něj vyplývají. Představuje rovněž alternativní zdroj financování pro reálnou ekonomiku.

2. Definice, oblast působnosti a souvislosti

2.1 Stínové bankovníctví je definováno jako „systém zprostředkování úvěrů, který zahrnuje subjekty a činnosti mimo standardní bankovní systém“⁽⁷⁾; opírá se o dva vzájemně provázané pilíře: „subjekty“, které se věnují zejména takovým činnostem, jako je shromažďování finančních prostředků, jež mají vlastnosti vkladů, transformace splatnosti a/nebo likvidity, převody úvěrového rizika, či využívají přímého nebo nepřímého pákového efektu; a „činnosti“, jež představují potenciální důležitý zdroj financování finančních subjektů a mezi něž patří sekuritizace, půjčování cenných papírů a repo obchody.

2.2 Subjekty se speciálním účelem jsou sekuritizační nástroje, jako jsou například přidružené subjekty vykazované mimo rozvahu (tzv. conduits ABCP), zvláštní investiční jednotky (SIV) a ostatní investiční jednotky pro speciální účel, fondy peněžního trhu a další typy investičních fondů a produktů, jež mají vlastnosti vkladů a jsou zranitelné vůči mohutnému výběru hotovosti (tedy „runům“), investiční fondy, které poskytují úvěr nebo využívají pákového efektu, včetně fondů obchodovaných na burze, finanční společnosti a subjekty cenných papírů poskytující neregulované úvěry nebo úvěrové záruky nebo provádějící transformaci likvidity a/nebo splatnosti, jako banky, a rovněž pojišťovny a zajišťovny vydávající nebo zaručující úvěrové produkty.

2.3 Zrod činností prováděných v rámci stínového bankovníctví přinesla deregulace finančního systému, ke které došlo ve Spojeném království v 80. letech 20. století a která se poté v 90. letech rozšířila do USA a dalších zemí⁽⁸⁾. První basilejské dohody hrály v tomto procesu významnou roli, neboť z rozvahy vyčlenily spekulativní operace a zavedly přísná pravidla pro rozvahu bank⁽⁹⁾.

2.4 Zrušení či zmírnění pravidel a ustanovení⁽¹⁰⁾ umožnilo finančním institucím rozšířit své činnosti o nové oblasti a o komplexní modely a současně s tím měl příslib vysokých výnosů na celém světě dopady na miliony lidí, kteří toho o produktech stínového bankovníctví a jeho fungování mnoho nevědí.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 143, 22. 5. 2012, s. 3.

⁽⁷⁾ COM(2013) 614 final, s. 3.

⁽⁸⁾ Nicholas Gregory Mankiw and Mark Taylor, Economics: Special Edition with Global Economic Watch (UK: Cengage Learning EMEA, 2010).

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 11, 15.5.2013, s. 39 – Zelená kniha o stínovém bankovníctví.

⁽¹⁰⁾ V USA zákon Gramm-Leach-Bliley (1999) zrušil rozlišení mezi obchodními bankami a hypotečními bankami a rovněž mezi pojišťovnami a společnostmi obchodujícími s cennými papíry.

2.5 V roce 2007 se skupina G20 rozhodla přijmout soubor regulačních opatření pro zajištění bezpečnosti a udržitelnosti finančního systému. Krize z roku 2008, která měla značný sociální a hospodářský dopad, pak odhalila rizika související s činnostmi prováděnými v rámci stínového bankovníctví a slabé stránky této oblasti – ať už se jedná o mezery v legislativě, neúčinnost dohledu, neprůhlednost trhů či přílišnou sofistikovanost produktů, přičemž vynikla úloha Rady pro finanční stabilitu.

2.6 Evropská unie má vůdčí úlohu, pokud jde o mezinárodní úsilí v rámci skupiny G20 a Rady pro finanční stabilitu, a dosáhla významného pokroku v souvislosti se závazky stanovenými v plánu finanční reformy a přípravou nových struktur dohledu. Řada reforem již dostala legislativní podobu – za všechny uvedeme jeden příklad, a to OTC deriváty.

2.7 Zpráva Rady pro finanční stabilitu z října 2011, jež představuje první iniciativu na mezinárodní úrovni usilující o globální pojetí stínového bankovníctví, se soustředí na: i) vymezení zásad pro kontrolu a regulaci tohoto sektoru, ii) zahájení procesu identifikace a vyhodnocování systémových rizik, iii) vymezení oblasti působnosti regulačních opatření v pěti směrech činnosti⁽¹¹⁾. Evropská komise k tomuto tématu zveřejnila zelenou knihu, jež se zaměřuje na možná rizika stínového bankovníctví v EU a na možné způsoby řešení prostřednictvím právní úpravy.

3. Stručné shrnutí sdělení

3.1 Sdělení začíná přehledem již přijatých opatření, a to ve dvou směrech: v oblasti finančních subjektů – zde se soustředí na posílení požadavků na banky a pojišťovací subjekty, pokud jde o jejich vztahy s odvětvím stínového bankovníctví, a na přípravu harmonizovaného rámce pro správce alternativních investičních fondů – a v oblasti integrity trhů, kde se soustředí na nástroje pro přenos rizik, posílení právního rámce v oblasti sekuritizace a rovněž v oblasti ratingových agentur.

3.2 Dále sdělení vymezuje pět prioritních oblastí činnosti, v nichž hodlá provádět doplňující opatření:

- 1) posílení transparentnosti stínového bankovníctví,
- 2) posílení rámce pro investiční fondy, zejména pro fondy peněžního trhu,
- 3) rozvoj práva cenných papírů s cílem omezit rizika související s repo obchody,
- 4) posílení obezřetnostních opatření v bankovním sektoru,
- 5) zlepšení způsobu organizace dohledu nad stínovým bankovníctvím.

Konkrétněji:

3.2.1 Co se týče transparentnosti stínového bankovníctví, úsilí vyvinuté v oblasti sběru a výměny směrodatných a kompletních údajů budou doplněny o iniciativy zaměřené na monitorování rizik spojených se stínovým bankovníctvím a s centrálními registry v rámci EMIR⁽¹²⁾, revizi směrnice o trzích finančních nástrojů (MiFID)⁽¹³⁾, zavedení identifikačního kódu právního subjektu (LEI) a zvýšení transparentnosti repo obchodů.

3.2.2 Co se týče některých investičních fondů a především fondů peněžního trhu se sídlem v Evropě nebo v Evropě prodávané, navrhuje se vypracovat nová pravidla s cílem zlepšit jejich likviditu a stabilitu, a zreformovat pravidla, která se vztahují na subjekty kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP).

⁽¹¹⁾ Interakce mezi tradičními bankami a subjekty stínového bankovníctví (Basilejský výbor pro bankovní dohled), systémová rizika fondů peněžního trhu (Mezinárodní organizace komisí pro cenné papíry – IOSCO), stávající požadavky na sekuritizaci (IOSCO a Basilejský výbor pro bankovní dohled), další subjekty stínového bankovníctví (Rada pro finanční stabilitu) a zapůjčení cenných papírů a repo obchody (Rada pro finanční stabilitu).

⁽¹²⁾ OTC deriváty, ústřední protistrany a registry obchodních údajů.

⁽¹³⁾ Viz http://ec.europa.eu/internal_market/securities/isd/mifid/index_en.htm.

3.2.3 V oblasti omezování rizik souvisejících s repo obchody se sdělení zabývá dlouhodobým úsilím, jež bylo vyvíjeno za účelem lepšího pochopení problémů a získání poučení, a vysvětluje, že Komise má v plánu předložit legislativní návrh v oblasti práva směnitelných cenných papírů, a to za účelem zjednaní nápravy v této oblasti.

3.2.4 Obezřetnostní rámec v bankovníctví bude posílen s cílem omezit rizika nákazy a arbitráže, a to formou zpřísnění podmínek a zavedení dodatečných požadavků na banky v souvislosti s fondy peněžního trhu, pokud jde o vztahy s neregulovanými finančními subjekty, zpřísnění ustanovení týkajících se jejich solventnosti a nových pravidel v oblasti likvidity, zejména v důsledku vstupu v platnost nařízení o kapitálových požadavcích⁽¹⁴⁾ a směrnice o kapitálových požadavcích (CRD IV)⁽¹⁵⁾. Dále by měla být zvážena možnost rozšíření pole působnosti obezřetnostních pravidel týkajících se omezení rizika arbitráží.

3.2.5 Vzhledem k tomu, že se jedná o zajištění lepšího dohledu, důraz je kladen na roztržitější, mnohotvárný a rychle se vyvíjející charakter stínového bankovníctví a na výzvy stojící před obezřetnostním dohledem, například možnosti obcházení pravidel přeshraniční cestou. Na evropské úrovni probíhají přípravné práce v Radě pro systémová rizika (ESRB) a evropských orgánech dohledu. Tyto aspekty, stejně jako otázka arbitráže a „případné potřeby“ vyjasnit institucionální úlohu jednotlivých orgánů, budou řešeny v rámci přezkumu Evropského systému dohledu nad finančním trhem, který Komise uskuteční v roce 2013.

4. Přípomínky

4.1 Od počátku finanční krize EHSV v souboru stanovisek⁽¹⁶⁾ vyjadřuje postoje občanské společnosti k celé řadě otázek souvisejících s fungováním finančního systému a formuluje racionální připomínky a doporučení jak obecného charakteru, tak konkrétněji v souvislosti s nápravnými opatřeními a problémy úvěrových institucí⁽¹⁷⁾.

4.1.1 EHSV se vyslovil v tom smyslu, že zelená kniha o stínovém bankovníctví⁽¹⁸⁾ byla důležitým krokem správným směrem k řešení existujících problémů, přičemž zdůraznil mimo jiné to, že je nutné zrušit „stínové“ činnosti, na něž se musí vztahovat stejné regulační a obezřetnostní požadavky jako na celý finanční systém.

4.2 EHSV vítá, že je na obezřetnostní dohled nahlíženo v celosvětovém měřítku a s cílem rozšířit právní úpravu a kontrolu na všechny finanční instituce systémového významu, na nástroje a trhy⁽¹⁹⁾, a těší jej zjištění, že skupina G20⁽²⁰⁾ na své poslední schůzi schválila doporučení Rady pro finanční stabilitu, s nimiž je sdělení, jež je předmětem tohoto stanoviska, v plném souladu.

4.3 EHSV vyzývá Komisi, aby dala rámci pro intervence za účelem posílení dohledu nad stínovým bankovníctvím konkrétní obsah díky zavedení koherentního mechanismu dohledu, stanovila harmonogram a urychleně vyjasnila institucionální úlohu orgánů dohledu v kontextu přezkumu Evropského systému dohledu nad finančním trhem (ESFS).

⁽¹⁴⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012 – Úř. věst. L 176, 27.6.2013, s. 1.

⁽¹⁵⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnice 2006/48/ES a 2006/49/ES – Úř. věst. L 176, 27.6.2013, s. 338.

⁽¹⁶⁾ Viz mimo jiné Úř. věst. C 11, 15.1.2013, s. 59; Úř. věst. C 299, 4.10.2012, s. 76; Úř. věst. C 191, 29.6.2012, s. 80; Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 64; Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 68. Tato stanoviska jsou k dispozici na internetových stránkách EHSV na adrese <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.financial-markets-opinions>.

⁽¹⁷⁾ Úř. věst. C 44, 15.2.2013, s. 68.

⁽¹⁸⁾ Úř. věst. C 11, 15.1.2013, s. 39.

⁽¹⁹⁾ Komuniké ze summitu G20, 2. dubna 2009, Londýn.

⁽²⁰⁾ 5. a 6. září 2013 v Sant Petěrburgu.

4.4 Vzhledem k tomu, že v různých zemích různé stínové aktivity a subjekty mohou či nemusí být podřízeny regulačnímu rámci, je obzvláště důležité zajistit prostřednictvím vhodných mechanismů rovnost podmínek hospodářské soutěže mezi různými státy a mezi řádným bankovním sektorem a subjekty stínového bankovníctví a předejít tak tomu, aby regulační arbitráž vyústila v asymetrické regulační pobídky.

4.5 Konkrétně EHSV poukazuje na to, že jelikož se jedná o analýzu dat, je nutné, aby regulační orgány zaujaly společný celosvětový přístup v souladu se společnými referenčními rámci a otevřenými průmyslovými normami, aby tak umožnily rychlou výměnu údajů a účinné a včasné jednání s cílem předcházet systémovým rizikům a chránit finanční stabilitu.

4.6 EHSV má za to, že objem a míra růstu stínového bankovníctví představují další významný faktor systémového rizika, a připomíná, že podle jednoho z dokumentů Rady pro finanční stabilitu z roku 2012 dosáhl tento sektor v roce 2011 objemu 67 bilionů dolarů, oproti 26 bilionům z roku 2002⁽²¹⁾, což odpovídalo 111 % souhrnného HDP zemí sledovaných Radou pro finanční stabilitu.

4.7 EHSV má za to, že by bylo vhodné provést analýzu této otázky z hlediska činností stínového bankovníctví spíše než z hlediska subjektů tohoto odvětví, neboť dohled nad těmito činnostmi a jejich kontrola je hlavním faktorem úspěchu přijatých opatření.

4.8 EHSV je toho názoru, že tento významný problém asymetrických postupů se netýká pouze stínového bankovníctví. Je zřejmé, že ve spojitosti s nedostatečnou transparentností představuje předimenzovaný bankovní model riziko destabilizace ekonomiky, což vede k tomu, že jsou náklady na záchranu institucí, „které jsou příliš velké nebo propojené na to, aby je bylo možné nechat zkrachovat“ přenášeny na celou společnost.

4.9 EHSV upozorňuje na to, že pro posílení konkurenceschopnosti a stability evropského finančního průmyslu je nutné, aby se kromě reformy evropského finančního systému usilovalo také o skutečné řešení problému velikosti bank, jež znemožňuje jejich úpadek, a aby se v tomto směru usilovalo o transparentnost, racionalizaci měřítka aktivit velkých konglomerátů a omezení vzájemné závislosti v rámci skupin podniků.

4.10 Proto má EHSV za to, že opatření pro dohled musí jít ruku v ruce s účinným bojem proti jakékoliv deformaci finančního sektoru a rovněž se strukturálními reformami, a vyzývá Komisi, aby zrychlila postupy, jejichž cílem bude zavedení jednotného mechanismu pro řešení problémů, a zohlednila při tom doporučení Liikanenovy zprávy a zprávy, kterou Hospodářský a měnový výbor Evropského parlamentu nedávno věnoval otázce reformy bankovního sektoru v EU⁽²²⁾.

4.11 Vzhledem k tomu, že vykonávat účinný dohled nad stínovým bankovníctvím, které je ze své podstaty roztržštěné, rozmanité a značně přizpůsobivé, je nesnadné a komplikované, vyzývá EHSV Komisi, aby včas vyjasnila, zda příslušné vnitrostátní a evropské orgány dohledu (mezi nimi jednotný mechanismus dohledu), mají k dispozici dostatečné zdroje a potřebné kontrolní nástroje a kompetence.

4.12 EHSV je toho názoru, že aby byl dohled úspěšný, musí být doplněn o nástroje pro stanovování sankcí, a to sankcí účinných, s odrazujícím účinkem a přiměřených potřebě, a musí být zveřejněny výše sankcí a informace týkající se všech ostatních překročení pravidel, dále Výbor zdůrazňuje problém nerespektování evropské legislativy fyzickými či právníckými osobami ze třetích zemí.

4.13 EHSV podtrhuje, že je nezbytné zajistit spotřebitelům finančních produktů ochranu proti nekalým praktikám, proti tzv. klamavým produktům či službám nebo takovým, které neposkytují záruky solventnosti, a rovněž proti všem možným nepřiměřeným podmínkám ve smlouvách; připomíná, že navrhoval vytvoření evropské agentury pro ochranu spotřebitelů finančních služeb za účelem lepší ochrany těchto spotřebitelů, zajištění transparentnosti a rovněž účinnější vyřizování jejich stížností.

4.14 Dostupné internetové stránky, ale i další moderní informační nástroje mohou spotřebitelům poskytnout možnost srovnání a výběru mezi různými produkty a službami, což podporuje soutěž a samoregulaci trhu v tomto odvětví.

⁽²¹⁾ Rada pro finanční stabilitu, Monitorovací zpráva o stínovém bankovníctví za rok 2012 (CSF, 2012).

⁽²²⁾ 2013/2021(INI).

4.15 EHSV vyzývá Komisi, aby urychlila realizaci posouzení dopadu a dokončila přípravu nových pravidel likvidity a rovněž aby provedla srovnávací studii ohledně cen a přínosů v souvislosti s účinností a uzpůsobeností legislativních textů přijatých po začátku finanční krize, s cílem získat souhrnné vyhodnocení dopadu právních předpisů na trh s finančními produkty v EU.

4.16 EHSV rovněž zdůrazňuje, že je třeba, aby bylo toto regulační úsilí podpořeno odbornou činností a vědeckým výzkumem vysoké úrovně, které by se zabývaly otázkami sběru a výměny údajů a obecněji by komplexněji sledovaly dynamiku vývoje subjektů stínového bankovníctví a určily jeho složky, jež jsou přínosné pro reálnou ekonomiku, ale také ty, které mohou být novými zdroji zranitelnosti a systémového rizika.

V Bruselu dne 10. prosince 2013

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Balíček opatření v oblasti investic do inovací

COM(2013) 494 final

COM(2013) 493 final – 2013/0232 (COD)

COM(2013) 495 final – 2013/0240 (NLE)

COM(2013) 496 final – 2013/0241 (NLE)

COM(2013) 497 final – 2013/0242 (COD)

COM(2013) 498 final – 2013/0243 (COD)

COM(2013) 500 final – 2013/0233 (COD)

COM(2013) 501 final – 2013/0234 (NLE)

COM(2013) 503 final – 2013/0237 (NLE)

COM(2013) 505 final – 2013/0244 (NLE)

COM(2013) 506 final – 2013/0245 (NLE)

(2014/C 170/10)

Zpravodaj: **pan PEZZINI**Spoluzpravodajka: **paní BATUT**

Dne 29. července 2013 se Evropská komise, v souladu s čl. 304 prvním pododstavcem Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Partnerství veřejného a soukromého sektoru v programu Horizont 2020: účinný nástroj k dosažení inovací a růstu v Evropě

COM(2013) 494 final.

Dne 10. září 2013 se Evropský parlament a dne 3. září 2013 Rada, v souladu s článkem 185 a čl. 188 druhým pododstavcem Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o účasti Unie v programu výzkumu a vývoje společně prováděném několika členskými státy a zaměřeném na podporu výzkumu prováděného malými a středními podniky

COM(2013) 493 final – 2013/0232 (COD)

návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o účasti Unie na evropském metrologickém programu pro inovace a výzkum prováděném společně několika členskými státy

COM(2013) 497 final – 2013/0242 (COD)

návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o účasti Unie na druhém programu Partnerství evropských a rozvojových zemí při klinických hodnoceních prováděném společně několika členskými státy

COM(2013) 498 final – 2013/0243 (COD)

návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o účasti Unie na programu výzkumu a vývoje v oblasti aktivního a asistovaného žití, který společně provádí několik členských států

COM(2013) 500 final – 2013/0233 (COD)

Dne 2. září 2013 se Rada, v souladu s článkem 187 a čl. 188 prvním pododstavcem Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Rady o společném podniku iniciativy pro inovativní léčiva 2

COM(2013) 495 final – 2013/0240 (NLE)

návrhu nařízení Rady o společném podniku v oblasti průmyslu založeného na biotechnologiích

COM(2013) 496 final – 2013/0241 (NLE)

návrhu nařízení Rady o společném podniku ECSEL

COM(2013) 501 final – 2013/0234 (NLE)

návrhu nařízení Rady o společném podniku Clean Sky 2

COM(2013) 505 final – 2013/0244 (NLE)

návrhu nařízení Rady o společném podniku pro palivové články a vodík 2

COM(2013) 506 final – 2013/0245 (NLE)

Dne 2. září 2013 se Rada, v souladu s články 187 a 188 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 219/2007 o založení společného podniku na vytvoření evropského systému nové generace pro uspořádání letového provozu (SESAR), pokud jde o prodloužení existence společného podniku do roku 2024

COM(2013) 503 final – 2013/0237 (NLE).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 13. listopadu 2013.

Na 494. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. prosince 2013 (jednání dne 10. prosince 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 105 hlasy pro, 1 člen se zdržel hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) souhlasí s tím, že partnerství přinášejí četné výhody pro rozvoj inovací a že by jejich potenciál mohl být využíván ještě více.

1.2 EHSV se domnívá, že je třeba definovat deset navrhovaných iniciativ a zajistit jejich synergie s finanční podporou z prostředků programu Horizont 2020, neboť se z hlediska nástrojů, typů a obsahu liší od jiných druhů partnerství.

1.3 EHSV požaduje, aby byl zaručen dlouhodobý finanční výhled pro iniciativy a stabilní regulační rámec, čímž klesne počet vysoce rizikových aspektů, jimiž se vyznačují, a přispěje se k plnění obecných cílů EU v oblasti udržitelného rozvoje, zaměstnanosti a vzdělávání nových kvalifikovaných odborných profilů.

1.4 EHSV se domnívá, že tyto nástroje jsou důležitými prvky k zaručení většího množství prostředků na investice do výzkumu a inovací, za předpokladu, že budou flexibilní, jednoduché a nebyrokratické, přístupné a transparentní, budou mít pákový efekt na doplňkové financování a bude do nich zapojováno stále více menších podniků, především ve znevýhodněných regionech.

1.5 Podle EHSV musí být cíle měřitelné a zaměřené na inovace a na jejich přeměnu v průmyslové cíle a v nová pracovní místa, musí být součástí společné střednědobé vize v rámci systému vyvážené a transparentní správy věcí veřejných a mít jasné vědeckotechnické a socioekonomické ukazatele výkonnosti.

1.6 EHSV doporučuje, aby se u institucionálních partnerství veřejného a soukromého sektoru věnovala větší pozornost mechanismům bránícím zneužívání informací v obchodním styku, byl více využíván pákový efekt, byl v programech a projektech zaručen větší prostor pro všechny typy malých a středních podniků, včetně sociální ekonomiky, byla prováděna důrazná komunikační politika a ve všech společných podnicích měla aktivní úlohu fóra zainteresovaných stran.

1.7 V souvislosti s partnerstvími v rámci veřejného sektoru se EHSV domnívá, že by rozpočet na výzkum a inovace v Evropě měl přispět k nastolení větší vyváženosti v rozdělování unijních prostředků, že by se měla věnovat větší pozornost vysoce technicky vyspělým malým a středním podnikům a klinickým, lékařským a technologickým inovacím podporujícím příznivé životní podmínky všech občanů, především co se týče aktivního života a pomoci starším osobám.

1.8 EHSV požaduje aktivní komunikační politiku o vývoji 10 zavedených iniciativ a doporučuje pořádat spolu se všemi zainteresovanými stranami organizované občanské společnosti každoroční konference, na nichž budou představeny výroční zprávy o dosažených výsledcích a budoucích strategiích a vícejazyčné praktické příručky pro inteligentní zapojení do různých forem partnerství, která na úrovni EU existují.

1.9 EHSV doporučuje Komisi koncipovat příslušnou proaktivní politiku, a to i prostřednictvím zavedení cen EHSV za úspěchy v oblasti ekonomických a sociálních inovací. Za tím účelem je třeba se opírat o tři hlavní oblasti: zainteresovaný vědecký a podnikatelský sektor, uživatelé inovačních tržních výsledků a všechny občany Unie. Budou tak uspokojeny potřeby společnosti, především co se týče zaměstnanosti a odborné přípravy. Výbor navrhuje zavedení evropské ceny za inovace, která by se udělovala za inovující aplikace týkající se průmyslu, ekonomiky či sociální oblasti a která by umožnila výrazně zviditelnit evropskou přidanou hodnotu.

2. Kontext partnerství

2.1 Program Horizont 2020 stanoví vytváření partnerství veřejného a soukromého sektoru v klíčových oblastech, v nichž by výzkum a inovace mohly přispět k

- plnění evropských v oblasti konkurenceschopnosti;
- řešení společenských výzev;
- lepší harmonizaci podpory EU určené na výzkum a inovace;
- přilákání větších investic průmyslu do výzkumu a inovací.

2.2 Je třeba podotknout, že existuje několik druhů partnerství pro výzkum a inovace:

- **institucionální partnerství veřejného a soukromého sektoru** podle článku 187 SFEU (společné podniky – jiné nezávislé struktury, bývalý článek 171 Smlouvy o ES): inovativní léčiva, palivové články a vodík, čisté nebe, bioprůmysl, elektronické součásti a systémy, řízení letového provozu;
- **smluvní partnerství veřejného a soukromého sektoru** (memorandum o porozumění), které určí strategické cíle, předběžné rozpočty a poradenské mechanismy: továrny budoucnosti, budovy a energetická účinnost, ekologická vozidla, internet budoucnosti, udržitelný zpracovatelský průmysl, robotika, fotonika, vysoce výkonné počítače;
- **evropské technologické platformy**, které přispívají k vytváření evropských inovačních partnerství, evropských technologických iniciativ, partnerství veřejného a soukromého sektoru a partnerství v rámci veřejného sektoru, programů ERANET a znalostních a inovačních společenství;
- **partnerství v rámci veřejného sektoru** podle článku 185, pro účast na společných programech členských států a EU. Tato partnerství financují svůj podíl z prostředků programu Horizont 2020: rozvojová spolupráce v oblasti zdravotnictví, metrologie, malé a střední podniky, pomoc k aktivnímu životu;
- **Evropské inovační partnerství (EIP)**, zřízené na základě stěžejní iniciativy „Unie inovací“ strategie Evropa 2020: společná platforma pro spolupráci, již vede řídicí skupina pod předsednictvím evropského komisaře nebo evropských komisařů odpovědných za dané oblasti. Existují 3: suroviny; produktivita a udržitelnost zemědělství; aktivní a zdravé stárnutí;
- **znalostní a inovační společenství**, vytvářené v rámci Evropského inovačního a technologického institutu (EIT), sítě excelence zřizované kolem partnerství tvořených subjekty z různých oblastí: akademického světa, technologií, výzkumu, průmyslu a podnikání. Byla vytvořena 3 znalostní a inovační společenství: *pro klima, pro udržitelnou energetiku a pro informační a komunikační společnost*. Určené tematické oblasti: výrobní průmysl, potraviny budoucnosti, inovace pro zdravý život a aktivní stárnutí, suroviny, bezpečné a inteligentní společnosti, městská mobilita;
- **partnerství pro inteligentní specializaci (RIS3)**, v rámci regionální politiky EU a strukturálních fondů, zejména regionální strategie pro inovace, v oblasti výzkumu, inovací – včetně sociálních a technologických inovací –, přenosu technologií a rozvoje informačních technologií, v souladu s novými hlavními směry pro soudržnost na období 2014–2020.

2.3 Zkušenosti s institucionálními partnerstvími veřejného a soukromého sektoru, například s orgány EU podle článku 185 nařízení (ES, Euratom) č. 1605/2002, ukázaly, že by měly být doplněny další kategorie, aby byl rozšířen výběr flexibilnějších a přístupnějších nástrojů pro soukromé partnery oproti nástrojům, které jsou určeny institucím EU.

2.4 Partnerství veřejného a soukromého sektoru uzavřená v rámci programu Horizont 2020 lze definovat jako inovativní finanční nástroje, určované a prováděné otevřeným a transparentním způsobem na základě hodnocení provedeného nezávislymi odborníky, z něhož vyplýve:

- přirozená evropská přidaná hodnota;
- dopad na konkurenceschopnost průmyslu a udržitelný růst;
- kvalita uvedených socioekonomických cílů, zejména co se týče zaměstnanosti a odborné přípravy;
- vyvážený přínos všech partnerů, na základě společné vize;
- jasná definice úlohy jednotlivých partnerů;
- klíčové výkonnostní ukazatele;
- soudržnost se strategickou agendou EU v oblasti výzkumu a inovací;
- systém řádného finančního řízení;
- schopnost aktivovat pákový efekt pro nové investice;
- otevřený a transparentní rámec správy věcí veřejných, do něhož budou zapojeny i menší podniky.

2.5 Společné technologické iniciativy jsou osvědčeným způsobem spolupráce veřejného a soukromého sektoru v oblasti výzkumu a vývoje.

2.6 Společné technologické iniciativy vycházejí v první řadě z evropských technologických platform, k nimž EHSV vypracoval stanovisko⁽¹⁾, a zejména z těch, pro něž by stávající obvyklé nástroje na podporu výzkumu a vývoje nebyly dostatečné k tomu, aby bylo možné splnit cíle vytyčené ve strategických agendách.

2.7 EHSV souhlasí s tím, že partnerství přináší četné výhody a jejich potenciál by mohl být využíván ještě více. Proto výslovně uvítal „iniciativu Komise vytvářet a podporovat v rámci stěžejní iniciativy Unie inovací evropská inovační partnerství (EIP)“.

2.8 EHSV rovněž zdůraznil, že „inovace mají zásadní význam pro strategii Evropa 2020“ a že „inovace nemusí být nutně výsledkem lineárního sledu [...], nýbrž vznikají složitým postupem [...]“⁽²⁾.

2.9 Pokud je míra vzájemné závislosti výzkumu a inovací vysoká, „inovace nesmí být zahrnovány do výzkumu a ani výzkum nemůže být zahrnován do inovací. Tím by došlo ke kulturnímu ochuzení základních evropských hodnot [...]“⁽³⁾.

2.10 EHSV opakuje, že podporuje propagaci sociálních inovací zejména v rámci unijních programů financování, jako jsou strukturální fondy či program pro sociální změny a inovace, neboť jsou prostředkem k umožnění dodatečné podpory rozvoje finančních kapacit sociálních podniků⁽⁴⁾.

2.11 EHSV upozorňoval na význam partnerství pro zvýšení atraktivity Evropy jakožto globálního partnera v oblasti výzkumu a inovací.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 299, 4.10.2012, s. 12.

⁽²⁾ Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 121.

⁽³⁾ Viz poznámka pod čarou č. 2.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 17.

2.12 EHSV zdůraznil podporu partnerství, jež mají spojit veřejné subjekty v rámci veřejného sektoru a v rámci veřejného a soukromého sektoru ⁽⁵⁾ na evropské úrovni i na úrovni jednotlivých států s cílem řešit hlavní společenské výzvy a posílit postavení EU v hospodářské soutěži. Na základě analýzy

- modelů partnerství testovaných v rámci sedmého rámcového programu;
- Rámcového programu pro konkurenceschopnost a inovace (CIP);
- Evropského výzkumného prostoru (EVP);
- politického rámce Unie inovací;
- pilotního partnerství v oblasti aktivního a zdravého stárnutí (AHA)

bylo možné získat v této oblasti velmi pozitivní poznatky ⁽⁶⁾.

2.13 EHSV souhlasí s postupem, kterým Komise vypracovala těchto 10 návrhů tvořících balíček opatření v oblasti investic do inovací, tj. na základě výsledků veřejných konzultací, hodnocení dopadu a různých plánů postupu.

2.14 EHSV uspořádal dne 31. října 2013 k balíčku navrhovaných opatření slyšení, jehož se zúčastnila početná skupina zástupců zainteresované občanské společnosti, vedoucí představitelé různých stávajících společných podniků a také Komise.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV s přesvědčením podporuje balíček opatření Komise a má za to, že jak návrhy iniciativ partnerství soukromého a veřejného sektoru podle článku 187 SFEU, tak návrhy iniciativ partnerství v rámci veřejného sektoru podle článku 185 SFEU jsou účinnými nástroji k řešení závažných problémů, jež mají dopad na konkurenceschopnost Evropy a na její udržitelný hospodářský a sociální rozvoj.

3.2 Výbor se domnívá, že je třeba definovat těchto **deset iniciativ s finanční podporou z programu Horizont 2020**, neboť se z hlediska nástrojů, typů a obsahu liší od jiných druhů partnerství, přestože jsou jejich cíle mnohdy podobné nebo částečně shodné s ostatními, aby se zamezilo duplikacím, překrývání a potenciálním konfliktům a zdůraznila se naopak součinnost a doplňkovost s jinými iniciativami. V žádném případě to členské státy nezbujuje odpovědnosti v oblastech, kterých se tyto partnerské iniciativy dotýkají.

3.3 EHSV zdůrazňuje, že je důležité, aby EU zaručila finanční výhled pro výzkum a inovaci a iniciativy a stabilní zjednodušený regulační rámec a podniky zaručily iniciativy, což umožní omezit počet rizikových aspektů, jimiž se vyznačují. Navíc se domnívá, že finanční podporu je třeba mezi iniciativy rozdělit vyváženějším způsobem a zaměřit se při tom více na domotiku, jejímž cílem je pomáhat k aktivnímu životu, a na program pro technologicky vyspělé malé a střední podniky.

3.4 Pokud jde o nástroje jako takové, jsou důležitými prvky k zaručení většího množství prostředků na investice do výzkumu a inovací, za předpokladu, že budou flexibilní, jednoduché a nebyrokratické, přístupné a transparentní, že budou vyřešeny problémy spojené s vyvážeností a/nebo možným rozparem mezi právními předpisy v oblasti hospodářské soutěže a podpory inovací, ochrany duševního vlastnictví, šíření a volného přístupu k výsledkům a že cílem bude vyšší kvalita koncových služeb poskytovaných občanům–poplatníkům a spotřebitelům.

3.5 EHSV zejména připomíná, že „je třeba i nadále chránit autorství a duševní vlastnictví výzkumných pracovníků a jejich organizací“ a že „především v případě celosvětové symetrie mezi Evropou a mimoevropskými státy by (...) mohl být užitečný otevřený přístup k vhodnému výběru dat, jež byla použita v otevřeně přístupných publikacích“ ⁽⁷⁾.

3.6 Podle EHSV musí být cíle měřitelné a provázané nejen s průmyslovou strategií odvětví, ale především s řešením problémů týkajících se společnosti a udržitelného hospodářského a sociálního rozvoje (především co se týče zaměstnanosti), musí být součástí společné střednědobé vize v rámci systému vyvážené a transparentní správy věcí veřejných a mít jasné a explicitní vědeckotechnické a socioekonomické ukazatele výkonnosti.

⁽⁵⁾ Příklady partnerství v rámci veřejného sektoru: ERA-NET a ERA-NET Plus, iniciativy podle článku 185 a společné plánování. K partnerstvím veřejného a soukromého sektoru ve výzkumu a inovacích patří například společné technologické iniciativy a internet budoucnosti.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 39.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 76, 14.3.2013, s. 48.

3.7 EHSV hodnotí pozitivně zkušenosti s partnerstvími veřejného a soukromého sektoru jako s nástrojem ke kombinování různých financování a souhlasí s radikálně zjednodušenými modely financování nákladů, která umožní zvýšit spolehlivost modelu, omezit riziko nesrovnalostí ve výkazech výdajů předkládaných příjemci, zjednodušit účetnictví projektů, vyloučit fáze, jež není nezbytně nutné kontrolovat, a usnadnit a urychlit proces podávání žádostí.

3.8 EHSV proto považuje za nutné, aby v zájmu zaručení spravedlivých podmínek pro všechny podniky činné na vnitřním trhu bylo financování z programu Horizont 2020 určené partnerstvím veřejného a soukromého sektoru a partnerstvím v rámci veřejného sektoru nastaveno tak, aby respektovalo pravidla pro poskytování státních podpor – a byla tak zaručena účinnost veřejných výdajů a vyloučena narušení trhu -, ale i veškeré etické zásady.

3.9 Zejména je podle EHSV třeba, aby zakládání partnerství veřejného a soukromého sektoru podléhalo pravidlům, jejichž cílem je zajistit zachování skutečně konkurenčního prostředí a zaručit novým subjektům možnost se kdykoli zapojit. Dále je třeba do programů a projektů systematicky zapojovat skupiny konečných adresátů.

3.10 Podle EHSV je třeba uznat důležitost práv duševního vlastnictví. Zejména je třeba stimulovat uzavírání dohod o společném využívání patentů, aby bylo možné sdílet vědecké údaje a zintenzívnit spolupráci a výzkum v oblasti specifických technických odvětví a zamezilo se vzniku problému „patentových houštin“⁽⁸⁾.

3.11 EHSV doporučuje vypracovat „návod k použití“ pro konečné adresáty, jenž by obsahoval početné unijní nástroje pro inovace a různé formy partnerství, společných iniciativ, stěžejních iniciativ, znalostních společenství, platform a dalších unijních opatření podobných těm, jež byla zavedena v oblasti výzkumu a inovací. Zavedení průřezovosti by navíc posílilo investice (viz nanotechnologie a pomoc starším osobám) a umožnilo by větší zapojení různých typů podniků.

3.12 Z pohledu EHSV je nezbytné, aby byl složitý systém příslušných unijních opatření, synergií a politik – od politiky výzkumu a inovací, regionální politiky, politiky soudržnosti po průmyslovou politiku – uživatelsky vstřícnější a transparentnější, a to zejména pro malé a střední podniky a pro menší organizace a subjekty sociální ekonomiky.

3.13 Stejně tak se domnívá, že celý balíček včetně souvisejících nebo potenciálně souvisejících iniciativ a nástrojů musí být viditelný, obecně známý (i z jazykového hlediska) a transparentní, musí pro něj být vypracována aktivní komunikační politika a připraveny výroční konference se všemi zainteresovanými subjekty občanské společnosti, na nichž budou představeny pravidelné zprávy o dosažených výsledcích a budoucích strategiích.

3.14 Vzhledem k významu přidělených prostředků a k rozmanitosti situací a skutečných potřeb členských států EHSV doporučuje vypracovat takovou komunikační politiku, která by se zaměřovala na čtyři typy adresátů:

- vědeckou obec a různé typy a rozměry podniků;
- malé a střední podniky a oblast sociální ekonomiky;
- konečné adresáty – prostřednictvím strukturovaného dialogu s jejich zástupci v různých odvětvích, do něhož by EHSV mohl být vhodně zapojen;
- všechny občany jakožto daňové poplatníky, s cílem informovat je o výsledcích a o potenciálních inovativních aplikacích výzkumu a inovací v EU.

3.15 EHSV se domnívá, že by mohla být zavedena cena EHSV za úspěchy v oblasti ekonomických a sociálních inovací, který by odměňovala výsledky dosažené v rámci 10 navržených partnerství v různých oborech, ve 28 členských státech a se zapojením fór zainteresovaných stran, stanovených ve statutu společných podniků. EHSV žádá Komisi, aby zahájila rozsáhlou informační a vzdělávací kampaň o partnerstvích veřejného a soukromého sektoru.

4. Konkrétní připomínky

4.1 EHSV je potěšen, že se projevuje jasná tendence k častějšímu využívání partnerství veřejného a soukromého sektoru v oblasti veřejného zdraví a čistého nebe, řízení letového provozu, elektroniky a informatiky, palivových článků a vodíku. Upozorňuje však na nutnost synergií s jinými partnerstvími a iniciativami uzavíranými za jiným účelem a v rámci jiných politik EU.

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 68, 6.3.2012, s. 28.

4.2 V souvislosti s iniciativou v oblasti inovativních léčiv EHSV doporučuje věnovat více prostoru rozvoji léčiv dostupných nejchudším vrstvám obyvatelstva a určených pro dlouhodobé podávání nebo pro vzácná onemocnění. EHSV kromě toho doporučuje, aby mělo prioritu uvádění produktů evropského výzkumu na trh v EU a stanovení pravidel pro určování ceny za gram účinné látky, jež budou brát ohled na problémy, v nichž se nacházejí veřejné rozpočty a systémy sociálního zabezpečení členských států.

4.3 Co se týče iniciativy FCH 2 – palivové články a vodík, má EHSV za to, že je důležité zařadit mezi cíle především vývoj bezuhlíkových technologií výroby vodíku.

4.4 V rámci iniciativy čisté nebe je třeba více vyzdvihnout vliv výsledků (rovněž in itinere) uvedených ukázkových projektů a řízení rizik v zájmu bezpečnosti a životního prostředí v partnerství veřejného a soukromého sektoru pro jednotné nebe.

4.5 Je třeba dohlížet na iniciativu pro rozvoj bioprůmyslu využívajícího biologické a biozemědělské materiály a biomateriály, neboť biotechnologie musí plně respektovat živé organismy, životní prostředí, zemědělsko-potravinářskou udržitelnost a obezřetnostní pravidla. EHSV od této iniciativy očekává konkrétní a viditelné pozitivní výsledky.

4.6 Intenzivnímu – i finančnímu – úsilí vyvíjenému v rámci iniciativy ECSEL věnované digitálním technologiím a nanoelektronice, které se plánovalo již v programu Horizont 2020, musí odpovídat konkrétní výhody i pro přispívajícího občana z hlediska lepšího, uživatelsky přívětivého a bezplatného přístupu k těmto technologiím⁽⁹⁾.

4.7 EHSV s přesvědčením podporuje i čtyři iniciativy partnerství v rámci veřejného sektoru, nicméně upozorňuje na význam dvou z nich, které požaduje posílit i co do zdrojů na ně vyčleněných. Jedná se o:

- iniciativu Eurostar: přinesla pozitivní výsledky v oblasti podpory přístupu malých a středních podniků k výzkumu, technologickému vývoji a inovacím v rámci evropského výzkumného prostoru (EVP);
- evropský program pro asistované žití v domácím prostředí (AAL): splňuje významné nároky na zajištění zdravého rozvoje jednotlivce a evropské společnosti jako celku.

4.8 Především v souvislosti s programem AAL doporučuje EHSV zohlednit různou situaci v členských státech, a to i co se týče potenciálního prohloubení těchto problémů vzhledem k demografickému vývoji do roku 2024 a dále. Výše financování EU by se oproti výši uvedené v sedmém rámcovém programu měla podstatným způsobem zvýšit a mělo by se přihlídnout k budoucím názorům různých organizací zastupujících občanskou společnost zřízením výboru ad hoc.

4.9 V zájmu rychlejšího rozvoje a větší možnosti tvorby pracovních míst a kvalifikovanějších odborných profilů EHSV doporučuje rozvíjet tato institucionální partnerství v úzké součinnosti a koordinaci s jinými podobnými iniciativami, které se provádějí v rámci stěžejních iniciativ průmyslové politiky a inteligentní specializace, v rámci politiky soudržnosti a regionálních inovačních strategií.

4.10 Co se týče účasti na metrologickém programu⁽¹⁰⁾, odkazuje EHSV na své předmětné stanovisko a doporučuje navýšit i finanční podporu určenou na účast menších podniků a skupin účastníků. V souvislosti s programem Partnerství evropských a rozvojových zemí naopak odkazuje na stanovisko k tématu Strategie EU-Afrika⁽¹¹⁾ a konkrétně doporučuje, aby nebyly opomíjeny příznaky nemoci, jež se vrací do Evropy a jež jsou předmětem výzkumu, a aby se dohlíželo na plné respektování protokolů etických zásad.

V Bruselu dne 10. prosince 2013

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽⁹⁾ Viz stanovisko CESE 4345/2013 ze dne 24. října 2013.

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 228, 22.9.2009, s. 69.

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 77, 31.3.2009, s. 148.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Směrem k evropskému horizontálnímu rámci pro kolektivní právní ochranu

COM(2013) 401 final

(2014/C 170/11)

Zpravodaj: **pan FRANK VON FÜRSTENWERTH**

Dne 11. června 2013 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Směrem k evropskému horizontálnímu rámci pro kolektivní právní ochranu

COM(2013) 401 final.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 13. listopadu 2013.

Na 494. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. prosince 2013 (jednání dne 10. prosince 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 161 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 7 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor již více než dvacet let požaduje zavedení nástrojů kolektivní právní ochrany na úrovni Unie, jež by umožňovaly účinnou právní ochranu v případě porušení kolektivních práv. Opatření kolektivní právní ochrany by se měla vztahovat na všechny oblasti, v nichž jsou práva občanů chráněna právem EU, a současně by měla přihlížet k odlišným právním tradicím členských států.

1.2 EHSV vítá, že se Evropská komise konečně chopila iniciativy a požaduje po členských státech, aby zavedly vnitrostátní systémy kolektivní právní ochrany založené na společných evropských zásadách. Tato iniciativa měla být přijata již dávno. Nástroje kolektivní právní ochrany jsou jak v zájmu občanů Unie, tak v zájmu podniků, které provozují svou činnost čestně a v souladu s právními předpisy. Tyto nástroje chrání hospodářství před nekalou soutěží a zvyšují důvěru občanů Unie v toto hospodářství.

1.3 EHSV lituje toho, že Evropská komise nepředložila návrh směrnice. Prosté sdělení a doporučení není vhodné k tomu, aby zaručilo nezbytné jednotné provedení v členských státech. EHSV proto Evropskou komisi vyzývá, aby předložila návrh směrnice. Kolektivní žaloba je jediným mechanismem, který může zajistit plně účinný opravný prostředek v Evropské unii.

1.4 EHSV oceňuje snahu Evropské komise o vyvážený přístup, který má zajistit základní procesní práva jednotlivých stran a zabránit zneužívání soudních sporů. EHSV schvaluje také to, že má Evropská komise v úmyslu zavést jak kolektivní žaloby na zdržení se jednání, tak kolektivní žaloby o náhradu škody. Mělo by se zvážit rozšíření druhů žalob.

1.5 EHSV vítá, že Evropská komise odmítá „class action“ amerického typu. Právě tuto podobu kolektivní žaloba v evropském právu nesmí mít. Pojistky, jež Evropská komise pro tento účel stanoví, jsou adekvátní a přiměřené. Oprávněně se zamítají podílové odměny pro právníky vázané na výsledek ve věci, které pobízejí k vedení soudních sporů, a náhrada škody s penální funkcí. Je nutné přepracovat pravidla pro oprávnění podat žalobu a hrazení nákladů se zřetelem na přístup ke spravedlnosti.

1.6 EHSV se připojuje k názoru Evropské komise, že by jednotlivcům mělo být dáno právo zvolit si, budou-li se účastnit hromadného soudního řízení (postup „opt-in“). EHSV však spatřuje také situace, v nichž je výhodný postup „opt-out“. Obzvláště v případě velkého počtu poškozených, kteří utrpěli velmi nízkou škodu, může být žádoucí rozšířit soudní řízení na všechny případné poškozené. Není zřejmé, zda Evropská komise v těchto případech považuje postup „opt-out“ za právně přípustný. EHSV proto Evropskou komisi vyzývá, aby svůj návrh upřesnila. Kromě toho EHSV doporučuje zavést centrální evropský registr žalob pro informování potenciálních žalobců.

1.7 EHSV vždy vyzdvihoval potenciál smírného řešení sporů. Z tohoto důvodu vítá, že se podle Evropské komise má jednat o doplňující nástroj, který si strany mohou dobrovolně zvolit, a soudci budou mít za úkol toto smírné řešení sporů podporovat.

1.8 EHSV doporučuje, aby byla pro kolektivní žaloby formulována zvláštní kolizní pravidla. Je třeba doplnit předpisy týkající se financování kolektivních žalob. Finanční riziko pro veřejně prospěšné organizace musí být transparentní. Pro tento účel existují v jednotlivých členských státech příslušné předpisy.

2. Shrnutí sdělení a doporučení Evropské komise

2.1 Evropská komise v tomto sdělení rekapituluje výsledky konzultace na téma Směrem k soudržnému evropskému přístupu ke kolektivnímu odškodnění, která proběhla v roce 2011⁽¹⁾. Kromě toho se zde vyjadřuje k ústředním otázkám kolektivní právní ochrany. V doporučení⁽²⁾, jež bylo zveřejněno souběžně s tímto sdělením, vybízí členské státy k tomu, aby zavedly vnitrostátní systémy kolektivní právní ochrany založené na společných evropských zásadách. Členské státy mají dva roky na to, aby tyto zásady provedly ve svých vnitrostátních systémech. Po čtyřech letech Evropská komise posoudí, zda je třeba navrhnout další legislativní opatření.

2.2 Vnitrostátní právní ochrana by měla být k dispozici v těch oblastech, v nichž právo EU přiznává práva občanům a podnikům. Evropská komise chce zlepšit přístup ke spravedlnosti, současně však chce pomocí vhodných opatření zaručit, že nebude docházet ke zneužívání soudních sporů.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV se již přes dvacet let – občas i za dosti kontroverzních diskusí při hledání společného názoru na věc – zasazuje o zavedení nástrojů kolektivní právní ochrany na úrovni Unie, jež by umožňovaly účinnou právní ochranu v případech porušení kolektivních práv⁽³⁾. Právo na účinnou právní ochranu je coby základní právo občanů zakotveno v Listině základních práv Evropské unie. Mechanismy kolektivního odškodnění jsou nezbytné pro občany Unie, ale také pro menší a střední podniky v případech hromadných a rozptýlených škod, kde riziko nákladů nemusí být přiměřené vzniklým škodám. Pokrývají rozsáhlé oblasti – například oblast ochrany spotřebitele, hospodářské soutěže, ochrany životního prostředí a ochrany údajů. Jen tak lze zaručit uplatňování práva v souladu s čl. 47 prvním pododstavcem Listiny základních práv.

3.2 V této souvislosti EHSV vítá stávající iniciativu Evropské komise, i když podle něj měla přijít mnohem rychleji a dříve a měla být cílenější, pokud jde o volbu právních nástrojů. O otázce soudního kolektivního odškodnění se na evropské úrovni diskutuje od roku 1985, bylo tedy na čase, aby byla přijata rozhodnutí⁽⁴⁾.

3.3 EHSV s politováním konstatuje, že Evropská komise zvolila nástroj směrnice výhradně pro oblast práva hospodářské soutěže⁽⁵⁾. EHSV vždy zdůrazňoval, že doporučení není vhodné k tomu, aby zaručilo nezbytné účinné a jednotné provedení v členských státech⁽⁶⁾. Vzhledem k tomu, že mechanismy v členských státech jsou velmi nejednotné, by pouze směrnice zaručila základní harmonizaci, přičemž by však členským státům ponechala dostatečný prostor pro zohlednění zvláštností vnitrostátních právních ráků. EHSV Evropskou komisí vyzývá, aby co nejdříve předložila směrnici.

3.4 Je pozitivní, že Evropská komise uplatňuje horizontální přístup. EHSV již dříve konstatoval, že takové politické oblasti, jako je ochrana spotřebitele, vnitřní trh a politika hospodářské soutěže, spolu úzce souvisejí⁽⁷⁾. Je nutné, aby byly iniciativy zaměřené na snazší využití opravných prostředků rozsáhle koordinovány, má-li se předejít zbytečnému zdvojení právních nástrojů. EHSV proto vítá, že Evropská komise na doporučení a návrh směrnice v oblasti práva hospodářské soutěže nahlíží jako na jeden balíček⁽⁸⁾.

⁽¹⁾ COM(2010) 135 final ze dne 31. března 2010.

⁽²⁾ Společné zásady pro prostředky kolektivní právní ochrany týkající se zdržení se jednání a náhrady škody v členských státech v souvislosti s porušením práv přiznaných právem Unie, Úř. věst. L 201, 26.7.2013, s. 60.

⁽³⁾ Viz Úř. věst. C 162, 25.6.2008, s. 1; Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 97; Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 89, odstavec 3.30.

⁽⁴⁾ Viz Úř. věst. C 162, 25.6.2008, s. 1, odstavec 3.6 a násl., odstavec 7 a násl.; Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 97.

⁽⁵⁾ COM(2013) 404 final ze dne 11. června 2013.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 162, 25.6.2008, s. 1, odstavec 8.1.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 228, 22.9.2009, s. 40, odstavec 4.2.1.

⁽⁸⁾ Viz COM(2013) 401 final, poznámka pod čarou č. 10.

3.5 EHSV oceňuje vyvážený přístup Evropské komise, který má s přihlédnutím k odlišným právním tradicím zajistit základní procesní práva jednotlivých stran a současně zabránit zneužívání soudních sporů.

3.6 EHSV vždy požadoval účinnou ochranu před nekalými praktikami. Z tohoto důvodu jednoznačně vítá to, že Evropská komise odmítá „class action“ amerického typu. Výbor vždy zdůrazňoval, že kolektivní žaloba v evropském právu nesmí být americkou „class action“⁽⁹⁾. Proto také neustále naléhal na to, aby se zamezilo odvozování odměny podílem z předmětu věci a režimům, které obsahují ekonomické pobídky pro třetí strany⁽¹⁰⁾. Tyto požadavky jsou v doporučeních zohledněny.

3.7 Evropská komise mimoto správně poukazuje na to, že kolektivní žaloby na náhradu škody by měly usilovat o zajištění náhrady škody, která prokazatelně vznikla porušením unijního práva. Potrestání a odrazení by mělo být naplní veřejnoprávního prosazování práva.

3.8 EHSV však lituje toho, že Evropská komise nepředložila žádné zvláštní návrhy ohledně soudní příslušnosti a rozhodného práva. Může to totiž vést k tomu, že v přeshraničních sporech bude soud muset použít různé právní úpravy pro odškodnění. Není vyloučeno ani to, že nastane překrývání příslušnosti a tím i riziko spekulativního výběru jurisdikce (tzv. forum shopping).

4. Konkrétní připomínky

4.1 Žaloby na zdržení se jednání a žaloby o náhradu škody

4.1.1 EHSV vítá, že návrhy zahrnují jak žaloby na zdržení se jednání, tak žaloby o náhradu v případě hromadné škody. V této souvislosti je navíc třeba kladně hodnotit to, že úvahy Evropské komise mají zjevně platit pro nízké i pro vysoké hodnoty sporu.

4.1.2 Nezávisle na tom by z hlediska ochrany spotřebitele mohlo být vhodné přehodnotit omezení na žaloby na zdržení se jednání a žaloby o náhradu škody. Mohlo by být účelné stanovit další prostředky kolektivní právní ochrany pro situace, kdy jsou dvě či více osob dotčeny stejným porušením práva EU. V úvahu by mohly připadat např. určovací žaloby, napadení smlouvy z důvodu omylu nebo nároky na záruku. Evropská komise by tyto možnosti měla zohlednit.

4.2 Úloha soudů

4.2.1 EHSV již ve svých předchozích stanoviscích zdůraznil, že v mechanismech kolektivní právní ochrany hraje ústřední úlohu soudce⁽¹¹⁾. Evropská komise tyto požadavky naštěstí vzala v potaz. To, že soudce včas prozkoumá, zda žaloba není zjevně neopodstatněná, je důležitým prvkem na ochranu před zneužíváním kolektivních žalob o náhradu škody.

4.2.2 Jestliže mají příslušné orgány právo konstatovat porušení práva Unie, nemělo by být podání soukromé žaloby přípustné až po skončení tohoto řízení. Přílišná délka řízení může vést k odepření práva na právní ochranu. Zde by se dala posílit úloha soudce, například tím, že by mohl řízení dočasně pozastavit.

4.3 **Právo podat žalobu.** Aby se zamezilo zneužívání soudních sporů, měla by být stanovena jednoznačná a jasná kritéria pro právo zastupujících organizací podat žalobu. EHSV proto rovněž vítá, že Evropská komise formulovala minimální požadavky na organizace, jež mají zastupovat poškozené. Je správné, že se má jednat o veřejně prospěšné organizace a že nesmí existovat střety zájmů. Přehnané a nepřijatelné je to, že mezi minimální požadavky mají patřit také dostatečné finanční a lidské zdroje a právní odbornost. Vystává otázka, podle jakých měřítek se o tom má v konkrétních případech v praxi rozhodovat. Je třeba se nad tím důkladně zamyslet. Vhodné podněty zde mohou poskytnout nedávné legislativní postupy v členských státech.

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 162, 25.6.2008, s. 1, odstavec 7.1.2; Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 97, odstavec 5.2.3.

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 162, 25.6.2008, s. 1, odstavec 7.1.2; Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 97, odstavec 5.2.3.

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 162, 25.6.2008, s. 1, odstavec 7.3 a násl.; Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 97, odstavec 5.2.3.

4.4 **Účinné odškodnění.** Prvořadý význam má to, aby poškození obdrželi skutečnou hodnotu škody, kterou utrpěli, a to v plné výši⁽¹²⁾. Doporučení Evropské komise tuto zásadu reflektují. V této souvislosti je třeba uvítat také to, že mají být zakázány podílové odměny pro právníky vázané na výsledek ve věci, jež jsou vypláceny z odškodnění žalobce⁽¹³⁾.

4.5 Postup „opt-in“ a postup „opt-out“

4.5.1 Výhody a nevýhody kolektivních žalob podle zásad „opt-in“ a „opt-out“ EHSV podrobně popsal ve svém stanovisku ze dne 14. února 2008⁽¹⁴⁾. V tomto a dalších stanoviscích se vyslovil pro kombinovaný systém, který v sobě spojuje výhody obou režimů⁽¹⁵⁾.

4.5.2 Jednotlivcům by mělo být dáno právo zvolit si, budou-li se účastnit hromadného soudního řízení („opt-in“), než aby byli automaticky pokládáni za účastníky takového řízení, pokud z něj sami nevystoupí („opt-out“)⁽¹⁶⁾. EHSV však spatřuje také situace, v nichž je postup „opt-out“ výhodný. Obzvláště v případech velkého počtu poškozených, kteří utrpěli velmi nízkou škodu, může být žádoucí rozšířit soudní řízení na všechny případné poškozené⁽¹⁷⁾.

4.5.3 Žalobcem by pak ve smyslu doporučení Evropské komise měla být kvalifikovaná zastupující organizace.

4.5.4 Není zřejmé, zda Evropská komise v těchto případech považuje postup „opt-out“ za právně přípustný. Namísto toho se omezuje na obecné upozornění, že výjimky ze zásady „opt-in“ by měly být založeny (pouze) na důvodech řádného výkonu spravedlnosti. Bohužel však neobjasňuje, kdy tyto důvody nastávají. EHSV proto Evropskou komisi vyzývá, aby svůj návrh upřesnila⁽¹⁸⁾.

4.6 **Informace o kolektivních žalobách.** EHSV lituje toho, že se v doporučení nestanoví elektronický registr žalob na evropské úrovni, jehož prostřednictvím by byli informováni a evidováni potenciální žalobci. Takovýto registr, který může být konzultován poškozenými z celé Evropské unie, by mohl být realizován efektivně a za přiměřených nákladů⁽¹⁹⁾ a pomohl by občanům Unie a podnikům při uplatňování jejich práv.

4.7 **Alternativní řešení kolektivních sporů.** Mechanismy smírného řešení kolektivních sporů mohou být užitečným doplňujícím nástrojem pro urovnávání sporů⁽²⁰⁾. EHSV vždy vyzdvihoval potenciál těchto mechanismů⁽²¹⁾. Z tohoto důvodu vítá, že se má jednat o doplňující nástroj, který si strany mohou dobrovolně zvolit. Dále je nezbytné, aby během smírného řešení sporů neběžely promlčecí či prekluzní lhůty. Evropská komise by to měla jasně stanovit, stejně jako u navazujících kolektivních žalob.

4.8 **Navazující kolektivní žaloby.** V oblastech s veřejným vymáháním práva, jako je např. právo hospodářské soutěže, musí být zaručeno účinné veřejné vymáhání a zároveň se musí osobám poškozeným porušením unijních pravidel usnadnit získání náhrady škody⁽²²⁾. Návrh Evropské komise v tomto směru je vyvážený, neboť až do ukončení správních řízení nemají běžet promlčecí či prekluzní lhůty v neprospěch poškozených.

4.9 Financování kolektivní žaloby

4.9.1 Musí být možné podávat odůvodněné žaloby o náhradu škody, aniž by tuto možnost omezovaly vysoké náklady řízení. EHSV proto vítá, že Evropská komise po členských státech požaduje, aby prostředky kolektivní právní ochrany nebyly nepřiměřeně nákladné.

⁽¹²⁾ Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 97, odstavec 5.2.3.

⁽¹³⁾ Úř. věst. C 228, 22.9.2009, s. 40, odstavec 4.8.4.

⁽¹⁴⁾ Úř. věst. C 162, 25.6.2008, s. 1, odstavec 7.2 a násl.

⁽¹⁵⁾ Úř. věst. C 162, 25.6.2008, s. 1, odstavec 7.2.3.1; Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 97, odstavec 5.2.3; Úř. věst. C 228, 22.9.2009, s. 40, odstavce 4.4.1 a 4.4.2.

⁽¹⁶⁾ Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 97, odstavec 5.2.3.

⁽¹⁷⁾ Úř. věst. C 162, 25.6.2008, s. 1, odstavec 7.2.3.1; Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 97, odstavec 5.2.3; Úř. věst. C 228, 22.9.2009, s. 40, odstavce 4.4.1 a 4.4.2.

⁽¹⁸⁾ Evropská komise by v tomto rámci měla také znovu objasnit, kdy a za jakých předpokladů je postup „opt-out“ slučitelný s právem být vyslechnut, jež je zakotveno v čl. 41 odst. 2 a čl. 47 druhém pododstavci Listiny základních práv Evropské unie. To je důležité především také pro ty členské státy, v nichž je právo být vyslechnut chráněno ústavou, jako je tomu např. v Německu.

⁽¹⁹⁾ Úř. věst. C 228, 22.9.2009, s. 40, odstavec 4.8.5.

⁽²⁰⁾ Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 97, odstavec 5.3.5.

⁽²¹⁾ Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 93.

⁽²²⁾ Úř. věst. C 228, 22.9.2009, s. 40, odstavec 3.6.1.

4.9.2 Evropská komise by ovšem tyto úvahy měla dále rozvést. Pro veřejně prospěšné zastupující organizace mohou být náklady na řízení a právní zastoupení nepřekonatelnou překážkou. Zejména tehdy, když by jim v případě prohry mohlo být uloženo uhrazení nákladů na znalecké posudky, které by mohlo ohrozit jejich existenci. Pro tyto veřejně prospěšné organizace je tedy třeba zvážit omezení nákladů řízení – podobně jako je tomu v pracovněprávních a sociálních předpisech jednotlivých členských států. Existují pádné důvody pro to, aby se v případě obohacení uvažovalo o systému odčerpávání zisků ve prospěch veřejně prospěšných organizací.

4.9.3 EHSV podporuje také rozhodnutí umožnit za určitých předpokladů financování třetí stranou. Podmínky, jež Evropská komise uvádí, jako je např. transparentní původ finančních prostředků, jsou přiměřené a adekvátní k tomu, aby zamezily zneužívání soudních sporů.

V Bruselu dne 10. prosince 2013

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o souborných cestovních službách a cestách s asistovanou přípravou, kterou se mění nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2011/83/EU a kterou se zrušuje směrnice Rady 90/314/EHS

COM(2013) 512 final – 2013/0246 (COD)

(2014/C 170/12)

Hlavní zpravodajka: **paní DARMANIN**

Dne 6. září 2013 se Rada a dne 10. září 2013 Evropský parlament rozhodly, v souladu s článkem 114 Smlouvy o fungování Evropské unie, konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o souborných cestovních službách a cestách s asistovanou přípravou, kterou se mění nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2011/83/EU a kterou se zrušuje směrnice Rady 90/314/EHS

COM(2013) 512 final – 2013/0246 (COD).

Dne 12. listopadu 2013 pověřilo předsednictvo Výboru specializovanou sekci Jednotný trh, výroba a spotřeba přípravou podkladů na toto téma.

Vzhledem k naléhavé povaze práce Evropský hospodářský a sociální výbor jmenoval paní Darmanin hlavní zpravodajkou na 494. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. prosince 2013 (jednání ze dne 11. prosince 2013), a přijal následující stanovisko 96 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Doporučení

1.1 EHSV vítá návrh směrnice o souborných cestovních službách a cestách s asistovanou přípravou. Konstatuje, že jádro návrhu tvoří oblast působnosti a definice, které směrnice vymezuje. Doporučuje proto, aby

- do působnosti návrhu jasně spadaly i služební cesty nebo kombinace služebních cest a rekreace, které nebyly zakoupeny podle rámcové smlouvy v podobě souborných služeb pro cesty nebo cest s asistovanou přípravou;
- do působnosti této směrnice spadali i příležitostní pořadatelé cest, aby se všem zajistily stejné podmínky a také přiměřená ochrana spotřebitele. Proto by se měly z bodu 19 odůvodnění odstranit „příležitostně pořádané souborné služby“;
- byly do oblasti působnosti návrhu zařazeny souborné služby pro cesty a cesty s asistovanou přípravou na dobu kratší než 24 hodin. Protože je jejich trvání kratší, riziko, které podstupuje obchodník, je nižší, avšak spotřebitelé mohou narazit na stejnou řadu problémů, jako u jakýchkoli jiných souborných služeb. V některých zemích navíc toto omezení neexistuje;
- údaje o rezervaci, o nichž se zmiňuje definice cest s asistovanou přípravou (čl. 3 odst. 2 podbod v)), zahrnovaly veškeré údaje zákazníků, které se předávají, a nikoli pouze údaje z kreditní karty, jak vyplývá z bodu 18 odůvodnění;
- se vyškrtla poslední věta čl. 3 odst. 2 písm. b) podbod v) – „nejpozději v okamžiku, kdy je potvrzena rezervace první služby“. Odkazování na konkrétní časový rámec je totiž problematické a zmatečné;
- se v čl. 3 odst. 2 písm. b) podbod i) a čl. 3 odst. 5 písm. a) vyškrtly zmínky o „týchž“ a „samostatných“ rezervacích.

1.2 EHSV velmi vítá posun směrem k větší transparentnosti. Metodika této transparentnosti by však měla být jasná a realizovatelná a neměla by být ponechána plně na uvážení obchodníků.

1.3 Ačkoli EHSV podporuje šíření informací digitálními prostředky, upozorňuje na to, že stále existuje řada evropských spotřebitelů, kteří tuto možnost nemají, ať již na základě vlastního rozhodnutí či z důvodu omezeného přístupu k nim, a že by neměli být diskriminováni, pokud jde o přístup k informacím o souborných cestovních službách či o aktualizaci těchto informací.

1.4 EHSV doporučuje, aby se jasněji definovaly „přiměřené“ storno poplatky. Naléhavě zdůrazňuje, že náhrada škody ve výši 100 EUR není postačující a omezuje současná práva spotřebitele.

1.5 EHSV se domnívá, že je možné pozměnit směrnici 90/314/EHS a přizpůsobit ji novým technologiím, aniž by bylo nutné snížit úroveň ochrany spotřebitele.

2. Kontext

2.1 Směrnice o souborných cestovních službách a cestách s asistovanou přípravou je dlouho očekávanou aktualizací směrnice o souborných službách pro cesty z roku 1990. Tato aktualizovaná směrnice počítá s novými digitálními médii jako nástroji, které spotřebitelům umožňují rezervovat si pobyt, a upouští od některých zastaralých prvků.

2.2 Komise začala na přezkumu této směrnice pracovat v roce 2007. Uskutečnila přitom posouzení dopadu, proces konzultace a zvláštní setkání se zainteresovanými stranami.

3. Definice

3.1 Jádrem aktualizované směrnice je její oblast působnosti a definice, jež přináší. Oblast působnosti pokrývá širší škálu způsobů cestování a zahrnuje:

- předem stanovené souborné služby od klasických či internetových obchodníků;
- novou kategorii personalizovaných souborných služeb poskytovaných internetovým nebo klasickým obchodníkem;
- další personalizované cestovní služby (cesty s asistovanou přípravou), kde prodejce nebo poskytovatel internetových cestovních služeb vystupuje jako zprostředkovatel.

3.2 Oblast působnosti směrnice nepokrývá služby pro nezávislé cestování ani pořádání služebních cest a v článku 2 jsou vymezeny další oblasti, které jsou z její působnosti vyloučeny. EHSV v tomto ohledu zdůrazňuje, že vyloučení z působnosti v čl. 2 odst. 2 písm. c) by nemělo mít v žádném případě dopad na podnikatele či jejich zaměstnance, kteří využijí cest s asistovanou přípravou nebo souborných cestovních služeb za účelem práce či kombinace práce a rekreace, jež do rámcové smlouvy nespádají. Tyto cesty by tudíž pro všechny záměry a účely měly spadat do definice souborných cestovních služeb anebo cest s asistovanou přípravou.

3.3 Díky této nové definici je zajištěno, že souborné cestovní služby mají širší oblast působnosti než tradiční pobyty; zahrnuje i modernější tendence v rekreačním cestování, a tak se vztahuje na dalších 23 % účastníků rekreačních pobytů. Očekává se, že se tato nová směrnice bude vztahovat skoro na polovinu účastníků rekreačních pobytů (46%)⁽¹⁾. Ačkoli 7 z 10 tradičních souborných cestovních služeb se prodá v kamenných cestovních kancelářích, řada spotřebitelů kupuje tyto tradiční souborné služby na internetu. Internet se také čím dál více využívá k personalizovaným souborným službám⁽²⁾.

3.4 EHSV tuto novou a širší definici souborných cestovních služeb vítá, protože zjevně řeší problémy, které vyvstaly spolu s personalizovanými soubornými cestovními službami, jež směrnice z roku 1990 nepokrývala, navzdory skutečnosti, že spotřebitelé měli zpravidla dojem, že jsou chráněni. Podle názoru EHSV nemusí souborné cestovní služby nutně kombinovat dopravu a ubytování. Místo toho se jedná o kombinaci nejméně dvou různých složek, ať již je to pronájem vozidel, výlety, doprava, ubytování, sport či jiná složka, která se pobytu týká.

3.5 Definice souborných služeb v čl. 3 odst. 2 vymezuje širokou škálu aspektů souborných cestovních služeb. EHSV vnímá definici jako uspokojivou. Poukazuje však na to, že „údaje“, o nichž se zmiňuje odst. 2 písm. b) bod v) tohoto článku, by měly zahrnovat veškeré údaje o rezervaci, které se předávají, a nikoli pouze údaje z kreditní karty, jak se zdůrazňuje v odůvodnění směrnice (bod 18). EHSV proto doporučuje, aby se poslední dvě věty bodu 18 odůvodnění vyškrtly. Zdůrazňuje dále, že toto předávání údajů by nemělo být spojováno s konkrétním okamžikem, a tudíž doporučuje, aby se v bodě 18 odůvodnění a v čl. 3 odst. 2 písm. b) podbodu v) vyškrtla celá část „nejpozději v okamžiku, kdy je potvrzena rezervace první služby“.

⁽¹⁾ Údaje vycházejí z posouzení dopadů vypracovaného Komisí (SWD(2013) 263 final).

⁽²⁾ Průzkum Evropské organizace spotřebitelů a jejích členů a téma „Dovolená a cestování“.

3.6 EHSV upozorňuje, že by se směrnice měla vztahovat i na příležitostné pořadatele souborných cestovních služeb a měla by pokrývat i jejich odpovědnost a povinnosti. Tím by se zajistila ochrana spotřebitele bez ohledu na to, kdo je pořadatelem cesty, a zároveň stejné podmínky pro pořadatele souborných cestovních služeb. EHSV tedy doporučuje, aby se část věty „příležitostně pořádané souborné služby“ z bodu 19 odůvodnění směrnice vyškrtla.

3.7 Do oblasti působnosti návrhu by měly být zařazeny souborné služby pro cesty a cesty s asistovanou přípravou na dobu kratší než 24 hodin. Protože je jejich trvání kratší, riziko, které podstupuje obchodník, je nižší, avšak spotřebitelé mohou narazit na stejnou řadu problémů, jako u jakýchkoli jiných souborných služeb. V některých zemích navíc toto omezení neexistuje⁽³⁾.

4. Transparentnost

4.1 Cílem návrhu je zabezpečit spotřebitelům lepší transparentnost a zajistit, aby měli informace o tom, do jakého druhu smlouvy vstupují, a jaká jsou jejich příslušná práva. Tím by se mělo zabránit tomu, aby se opakovaly případy z minulosti, kdy se spotřebitelé mohli mylně domnívat, že jsou chráněni.

4.2 EHSV podporuje to, aby byli spotřebitelé jasně a více informováni o tom, s čím vyjadřují souhlas. Realizovat tuto transparentnost však možná nebude tak přímočaré, jak to vypadá, vzhledem k tomu, že způsob, jak jí dosáhnout, je ponechán na obchodníkovi.

4.3 Odpovědnost by měl nést jak pořadatel, tak obchodník, a ne pouze pořadatel. Spotřebitelé často nemají jasno v tom, kdo je ve smluvním řetězci kdo, a často za smluvní protějšek považují obchodníka. Spotřebitelé by se svou stížností navíc neměli být ponecháni dobré vůli obchodníka postoupit ji dál. Řádné provádění článku 13 tak má prvořadou důležitost.

5. Zvláštní pravidla pro zveřejňování

5.1 Požadavek na tištěné brožury, který stanovovala směrnice z roku 1990, byl zrušen, protože s internetem přišla nová éra informování spotřebitelů. Zrušení tohoto požadavku odvětví přinese každoročně úsporu 390 milionů EUR⁽⁴⁾. Nový návrh však stále vyžaduje, aby spotřebitel dostal ve fázi uzavírání smlouvy veškeré informace a aby byl o jakýchkoli změnách informován písemně.

5.2 EHSV vítá úspory v tomto odvětví a důrazně se zasazuje o to, aby se přesměrovaly na inovace, zaměstnanost a růst. Domnívá se však, že spotřebitelé, kteří internet z důvodu vlastní volby či nedostatku prostředků nevyužívají, nesmí být v otázkách přístupu ke správným informacím znevýhodněni.

6. Informace před uzavřením smlouvy a změny smlouvy

6.1 EHSV vyzdvihuje, že je zapotřebí, aby informace poskytované před podpisem smlouvy spotřebitelé dostávali na trvalém nosiči, a mohli si je tak kdykoli přečíst.

6.2 EHSV dále akceptuje, že informace, které cestující obdržel před podpisem smlouvy nebo ve smlouvě, lze změnit, avšak informace, které se týkají jména a adresy poskytovatele služeb jsou příliš významné na to, aby se měnily, a tak by změnám podléhat neměly.

6.3 Podstatné změny by mělo být možné ve smlouvě provádět jen tehdy, když nezpůsobí účastníku cesty nepříjemnosti. Spotřebitel by měl změny přijímat výslovně, nikoli tichým souhlasem, jak se navrhuje v čl. 9 odst. 2 písm. b).

6.4 Mělo by se vyškrtnout právo pořadatele zrušit souborné služby, pokud není dosažen minimální počet osob. Třebaže mu již současná směrnice tuto možnost dává, nemůže to být nadále opodstatněné, poněvadž nynější technologie obchodníkům umožňují snadno předvídat a zvládat rizika v jejich nabídkách a transakcích.

⁽³⁾ Například v Maďarsku a Rakousku spadají do působnosti i cesty kratší než 24 hodin. V některých zemích (např. ve Španělsku) jsou čím dál častější nabídky, které kombinují dopravu, večeři a vstupenky na představení či sportovní událost, přičemž všechny tyto služby jsou poskytnuty během doby kratší než 24 hodin a nezahrnují ubytování.

⁽⁴⁾ Údaje vycházejí z posouzení dopadů vypracovaného Komisí (SWD(2013) 263 final).

6.5 Smlouvy by měly být v jazyce spotřebitele.

7. Práva z hlediska rušení cest

7.1 Při zachování svých stávajících práv na převod smlouvy na třetí osobu budou mít spotřebitelé podle nových pravidel právo od smlouvy před odjezdem odstoupit. V takovém případě budou muset pořadateli zaplatit přiměřenou náhradu za vzniklé náklady.

7.2 EHSV podporuje rozšíření práv spotřebitelů o zrušení cesty před odjezdem. Má však pochyby ohledně skutečné hodnoty „přiměřených“ storno poplatků v případě zrušení smlouvy ze strany spotřebitele. Směrnice by měla stanovit obecné zásady či pravidla, jak vypočítat náhradu, kterou má spotřebitel zaplatit. Poplatky by neměly být nepřiměřené ani nadměrné.

7.3 Spotřebitel by kromě toho měl mít možnost zrušit smlouvu z důvodů, jež nemůže předvídat a nemůže je ovlivnit, jako onemocnění nebo úmrtí v rodině, aniž by platil poplatky. Je to důsledkem navrhovaného práva pořadatele zrušit smlouvu v případě zásahu vyšší moci, aniž by platil náhradu.

8. Odpovědnost v případě neplnění smlouvy

8.1 Náhrada ve výši do 100 EUR a tří nocí za každého cestujícího je pro EHSV naprosto nepřijatelná. Je v rozporu s obecnou odpovědností pořadatele za realizaci souborných služeb tak, jak bylo se spotřebitelem dohodnuto. Navíc je v rozporu se zásadou plné náhrady škody, jež je obecnou zásadou práva ve všech členských státech EU. Cenové omezení by se nikdy nemělo vztahovat na osoby s omezenou schopností pohybu.

8.2 EHSV je potěšen, že navrhovaná směrnice výslovně zahrnuje práva postižených osob, například v kapitole IV.

8.3 EHSV doporučuje Komisi, aby do odůvodnění navrhované směrnice zařadila odkazy na osvědčení o přístupnosti a její standardizaci, protože to by cestovním kancelářím poskytlo cenné informace.

8.4 EHSV souhlasí s tím, aby se zásada, podle níž je na účastníkovi cesty, aby pořadatele informoval o svých zvláštních potřebách alespoň 48 hodin před zahájením realizace souborných služeb, vztahovala i na postižené osoby. Výbor však poukazuje na to, že účastník cesty by tak často rád učinil, nedokáže však najít způsob, jak tuto informaci pořadateli sdělit. Je proto důležité, aby účastník cesty dostal jasné informace o prostředcích, jakými takové informace sdělit (mohlo by mezi ně například patřit zvláštní políčko v přihlašovacím formuláři na internetu).

9. Lepší systém nápravy

9.1 Náprava je klíčovým aspektem ochrany spotřebitele. Spotřebitelé doposud někdy čelili situaci, kdy si poskytovatelé služeb přehazovali břemeno odpovědnosti jeden na druhého a spotřebitel se ocitl v beznadějném postavení. Z návrhu vyplývá, že pro případ, že dojde k problému, je zapotřebí jediné kontaktní místo.

9.2 EHSV podporuje myšlenku zjednodušit nápravu spotřebitelům tím, že se pro případy, kdy v personalizovaných souborných cestovních službách vyvstane problém, zřídí jediné kontaktní místo. Toto jediné kontaktní místo by mělo být jasné od samého počátku jednání o smlouvě o souborných službách pro cesty.

9.3 Spotřebitelé by měli mít rozumnou dobu na to, aby podali stížnost, a neměli by být nuceni učinit tak okamžitě. Tak jim nebude po uplynutí období cesty odepřeno právo na nápravu.

10. Dopad návrhu

10.1 EHSV konstatuje, že nový návrh bude mít významný dopad jak na spotřebitele, tak na podniky. Jak se uvádí v tiskových zprávách Komise v této věci, návrh oběma stranám přinese řadu výhod.

10.2 Výsledkem revidovaného návrhu bude silnější ochrana spotřebitele v určitých oblastech a úspory v daném odvětví. EHSV má navzdory tomu stále obavy ohledně řádného poskytování informací spotřebitelům a jasné odpovědnosti podniků.

10.3 Kromě toho by individuální cestovní služby s přípravou, třebaže se na ně směrnice nevztahuje, neměly zahrnovat o nic menší míru ochrany spotřebitele.

11. Konsolidace právní úpravy

11.1 EHSV konstatuje, že v oblasti práv spojených s cestami a pobyty existuje právní roztržitost a že je zde zapotřebí harmonizovanější přístup. Na cesty a pobyty se nevztahuje právní úprava obecných práv spotřebitele ani směrnice o právech spotřebitele 2011/83. Výsledkem tohoto vyloučení je roztržitost předpisů a chabá ochrana evropských spotřebitelů na cestách. Kromě toho vzhledem k tomu, že jednotlivé cesty jsou pokryty jinak jinými směrnicemi, které jim věnují speciální právní úpravu, rozmanitost a rozsah práv v různých směrnicích jsou pro účastníky cest ještě více matoucí.

12. Platební neschopnost

12.1 EHSV hodnotí pozitivně ochranu spotřebitelů pro případ platební neschopnosti obsaženou v návrhu, aby se zabránilo situacím, kdy se bezmocní spotřebitelé během dovolené snaží vyrovnat s platební neschopností. Avšak je třeba zajistit administrativní spolupráci a to, aby stanovená kontaktní místa jednala rychle.

13. Přezkum

13.1 EHSV s potěšením bere na vědomí, že do pěti let Komise hodlá předložit Evropskému parlamentu a Radě zprávu o uplatňování tohoto návrhu a že se také chystá předložit legislativní návrhy. EHSV zdůrazňuje, že tento přezkum by měl začít bezprostředně poté, co směrnice vstoupí v platnost. Díky tomu bude možné získat jasný obrázek o provádění již v raných fázích a nebude nutné, aby přijetí legislativních návrhů vyžadovalo nepřiměřeně moc času.

14. Harmonizace a vztah s obecným smluvním právem

14.1 Plná harmonizace, jak ji navrhuje Komise, by neměla vést k poklesu současné úrovně ochrany spotřebitele. Členské státy by měly mít možnost doplnit pravidla směrnice a zachovat stávající pravidla na vnitrostátní úrovni.

14.2 EHSV zdůrazňuje, že systém specifických opravných prostředků v případě neplnění či neuspokojivého plnění smlouvy ze strany obchodníka má dopady na obecné smluvní právo v členských státech, a že v důsledku toho je zapotřebí vyjasnit vztah mezi návrhem a obecným smluvním právem.

15. Další body

15.1 Měly by se jasněji vymezit vágní pojmy v návrhu Komise, jako je „významná část“ (čl. 2 odst. 2 písm. d)), „přiměřeně stanovená lhůta“ (čl. 9 odst. 2 písm. b)) a „nepřiměřenost“ (čl. 11 odst. 2)).

15.2 V článku 3 si ustanovení v odst. 2 písm. b) bodě i) a odst. 5 písm. a) protirečí, a vyžadují tak vyjasnění.

15.3 Komise by měla pro jiné služby cestovního ruchu (čl. 3 odst. 1 písm. d)) vypracovat orientační seznam a také poplatky a lhůty zmíněné v čl. 10 odst. 1 a mimořádné okolnosti, na něž se odkazuje v čl. 12 odst. 3 bodě iii).

V Bruselu dne 11. prosince 2013

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o mezibankovních poplatcích za platební transakce založené na kartách

COM(2013) 550 final – 2013/0265 (COD)

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 2002/65/ES, 2013/36/EU a 2009/110/ES a kterou se zrušuje směrnice 2007/64/ES

COM(2013) 547 final – 2013/0264 (COD)

(2014/C 170/13)

Zpravodaj: **PAN FARRUGIA**

Dne 8. října 2013 se Evropský parlament a dne 31. října 2013 Rada rozhodly, v souladu s článkem 114 Smlouvy o fungování Evropské unie, konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o mezibankovních poplatcích za platební transakce založené na kartách

COM(2013) 550 final – 2013/0265 (COD)

a

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 2002/65/ES, 2013/36/EU a 2009/110/ES a kterou se zrušuje směrnice 2007/64/ES

COM(2013) 547 final – 2013/0264 (COD).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 13. listopadu 2013.

Na 494. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. prosince 2013 (jednání dne 11. prosince 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 176 hlasy pro, 22 hlasů bylo proti a 12 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) vítá tyto dvě legislativní iniciativy balíčku Komise týkajícího se plateb, jenž byl zveřejněn dne 24. července 2013: jde o navrhovanou revidovanou směrnici o platebních službách (PSD II) a návrh nařízení o mezibankovních poplatcích.

1.2 EHSV zdůrazňuje, že je naléhavě nutné, aby tyto návrhy prošly svým legislativním postupem a mohly a bojovat s nedostatkem transparentnosti skutečných nákladů plateb kartou a s překážkami pro vstup na trh plateb – včetně vícestranných mezibankovních poplatků. EHSV poznamenává, že platebnímu trhu stále chybí regulační rámec založený na empirických důkazech, který by vyústil v plnou harmonizaci SEPA. Právní rámec navíc musí umožňovat volnou a otevřenou konkurenci prospěšnou pro životní úroveň spotřebitelů a hladké fungování volného trhu. Evropský platební trh se musí rozvíjet tak, aby umožňoval nové platební modely a rozvoj technologií.

1.3 EHSV obecně podporuje limity navrhované Komisí v nařízení o mezibankovních poplatcích, ovšem doporučuje, aby limity pro kreditní i debetní elektronické platby byly nižší, než se v současnosti navrhuje. Debetní systém, který není provozován za použití mezibankovního systému, by Evropě poskytl skutečně nízkonákladovou, jednoduchou a účinnou elektronickou alternativu k hotovosti a otevřel by více příležitostí pro trh elektronického obchodu na národní i přeshraniční úrovni. Systém transakcí uskutečňovaných kreditními kartami, který by byl současně méně nákladný, by byl větším přínosem pro spotřebitele i hospodářství.

1.4 EHSV je rovněž přesvědčen, že tato opatření jsou natolik důležitá, že by při jejich provádění mělo docházet k co nejmenšímu zpoždění. Na úrovni členských států by měly být zavedeny limity pokud možno do šesti měsíců od přijetí nařízení, nejdéle však do jednoho roku.

1.5 EHSV doporučuje nalézt rovněž možnost omezení poplatků ukládaných v rámci třístranného obchodního modelu. V posouzení dopadu uveřejněném spolu s návrhy Komise uvádí, že třístranný model lze vyjmout z navrhovaných limitů, neboť má omezený podíl na trhu a je obecně omezený na podnikatelské využití. Vzhledem k rychlému rozvoji nových obchodních modelů a systémů založených na *cloud computingu* EHSV zcela nesdílí víru Komise v to, že tomu tak bude i nadále.

1.6 EHSV se domnívá, že by platební karty pro komerční klientelu měly být zahrnuty do těchto limitů na stejné úrovni, jako je tomu u spotřebitelských karet. Musí existovat ustanovení, které zabrání tlaku ze strany schémat platebních karet směrem ke komerčnějšímu využívání karet.

1.7 EHSV doporučuje, aby PSD II byla jednoznačnější, co se týče případných poplatků, jež banky účtují poskytovatelům platebních služeb jednajícím jako třetí strana za přístup k údajům o spotřebitelských účtech. EHSV soudí, že se Komise domnívá, že by banky neměly tyto poplatky účtovat, a doporučuje toto vyjasnit v textu směrnice.

1.8 Vedle těchto návrhů EHSV zdůrazňuje potřebu plně interoperabilních standardů pro platby napříč všemi trhy v Evropě. Je zapotřebí vyvinout další úsilí o zahrnutí nových technologií a poskytnutí jistoty. Je rovněž nezbytné, aby byli konzultováni všichni relevantní aktéři a aby dodržovali stejné standardy. K tomu bude zapotřebí centralizované evropské vedení a pevné správní struktury.

2. Poznámky a připomínky

2.1 V roce 2011 Evropská komise zveřejnila zelenou knihu s názvem „Na cestě k integrovanému evropskému trhu plateb prováděných kartou, přes internet a pomocí mobilního telefonu“⁽¹⁾ a balíček týkající se plateb je výsledkem následné konzultace. EHSV odkazuje na své stanovisko⁽²⁾, v němž upozorňuje, že u pravidel týkajících se vícestranných mezibankovních poplatků a obchodních pravidel souvisejících s platbami kartou je nutná srozumitelnost a jednoznačnost. Tato potřeba rezonovala u mnoha účastníků konzultace. EHSV vítá navrhované nařízení o mezibankovních poplatcích, které bude tyto otázky řešit. Nařízení se bude týkat jak transakcí provedených současnými plastovými kartami, tak zároveň jakýchkoli e-plateb nebo m-plateb používajících stejný obchodní model.

2.2 EHSV poznamenává, že podle údajů ECB činí celkové společenské náklady malých plateb 130 mld. EUR či 1 % HDP a že náklady mezibankovních poplatků představují 10 mld.⁽³⁾ Trh retailového bankovníctví, míra jeho rozvoje a splatnost elektronických a karetních plateb se v jednotlivých členských státech výrazně liší. Ve většině Evropy a zvláště v některých členských státech je charakterizován příliš malou konkurencí, což drží ceny na vysoké a inovace na nízké úrovni.

2.3 EHSV konstatuje, že v navrhované legislativě nejsou zahrnuty výběry hotovosti z bankomatů. Menší míra využívání hotovosti může způsobit nárůst elektronických plateb, což bude přínosné pro všechny obchodníky i spotřebitele. ECB a Komise uznávají, že hotovost vykazuje vysoké soukromé náklady a může podporovat stínovou ekonomiku a daňové úniky vzhledem k tomu, že platby v hotovosti charakterizuje velmi nízká míra sledovatelnosti a transparentnosti.

2.4 Používání elektronických plateb přes internet i mobilní telefon rapidně narůstá. Je nezbytné nutné, aby bylo evropské regulační prostředí připraveno zvládnout tyto změny. EHSV upozorňuje na nebezpečí, jehož si všimla i Komise, že by se nedostatky mezibankovního systému a další druhy nákladů neměly nechat „přelít“ do těchto nových mobilních technologií.

⁽¹⁾ COM(2011) 941 final.

⁽²⁾ Úř. věst. C 351, 15.11.2012, s. 52.

⁽³⁾ Zpráva ECB „Společenské a soukromé náklady retailových platebních prostředků“, příležitostný dokument 137, září 2012.

2.5 EHSV podporuje navrhovanou směrnici Komise o přístupu k platebním účtům⁽⁴⁾, která by měla napomoci stimulovat konkurenci v této oblasti. Rovněž je žádoucí, aby tato směrnice poskytovala nutnou transparentnost a informovanost o všech dalších nákladech hrazených spotřebiteli (tyto informace nejsou v současnosti známe) a umožňovala spotřebitelům snáze měnit banku ve snaze o nalezení nákladově nejefektivnějšího řešení. Záměrem je poskytnout každému evropskému občanu právo založit si bankovní účet s určitými minimálními parametry zdarma či za „rozumných“ nákladů. Hlavním cílem balíčku týkajícího se plateb v kombinaci s tímto návrhem by mělo být, aby všichni unijní občané měli možnost levně a jednoduše provádět základní elektronické platby po internetu (vnitrostátní i přeshraniční).

2.6 EHSV si dále všímá nedostatku dostupných údajů o skutečných nákladech elektronických plateb a nedostatku transparentnosti v této věci. Aby bylo možné provést kompletní analýzu těchto problémů a určit, kdo ze zúčastněných stran za co platí, bude zapotřebí dalších údajů. Musí se pečlivě předcházet nezamýšleným důsledkům, např. tomu, že snížení poplatků na jedné straně trhu může způsobit zvýšené náklady v jiné oblasti systému.

2.7 EHSV bere na vědomí, že Komise zadala studii ke zjištění dopadu vícestranných mezibankovních poplatků, ve srovnání s hotovostí, na obchodníky, a to pomocí testu neutrality obchodníka⁽⁵⁾. EHSV se domnívá, že podobné studie o vnímání a postojích spotřebitelů, pokud jde o náklady různých platebních nástrojů, jsou potřebné, jelikož v současné době není k dispozici mnoho empirických údajů. Studie dopadu PSD I a nařízení o přeshraničních platbách, kterou připravila London Economics, některé informace poskytuje⁽⁶⁾. I nedávná studie⁽⁷⁾ poukázala na to, že největší vliv na chování spotřebitelů při volbě způsobu platby mělo účtování příplateků. EHSV však poznamenává, že je zapotřebí dalších studií ke zjištění dopadů na chování spotřebitelů, jakmile dojde ke zprůhlednění skutečných nákladů různých platebních modelů.

2.8 Model schématu platebních karet založený na vícestranných mezibankovních poplatcích byl původně určen ke stimulaci využívání karet a uspokojivě fungoval řadu let. Na dnešním nasyceném trhu však zastaral. Stojí v cestě inovacím a konkurenci na úkor evropské ekonomiky jako celku.

2.9 Vícestranné mezibankovní poplatky jsou účtovány bance obchodníka (zúčtovací bance) bankou držitele karty (vydávající bankou) za každou prodejní transakci uskutečněnou platební kartou. Poplatek zúčtovací banka přenáší na maloobchodníka formou odečtu z platby ceny transakce. Mezibankovní poplatky jsou významným zdrojem příjmu vydávajících bank z karet (mezi ostatní patří roční poplatky, úroky z využívání úvěru, poplatky za zpožděné platby, poplatky za převody měn atd.).

2.10 Současnému trhu elektronických plateb v Evropě vévodí karty, jež jsou majetkem pouze dvou hlavních schémat a fungují v rámci modelu vícestranných mezibankovních poplatků. Tento obchodní model mnoha způsoby narušuje hospodářskou soutěž. Konkurence mezi karetními schématy pro klientelu vydávající banky tlačí poplatky nahoru, zatímco konkurence u klientely držitelů karet generuje nové produkty s vyššími přídatnými bezplatnými benefity. Proto je nezbytné zvýšit konkurenci mezi poskytovateli platebních služeb.

2.11 V roce 2007 dospěla Komise k rozhodnutí, že model vícestranných mezibankovních poplatků společnosti MasterCard je dohodou narušující hospodářskou soutěž, která odporuje odstavci 101 Smlouvy o EU. MasterCard se proti tomuto rozhodnutí odvolala, ale v květnu 2012 Tribunál EU plně podpořil rozhodnutí Komise a potvrdil, že model vícestranných mezibankovních poplatků uplatňovaný společností MasterCard narušuje hospodářskou soutěž a není nutný pro řádné fungování systému karet. MasterCard se proti tomuto rozsudku odvolala.

2.12 Nařízení o mezibankovních poplatcích navrhuje tyto otázky řešit stanovením limitů mezibankovních poplatků na určitých úrovních pro určité druhy karet. Limity se mají ukládat po konkrétních časových lhůtách. Jeho cílem je rovněž řešit a odstranit některá smluvní pravidla, která zavazovala uživatele karetních systémů a která dle některých argumentů mají svým dopadem protisoutěžní charakter.

⁽⁴⁾ COM(2013) 266 final, stanovisko EHSV Úř. věst. C 341, 21.11.2013, s. 40.

⁽⁵⁾ Studii týkající se nákladů akceptace platebních prostředků Komise zadala k vypracování společnosti Deloitte.

⁽⁶⁾ Viz studii o dopadu směrnice 2007/64/ES a o uplatňování nařízení (ES) č. 924/2009 http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/framework/130724_study-impact-psd_en.pdf.

⁽⁷⁾ Elke Himmelsbach a Nico Siegel z TNS, Německo, „Skryté poplatky za platby kartou: změny transparentnosti chování spotřebitelů?“

2.13 Nařízení pouze navrhuje stanovit limity karetních transakcí v rámci čtyřstranných systémů, jež spotřebitelé hojně využívají; limity se nebudou týkat karet pro komerční klientelu či třístranných karetních systémů (např. Amex, Diners). Avšak pokud třístranné systémy vydávají či přijímají karetní transakce prostřednictvím banky mající licenci – tak, jak to provádí AMEX v některých členských státech – jsou považovány za čtyřstranné systémy.

2.14 Navrhované limity by se uplatňovaly pouze na transakce uskutečňované spotřebitelskými kartami a byly by stanoveny na 0,2 % u debetních a 0,3 % u kreditních karet. EHSV nemá k dispozici žádná konečná data, z nichž výše těchto limitů vychází. Jde o stejnou výši jako u limitů přijatých podle závazků předložených společností MasterCard v roce 2009 po podání žaloby pro nekalou soutěž. V roce 2010 se společnost Visa Europe také zavázala k limitům ve výši 0,2 % u debetních karet. Visa Europe posléze rovněž navrhla zavázat se k limitům ve výši 0,3 % u kreditních karet.

2.15 Výše limitů tedy odráží soutěžní závazky přijaté Komisí na základě testu neutrality obchodníka. EHSV však poznamenává, že Komise ještě musí dokončit studii výše uvedenou v odstavci 2.7. Číselné údaje původně pocházely přímo od samotných karetních schémat za použití údajů poskytnutých řadou centrálních bank.⁽⁸⁾ EHSV zdůrazňuje, že by v navrhovaném předpisu měly být zavedeny veškeré nezbytné záruky zajišťující, že přímé náklady, jež mohou banky pro spotřebitele vytvářet (např. provize, poplatky za vedení účtu, za karty), nebudou navyšovány s cílem obcházet snižování vícestranných mezibankovních poplatků.

2.16 V důvodové zprávě k nařízení se uvádí, že v současné době se v osmi členských státech účtují jen velmi nízké nebo dokonce žádné mezibankovní poplatky za transakce uskutečněné debetní kartou, aniž by to mělo pozorovatelné negativní dopady na vydávání a používání karet. Posouzení dopadu Komise rovněž poskytuje zásadní oporu pro názor, že by spotřebitelské debetní karty neměly obnášet žádné mezibankovní poplatky⁽⁹⁾. EHSV tvrdí, že by měla být provedena podrobnější analýza ke zjištění skutečných nákladů vícestranných mezibankovních poplatků pro spotřebitele v podobě účtování příplatků či přímého zvýšení ceny.

2.17 EHSV je toho názoru, že by mělo dojít k důkladnějšímu zvážení výše limitů navrhovaných v nařízení o mezibankovních poplatcích. Trh debetních karet je ve většině členských států v Evropě vysoce rozvinutý a není nutné využívání těchto karet stimulovat prostřednictvím marketingu financovaného z mezibankovních poplatků. Nižší mezibankovní poplatky by vedle toho přinesly vyšší míru přijímání karet, díky tomu vyšší míru využívání karet, takže banky by neutrpěly téměř žádný, či vůbec žádný výpadek příjmů.

2.18 EHSV navrhuje upravit stávající návrh tak, aby u debetních karet nestanovoval žádné mezibankovní poplatky s tím, že za základ by si vzal neúčinnější současné vnitrostátní systémy. Spolu s tím by se měla přezkoumat výše kreditního limitu stanovená na 0,3 % tak, aby byla stanovena na nižší úrovni odpovídající nižší úrovni debetu. Mělo by dojít k přezkumu těchto opatření a posouzení jejich dopadu na podniky a spotřebitele.

2.19 Nařízení o mezibankovních poplatcích zavádí limity ve dvou fázích: přeshraniční transakce budou podléhat limitům dva měsíce po vstupu v platnost a domácí transakce dva roky po vstupu v platnost. EHSV se táže, zda je u domácích vícestranných mezibankovních poplatků zapotřebí tak dlouhé přechodné období. Většina plateb se provádí lokálně a trh přeshraničních plateb je ve srovnání s tím velmi malý. Právě na domácím trhu je výše mezibankovních poplatků tou největší zátěží pro obchodníky, a v důsledku toho i pro spotřebitele. Takto dlouhé přechodné období pro domácí trh by mohlo vážně zdržet skutečné přínosy tohoto nařízení.

2.20 EHSV rovněž vítá změny pravidel pro přeshraniční akvizici, ale trvá na tom, že by neměly mít za následek vytvoření nových bariér mezi velkými a malými obchodníky. Návrh umožňuje přeshraniční akvizici na spotřebitelské karty za limitovanou sazbu od vstupu v platnost. Pokud nedojde k co nejrychlejšímu provedení (jak se navrhuje v odstavci 1.4 výše), mohlo by to znamenat, že z limitů by mohli okamžitě těžit pouze velcí maloobchodníci přesunutím svých akvizičních provozů do přeshraniční sféry, zatímco provoz MSP, které tuto možnost nemají, by nadále musely platit vysoké domácí sazby. Nelze se domnívat, že by domácí banky dobrovolně snížily sazby, aby neutralizovaly přesun obchodu směrem k přeshraničním zúčtovacím subjektům. Rovněž se domníváme, že by se komerční karty měly zahrnout do pravidel pro přeshraniční akvizici stanovením, že uplatňován by měl být mezibankovní poplatek té země, v níž zúčtovací subjekt vykonává svoji činnost.

⁽⁸⁾ Viz zpráva Evropské komise MEMO 13/719, 24. července 2013.

⁽⁹⁾ Na straně 193 uvádí: „Možnost zrušení mezibankovních poplatků u debetních karet, což by mělo potenciálně vyšší přínos pro obchodníky i spotřebitele, si zaslouhuje další analýzu. Tím se má dojít k ujištění, že vspělost trhů v EHP, zejména pokud jde o vydávání a používání debetních karet, je taková, že není třeba účtovat mezibankovní poplatky za účelem stimulace plateb pomocí debetních karet. Měl by tudíž být proveden přezkum v tomto smyslu, a to ihned po uskutečnění legislativních opatření v oblasti mezibankovních poplatků.“

2.21 EHSV podporuje odstranění pravidel týkajících se přijímání karet všech typů. Pokud nebudou platební karty pro komerční klientelu zahrnuty do limitů, obchodníci by je mohli odmítat. Mohli by rovněž podle návrhu PSD II být schopni účtovat příplatky k platebním kartám pro komerční klientelu. To by umožnilo obchodníkům odklánět spotřebitele od karet s vyššími poplatky.

2.22 EHSV však není vůbec jasné, zda je vyloučení třístranných systémů z nařízení správnou možností, a není argumentací Komise přesvědčen, že se tyto karty budou i nadále zaměřovat na bohaté spotřebitele⁽¹⁰⁾. Může vzniknout riziko, že banky budou usilovat o odklon svých klientů do třístranných systémů či k používání platebních karet pro komerční klientelu, které nespádají pod toto nařízení.

2.23 EHSV rovněž poznamenává, že nejsou jasná pravidla ohledně toho, kdy by se platební karty pro komerční klientelu měly a kdy se musí vystavovat. V mnoha členských státech se všem podnikům vedeným jednotlivcem, který vykonává činnost vlastním jménem, automaticky vydává karta pro komerční klientelu, pokud si otevrou bankovní účet. Není nám jasné, jak se tato pravidla stanovují a zda mohou malé podniky požadovat jinou kartu než pro komerční klientelu. Vedle toho mnoho podniků vydává svým zaměstnancům tzv. *business cards*, které lze rovněž použít pro jiné než obchodní účely.

2.24 EHSV vítá pravidla týkající se volby použité platební aplikace na terminálu. Nařízení specifikuje, že pokud jsou v jednom zařízení či kartě obsaženy dvě či více značek platebních systémů, nemůže banka do vystavené karty zabudovat výchozí volbu – tu musí provést v místě prodeje až spotřebitel. To dává spotřebiteli další svobodu zvolit nejlepší platební metodu pro svůj ekonomický profil. Nařízení rovněž odstraňuje pravidlo zákazu diskriminace, a tím uvolňuje informaci o vícestranných mezibankovních poplatcích, jež obchodníci platí, kterou tito obchodníci mohou a kterou nemohou poskytovat.

2.25 Cílem nařízení je zabránit nárůstu poplatků za účet v daném systému, aby bylo možné kompenzovat snížení vícestranných mezibankovních poplatků prostřednictvím článku 5, který pokládá za mezibankovní poplatek každou čistou náhradu, již vydávající banka obdrží od schématu platebních karet, co se týká platebních transakcí či souvisejících činností. Není však jasné, zda nařízení věnuje dostatečnou pozornost výši poplatků, jež obchodníkům účtují jejich vlastní akceptující banky a které mohou být velmi vysoké, zejména pro malé podniky s malou vyjednávací silou.

2.26 EHSV vítá ustanovení, které odděluje schéma platebních karet od jakéhokoli zpracovatelského subjektu. To zabrání slučování služeb karetních systémů a zpracovatelských služeb do jednoho balíku smluvní nabídky, a obchodníci si tudíž budou moci svobodně vybrat možnost zpracování. Tím se zvýší konkurence a bude umožněn vstup nových subjektů na trh, což přinese snížení cen.

2.27 Pokud jde o PSD II, EHSV vítá, že tímto dojde k otevření trhu. Dojde k harmonizaci právních norem a odstranění rozdílů mezi jednotlivými státy, které jsou výsledkem dobrovolného charakteru některých platných ustanovení PSD. Dojde k vytvoření právní jistoty co do postavení nových platebních modelů tím, že budou všechny začleněny do stejného regulačního režimu. Tím se vytvoří větší konkurence mezi poskytovateli, umožní se vstup nových subjektů na trh a napomůže ke zvýšení efektivnosti a snížení nákladů. Tímto rovněž dojde k podpoře rozvoje nových platebních modelů pro oblast elektronického obchodu. Přinese to zároveň bezpečnost, transparentnost a dostatečné informace pro uživatele platebních služeb.

2.28 PSD II zároveň do své regulační působnosti zahrne poskytovatele platebních služeb jednající jako třetí strana a změní definici platebních služeb tak, aby se staly technologicky neutrální, a tím se podpořil rozvoj nových technologií. Vedle toho se otevře prostor pro nové platební modely tím, že poskytovatelům platebních služeb jednajícím jako třetí strana bude poskytnut přístup k údajům o spotřebitelských účtech. Tito poskytovatelé platebních služeb jednající jako třetí strana budou moci kontrolovat, zda spotřebitel hodlající provést elektronickou platbu má dostatečné prostředky na svém účtu, a převádět oprávnění k provedení platby od tohoto spotřebitele na jeho vlastní banku. Spotřebitelům se dávají záruky, že těmto poskytovatelům platebních služeb jednajícím jako třetí strana k tomu poskytl informovaný souhlas.

2.29 Jedním prvkem, o němž však PSD II mlčí, je to, zda bude banka moci poskytovateli platebních služeb jednajícímu jako třetí strana (a tím spotřebiteli) účtovat poplatek za provedení této služby. Pokud by se takové poplatky měly rozšiřovat a být vysoké, pravděpodobně by to zničilo veškerý přínos pro tento obchodní model. Z toho důvodu vyzýváme regulátory, aby stanovili, že by se takové služby měly provádět zdarma, neboli v rámci běžných služeb poskytovaných podle smlouvy o vedení účtu.

⁽¹⁰⁾ Viz zpráva Evropské komise MEMO 13/719, 24. července 2013.

2.30 Pokud jde o zúčtování a vzájemné vypořádání, PSD II přinese některé změny. Podle směrnice o neodvolatelnosti zúčtování se platební instituce nesmí přímo podílet na mechanismech zúčtování a vypořádání. K těmto mechanismům musí přistupovat nepřímo prostřednictvím velkých bank. PSD II tuto situaci příliš radikálně nezmění: paušální, přímý přístup platebních institucí k systémům zúčtování a vypořádání se nezavádí. Podle PSD II musí být pravidla nepřímého přístupu stejná pro všechny druhy platebních institucí (v rámci nutnosti zabezpečení proti vypořádacímu riziku).

2.31 Dalším podnětem k úvaze je potřeba systému zúčtování a vypořádání v reálném či téměř reálném čase v Evropě. Některé jurisdikce takový systém již mají a další se touto problematikou zabývají. Federální rezervní banka (USA) k tomuto tématu vydala v září letošního roku konzultační dokument. Regulátoři by měli uvážit, zda prosazovat posun k procesům zúčtování a vypořádání probíhajícím v reálném čase prostřednictvím nějaké budoucí regulační iniciativy.

2.32 EHSV doufá, že výsledkem PSD II bude vstup nových subjektů na trh platebních služeb, které nabídnou platební řešení pomocí systémů bezhotovostních úhrad SEPA a přímého inkasa SEPA. Takové inovativní platební produkty by značně snížily náklady plateb v elektronickém obchodu a otevřely je širšímu trhu. Lze se domnívat, že by to mohlo být i bezpečnější, neboť by se předávaly mnohem méně citlivé údaje. Elektronické platby kartou vyžadují zadání velmi citlivých údajů, a existuje proto u nich vysoké riziko podvodu. Současné metody zabezpečení (3-D secure atd.) se snaží toto riziko překonat, ale jsou těžkopádné a nedostatečné.

V Bruselu dne 11. prosince 2013

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

PŘÍLOHA

ke stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

Následující pozměňovací návrh byly v diskusi zamítnuty, získaly však nejméně čtvrtinu odevzdaných hlasů (čl. 54 odst. 3 jednacího řádu):

Odstavec 2.18

Změnit

„2.18 EHSV navrhuje upravit stávající návrh tak, aby byl stanoven systém u debetních karet ~~nestanovoval žádné mezibankovní poplatky s tím, založený na že za základ by si vzal neúčinnějších současných vnitrostátních systémech~~. Spolu s tím by se měla přezkoumat výše kreditního limitu stanovená na 0,3 % tak, aby byla stanovena na odpovídající nižší úrovni ~~odpovídající nižší úrovni debetu~~. Mělo by dojít k přezkumu těchto opatření a posouzení jejich dopadu na podniky a spotřebitele.“

Výsledek hlasování

Pro:	49
Proti:	108
Hlasování se zdrželo:	20

Odstavec 2.19

Změnit

„2.19 Nařízení o mezibankovních poplatcích zavádí limity ve dvou fázích: přeshraniční transakce budou podléhat limitům dva měsíce po vstupu v platnost a domácí transakce dva roky po vstupu v platnost. EHSV vyzývá Komisi, aby před zahájením druhé fáze pečlivě zanalyzovala dopad tohoto prvního opatření na zúčastněné strany (spotřebitele, zaměstnavatele a zaměstnance tohoto platebního systému atd.) ~~se táže, zda je u domácích vícestranných mezibankovních poplatků zapotřebí tak dlouhé přechodné období. Většina plateb se provádí lokálně a trh přeshraničních plateb je ve srovnání s tím velmi malý. Právě na domácím trhu je výše mezibankovních poplatků tou největší zátěží pro obchodníky, a v důsledku toho i pro spotřebitele. Takto dlouhé přechodné období pro domácí trh by mohlo vážně zdržet skutečné přínosy tohoto nařízení.~~“

Výsledek hlasování

Pro:	48
Proti:	121
Hlasování se zdrželo:	22

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady o zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce

COM(2013) 534 final

(2014/C 170/14)

Zpravodaj: **pan Eugen LUCAN**

Dne 17. července 2013 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Rady o zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce

COM(2013) 534 final.

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 20. listopadu 2013.

Na 494. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. prosince 2013 (jednání dne 11. prosince 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 176 hlasy pro, 7 hlasů bylo proti a 13 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV považuje iniciativu Komise za příhodnou. Zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce je důležitý krok k vytvoření nových právních mechanismů pro ochranu jak finančních zájmů Unie, tak finančních příspěvků evropských občanů do rozpočtu EU.

1.2 EHSV se domnívá, že je třeba hájit finanční zájmy Unie, ale soudržnost trestněprávního systému EU by byla lépe zajištěna, kdyby nařízení pečlivě a přesně definovalo ⁽¹⁾ jak terminologii, tak především trestné činy poškozující finanční zájmy Unie, které je následně třeba v členských státech stíhat. Definice je třeba začlenit do nařízení nebo na ně lze odkázat v příloze vytvořené podle nařízení o Eurojustu ⁽²⁾ případně doplněného směrnicí. Toto vymezení může vytvořit další regulační rámec pro trestné činy poškozující finanční zájmy Unie a zajistilo by dodržování zásady „nullum crimen sine lege“.

1.3 EHSV se domnívá, že funkce nového Úřadu evropského veřejného žalobce by měly být omezeny na čl. 86 odst. 2. Za situace, kdy neexistuje posouzení dopadu týkající se přeshraniční trestné činnosti, je rozšíření funkcí tohoto úřadu v souladu s čl. 86 odst. 4 předčasné.

1.4 EHSV doporučuje, aby se při řízeních a sporech, do nichž je Úřad evropského veřejného žalobce zapojen, uplatňovaly procesní záruky pro podezřelé osoby v souladu s příslušnými normami uvedenými v nařízení, zejména s Listinou základních práv Evropské unie, především právo na spravedlivý proces a právo na obhajobu, jež ve srovnání s vnitrostátním právem poskytují vyšší míru ochrany. EHSV chápe „právo na obhajobu“ tak, že je jím zajištěno také dodržování zásady „vyrovnaných zbraní“ mezi obžalobou a obhajobou.

1.5 EHSV navrhuje rozšířit pravomoci monitorovacího výboru pro evropský nástroj pro demokracii a lidská práva o nové kompetence týkající se monitorování zajišťování základních lidských práv a svobod, zejména v souvislosti se zřízením Úřadu evropského veřejného žalobce, a dodržování práv osob v trestním řízení. Tento monitorovací výbor bude spolupracovat se všemi specializovanými sekcemi EHSV a s ostatními evropskými a vnitrostátními institucemi s působností v této oblasti. Monitorovací výbor pro evropský nástroj pro demokracii a lidská práva ⁽³⁾ bude fungovat tak, aby monitoroval a posuzoval dodržování lidských práv jak ve vztazích EU a členských států, tak ve vztazích EU a jiných třetích zemí.

⁽¹⁾ Viz čl. 2 písm. b), čl. 4 odst. 1 a článek 12, COM(2013) 534 final a vysvětlení v části 4.1 (Předmět, definice a působnost) tohoto stanoviska.

⁽²⁾ COM(2013) 535 final, čl. 3 odst. 1: „Do působnosti Eurojustu spadají formy trestné činnosti uvedené v příloze 1.“

⁽³⁾ Tento výbor bude fungovat při specializované sekci REX. Mezi pravomocemi sekce SOC je aktivní občanství a ochrana základních lidských práv.

1.6 EHSV se domnívá, že při předběžném výběru evropského veřejného žalobce by součástí skupiny odborníků, která Komisi předloží poradní stanovisko, měli být zástupci EHSV, Výboru regionů, Agentury pro základní práva Evropské unie, Evropského účetního dvora a Rady evropských advokátních komor a právnických spolků (CCBE). Poradní skupina odborníků by měla mít nejméně jedenáct členů.

1.7 EHSV se domnívá, že stanovení základních principů fungování Úřadu evropského veřejného žalobce by mělo zahrnovat také zásadu zákonnosti a hierarchickou strukturu, které nejsou v nařízení výslovně uvedeny.

1.8 EHSV má za to, že nařízení by mělo stanovit více záruk, jak pokud jde o výkon práv a povinností evropských žalobců, tak o jejich odpovědnost v případě zneužívání práv a závažného profesního pochybení.

1.9 EHSV upozorňuje, že přípustnost důkazů shromážděných a předložených Úřadem evropského veřejného žalobce soudu, pokud jsou připuštěny bez jakéhokoli ověření, může vyvolat nerovné situace a nedodržení zásady „vyrovnaných zbraní“. S ohledem na to, že čl. 32 odst. 5 nařízení stanoví, že dotčené osoby „mají ... veškerá procesní práva, která jim jsou k dispozici podle platných vnitrostátních právních předpisů“ (samozřejmě se rozumí včetně postupů pro přípustnost důkazů), lze konstatovat, že ustanovení nařízení jsou rozporná a právní úprava může vést k porušení práv obviněných v trestním řízení.

1.10 Shromažďování a zpracování osobních údajů by mělo být omezeno na osoby, v jejichž případech existují silné indicie, že spáchaly trestný čin poškozující finanční zájmy Unie, jinak by to mohlo znamenat závažné a neúměrné zasahování do jejich života.

1.11 EHSV se domnívá, že zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce je způsobem, jak zaručit ochranu finančních příspěvků evropských občanů do rozpočtu EU. Jak v návrhu nařízení, tak v návrhu směrnice je třeba jednotně uvést a harmonizovat definice trestných činů poškozujících finanční zájmy Unie.

2. Souvislosti a obecné připomínky

2.1 Diskuse o zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce započaly již před více než deseti lety.⁽⁴⁾ V květnu 2011 přijala Komise sdělení o ochraně finančních zájmů Evropské unie trestním právem a správním vyšetřováním⁽⁵⁾, které obsahuje návrhy na zlepšení ochrany finančních zájmů EU.

2.2 V každém z posledních tří let bylo v členských státech vysloveno podezření na podvody ve výši průměrně 500 milionů EUR. Předpokládá se však, že skutečná celková hodnota podvodů bude podstatně vyšší. Od pachatelů trestných činů se obvykle získá nazpět pouze velmi malá část z celkové škody způsobené podvody: méně než 10 %⁽⁶⁾. Odhaduje se tedy, že během roku 2010 pocházelo 46 % odhalených poškození finančních zájmů Unie (na úrovni členských států) z veřejného sektoru a 52 % ze soukromého sektoru. Údaje o podvodech podle dotčených oblastí jsou následující: zemědělství – 17 %, cigarety – 1 %, cla – 6 %, přímé výdaje/veřejné zakázky – 11 %, instituce EU – 27 %, vnější pomoc – 19 %, strukturální fondy – 19 %. Obecně, jak vyplývá ze zpráv OLAF, se tyto údaje uvádějí jak pro rok 2011, tak 2012. Obdobný přístup vyžaduje specifická řešení a intervence na úrovni politiky EU v oblasti trestního práva.

2.3 V červenci 2012 Komise navrhla směrnici o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům s rozpočtovými prostředky EU. Návrh směrnice obsahuje společné definice trestných činů poškozujících rozpočet EU, harmonizované minimální sankce (včetně odnětí svobody v závažných případech) a společné promlčecí lhůty.

⁽⁴⁾ Zelená kniha o trestní ochraně finančních zájmů Společenství a vytvoření institutu evropského veřejného žalobce, 11. prosince 2001, COM(2001) 715 final.

⁽⁵⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0293:FIN:CS:PDF>.

⁽⁶⁾ Souhrn posouzení dopadů, SWD(2013) 275 final, s. 2, bod 1.2.

2.4 Na evropské úrovni se v průběhu roku 2012 a na začátku roku 2013 konalo mnoho diskusí a setkání⁽⁷⁾ týkajících se zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce. Předseda Komise Barroso potvrdil závazek Komise zřídit Úřad evropského veřejného žalobce ve svém projevu o stavu Unie v září 2012.

2.5 Komise dne 17. července uvedla legislativní balíček sestávající z více nařízení o reformě struktury Eurojustu, zlepšení řízení úřadu OLAF a zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce.

2.6 Hlavním úkolem Úřadu evropského veřejného žalobce je boj proti trestné činnosti, která poškozují finanční zájmy EU. Bude mít pravomoc tyto trestné činy vyšetřovat a stíhat a předávat podezřelé příslušným soudům členských států EU.

3. Představení návrhu nařízení o Úřadu evropského veřejného žalobce

3.1 Vytvoření Úřadu evropského veřejného žalobce je možností, nikoliv povinností. Smlouva o fungování EU (SFEU) stanoví, že Rada tento úřad „může vytvořit“ na základě jednomyslného rozhodnutí a po získání souhlasu Evropského parlamentu. Právní základ a pravidla pro zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce jsou stanoveny v článku 86 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU), který uvádí: „Pro boj proti trestným činům poškozujícím nebo ohrožujícím finanční zájmy Unie může Rada zvláštním legislativním postupem formou nařízení vytvořit z Eurojustu Úřad evropského veřejného žalobce.“

3.2 Evropská rada může rozšířit funkce Úřadu evropského veřejného žalobce tak, aby zahrnovaly rovněž boj proti závažné trestné činnosti s přeshraničním rozměrem v souladu s čl. 86 odst. 4 SFEU.

3.3 Nařízení o zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce stanoví předmět a definice, obecná pravidla (postavení a organizace úřadu, jmenování a odvolání, zásady), pravomoc, jednací řád pro vyšetřování, stíhání a soudní řízení, pravidla pro procesní záruky, soudní přezkum, ochranu údajů, vztahy Úřadu evropského veřejného žalobce s orgány Unie a rozpočtové důsledky.

3.4 Za soudní přezkum procesních úkonů Úřadu evropského veřejného žalobce odpovídají vnitrostátní soudy.

3.5 Dánsko se podle smluv EU⁽⁸⁾ do Úřadu evropského veřejného žalobce nezapojí.

3.6 Na Spojené království a Irsko se vztahuje výjimka z uplatňování politiky v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí (opt-out), takže se do činnosti úřadu nezapojí, ledaže by se k tomu dobrovolně a výslovně rozhodly (opt in).

4. Konkrétní připomínky

4.1 Předmět, definice, pravomoc

4.1.1 Ačkoliv toto nařízení v prvním článku definuje „zřízení“ nového Úřadu evropského veřejného žalobce, jeho fungování a operativnost budou záviset výhradně na způsobu provádění směrnice o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím finanční zájmy Unie⁽⁹⁾, v níž jsou definovány trestné činy a protiprávní jednání poškozující finanční zájmy Unie. Zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce je vhodné k ochraně finančních příspěvků evropských občanů do rozpočtu EU.

4.1.2 Trestné činy poškozující finanční zájmy Unie, jak jsou obsaženy v návrhu směrnice o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím finanční zájmy Unie⁽¹⁰⁾, jsou tyto:

- i. podvod poškozující finanční zájmy Unie (článek 3);
- ii. trestné činy v souvislosti s podvody poškozujícími finanční zájmy Unie (článek 4): poskytnutí nebo neposkytnutí informací, praní peněz, příslib a obdržení neoprávněných výhod evropským úředníkem;

⁽⁷⁾ COM(2013) 534 final, s. 3 a 4.

⁽⁸⁾ Článek 1 a 2 protokolu č. 22 SFEU.

⁽⁹⁾ V nařízení se na ni odkazuje v čl. 2 písm. b) jako na „směrnici 2013/xx/EU“.

⁽¹⁰⁾ V nařízení COM(2013) 534 final je také upřesněno, že jde o „směrnici 2013/xx/EU“.

iii. návod, pomoc, účastenství a pokus (článek 5 směrnice upřesňuje pouze trestnost takového jednání, aniž by ho definovala).

4.1.3 EHSV se domnívá, že pro tyto trestné činy je nezbytné zavést výslovné a jasné právní definice zahrnutím odstavce, který jednoznačně stanoví, jaké trestné činy vyšetřuje Úřad evropského veřejného žalobce. Dále je třeba vyloučit z působnosti tohoto úřadu méně závažné trestné činy (do určité výše škody, např. 10 000 eur). EHSV má za to, že by bylo třeba, aby se všechny definice nacházející se ve směrnici objevily i v nařízení, včetně definice „úřední osoby“⁽¹¹⁾ (jež rozšiřuje definici z veřejného sektoru i na soukromý sektor). Všechny definice z návrhu nařízení a návrhu směrnice by měly být jednoznačně a podrobně určeny, sladěny a sjednoceny.

4.1.4 EHSV se domnívá, že dalším řešením, jak jasně stanovit předmět, definice a pravomoci, by byla úprava některých článků, jež definují oblast činnosti Úřadu evropského veřejného žalobce⁽¹²⁾, odkazem na přílohu, která by byla zpracována podle nařízení o Eurojustu⁽¹³⁾. Tato příloha by mohla být doplněna o návrh směrnice a uvedena s ním do souladu.

4.1.5 Působnost Úřadu evropského veřejného žalobce by měla být jednoznačná a nesporná. Ačkoli se trestné činy věcně příslušné Úřadu evropského veřejného žalobce vymezují odkazem na vnitrostátní právní předpisy provádějící právo Unie (směrnice 2013/xx/EU), určité podmínky existence těchto trestných činů zavedených nařízením (například přeshraniční povaha, narušení zájmů Unie, zapojení evropských úředníků atd.) by zajistily soudržnou politiku v oblasti trestního práva, v níž se na všechny druhy trestných činů poškozujících finanční zájmy Unie uplatňuje stejné zacházení.

4.1.6 Právní úprava by však neměla rozšiřovat působnost Úřadu evropského veřejného žalobce i na trestné činy, jejichž vyšetřování provádějí státní zástupci jednotlivých zemí. Rovněž by měla být zmíněna kritéria k určení „převažující povahy“ v případě doplňkové působnosti Úřadu evropského veřejného žalobce, protože jinak to může v členských státech vést k rozdílnému výkladu a rozdílné justiční praxi.

4.1.7 V případě přeshraničního vyšetřování se mohou vyskytnout situace, v nichž některé členské státy v systému vyšetřování Úřadu evropského veřejného žalobce nespolupracují. Prostřednictvím vztahů mezi evropským veřejným žalobcem a evropskými pověřenými žalobci se lze vyhnout zahájení identického vyšetřování trestných činů ve více členských státech. Lze zavést jednoduché pravidlo o nejdříve informovaných soudních úřadech, podle něž by bylo stíhání zahájeno v tom členském státě, jehož justiční orgány by byly informovány jako první.

4.2 Pravidla zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce

4.2.1 Přestože evropského veřejného žalobce jmenuje Rada a následně schvaluje Evropský parlament, hraje při předběžném výběru kandidátů důležitou úlohu Komise, která „předloží ... užší seznam“ a „vyžádá si stanovisko skupiny odborníků“⁽¹⁴⁾. EHSV doporučuje, aby Komise při předběžném výběru evropského veřejného žalobce zvýšila v rámci postupu konzultace počet členů skupiny odborníků ze sedmi na jedenáct, aby upřesnila, kolik členů Soudního dvora, členů vnitrostátních nejvyšších soudů nebo členů vnitrostátních útvarů pověřených trestním stíháním a/nebo jiných vysoce kvalifikovaných a zkušených právníků bude součástí skupiny, a aby do poradní skupiny zahrnula po jednom zástupci EHSV, Výboru regionů, Agentury pro základní práva Evropské unie, Evropského účetního dvora a Rady evropských advokátních komor a právnických spolků (CCBE).

4.2.2 EHSV se domnívá, že jako legislativní řešení by mělo být označeno také vytvoření konkrétních záruk pro soudce a státní zástupce, které by jim zajistily nezávislost, neutralitu a nestrannost, ale i ochranu a stabilitu. EHSV v tomto smyslu upozorňuje na to, že neodvolatelnost evropských žalobců je naprosto nezbytná, především existují-li proti nim stížnosti.

4.2.3 Odvolávání evropského žalobce nebo jeho zástupců provádí Soudní dvůr Evropské unie na žádost Evropského parlamentu, Rady nebo Komise. Pravomoc v oblasti újmy způsobené občanům evropskými pověřenými žalobci, evropským veřejným žalobcem nebo jejich zástupci má Soudní dvůr Evropské unie. Soudní dvůr analyzuje i projednává žaloby na náhradu škody. EHSV považuje za nezbytné, aby o rozhodnutích Soudního dvora Evropské unie v případě sporů o náhradu škody byly informovány Evropský parlament, Rada a Komise.

⁽¹¹⁾ COM(2012) 363 final, čl. 4 odst. 5.

⁽¹²⁾ Viz čl. 1 písm. b), čl. 4 odst. 1 a článek 12, COM(2013) 534 final.

⁽¹³⁾ COM(2013) 535 final, čl. 3: „Do působnosti Eurojustu spadají formy trestné činnosti uvedené v příloze 1.“

⁽¹⁴⁾ COM(2013) 534 final, čl. 8 odst. 3.

4.2.4 Stanovení základních principů fungování Úřadu evropského veřejného žalobce by mělo zahrnovat také zásadu zákonnosti a hierarchickou strukturu, které nejsou v nařízení výslovně uvedeny. Úřad evropského veřejného žalobce by měl mít možnost zahájit přezkoumání i bez návrhu. Evropský systém vyšetřování trestných činů by byl soudržnější a jednotnější, kdyby Úřad evropského veřejného žalobce mohl vydávat povinné pokyny a instrukce pro OLAF.

4.2.5 Prostřednictvím rozhodnutí o vnitřním fungování je třeba ustavit účinné mechanismy komunikace, které by zaručily nezávislost Úřadu evropského veřejného žalobce, evropského veřejného žalobce, zástupců a zaměstnanců vůči jakýmkoli vnějším vlivům.

4.2.6 Nařízení rozlišuje dvě kategorie trestných činů, z nichž první spadá automaticky do působnosti Úřadu evropského veřejného žalobce (článek 12) a druhá (článek 13) předpokládá trestné činy, které mají určité vazby na trestné činy v první kategorii (související skutečnosti). EHSV se domnívá, že právní úprava by však neměla rozšiřovat působnost Úřadu evropského veřejného žalobce i na trestné činy, jejichž vyšetřování provádějí státní zástupci jednotlivých zemí, dokud neexistují jasné definice trestných činů a trestných činů vycházejících ze stejné skutkové podstaty (úže souvisejícími s trestnými činy poškozujícími finanční zájmy Unie). Jediná propojující kritéria uvedená v nařízení jsou definována výrazy „převládající charakter“⁽¹⁵⁾ a „trestné činy vycházející ze stejné skutkové podstaty“, což při chybějící jasné definici trestných činů vede k nepředvídatelnosti právní úpravy (převládající charakter z jakého hlediska: osob, kterých se týká vyšetřování, článků právních předpisů, které byly porušeny, finančního dopadu?).

4.3 Jednací řád pro vyšetřování, stíhání a soudní řízení

4.3.1 Vyšetřovací opatření stanovená v nařízení, jež určují typy a podmínky jednotlivých vyšetřovacích opatření, kterých může Úřad evropského veřejného žalobce využívat, by měla být prováděna pouze v souvislosti s trestnými činy, jež jsou věcně příslušné Úřadu evropského veřejného žalobce. Různé typy rozhodnutí, která může Úřad evropského veřejného žalobce přijímat na konci vyšetřování a zejména některá konkrétní rozhodnutí, včetně rozhodnutí o obvinění či odložení věci, je třeba harmonizovat na úrovni EU.

4.3.2 Přípustnost důkazů shromážděných a předložených Úřadem evropského veřejného žalobce soudu, pokud jsou připuštěny bez jakéhokoli ověření, může vyvolat nerovné situace a nedodržení zásady „vyrovnaných zbraní“ pro obhajobu. Za podmínek, kdy Úřadu evropského veřejného žalobce napomáhá institucionální spolupráce se všemi strukturami, orgány, institucemi a jinými subjekty Unie a s orgány členských států, nebudou mít ani obviněný ani obhajoba podobné zdroje k prokázání nevinu, a zásada „vyrovnaných zbraní“ tak bude narušena.

4.3.3 Uzavření dohody v zájmu řádného výkonu spravedlnosti může být neslučitelné s některými vnitrostátními systémy a neměla by být vyloučena ze soudního přezkumu. EHSV Komisi doporučuje, aby v nařízení definovala, co znamená „dohoda“, a podmínky jejího provádění (a to i v případě skutků, jež jsou v doplňkové působnosti Úřadu evropského veřejného žalobce).

4.3.4 Procesní záruky, které jsou v souladu s příslušnými standardy, zejména s Listinou základních práv Evropské unie, a vztahují se na podezřelé a ostatní osoby, jichž se týká řízení Úřadu evropského veřejného žalobce, mohou samostatně vymezit některá práva (právo nevypovídat, právo na právní pomoc), která ještě nebyla upravena právními předpisy Unie. Tato práva by se měla uplatnit nejen na „podezřelé osoby“, ale i na svědky.

4.4 Soudní přezkum

4.4.1 Při přijímání procesních opatření je Úřad evropského veřejného žalobce pro účely soudního přezkumu považován za vnitrostátní orgán. Dle mínění EHSV by měl být možný i soudní přezkum vnitřních úkonů Úřadu evropského veřejného žalobce na úrovni EU.

4.4.2 Jednací řád Úřadu evropského veřejného žalobce (vnitřní pravidla fungování) se nemůže týkat pouze přidělování případů, ale i mnoha dalších (zásadních) aspektů, jako je hierarchie, struktura a řízení, specifické kompetence atd. Přestože tento jednací řád nemá právní závaznost, ale pouze interinstitucionální význam, může být z důvodu právní jistoty považován za normotvorný a mělo by být možné, aby se ho občané Unie, kteří jsou trestně vyšetřováni, mohli dovolat. Toto řešení je také v souladu s čl. 86 odst. 3 Smlouvy, jež předepisuje zákonodárci Unie, aby stanovil pravidla použitelná na soudní přezkum procesních úkonů učiněných Úřadem evropského veřejného žalobce při výkonu jeho funkcí.

⁽¹⁵⁾ COM(2013) 534 final, čl. 13 odst. 1 (Doplňková působnost).

4.5 Ochrana osobních údajů

4.5.1 Pravidla pro režim ochrany údajů v daném kontextu Úřadu evropského veřejného žalobce upřesňují a doplňují právní předpisy Unie pro zpracování osobních údajů institucemi EU⁽¹⁶⁾. K předávání těchto údajů třetím zemím může docházet pouze tehdy, bude-li v tomto smyslu existovat úmluva. Toto předávání je povoleno pouze v případě, že je to naprosto nezbytné pro konkrétní trestní stíhání a že daná třetí země prostřednictvím dohody zaručuje a dodržuje stejnou úroveň ochrany údajů jako EU. Dohled nad veškerým zpracováním osobních údajů v souvislosti s činností Úřadu evropského veřejného žalobce by měl být svěřen evropskému inspektorovi ochrany údajů a příslušným vnitrostátním orgánům.

4.5.2 Zpracování osobních údajů by mělo být omezeno na osoby, v jejichž případě existují silné indicie, že spáchaly trestný čin poškozující finanční zájmy Unie, jinak by to mohlo znamenat závažné a neúměrné zasahování do jejich soukromého života a porušení Listiny základních práv EU.

4.5.3 EHSV se domnívá, že je třeba, aby shromažďování některých údajů (uvedených v čl. 37 odst. 4) bylo podmíněno nezbytnou potřebou a aby existovala silná příčinná a podstatná souvislost s vyšetřovanými skutky. Shromažďování některých doplňkových osobních údajů uvedených v čl. 37 odst. 4 by mělo být odůvodněné nezbytnou potřebou vyšetřování a měla by být dodržena Listina základních práv EU, Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod a veškeré přísnější předpisy členských států na ochranu údajů.

4.5.4 EHSV se domnívá, že pokud tyto osobní údaje nejsou nezbytně potřebné, a také ve všech případech, kdy dotyčná osoba není obviněna, měly by být vyškrtnuty ze seznamů a rejstříků.

V Bruselu dne 11. prosince 2013

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽¹⁶⁾ Zvláště nařízení (ES) č. 45/2001 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů orgány a institucemi Společenství a o volném pohybu těchto údajů.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Akční plán pro evropské ocelářstvíCOM(2013) 407 *final*

(2014/C 170/15)

Zpravodaj: **PAN ROLIN**Spoluzpravodaj: **PAN KOTOWSKI**

Dne 3. července 2013 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

Akční plán pro evropské ocelářství

COM(2013) 407 *final*.

Poradní komise pro průmyslové změny (CCMI), kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 21. listopadu 2013. Zpravodajem byl pan Rolin, spoluzpravodajem pan KOTOWSKI.

Na 494. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. prosince 2013 (jednání dne 11. prosince), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 156 hlasy pro, 5 hlasů bylo proti a 9 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá akční plán EU pro ocelářství, který Evropská komise předložila 11. června tohoto roku. EHSV považuje akční plán pro ocelářství za první krok vpřed, neboť ocelářství je pro Evropu strategicky důležitým odvětvím a hnací silou růstu. Jeho úspěch však bude záležet na tom, jak budou v něm uvedené výroky realizovány v praxi.

1.2 Akční plán je konkrétní návrh, k jeho provedení však bude zapotřebí mnoha měsíců či dokonce let. Nicméně vzhledem k rychlému poklesu výroby a výnosů v tomto roce je zapotřebí dobře načasovaných opatření, která by pomohla pracovníkům zasaženým krizí a obnovila pozitivní investiční klima v tomto odvětví a návazných řetězcích. Pokud se tento zásah nepodaří, hrozí další zavírání závodů a rušení pracovních míst. EHSV v této souvislosti žádá Komisi, aby co nejdříve předložila přesný harmonogram kroků, jimiž se bude akční plán provádět. Tyto kroky by měly být projednány se sociálními partnery na příštím setkání skupiny na vysoké úrovni.

1.3 Akční plán je dosti vágní, pokud jde o konkrétní opatření, která se mají přijmout, a dostatečně se nezabývá cyklickým rozměrem krize. Aby toto odvětví hrálo i nadále strategickou úlohu v evropském zpracovatelském průmyslu a zaměstnanosti a aby se předešlo jeho dalšímu smřšťování, vyzývá EHSV Komisi, aby bezodkladně přijala mj. následující opatření:

- provedla podrobné posouzení stávající kapacity a zapojila do něho sociální partnery;
- přijala opatření, která usnadní využívání a přepravu kovového odpadu a zabrání nelegálnímu vývozu;
- nasadila strukturální fondy EU v rozsáhlém měřítku a zaručila, že se při jejich přidělování budou dostatečně zohledňovat jednotlivá odvětví;
- vytvořila přechodná opatření (jako např. „kurzarbeit“ v Německu) využívající veřejné podpory nebo posílila stávající opatření za účelem udržení pracovníků v ocelářství;
- podnítila poptávku v odvětvích navazujících na ocelářství, mj. okamžitým zavedením opatření navržených pro automobilový průmysl a stavebnictví. Obecně je třeba vytvořit správnou rovnováhu mezi fiskální konsolidací (úspornými opatřeními) a aktivními průmyslovými politikami, které vytvářejí investice a pracovní místa⁽¹⁾. Zaměřovat se na automobilový průmysl a stavebnictví nebude k podněcování poptávky postačující;
- poskytla mnohem vyšší podporu (včetně veřejné) investic do vývoje nových technologií a postupů, díky nimž by se zmodernizovala zařízení a závody;

⁽¹⁾ CCMI/108.

- zavedla udržitelný model výroby oceli, který by byl oporou evropského ocelářství. Měly by se naléhavě vytvořit a propagovat evropské normy udržitelnosti, např. značka SustSteel (Steel Construction Products Mark);
- Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci by neměl nabízet opatření ex-post, nýbrž by se měl zaměřit na předvídání změny, např. usnadňovat zavádění nových technologií a pomáhat pracovníkům se s nimi seznamovat.

1.4 Je rovněž nutné zaměřit se okamžitě na dosažení udržitelných evropských politik v oblasti klimatu, energetiky a obchodu, které ocelářství EU umožní přejít na ekonomiku s nízkými emisemi uhlíku/ekonomiku účinně využívající energii a zdroje, aniž by náklady na tento přechod neslo samo. Dosáhnout toho bude rovněž možné propagací ambiciózních politik výzkumu, vývoje a inovací, např. v rámci programu Horizont 2020, a aktivní podporou nasazování nových, čistších, energeticky účinných technologií hospodárněji využívajících zdroje.

1.5 EHSV podporuje obecný cíl bojovat proti změně klimatu a podporuje související opatření EU. Je však nutné pečlivě zohlednit zvláštní charakteristiky tohoto odvětví, zejména technologická omezení, a již vynaložené úsilí. Cíle pro ocelářství musí být technicky a ekonomicky schůdné. Musí být nastaveny tak, aby přinejmenším subjektům s nejlepšími výsledky v EU nevznikly v důsledku politik EU v oblasti klimatu, zejména EU ETS, dodatečné náklady, a to alespoň do té doby, než bude přijata komplexní mezinárodní dohoda o změně klimatu s jednotnými cíli a opatřeními pro ocelářství na celém světě.

1.6 V celé Evropě by se během třetího obchodovacího období ETS a po něm měla maximalizovat přechodná kompenzační opatření na vyvážení nárůstu cen elektřiny v EU souvisejícího s tímto systémem. EHSV žádá Komisi, aby se touto otázkou zabývala hlouběji a rychle přijala náležitá opatření.

1.7 EHSV podporuje myšlenku vytvořit evropský systém financování nasazení nových, inovačních technologií v energeticky náročných odvětvích, který by byl financován účelově vázanými příjmy z prodeje emisních povolenek v rámci ETS.

1.8 Nadále by se mělo podporovat zavádění průlomových technologií, např. ULCOS. EHSV považuje za velmi důležité, aby se důkladně sledovaly údaje o emisích CO₂ a energetické účinnosti oceláren.

1.9 Jednou z priorit Komise musí být reciprocita a vytvoření rovných podmínek na celém světě. Vzhledem k neexistenci rovných podmínek a šíření protekcionistických tendencí v nově se rozvíjejících ekonomikách žádá EHSV Komisi, aby rychle přijala důraznější cílená opatření na ochranu evropského ocelářství, včetně využívání nástrojů na ochranu obchodu.

1.10 EHSV vítá přijetí kvalitního rámce pro předvídání změny a restrukturalizaci, v němž jsou vytyčeny osvědčené postupy na tomto poli. Domnívá se, že různé zúčastněné strany by tento rámec měly používat jako evropskou minimální normu pro předvídání a řízení změny sociálně odpovědným způsobem, a to tak, že budou podporovat odbornou přípravu, zvyšování kvalifikací a v případě potřeby i rekvalifikace. Musí být rovněž příležitostí, jak zatraktivnit ocelářství pro mladé lidi a vysoce kvalifikované osoby. Kromě toho by se měla připravit dlouhodobá řešení reagující na generační výměnu. Sociální partneři na všech úrovních mohou v tomto ohledu sehrát proaktivní úlohu.

1.11 EHSV se domnívá, že k řízení přechodu na konkurenceschopnější ocelářství EU sociálně odpovědným způsobem by ocelářství mělo mít stejný přístup k dostupným evropským, národním a regionálním fondům jako ostatní odvětví.

2. Úvod

2.1 Jak Komise zdůraznila ve svém plánu pro konkurenceschopné a udržitelné ocelářství v Evropě, „EU je druhým největším výrobcem oceli na světě a každoročně produkuje přes 177 milionů tun oceli, tj. 11 % světové produkce“. Toto průmyslové odvětví je v Evropě velmi rozšířeno – ve 24 členských státech se nachází přinejmenším 500 výrobních závodů.

2.2 EHSV zdůrazňuje, že evropské ocelářství je páteří evropské prosperity a nedílnou součástí evropského dodavatelského řetězce, neboť v Evropě vyvíjí a produkuje tisíce různých inovativních řešení v oblasti oceli, a přímo i nepřímo tak zaměstnává miliony evropských občanů a zajišťuje jim živobytí.

2.3 Je však zřejmé, že toto odvětví bohužel velmi těžce zasáhla hospodářská krize, která v současnosti dopadá na všechny evropské země. Ocelářství je závislé např. na automobilovém průmyslu a na stavebnictví, jejichž činnost zaznamenává od roku 2008 značný pokles. To následně vede ke snížení poptávky po oceli v Evropě.

2.4 Snížení poptávky po oceli v Evropě se projevuje dočasným nebo trvalým uzavíráním výrobních závodů a ztrátou více než 60 000 pracovních míst v tomto odvětví.

2.5 Evropa musí rychle zasáhnout a držet současnou krizi dopadající na ocelářství na uzdě. EHSV proto vítá nedávnou iniciativu Evropské komise na podporu evropského ocelářství.

2.6 Je to poprvé, co Komise navrhla komplexní akční plán pro ocelářství, jedenáct let po vypršení Smlouvy o založení Evropského společenství uhlí a oceli v roce 2002. Plán je výsledkem úsilí Komise a sociálních partnerů o pokrok v řešení otázky průmyslové politiky obecně a co se týče hlavních odvětví zpracovatelského průmyslu. Je rovněž prvním krokem ke skutečné průmyslové politice, v níž jsou integrovány politiky v oblasti obchodu, VaV, životního prostředí, klimatu a energetiky.

2.7 V plánu je navržena řada opatření a doporučení v oblasti poptávky, energie a energetické účinnosti, politiky v oblasti změny klimatu, konkurenceschopnosti, obchodu, surovin, výzkumu a inovací a sociálních aspektů, jako je např. možnost využívat evropské strukturální fondy ke snížení sociálních nákladů na předvídání změny a přizpůsobení se jí a podpora zaměstnanosti mladých lidí za účelem zvýšení konkurenceschopnosti tohoto odvětví.

2.8 Sociální partneři přispěli k této dlouhodobé strategii v rámci výboru EU pro sociální dialog tak, že vypracovali komplexní přehled výzev, před nimiž evropské ocelářství stojí. Tato společná analýza posloužila jako základ pro kulatý stůl na vysoké úrovni, který zřídila Komise za účelem vypracování akčního plánu pro konkurenceschopné a udržitelné ocelářství v Evropě.

2.9 Ocel je strategickou oporou odvětví evropského zpracovatelského průmyslu a zůstává i nadále hnací silou inovací, které mají zásadní význam pro tvorbu hodnot v navazujících odvětvích, např. automobilovém průmyslu, stavebnictví, leteckém a kosmickém průmyslu, energetice atd. Pro Evropu je silné ocelářství životně důležité, pokud chce dosáhnout cíle 20% podílu průmyslu na HDP (v současnosti je tento podíl 15,2 %) ⁽²⁾.

2.10 Evropské ocelářství má mnoho výhod ve formě moderních závodů, vyspělých produktů, náročných klientů vynucujících si neustálé inovace produktů, významného domácího trhu a kvalifikované pracovní síly. V současnosti však čelí řadě problémů: nízké poptávce, rostoucím nákladům na energii, závislosti na dovozu surovin a často nespravedlivé hospodářské soutěži.

2.11 Akční plán je dokument obsahující nejdůležitější prvky související s ocelářstvím, přičemž zvláštní důraz je položen na seznam opatření, která by mohly přijmout různé institucionální úrovně a hlavní zúčastněné strany.

2.12 Komise předpokládá, že na provádění plánu a na jeho dopad na konkurenceschopnost, udržitelnost a zaměstnanost v tomto odvětví bude dohlížet formální skupina na vysoké úrovni.

3. Přípomínky Evropského hospodářského a sociálního výboru

3.1 EHSV je potěšen, že alarmující situace, v níž se nachází evropské ocelářství, je na programu Komise. Konzultace sociálních partnerů a členských států jim dala příležitost vyjádřit své názory na toto odvětví a jeho nedostatky a navrhnout možná řešení pro zachování silného ocelářství v Evropě. Konzultace byly završeny sestavením akčního plánu pro konkurenceschopné a udržitelné ocelářství v Evropě.

⁽²⁾ COM(2012) 582 final.

3.2 Tento plán je prvním krokem k pomoci odvětví ocelářství v řešení současných ekonomických, sociálních a environmentálních výzev a vytváří „nový“ rámec opatření na zachování konkurenceschopného ocelářství a jeho pracovní síly v Evropě. Výroky uvedené v akčním plánu jsou optimistické, ale jeho úspěch bude záležet na tom, jak budou tyto výroky realizovány v praxi. Pokud plán nebude založen na jasné krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé strategii a nebude vybaven nezbytnými právními, finančními a logistickými nástroji, nebude jeho potenciálního dopadu dosaženo.

3.3 EHSV se domnívá, že provádění plánu by mělo umožnit:

- vytvořit rámcové podmínky pro zachování mezinárodní konkurenceschopnosti a udržitelného rozvoje evropského ocelářství v krátkodobém a dlouhodobém horizontu. Schopnost tohoto odvětví reagovat na změnu ekonomických podmínek je ovlivňována politikami v oblasti výzkumu a inovací, životního prostředí, energetiky, obchodu a hospodářské soutěže a taktéž potřebami spotřebitelů. Plán by měl usilovat o formování těchto politik tak, aby se náležitě zabývaly výzvami, před nimiž ocelářství stojí;
- podpořit ocelářství, které je již po nějakou dobu vážně zasaženo hospodářskou krizí, aby překonalo hospodářský pokles. Od počátku krize poklesla poptávka po oceli a ocelářství na ni důrazně reagovalo stálým či dočasným omezením výrobní kapacity. Od roku 2008 bylo v ocelářství zrušeno 15,5 % pracovních míst (zdroj: EUROFER);
- zaručit jistou budoucnost ocelářství v Evropě. Odstavená výrobní kapacita a nevyužívané vysoké pece možná nemusí být nahrazeny nebo vráceny do provozu. EHSV se domnívá, že hospodářství EU stojí před reálným rizikem, že se po obnově poptávky stane dovozcem konstrukční oceli;
- zlepšit podnikatelské prostředí a regulační podmínky pro výrobu oceli v Evropě. Ceny surovin a energie a náklady spojené a regulací jsou v Evropě jedny z nejvyšších na světě. Ceny zemního plynu jsou v EU troj- až čtyřnásobně vyšší a ceny elektřiny dvojnásobně vyšší než v USA. Pokud nebudou přijata žádná opatření, tento rozdíl podle odhadů ještě vzroste;
- podpořit pracovníky a regiony také vážně postižené krizí, ale rovněž zlepšit naplánovaný postup změny a jeho řízení tím, že se podpoří školení, zvyšování kvalifikací a v případě potřeby i rekvalifikace. Mnoho pracovních míst bylo zrušeno a mnoho dalších je ohroženo. Kromě toho obecně vzrostl počet pracovních míst na dobu určitou, čímž se komplikuje přenos základních dovedností a know-how. V některých případech by to mohlo ovlivnit kvalitu výroby nebo ohrozit bezpečnost pracovníků.

Obecně

3.4 Jedním z hlavních cílů sdělení Komise o průmyslové politice je zajistit, aby se průmysl do roku 2020 podílel 20 % na HDP EU. EHSV tento cíl podporuje, protože by prospěl i ocelářství. Bude však pravděpodobně velmi obtížné ho dosáhnout, pokud se neusnadní přístup k finančním institucím, např. Evropské investiční bance a Evropské bance pro obnovu a rozvoj.

3.5 Situace na trhu bude výrobce oceli nutit, aby pokračovali v obtížných strukturálních reformách (nelze vyloučit možnost fúzí, převzetí a úpadků podniků). Nákladné investice do inovací, inovativní jakostní třídy oceli, zvýšení škály nabízených hotových výrobků, další snížení nákladů podle typů a zavedení služeb využívajících oceli vlastní produkce jsou sice zásadně důležité, ale pro mnoho výrobců oceli v současné době obtížné nebo nemožné.

Správný regulační rámec

3.6 Podle nedávné studie posuzující celkové náklady ocelářství v EU, již zadala Komise, nejsou náklady spojené s regulací za normální situace hlavním příčinou rozdílů v cenové konkurenceschopnosti. V době krize však mohou mít náklady spojené s regulací v EU výrazný dopad na konkurenceschopnost ocelářství⁽³⁾. Regulační rámec by se měl posoudit jak z hlediska nákladů, tak z hlediska výhod.

3.7 Do posouzení regulačního rámce musí být úzce zapojeni sociální partneři ocelářského sektoru.

Podpora poptávky po oceli

3.8 Jak zdůrazňuje Komise, závisí v EU „poptávka po oceli na ekonomické a finanční situaci několika málo klíčových průmyslových odvětví využívajících ocel“ – například stavebnictví a automobilového průmyslu⁽⁴⁾. Stávající hospodářská krize bohužel vyvíjí skutečný tlak na poptávku po produktech těchto odvětví, a klesá tak i celková poptávka po oceli.

3.9 EU chce stimulovat poptávku po oceli v Evropě prostřednictvím plánu CARS 2020⁽⁵⁾ a iniciativy na podporu udržitelného stavebnictví⁽⁶⁾. Tyto plány však nejsou vzhledem k naléhavosti současné situace v ocelářství dostatečně konkrétní a ke krátkodobému dopadu na ocelářství nebudou postačující.

3.10 Poptávku po oceli lze rovněž vzpružit usnadněním zavedení významné, do budoucna orientované infrastruktury a zvýšením kupní síly evropských občanů za účelem nastartování obnovy na domácím trhu.

Rovné mezinárodní podmínky

3.11 Ocelářství v EU bylo v posledních deseti letech stále více negativně ovlivňováno nekalými obchodními praktikami, protekcionismem třetích zemí a nadměrnou koncentrací producentů surovin. Je proto naléhavě nutné prozkoumat možnosti cíleného a rychlého řešení všech nekalých praktik, jejichž obětí se evropské ocelářství stalo. Ještě naléhavější je to provést vzhledem k nadbytečné kapacitě tohoto odvětví v celosvětovém měřítku, která vede některé třetí země k nekalým obchodním praktikám při vývozu jejich nadbytečné produkce.

Politiky v oblasti energie, změny klimatu, účinného využívání zdrojů a energetické účinnosti, které podpoří konkurenceschopnost

3.12 Evropské ocelářství bude mít budoucnost, pouze pokud budou jeho podniky v čele světového technologického vývoje, zejména co do používání nejnovějších výrobních technologií s nižšími emisemi CO₂ a vyšší energetickou účinností, pokud je to ekonomicky schůdné.

3.13 Ocelářství je energeticky náročné odvětví, které ve srovnání se svými mezinárodními konkurenty v současnosti čelí vysokým cenám energie. Vzhledem k tomu, že je vysoce kapitálově náročné, má stabilita, předvídatelnost a globální konkurenceschopnost cen energie pro jeho dlouhodobý vývoj zásadní význam.

3.14 Akční plán se správně zaměřuje na příspěvek ocelových produktů/materiálů ke snížení emisí CO₂. Co se týče výrobních postupů, je toto odvětví při současných technologiích téměř na hranici svých možností, a nemůže tedy dosáhnout cílů tisíciletí, které Komise navrhla na rok 2050. Výrazných zlepšení je možné dosáhnout pouze prostřednictvím průlomových technologií. Prvořadý význam tedy mají výzkum, vývoj a inovace a prostředky na financování VaV. EHSV v této souvislosti vítá návrh Komise podporovat v rámci programu Horizont 2020 VaV a demonstrace a pilotní projekty nových, ekologičtějších technologií, které budou účinněji využívat zdroje a energii.

3.15 Ačkoliv je ocelářství při stávajících technologiích blízko hranic svých možností, nevyužily všechny závody ještě plně svůj potenciál, co se týče zvýšení energetické účinnosti a účinnějšího využívání zdrojů i s těmito technologiemi. Podniky by měly být podněcovány k investování do nejlepších dostupných technologií.

⁽³⁾ Centre for European Policy Studies. *Assessment of Cumulative Cost Impact for the Steel Industry*, 2013.

⁽⁴⁾ COM(2013) 407.

⁽⁵⁾ COM(2012) 636 final.

⁽⁶⁾ COM(2012) 433 final.

3.16 Inovační trendy v současnosti ovlivňují prostředky a ceny energie. I když hlavní odpovědnost za investice do výzkumu, vývoje a inovací má samotné ocelářství, je důležitější podpora VaV, pilotních a demonstračních projektů a nasazování nových technologií nezbytná. Jelikož nejvyšší zátěž v oblasti nákladů představují suroviny a energie, je výzvou snížení rozdílů mezi EU a jejími hlavními konkurenty.

3.17 Krize a přísná rozpočtová omezení vážně ohrozily možnost odškodnění ocelářů v některých členských státech, což může v Evropě vytvořit nespravedlivé podmínky.

Inovace

3.18 Evropské ocelářství si v posledních desetiletích udržovalo před svými konkurenty konkurenční výhodu díky zlepšení účinnosti, inovacím produktů a velkému nárůstu produktivity práce. Za současné situace však bude obtížné dosáhnout dalšího zlepšení v této oblasti, pokud se nezlepší situace na trhu a regulace podnikatelského prostředí.

3.19 Vývoj nových, ekonomicky schůdných technologií musí provázet zlepšení konkurenceschopnosti evropských oceláren oproti jejich světovým konkurentům. Výroba méně náročná na energii a suroviny povede ke snížení nákladů, a evropské ocelářství se tak stane konkurenceschopnějším.

Sociální rozměr: restrukturalizace a potřeba dovedností

3.20 Plán poukazuje na problém nedostatku dovedností v budoucnosti převážně jako důsledek věkové pyramidy, nezohledňuje však dostatečně ztrátu know-how a dovedností v důsledku restrukturalizace. Generační výměna bude navíc vyžadovat systematická řešení, zejména vzhledem k prudkému nárůstu nezaměstnanosti mladých lidí.

3.21 Je nutné prosazovat přechodná opatření na podporu pracovníků, aby bylo možné překonat hospodářský útlum a udržet pracovní sílu a dovednosti, které jsou zásadní pro budoucnost ocelářství.

Skupina na vysoké úrovni

3.22 Vzhledem k závažnosti situace v evropském ocelářství Výbor se znepokojením zaznamenává, že Komise plánuje pouze jedno setkání skupiny na vysoké úrovni ročně. Toto odvětví je v současnosti nestabilní, a bude tedy zapotřebí neustálých aktualizací, aby se mohla přijímat fundovaná rozhodnutí.

3.23 Na závěr je třeba poznamenat, že do jednoho roku od přijetí akčního plánu bude nutné provést posouzení jeho dopadu na konkurenceschopnost evropského ocelářství. Bude velmi důležité zapojit do diskusí sociální partnery, aby bylo posouzení co nejpřesnější a nejobektivnější. Je potřeba, aby zástupci zaměstnavatelů a pracovníků na evropské, vnitrostátní, místní a podnikové úrovni více spolupracovali a zavázali se k provádění plánu.

V Bruselu dne 11. prosince 2013

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

PŘÍLOHA

ke stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

Následující pozměňovací návrh obdržel více než čtvrtinu odevzdaných hlasů pro, byl však v průběhu rozpravy zamítnut (čl. 54 odst. 3 jednacího řádu):

Odstavec 1.11

Změnit

„EHSV se domnívá, že k řízení přechodu na konkurenceschopnější ocelářství EU sociálně odpovědným způsobem by ocelářství mělo mít stejný přístup k dostupným evropským, ~~národním a regionálním~~ fondům jako ostatní odvětví.“

Odůvodnění

Zkrácené znění se vyhýbá konkrétnějšímu určení fondů a poskytuje provozovatelům dostatečnou pružnost, aniž by vnášelo do odvětví potenciální narušení trhu.

Výsledek hlasování:

hlasů pro:	70
hlasů proti:	77
zdrželo se hlasování:	12

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Evropský rok rozvoje (2015)

(2014/C 170/16)

Samostatný zpravodaj: **pan Andris Gobiņš**

Dne 18. září 2013 se Evropský parlament, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodl konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

Evropský rok rozvoje (2015).

Specializovaná sekce Vnější vztahy, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 5. listopadu 2013.

Na 494. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. prosince 2013 (jednání dne 10. prosince 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 144 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 1 člen se zdržel hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) vítá, že Evropská komise reagovala na společnou iniciativu občanské společnosti a EHSV a jmenovala rok 2015 Evropským rokem rozvoje.

1.2 Výbor jednoznačně podporuje pozměňovací návrhy, které k předběžnému návrhu Komise na Evropský rok rozvoje ⁽¹⁾ formulovala Evropská konfederace nevládních organizací pro pomoc a rozvoj (CONCORD) ⁽²⁾, a návrhy změn předložené Evropským parlamentem ⁽³⁾. Výbor poukazuje na skutečnost, že většina těchto myšlenek byla projednána neformální pracovní skupinou pro evropský rok a částečně zmíněna v jiných stanoviskách EHSV a na diskusní stránce EHSV věnované této problematice.

1.3 Evropský rok rozvoje bude prvním evropským rokem se silným globálním rozměrem založeným na právech. EHSV vyzývá orgány EU, aby učinily vše, co je v jejich silách pro dosažení cílů definovaných organizací CONCORD: tento evropský rok je „jedinečnou příležitostí k rozsáhlé veřejné rozpravě a smysluplné občanské angažovanosti za vizi Evropy v globálním rozvoji, v rámci Evropy i pro ostatní kontinenty, se souvisejícími aspekty lidských práv, environmentální udržitelnosti a sociální soudržnosti.“ ⁽⁴⁾

1.4 Výbor vyzývá své partnery v jiných regionech světa, aby prosazovaly celosvětový rok rozvoje 2015 v dalších regionech světa tím spíše, že na přípravu zbývá dostatek času.

1.5 Hlavní důraz je třeba klást na nejvíce udržitelné a důležité aspekty rozvojové spolupráce, jako je celosvětová solidarita a spravedlnost, politická důslednost v oblasti rozvoje, cíle udržitelného rozvoje, celosvětové veřejné statky a výzvy a úloha evropských občanů jako spotřebitelů a aktérů v globální ekonomice. Témata omezeného dopadu a vazby mezi dárci a příjemci by neměly být prioritou.

1.6 Důraz by měl být kladen také na roli soukromého sektoru v rozvoji ⁽⁵⁾, neboť rozvojové země většinou nemívají strategie rozvoje pro malé a střední podniky (MSP) zahrnující družstevní subjekty. Tyto strategie mohou přispět k vymýcení chudoby a usnadnit inkluzivní růst. Evropská zkušenost s politikou podpory MSP ve spolupráci se sociálními partnery a zainteresovanými nevládními organizacemi by měla být cíleně a smysluplně využita v rozvojových zemích s cílem dosáhnout udržitelného růstu ve všech třech pilířích – hospodářském, sociálním a environmentálním.

⁽¹⁾ Návrh rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o Evropském roku rozvoje (2015) – COM(2013) 509 v konečném znění.

⁽²⁾ Reakce organizace CONCORD na návrh Evropské komise týkající se Evropského roku rozvoje 2015.

⁽³⁾ Návrh zprávy k návrhu rozhodnutí Evropského Parlamentu a Rady o Evropském roku rozvoje (2015), zpravodaj: Charles Goerens, 2013/0238(COD).

⁽⁴⁾ Reakce organizace CONCORD na návrh Evropské komise týkající se Evropského roku rozvoje 2015.

⁽⁵⁾ Stanovisko EHSV k tématu *Zapojení soukromého sektoru do rozvojového rámce na období po roce 2015*, Úř. věst. C 67, 6.3.2014, s. 1–5.

1.7 EHSV znovu opakuje, že klíčovým aspektem úspěchu předchozích evropských roků byla úzká spolupráce mezi institucemi a orgány EU a občanskou společností, jak na vnitrostátní, tak na evropské úrovni. Proto Výbor vyzývá k bezodkladné činnosti – ke zřízení mnohostranných pracovních skupin pro zajištění včasné a řádně strukturované spolupráce. EHSV proto silně podporuje zřízení aliance organizací občanské společnosti.

1.8 Víceúrovňové činnosti prováděné organizacemi občanské společnosti (jejich aktivity na úrovni vnitrostátní a evropské a na úrovni partnerských států) mají klíčový význam při formování politických postupů. Proto by organizace občanské společnosti a jejich činnosti měly být během evropského roku absolutní prioritou a získat většinu finančních prostředků. V zájmu lepších krátkodobých a dlouhodobých výsledků Evropského roku rozvoje je rozhodující zabránit investování finančních prostředků do nákladných kampaní vedených agenturami pro styk s veřejností, nebo tyto služby omezit na absolutní minimum (jak se uvádí v odstavci 3.6 tohoto stanoviska).

1.9 Výbor vyzývá orgány EU, aby namísto vedení kampaní a sdělování informací využily rozpravy triologu k zacílení pozornosti na udržitelné výsledky a angažovanost. Za tímto účelem je třeba změnit několik částí některých článků návrhu Evropské komise, jak se navrhuje v částech 3 a 4 tohoto stanoviska. Zároveň je zapotřebí provést změny v bodech odůvodnění a přílohách, které vzhledem k omezenému rozsahu nemohou být součástí tohoto stanoviska.

1.10 Nejlepší výsledky by mohl přinést decentralizovaný přístup, popsáný v odstavci 3.5 stanoviska, neboť tradice a historie v oblasti rozvojové spolupráce jsou velmi různorodé a žádný univerzální model např. pro sdělení či aktivity neexistuje. V částech 3 a 4 stanoviska se předkládá několik návrhů činností evropského roku na místní úrovni, jež by měly být v přípravách tohoto roku zohledněny.

2. Obecné připomínky

2.1 Evropský rok hraje specifickou roli v komunikaci a aktivním zapojení občanů a umožňuje realizaci společných akcí na úrovni EU, vnitrostátní a regionální či místní úrovni, pořádaných jak institucionálními subjekty, tak i narůstajícím počtem organizací občanské společnosti.

2.2 Rok 2015 je rokem, v němž mají být splněny rozvojové cíle tisíciletí. Jeho vyvrcholením by mělo být zhodnocení dosažených výsledků a přijetí nové strategie či přístupu pro příští desetiletí. EU sehrála klíčovou roli v rozvojových otázkách a při stanovení rozvojových cílů tisíciletí. Přestože je rozvojová spolupráce mnohem více než rozvojová pomoc, je namístě poznamenat, že většina celkové oficiální rozvojové pomoci (60 %) pochází z EU a jejích členských států. V diskusích o dalším vývoji po roce 2015 by EU a její občané společně s partnery v rozvojových zemích měli hrát hlavní roli.

2.3 Podle údajů Eurobarometru ⁽⁶⁾ se přibližně 20 milionů lidí v EU osobně angažuje v nevládních rozvojových organizacích (včetně dobrovolníků), okolo 130 milionů občanů EU finančně přispívá organizacím pomáhajícím rozvojovým zemím a celkem 72 % občanů EU osobně podporuje myšlenku pomoci zemím s nízkými ukazateli rozvoje.

2.4 Stále více lidí chápe, že rozvoj začíná ve vlastní zemi a životě, mimo jiné spravedlivým obchodem, ochranou životního prostředí a účastí na politických postupech.

2.5 Rychle rostoucí, rozsáhlá a otevřená koalice příznivců se silnou podporou evropského komisaře pro rozvoj Andrise Piebalge a jeho týmu pod vedením organizací občanské společnosti vnitrostátní a evropské úrovně – Evropského hnutí – Litva, Litevské platformy pro rozvojovou spolupráci (LAPAS), Evropské konfederace nevládních organizací pro pomoc a rozvoj (CONCORD) a EHSV ⁽⁷⁾ shromáždila klíčové zainteresované subjekty včetně řady organizací občanské společnosti, Výboru regionů a Evropského parlamentu. Od samého počátku partneři svou činností usilují o úspěšný a ambiciózní evropský rok s konkrétními výsledky.

⁽⁶⁾ Zvláštní průzkum Eurobarometr č. 352, červen 2010 http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_352_en.pdf.

⁽⁷⁾ Tato iniciativa byla poprvé představena a projednána na valné hromadě organizace CONCORD dne 22. června 2011. Představili ji pan Andris Gobiņš (Evropské hnutí – Litva a Evropský hospodářský a sociální výbor) a paní Māra Šimane (Litevská platforma pro rozvojovou spolupráci – LAPAS). Byla vytvořena neformální pracovní skupina a oficiálním hlasováním na plenárním zasedání EHSV dne 7. prosince 2011 o stanovisku EHSV *Obchod, růst a celosvětové záležitosti – Obchodní politika jako klíčový prvek strategie EU 2020* byla formulována žádost o jmenování Evropského roku rozvoje a spolupráce.

3. Konkrétní připomínky

3.1 EHSV vyzývá orgány EU, aby využily rozpravy trialogu k tomu, aby byl **obsah evropského roku obohacen a doplněn o opatření k zajištění lepších a udržitelnějších výsledků** (mimo jiné například prostřednictvím politických postupů, závazků, zlepšením horizontálního a strukturálního dialogu).

3.2 **EVSH připomíná svůj původní návrh k obsahu evropského roku.** „EHSV žádá, aby byla věnována větší pozornost problematice rozvojové spolupráce, celosvětové solidaritě a diskusi o rozvojových cílech tisíciletí. Navrhuje, aby byl rok 2015 věnován ‚rozvoji a spolupráci‘ (pracovní název). Vzhledem k tomu, že EU a členské státy jsou také odhodlány tyto cíle do roku 2015 splnit, Výbor navrhuje využít tento evropský rok ke zvýšení uvědomění a pocitu sdílené odpovědnosti vůči realizaci cílů již stanovených i těch nových, jež budou vytyčeny po roce 2015, a to u každého občana, v rámci občanské společnosti a na evropské úrovni i národních úrovních.“⁽⁸⁾

3.3 Pro úspěch a průběh evropského roku a rozvoje jako takového má zásadní význam **angažování a zapojení evropských občanů a organizací občanské společnosti a jejich partnerů v celém světě** do rozvoje a politického dialogu o globálním rozvoji a spravedlnosti. Organizace občanské společnosti hrají klíčovou roli nejen při shromažďování finančních prostředků a provádění rozvojových činností, ale také v politických postupech. To platí zvláště pro mladší generaci, jejíž příslušníci mají tendenci k intenzivnějšímu propojení s širším světem prostřednictvím sociálních a jiných médií a akutněji si uvědomují naléhavé problémy, které jakožto budoucí vedoucí představitelé budou muset řešit. Proto má zásadní význam smysluplné a přímé zapojení dětí a mládeže, zejména dívek, do diskusí evropského roku. Je také zapotřebí účelně a přímo zapojit občany různých zájmů, sociálního původu atd. Výše uvedené aspekty by měly být řádně zohledněny v přípravě a provádění evropského roku, v jeho obsahu a financování.

3.4 **Výbor podporuje decentralizovaný přístup k evropskému roku** Pracovní skupiny na vnitrostátní úrovni by měly připravit národní heslo, slogan nebo pozvánku na evropský rok, jež bude nejlépe odrážet situaci v daném členském státě. Nejpozději do dvou měsíců po přijetí návrhu by měly být vytvořeny pracovní skupiny na evropské a vnitrostátní úrovni, které budou mít přístup k financování vyčleněnému na evropský rok. Činnost pracovních skupin spolu s podporou této činnosti by měly pokračovat i po skončení evropského roku. V pracovních skupinách by měla sehrát významnou úlohu organizovaná občanská společnost.

3.5 EHSV oceňuje plán Komise **investovat do evropského roku značné finanční prostředky**, a zajistit tak jeho úspěšnost. Současně Výbor vyjadřuje obavy, že pouze velmi malý procentuální podíl tohoto financování je v této fázi vyčleněn na zapojení a činnosti občanské společnosti, ačkoli by to evropskému roku nejlépe zajistilo udržitelnost a výsledky. Využívání fondů na stávající nebo nové smlouvy/zakázky v oblasti styku s veřejností by se mělo zamezit nebo snížit na naprosté minimum, neboť v některých případech může být tato činnost dokonce v protikladu s cíli evropského roku.

3.6 Na základě osvědčených postupů z minulých evropských roků Výbor podporuje zřízení **rozsáhlé a otevřené aliance organizací občanské společnosti**, jež by jako v minulých letech měla mít vedoucí úlohu při plánování a provádění evropského roku. EHSV navrhuje, aby se věnovala zvýšená pozornost úzké spolupráci se členy EHSV a orgány a dalšími zainteresovanými subjekty aliance na úrovni EU a členských států.

3.7 I v roce 2015 by se mělo pokračovat v osvědčeném postupu **jmenování „velvyslance evropského roku“**. Nabízí řadu příležitostí, jak podnítit zájem veřejnosti o evropský rok a zajistit podporu jeho cílům.

3.8 Výbor usiluje o rozvoj **mechanismů spolupráce** na všech příslušných úrovních, aby se mezi institucemi a orgány EU dosáhlo co možná nejlepší spolupráce a synergií. Během evropského roku by měla být navázána spolupráce s Organizací spojených národů.

⁽⁸⁾ Stanovisko EHSV *Obchod, růst a celosvětové záležitosti – Obchodní politika jako klíčový prvek strategie EU 2020* Úř. věst. C 43, 15.2.2012, s. 73-78.

3.9 Výbor jednoznačně podporuje návrhy pro evropský rok, které byly projednány v neformální pracovní skupině pro evropský rok a v on-line diskusích na internetové stránce EHSV. Myšlenky formulované organizacemi občanské společnosti a partnery prezentuje organizace CONCORD⁽⁹⁾. **Orgány EU by měly učinit vše, co je v jejich silách, aby byl evropský rok:**

- **inspirativní:** měl by to být proces, v němž všichni aktéři společně jednají a rozvíjejí nové myšlenkové přístupy a nové postupy v oblasti rozvoje a hledají konsenzus v otázce „co znamená globální spravedlnost pro Evropu a její občany?“
- **participativní:** zaměřit pozornost na občany a jejich názory na globální spravedlnost a učinit je hlavními aktéry diskuse. K tomu je zapotřebí jim poskytnout rovnou příležitost k prezentaci vlastních názorů a názorů jejich organizací. Znamená to přechod od „zlepšování informovanosti občanů“ ke „společné diskusi o jejich názorech na spravedlivý globální rozvoj“;
- **konzistentní:** rozvojová politika by měla být konzistentní a v průběhu evropského roku by i politiky Evropské komise v dalších oblastech (např. obchod, finance, zemědělství) měly být projednávány z tohoto hlediska;
- **proces vzdělávání a informování o rozvojové problematice:** evropský rok by měl být chápán jako participativní proces vzdělávání a informování o rozvojové problematice vycházející z pedagogických zásad a hodnot evropského konsenzu o rozvoji vzdělávání;
- **globální:** veškerá diskuse s partnery mimo Evropu musí být založena na zásadě rovnoprávného postavení.

3.10 Výbor také důrazně podporuje následující návrhy předložené zpravodajem Evropského parlamentu⁽¹⁰⁾:

- **změnit název evropského roku:** Evropský rok pro rozvoj ~~rozvoje~~;
- věnovat zvláštní pozornost občanům žijícím v **členských státech, jež nemají dlouhou tradici v oblasti rozvojové spolupráce**⁽¹¹⁾, přičemž EHSV navrhuje nalézt pro tyto státy specifická řešení, aby se zabránilo rozsáhlým problémům se spolufinancováním;
- zvýšit povědomí občanů Unie o jejich podílu na globálním rozvoji a o možnostech, jak přispět ke spravedlivějšímu globálnímu rozvoji a jak **začlenit rozvoj jako nedílnou součást do národních vzdělávacích programů**⁽¹²⁾;
- dosáhnout zapojení partnerů z rozvojových zemí⁽¹³⁾;
- „zvýšovat povědomí a podporovat rozpravu o tom, jaký dopad mohou mít **individuální, místní, regionální, vnitrostátní a evropská rozhodnutí a volby** na globální rozvoj a na lidi žijící v rozvojových zemích, a to s cílem dospět k širšímu pochopení soudržnosti politik ve prospěch rozvoje“⁽¹⁴⁾;
- „Komise pozve na tato [koordinační] zasedání jako pozorovatele zástupce **občanské společnosti** a zástupce Evropského parlamentu.“⁽¹⁵⁾

4. Další doporučení k návrhům předloženým Evropskou komisí⁽¹⁶⁾

4.1 Článek 1 (doplnit větu). Národní podtitulek by umožnil účinněji zohlednit rozdíly v tradici, výzvách a možnostech v každém členském státě: „Rok 2015 se vyhláší ‚Evropským rokem pro rozvoj‘ [...] Podtitulek a heslo, slogan nebo pozvánka na evropský rok by měly být vytvořeny na úrovni členského státu.“

⁽⁹⁾ Viz reakci organizace CONCORD na návrh Evropské komise týkající se Evropského roku rozvoje 2015, září 2013.

⁽¹⁰⁾ Návrh zprávy o návrhu rozhodnutí Evropského Parlamentu a Rady o Evropském roku rozvoje (2015), zpravodaj: Charles Goerens, 2013/0238(COD).

⁽¹¹⁾ Tamtéž, pozměňovací návrhy 14 a 31.

⁽¹²⁾ Tamtéž, upravený pozměňovací návrh 17.

⁽¹³⁾ Tamtéž, pozměňovací návrhy: 18, 19, 21, 28 a 30.

⁽¹⁴⁾ Tamtéž, pozměňovací návrh 20.

⁽¹⁵⁾ Tamtéž, pozměňovací návrh 27.

⁽¹⁶⁾ Návrh rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o Evropském roku rozvoje (2015) – COM(2013) 509 final.

4.2 Článek 2 (první část) – Mohlo by být užitečné se důrazněji zaměřit na angažovanost. Všechny zainteresované subjekty musí být zmíněny jako rovnoprávní aktéři – „informovat občany EU o rozvojové spolupráci EU a zapojit je do rozprav o tom, čeho může Evropská unie jako partner globálního rozvoje největší dárci pomoci na světě dosáhnout již dnes, a dohodnout se, jak by mohla učinit ještě více uplatňováním větší důslednosti a lepší koordinace se svými členskými státy, orgány a dalšími aktéry.“; ~~pokud její orgány a členské státy spojí síly.~~

4.3 Článek 2 (druhá část) – V návaznosti na stanovisko EHSV *Obchod, růst a celosvětové záležitosti: Obchodní politika jako klíčový prvek strategie EU 2020* – „podnítit aktivní a smysluplný zájem evropských občanů o rozvojovou spolupráci a jejich účast v ní, posílit smysl pro odpovědnost, co se týče individuálních rozhodnutí a státních a mezinárodních závazků (včetně agendy po roce 2015), a poskytnout příležitost k účasti na vytváření a provádění politik a“

4.4 Článek 2 (třetí část) – Tato formulace je příliš poznamenána logikou pomoci a dárcovství a velmi zužuje celkové zaměření: – „zvýšit informovanost o úloze rozvojové spolupráce EU, která přináší celou řadu výhod všem subjektům zainteresovaným v EU a jejich partnerských státech, a to nejen příjemcům, ale v měnícím se a stále více vzájemně provázaném světě;“ ~~i občanům EU.~~

4.5 Článek 2 (nová část) – Klíčový význam mají udržitelné výsledky v politických postupech na úrovni EU a členských států, což ve stávajícím návrhu chybí: – „dosáhnout udržitelných výsledků a zlepšení tam, kde je to nutné (mimo jiné např. v oblasti interní a externí politické agendy, rozvojových politik, konzistentnosti, účinnosti, přístupu založeném na právech, posílení postavení žen, udržitelného rozvoje, zabezpečitelnosti/lidské bezpečnosti, účasti a výměny, nástrojů a struktury pro občanskou společnost, včetně obchodních organizací a odborů).“

4.6 Článek 3 (první odrážka v první části) – Komunikace musí být dvoustranný proces. Nedávné kampaně k evropským rokům byly různými stranami ostře kritizovány: – „sdělovací kampaně komunikační činnost za účelem projednání a nalezení konsenzu v zásadních otázkách šíření klíčových sdělení zaměřené na širokou veřejnost i na konkrétní cílové skupiny, a to i prostřednictvím sociálních médií,“

4.7 Článek 3 (druhá odrážka v první části) – Úspěšné pracovní skupiny činné na úrovni EU a členských států prokázaly, že jsou jedním z nejdůležitějších faktorů úspěchu evropského roku. V zájmu transparentnosti musí mít rozpravy konkrétní a měřitelné výsledky: – „vytvoření otevřeného a inkluzivního politického postupu řízeného mnohostrannou pracovní skupinou, včetně konferencí, akcí a iniciativ pořádaných ve spolupráci se všemi příslušnými zúčastněnými stranami s cílem podpořit aktivní účast a diskusi a zvýšit informovanost na evropské úrovni a dosáhnout výsledků a zlepšení tam, kde je to nutné.“

4.8 Článek 3 (nová odrážka v první části) – Evropský rok „o“ rozvoji je nemyslitelný bez přímého zapojení zainteresovaných subjektů v rozvojových zemích a z těchto zemí: – „aktivitu v EU a s přeshraničním dosahem určené partnerským státům, jejich obyvatelům a organizacím;“

4.9 Článek 3 (nová odrážka v první části) – EHSV a Evropská komise v pracovním dokumentu uvádějí, že včasná příprava a návazné činnosti mohou evropskému roku zajistit lepší výsledky, stejně jako vazby mezi tematickými roky: – přípravné a návazné činnosti k evropskému roku na vnitrostátní a evropské úrovni;

4.10 Článek 4 (část 2) – Jak již bylo vysvětleno u odstavce 4.7: „Národní koordinátoři v úzké spolupráci s Komisí konzultují a spolupracují zřídit národní pracovní skupinu/řídící skupinu složenou ze zástupců širokého spektra s celou řadou příslušných zúčastněných stran, včetně občanské společnosti [...].“

4.11 Příloha: Podrobné informace o opatřeních uvedených v článku 3, část A. Přímé iniciativy Unie (první odstavce) – V zájmu zohlednění podmínek v jednotlivých členských státech by se měl podporovat decentralizovaný přístup. Organizace občanské společnosti by neměly být vyloučeny z realizace vlastních návrhů: „Financování bude mít obecně podobu přímého nákupu zboží a služeb v rámci veřejných zakázek otevřených organizacím občanské společnosti, soukromému sektoru a dalším subjektům stávajících rámcových smluv. [...]“

4.12 Příloha: Podrobné informace o opatřeních uvedených v článku 3, část A. Přímé iniciativy Unie (nový odstavec) – Na základě osvědčených postupů z předchozích evropských roků: V roce 2013 se do koordinace a provádění evropského roku zapojuje více než 60 celoevropských sítí organizací občanské společnosti aktivitami na evropské a vnitrostátní úrovni, odpovídající podpora činnosti aliance má tedy zásadní význam: „podpory koordinace občanskou společností podle osvědčeného modelu „aliance pro evropský rok““.

V Bruselu dne 10. prosince 2013

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zdraví zvířat

COM(2013) 260 final – 2013/0136 (COD),

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o produkci rozmnožovacího materiálu rostlin a jeho dodávání na trh (právní rámec pro rozmnožovací materiál rostlin)

COM(2013) 262 final – 2013/0137 (COD),

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o ochranných opatřeních proti škodlivým organismům rostlin

COM(2013) 267 final – 2013/0141 (COD)

(2014/C 170/17)

zpravodaj: **pan KRAUZE**

V souladu s čl. 43 odst. 2, čl. 114 odst. 3, čl. 168. odst. 4 písm. b) a článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie se Evropský parlament dne 23. května 2013 a Rada dne 31. května 2013 a dne 7. června 2013 rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální vývoj ve věci:

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zdraví zvířat

COM(2013) 260 final – 2013/0136 COD,

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o produkci rozmnožovacího materiálu rostlin a jeho dodávání na trh (právní rámec pro rozmnožovací materiál rostlin)

COM(2013) 262 final – 2013/0137 (COD),

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o ochranných opatřeních proti škodlivým organismům rostlin

COM(2013) 267 final – 2013/0141 (COD).

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 6. listopadu 2013.

Na 494. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. prosince 2013 (jednání dne 10. prosince), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 146 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá a celkově podporuje Komisi předložený návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o zdraví zvířat a rostlin a kvalitě rozmnožovacího materiálu rostlin. Domnívá se, že existence koherentních a transparentních pravidel, budou-li řádně prováděny ve všech členských státech EU, je nezbytným předpokladem pro zajištění rovných podmínek hospodářské soutěže mezi všemi účastníky trhu v Evropě.

1.2 Nicméně EHSV doporučuje provést jisté redakční změny v návrhu týkajícím se zdraví zvířat v zájmu snazší srozumitelnosti textu nařízení.

1.3 EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby do právních předpisů začlenila veškerá nutná bezpečnostní opatření a zajistila dostatečné financování z prostředků Unie, aby se zabránilo rizikům spojeným s divokými zvířaty migrujícími ze třetích zemí a překračujícími vnější pozemní hranice Evropské unie, která by mohla na území EU přenášet nebezpečné infekční nákazy.

1.4 EHSV poukazuje na to, že právní akty EU, zejména v oblasti zdraví rostlin, musí být v souladu s postoji, které EU na mezinárodní úrovni přijala v minulosti, a konstatuje, že návrh Komise na postup určování mezinárodních standardů pro fytoosanitární opatření prozatím není v souladu s názorem, který Unie vyjádřila dříve k začlenění invazivních druhů do ustanovení o zdraví rostlin.

1.5 EHSV vítá novou možnost kompenzačních plateb pro příslušné provozovatele náhradou za hodnotu zničených rostlin, rostlinných produktů nebo jiných produktů, které jsou předmětem eradikačních nebo omezovacích opatření zaváděných v nových právních předpisech v oblasti zdraví rostlin.

1.6 EHSV vyjadřuje své obavy ohledně změn v systému fytozdraví péče, jež Komise navrhuje zavést, a které EU hrozí narušením stávajícího dobrého fytozdraví stavu do té míry, že by byl negativně ovlivněn vývozní potenciál členských států a producenti by museli zvýšit výdaje na opatření proti nákazám a škůdcům.

1.7 EHSV nahlíží skepticky na zahrnutí kategorie rozmnožovacího materiálu lesních dřevin do návrhu nařízení, neboť Komise nepředložila přesvědčivé argumenty ohledně výhod, které by z toho mohly pro lesnictví vyplývat.

2. Obecné informace o legislativních iniciativách

2.1 V každé z těchto tří oblastí, tedy v oblasti zdraví zvířat, zdraví rostlin a pohybu rozmnožovacího materiálu rostlin, byla na úrovni EU zjištěna celá řada úskalí. Ta ve svém důsledku působí potíže účastníkům trhu, proto je velmi důležité změnit právní předpisy tak, aby se snížila administrativní zátěž jak producentů a poskytovatelů služeb, tak i spotřebitelů a uživatelů služeb a zlepšilo se podnikatelské prostředí.

2.2 Co se týče zdraví zvířat, nyní platné právní předpisy působí řadu problémů: politika v této oblasti je složitá, bohužel chybí celková strategie a není věnována dostatečná pozornost prevenci nálezů, zejména nutnosti zavést a uplatňovat přísnější pravidla biologické bezpečnosti pro místa, kde jsou zvířata chována.

2.3 Co se týče zdraví zvířat, návrh Komise klade větší důraz na opatření v oblasti prevence, monitorování nálezů, kontroly a výzkumu, a to s cílem snížit výskyt těchto nálezů a zmírnit dopad při výskytu ohnisek nákazy. Předkládá rovněž ustanovení pro suchozemské a vodní živočichy.

2.4 Zdraví rostlin má také rozhodující význam pro ochranu biologické rozmanitosti a ekosystémové služby. Obzvláště nebezpečné jsou škodlivé organismy z jiných kontinentů. Jsou-li cizí škodlivé druhy zavlečeny do Evropy, způsobují závažné hospodářské škody. Usídlení nových škodlivých organismů na území EU může vyvolat zákaz obchodování ze strany třetích zemí, a poškodit tak náš vývoz.

2.5 Co se týče zdraví rostlin, návrh Komise předkládá definici koncepce karanténních škodlivých organismů a jejich rozdělení do kategorií. Tato kritéria se pak použijí k určení, zda daný škodlivý organismus lze označit za karanténní škodlivý organismus. Komise má pravomoc přijímat pomocí prováděcích aktů seznamy specifických rostlin, rostlinných produktů a dalších předmětů, které podléhají zákazům a zvláštním požadavkům, co se týče jejich dovozu a uvedení do oběhu v EU. Může také stanovit pravidla pro dovoz a přemísťování rostlin, rostlinných produktů a dalších předmětů do chráněných zón a v rámci těchto zón.

2.6 Co se týče rozmnožovacího materiálu rostlin, cílem návrhu Komise je doplnění právních předpisů v oblasti uvádění rozmnožovacího materiálu osiv a rostlin na trh, a to s přihlédnutím k technickému pokroku dosaženému ve šlechtění rostlin, rychlému rozvoji mezinárodního trhu, nutnosti podpořit biologickou rozmanitost u rostlin a snížit náklady i administrativní zátěž příslušných orgánů a provozovatelů.

3. Souvislosti a shrnutí návrhu Komise

3.1 Dne 6. května 2013 Evropská komise přijala a zveřejnila k veřejnému přezkumu přepracované právní akty týkající se zdraví zvířat, zdraví rostlin a kvality rozmnožovacího materiálu rostlin.

Zdraví zvířat

3.2 Stávající právní rámec Evropské unie v oblasti zdraví zvířat zahrnuje téměř 50 směrnic a nařízení a 400 sekundárních právních aktů. V roce 2004 Komise zahájila hodnocení legislativních textů v oblasti zdraví zvířat. Výsledkem tohoto přezkumu bylo vypracování nové strategie v oblasti zdraví zvířat v roce 2007. Ve sdělení z 6. května 2013 Komise stanovuje právní rámec založený na této strategii EU v oblasti zdraví zvířat ve znění z roku 2007.

3.3 Komise navrhuje zjednodušení právního rámce, který bude založen na řádné správě, v souladu s mezinárodními normami, zaměřit se na dlouhodobá preventivní opatření a zavede spolupráci se všemi zainteresovanými subjekty.

3.4 Cílem návrhu Komise je: stanovit účinné mechanismy pro rychlou reakci na nákazy, včetně nových problémů, jako jsou právě se objevující nákazy; určit jasné a vyvážené rozdělení úloh a oblastí odpovědnosti mezi příslušnými orgány, orgány EU, odvětvím zemědělství, majiteli zvířat a dalšími subjekty; definovat úkoly jednotlivých subjektů, jako jsou provozovatelé, veterinární lékaři, chovatelé zvířat v zájmovém chovu a odborníci pracující se zvířaty, neboť všechny tyto otázky mají zásadní význam pro zachování zdraví zvířat.

3.5 Je důležité, aby Komise projevila ochotu zamezit narušení obchodních toků, zohlednit specifické rysy malých chovatelských podniků a mikropodniků a zavést zjednodušené postupy, aby se zamezilo neopodstatněné administrativní zátěži a přemrštěným nákladům při současném důsledném uplatňování přísných norem v oblasti zdraví zvířat.

3.6 V nejvyšší možné míře musí být snížen dopad nálezů zvířat na zdraví zvířat a veřejné zdraví, na dobré životní podmínky zvířat, hospodářství a společnost, a to zvyšováním povědomí o nálezích, připraveností reagovat na ně a prostřednictvím monitorování a systémů rychlé reakce na vnitrostátní úrovni a na úrovni EU.

3.7 Jedním z nejdůležitějších cílů návrhu Komise je zajištění řádného fungování jednotného trhu se zvířaty a živočišnými produkty při současném zachování vysoké úrovně ochrany zdraví zvířat a veřejného zdraví a podpora cílů strategie Evropa 2020.

Zdraví rostlin

3.8 Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o ochranných opatřeních proti škodlivým organismům rostlin, který zahrnuje ustanovení týkající se určování fytoosanitárních rizik způsobených těmito organismy a snížení těchto rizik na přijatelnou úroveň, byl vypracován na základě návrhu Komise z roku 2008 na revizi směrnice Rady 2000/29/ES o zdraví rostlin. Návrh zrušuje několik kontrolních směrnic o řízení některých karanténních škodlivých organismů, o nichž je známo, že se v Unii vyskytují.

3.9 Co se týče dovozu rostlin, Komise návrhem vytváří nový rámec, v němž své pravomoci bude uplatňovat formou přijímání prováděcích aktů, jejichž účelem je reagovat na rizika způsobená různými druhy rostlin pocházejícími ze třetích zemí a vyžadujícími ochranná opatření. Obsahuje rovněž dodatečné podmínky uložené karanténním stanicím a stanovuje, že u rostlin podléhajících regulaci dovezeným na území EU v zavazadlech cestujících se již nebudou uplatňovat výjimky. Jejich dovoz touto cestou tedy bude napříště vyžadovat fytoosanitární osvědčení.

3.10 Co se týče oběhu rostlinných produktů uvnitř EU, Komise navrhuje rozdělit všechny provozovatele do kategorií podle toho, zda jde o profesionály či ne, a stanovuje jejich úkoly a povinnosti vyplývající z pravidel výše zmíněného přemísťování rostlin, rostlinných produktů a dalších předmětů podléhajících regulaci na vnitřním trhu. Návrh vyžaduje, aby profesionální provozovatelé byli zapsáni v registru, který bude rovněž obsahovat profesionální provozovatele, kteří musí být registrováni podle návrhu nařízení týkajícího se rozmnožovacího materiálu rostlin, čímž by se měla snížit zátěž v podobě administrativních formalit.

3.11 Návrh zahrnuje plány na zřízení elektronického systému hlášení, aby členské státy mohly včas a jednotně oznamovat výskyt škodlivého organismu na svém území. Stejně tak se má zlepšit informování veřejnosti, zvýšit počet zpráv, hlášení a dalších programů a zahájit provádění náviku reakcí v mimořádných situacích.

Rozmnožovací materiál rostlin

3.12 V oblasti rozmnožovacího materiálu rostlin Komise přijala návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o produkci rozmnožovacího materiálu rostlin a jeho dodávání na trh (právní rámec pro rozmnožovací materiál rostlin), který kodifikuje a pozměňuje právní předpisy týkající se uvádění tohoto materiálu na trh. Návrh zrušuje a nahrazuje 12 směrnic Rady.

3.13 Vyvstala potřeba revidovat právní předpisy týkající se rozmnožovacího materiálu rostlin, neboť směrnice uvedené v návrhu jsou nyní zastaralé, byla k nim přijata řada změn a uplatňují odlišnou logiku přístupu. Celý soubor je neucelený a členské státy se pravidelně setkávají s problémy při jejich provádění do vnitrostátního práva s tím výsledkem, že dochází k uplatňování nestejných požadavků na jednotlivé účastníky trhu, jež ovlivňují podmínky, v nichž pracují. Kromě toho je značný počet těchto směrnic upravujících příslušnou oblast příčinou toho, že jejich koordinace s dalšími právními předpisy v oblasti zdraví rostlin nebo dozoru nad trhem je pouze slabá.

3.14 Návrh nařízení o rozmnožovacím materiálu rostlin zahrnuje osiva zemědělských odrůd, rozmnožovací materiál pěstovaných rostlin (zeleniny, ovocných stromů, bobulovin a dekorativních druhů) a rozmnožovacího materiálu lesních dřevin. Proto zavádí společný pojem „rozmnožovací materiál rostlin“, jenž se má vztahovat jak na osivo, tak i na rozmnožovací materiál.

3.15 Návrh nařízení se nebude vztahovat pouze na oběh rozmnožovacího materiálu rostlin, který je používán pro účely testování, vědecké účely a pro účely šlechtění, pro konzervaci v genových bankách a na fyzickou výměnu rozmnožovacího materiálu rostlin mezi dvěma osobami, nejsou-li profesionálními provozovateli.

3.16 Ustanovení týkající se rozmnožovacího materiálu lesních dřevin obsažená v návrhu nařízení upřesňují, že členské státy mohou zavést přísnější požadavky na materiál dostupný koncovým uživatelům. V případě zmíněného rozmnožovacího materiálu lesních dřevin tento nový návrh nařízení ukládá orgánům přehnané dodatečné administrativní formality, které mohou mít za následek nárůst administrativní zátěže pro provozovatele.

4. Obecné a konkrétní připomínky

Zdraví zvířat

4.1 EHSV má výhrady vůči pravomoci Komise přijímat akty v přenesené pravomoci a prováděcí akty podle Lisabonské smlouvy. Jeho obavy se týkají zejména otázek citlivých pro členské státy, neboť v případě aktů v přenesené pravomoci státy nebudou moci zajistit zohlednění konkrétních vnitrostátních nebo regionálních podmínek.

4.2 EHSV upozorňuje na skutečnost, že v blízkosti vnějších fyzických hranic Evropské unie existuje zvýšené riziko šíření různých infekčních nákaz zvířat přenášených divokými zvířaty do členských států. Nicméně návrh usiluje o rozšíření potenciálního rozsahu opatření pro tlumení nákaz, která mohou nyní být uplatňována důsledněji na divoká zvířata, a obsahuje řadu preventivních opatření nejen v oblasti biologické bezpečnosti, která mohou být přijata na hranicích EU. V této souvislosti EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby připravila veškerá nutná bezpečnostní opatření a poskytla dostatečné evropské financování k zamezení tohoto rizika.

4.3 Je třeba upřesnit seznam osob, které mají povinně hlásit svá podezření ohledně výskytu nákaz zvířat. Majitelé zvířat jsou povinni dohlížet na zdraví zvířat, která vlastní.

4.4 EHSV poukazuje na nedůslednost v používání pojmů „provozovatel“ a „odborník pracující se zvířaty“ a doporučuje v této souvislosti doplnit vysvětlení, že vlastnické právo náleží „provozovateli“. Poukazuje na skutečnost, že z celého textu návrhu není zřejmé, jaká role je připisována právě „odborníkovi pracujícímu se zvířaty“.

4.5 EHSV vyzývá Evropskou komisi k co nejrychlejšímu zveřejnění strukturovaného seznamu nákaz zvířat, aby bylo možné posoudit ustanovení týkající se jejich prevence a kontroly. Je zapotřebí zaujmout flexibilní přístup, aby jej bylo možné podle potřeby aktualizovat. Aktualizace bude Komise připravovat v úzké spolupráci s členskými státy a dalšími zainteresovanými subjekty.

4.6 EHSV poukazuje na to, že mezi nařízením Evropského parlamentu a Rady o neobchodních přesunech zvířat v zájmovém chovu (dále jen „nařízení o zvířatech v zájmovém chovu“) na jedné straně a projednávaným návrhem Komise na straně druhé existuje nesoulad, co do používané terminologie, který bude nutné odstranit. Není zřejmé, jaké jsou právní vztahy mezi fyzickou osobou (chovatelem zvířat) a majitelem zvířat, přestože nařízení o zvířatech v zájmovém chovu definuje „oprávněnou osobu“ jako „fyzickou osobu jednající jménem majitele a s jeho souhlasem“, která jeho jménem provádí neobchodní přesuny zvířete v zájmovém chovu.

4.7 Aby se zamezilo použití výkladových norem, EHSV navrhuje upřesnit, že Komise připravuje akt v přenesené pravomoci předepisující provozovatelům a odborníkům pracujícím se zvířaty získávání základních znalostí.

4.8 Co se týče kontroly zdravotního stavu v některých odvětvích, kupříkladu v akvakultuře a včelařství, doporučuje zavést požadavek, aby k provádění úkolů veterináře byli oprávněni pouze řádně vyškolení a certifikovaní specialisté.

4.9 EHSV vyzývá Komisi, aby v právních předpisech jasně a srozumitelně definovala mechanismy náhrad majitelům hospodářských zvířat v případě šíření nebezpečné infekční nákazy.

4.10 EHSV doporučuje zahrnout odvětví jako chov drůbeže do programů rozvoje venkova pro financování chovatelských investic nutných ke splnění nových pravidel v oblasti zdraví zvířat.

Zdraví rostlin

4.11 Co se týče karanténních opatření, návrh textu týkající se zdraví rostlin obsahuje zmírňující ustanovení a postupy: zavádí zjednodušený fyto-sanitární režim pro uvádění na trh v omezeném množství. Přitom však již malá množství infikovaných nebo zamořených rostlin nebo rostlinných produktů mohou mít značné důsledky pro fyto-sanitární situaci EU.

4.12 Co se týče definice škodlivých organismů, návrh uplatňuje kritéria, která nejsou v souladu se zásadami Mezinárodní úmluvy o ochraně rostlin (úmluva IPPC). Používá rovněž pojmy a definice, které se podstatně rozcházejí s terminologií a definicemi používanými v této úmluvě a v normách fyto-sanitárních opatření. Tento nesoulad by mohl způsobit nedorozumění se třetími zeměmi a následně ztížit vývoz rostlin a rostlinných výrobků.

4.13 EHSV vítá novou možnost kompenzačních plateb příslušným provozovatelům náhradou za hodnotu zničených rostlin, rostlinných produktů nebo jiných produktů, které jsou předmětem eradikačních nebo omezovacích opatření zaváděných v nových právních předpisech v oblasti zdraví rostlin. Veterinární fond Evropské unie již zaujal podobný přístup v oblasti zvířat. Náhrada hodnoty zničených rostlin a v dalších uvedených případech bude právně použitelná po přijetí právních předpisů v oblasti zdraví rostlin. Bylo by žádoucí zajistit, aby uplatňování tohoto opatření bylo možné bez dalších odkladů hned po zahájení víceletého finančního rámce 2014–2020.

4.14 Vzhledem k tomu, že EU stejně jako všechny její členské státy podepsala Mezinárodní úmluvu o ochraně rostlin a Dohodu o uplatňování sanitárních a fyto-sanitárních opatření, je třeba počítat s tím, že následkem změn provedených v definicích by se EU mohla dostat do situace, kdy by neuplatňovala zásady uvedené úmluvy a mezinárodní dohody.

4.15 EHSV má výhrady ke změně požadavků v souvislosti se zavedením rostlinolékařského pasu pro rostliny a rostlinné produkty určené k výsadbě v chráněných oblastech, neboť tento projekt je nastaven tak, že pas již nebude požadován po konečných uživateli, čímž se zvýší riziko šíření nových rostlin představujících karanténní škodlivé organismy.

4.16 EHSV nesouhlasí s návrhem, aby provozovatelé, zejména zemědělci, měli v případě zjištěné přítomnosti karanténních škodlivých organismů povinnost rychle uplatnit všechna fyto-sanitární opatření nutná ke zničení těchto organismů, neboť záruka dlouhodobého dobrého fyto-sanitárního stavu je pro příslušný orgán posláním a hospodářskou investicí a dodatečné náklady by oslabily konkurenceschopnost provozovatelů.

4.17 EHSV považuje přístup Komise ve věci vývozu do třetích zemí a možnosti získání předvývozního osvědčení za pozitivní, má však obavy, že toto nové nařízení neřeší stávající problémy v oblasti certifikace zboží určeného na vývoz v případě, že země původu zboží není státem, jenž vydal certifikát. Rovněž má nadále obavy ohledně dvojích testů a kontrol, jimž budou evropské podniky podléhat a jejichž náklady budou muset nést.

Rozmnožovací materiál rostlin

4.18 Podle předloženého návrhu nařízení definice „provozovatele“ nezahrnuje soukromé osoby. „Profesionálním provozovatelem“ se rozumí jakákoli fyzická nebo právnická osoba provádějící jako svoji profesi přinejmenším jednu z těchto činností ve vztahu k rozmnožovacímu materiálu rostlin: produkci, šlechtění, udržovací šlechtění, poskytování služeb, skladování nebo dodávání na trh. V zájmu usnadnění kontrolních činností musí být profesionální provozovatelé registrováni.

4.19 Nové ustanovení týkající se profesionálních provozovatelů by mělo být jasněji formulováno, neboť lze těžko posoudit rozsah jeho oblasti působnosti, konkrétně v tomto aspektu: vztahuje se pouze na ně, nebo také na neprofesionální provozovatele?

4.20 Návrh nařízení předložený Komisí obsahuje celou řadu nejasných bodů, kupříkladu co se týče toho, jakým způsobem se ustanovení obsažená v tomto nařízení budou vztahovat na produkci rozmnožovacího materiálu lesních dřevin a na kontrolu jejich dodávání na trh, jež se liší od ustanovení platných pro rozmnožovací materiál zemědělských plodin co do systému klasifikace, definic či základních zásad kontroly a dohledu, jež by bylo vhodné neměnit. Kromě toho je platný systém produkce a certifikace rozmnožovacího materiálu lesních dřevin v souladu s rámcem OECD.

4.21 Pro EHSV je nepřijatelné, aby provozovatel musel nést veškeré náklady související se zdroji používanými k produkci rozmnožovacího materiálu lesních dřevin, neboť takové ustanovení by mohlo mít za následek pokles zájmu o registraci nových zdrojů vysoké genetické kvality tohoto typu a mohlo by mít negativní důsledky pro nové porosty v EU. Příprava takových zdrojů pro produkci rozmnožovacího materiálu lesních dřevin je dlouhodobým úsilím a návratnost vložených investic se počítá na několik desítek let.

4.22 EHSV souhlasí s tím, aby fyzické výměny rozmnožovacího materiálu rostlin mezi dvěma osobami, nejsou-li profesionálními provozovateli, byly vyňaty z oblasti působnosti nařízení, jež musí být koncipováno tak, aby sběratelům nebo sousedům umožňovalo výměnu osiva či rostlin bez toho, aby se přitom museli obávat překročení zákona.

V Bruselu dne 10. prosince 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV)

COM(2013) 521 final – 2013/0247 (COD)

(2014/C 170/18)

Zpravodaj: **pan BOLAND**

Dne 10. září 2013 se Evropský parlament a dne 17. září 2013 Rada, v souladu s čl. 43 odst. 2 a čl. 207 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV)

COM(2013) 521 final – 2013/0247 (COD).

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 6. listopadu 2013.

Na 494. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. prosince 2013 (jednání dne 10. prosince), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 142 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vřele vítá návrh Evropské komise změnit čl. 70 odst. 4c nařízení (ES) č. 1698/2005 o prodloužení odchylky pro používání zvýšené míry spolufinancování, která je určena členským státům ohroženým závažnými obtížemi, pokud jde o jejich finanční stabilitu, aby mohly být plně realizovány programy rozvoje venkova.

1.2 EHSV podporuje tento návrh, pokud se bude vztahovat na konec současného programového období 2007–2013 a zároveň na nadcházející program.

1.3 EHSV doporučuje, aby tohoto spolufinancování mohly využít členské státy, které budou během doby trvání programu na období 2013–2020 stále součástí programů finanční stability.

1.4 EHSV bere na vědomí, že celkový rozpočet zůstane stejný, vítá však poznámku, že potřebné prostředky na platby v rozpočtu na rok 2014 se mohou zvýšit o 90 milionů EUR v případě, že členské státy budou nadále používat zvýšenou míru spolufinancování.

1.5 EHSV v souladu se svými předešlými stanovisky týkajícími se podpory členských států zasažených finanční nestabilitou doporučuje, aby se z důvodu spravedlnosti zachovala kontinuita.

2. Vysvětlení a souvislosti

2.1 Evropská komise je zavázána zaručit, aby se program pro rozvoj venkova v rámci Společné zemědělské politiky plně prováděl a měly z něj maximální užitek všechny zemědělské komunity ve všech členských státech, zejména v těch, které zasáhla finanční krize.

2.2 Vzhledem k finanční krizi a k tomu, že mnoho států musí zavádět přísná opatření fiskální konsolidace, je jasné, že vzniknou potíže se spolufinancováním programů.

2.3 V některých případech se v důsledku těchto potíží může snížit celková výše podpory příjemců, čímž se lidé žijící na venkově dostanou do nevyhody.

2.4 Přímo se to týká sedmi zemí. Jedná se o Irsko, Kypr, Lotyšsko, Maďarsko, Portugalsko, Rumunsko a Řecko, o nichž se též hovoří jako o „zemích zapojených do programu“. Je rovněž třeba zaznamenat, že na Lotyšsko, Maďarsko a Rumunsko se již nevztahuje ozdravný program.

2.5 Cílem návrhu je umožnit těmto a jiným členským státům plně používat program pro rozvoj venkova, aby bylo možné pokračovat v projektech bez ztráty podpory.

3. Shrnutí dokumentu Komise

3.1 Návrh obsahuje ustanovení, která by těmto členským státům umožnila využívat zvýšenou míru spolufinancování, aniž by se změnila celková výše finančních prostředků přidělených v rámci politiky rozvoje venkova na období 2007–2013. Tímto způsobem se členským státům v kritickém okamžiku poskytnou dodatečné finanční zdroje a usnadní další provádění programů.

3.2 Prostředky na závazky nebudou ovlivněny, neboť se nenavrhuje žádná změna maximálních částek z finančních prostředků EZFRV stanovených v operačních programech na programové období 2007–2013. Nicméně potřebné prostředky na platby v rozpočtu na rok 2014 se mohou zvýšit o 90 milionů EUR v případě, že členské státy budou nadále používat zvýšenou míru spolufinancování.

3.3 Na základě žádostí členských států o udělení prostředků a s přihlédnutím k vývoji předkládání žádostí o průběžné platby přezkoumá Komise situaci a popřípadě zváží odpovídající opatření.

3.4 EHSV již vydal podobná stanoviska, v nichž uznává potíže se spolufinancováním, s nimiž se setkávají členské státy zahrnuté do programů finanční stability. Mezi tato stanoviska patří NAT/613 Fiskální konsolidace – programy Evropského rybářského fondu a ECO/352 Finanční řízení a pravidla pro zrušení závazku pro členské státy se závažnými obtížemi.

4. Obecné připomínky

4.1 Význam programu pro rozvoj venkova, co se týče jeho sociální a ekonomické hodnoty, pro všechny členské státy je dobře doložen. Program umožňuje venkovským regionům udržet si obyvatele tak, že jim z obchodního hlediska umožňuje soutěžit se společnostmi, které jsou blíže centru, a ze sociálního hlediska zvyšuje kvalitu života lidí žijících v izolovanějších venkovských oblastech.

4.2 Současná finanční krize vážně narušila hospodářský růst a finanční stabilitu určitých členských států a přispěla rovněž ke snížení tempa růstu v EU jako takové.

4.3 Je jasné, že členské státy s náročnou rozpočtovou disciplínou, jimž vnější orgány (např. Mezinárodní měnový fond, Evropská centrální banka atd.) stanovují přísné výdajové stropy, nebudou schopny zaručit žádné závazky v oblasti spolufinancování programů rozvoje venkova, jež stanoví EU.

4.4 Je důležité, aby EHSV uznal, že finanční krize měla dopad na spolufinancování současného programu na období 2007–2013. Bude to mít vážný dopad na projekty, jež se chýlí ke konci nebo mají podle harmonogramu pokračovat do konce roku 2015.

4.5 Za účelem nápravy tohoto problému, v jehož důsledku by mohlo dojít k znevýhodnění určitých venkovských oblastí, je možné zajistit maximální využívání finančních prostředků EZFRV dostupných na základě čl. 70 odst. 4c nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 prodloužením jeho použitelnosti až do konečného data způsobilosti výdajů pro programové období 2007–2013, jímž je 31. prosinec 2015.

4.6 Jsou stanoveny lhůty pro průběžné platby a platby konečného zůstatku dle období, během něhož je členský stát příjemcem finanční pomoci podle nařízení (EU) č. 407/2010, nařízení (ES) č. 332/2002 nebo Smlouvy o založení Evropského mechanismu stability. Členské státy se však bohužel budou po uběhnutí této lhůty pravděpodobně i nadále setkávat s finančními potížemi a jejich možnosti spolufinancovat tyto programy budou omezené.

4.7 V souladu se závěry Evropské rady ze 7. a 8. února 2013 a podle článku 22 nařízení o společných ustanoveních se míra spolufinancování zvýšila o 10 procentních bodů. Co se týče programového období 2014–2020, bude platit do 30. června 2016, kdy se přezkoumá možnost jejího zvýšení. Vzhledem k tomu, že se programová období 2007–2013 a 2014–2020 překrývají, mělo by se zajistit ucelené a jednotné zacházení s členskými státy přijímajícími finanční pomoc v obou obdobích. Členské státy, které jsou příjemci finanční pomoci, by proto měly mít možnost využívat výhod plynoucích ze zvýšené míry spolufinancování až do konce období způsobilosti a domáhat se jí ve svých žádostech o platbu konečného zůstatku, i když finanční pomoc již nebude poskytována.

4.8 Možnost zvýšení průběžných plateb a plateb konečného zůstatku nad běžnou míru spolufinancování by neměla být omezena na dobu, během níž je členský stát příjemcem finanční pomoci podle nařízení (EU) č. 407/2010, nařízení (ES) č. 332/2002 nebo Smlouvy o založení Evropského mechanismu stability, protože členský stát i nadále čelí vážným problémům se zajišťováním spolufinancování ze státního rozpočtu, a to i poté, co bylo poskytování finanční pomoci ukončeno.

4.9 Předpokládá se, že změna nařízení č. 1698/2005 nebude mít žádný finanční dopad, jelikož celkový příděl určený na rozvoj venkova se nezmění. Komise může nicméně přezkoumat platby členským státům ke konci platnosti celého programu.

V Bruselu dne 10. prosince 2013

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1013/2006 o přepravě odpadů

COM(2013) 516 final – 2013/0239 (COD)

(2014/C 170/19)

Hlavní zpravodaj: **pan Buffetaut**

Dne 27. září 2013 se Rada a dne 8. října 2013 Evropský parlament, v souladu s článkem 192 a článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1013/2006 o přepravě odpadů

COM(2013) 516 final – 2013/0239 (COD).

Dne 17. září 2013 předsednictvo Evropského hospodářského a sociálního výboru pověřilo specializovanou sekci Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí přípravou podkladů na toto téma.

Vzhledem k naléhavé povaze práce Evropský hospodářský a sociální výbor jmenoval pana Buffetauta hlavním zpravodajem na 494. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. prosince 2013 (jednání dne 10. prosince 2013), a přijal následující stanovisko 121 hlasy, jeden člen se zdržel hlasování.

1. Závěry

1.1 Návrh na změnu nařízení, který je v zásadě plně odůvodněný, by měl umožnit lépe potírat nedovolenou přepravu odpadů a jejich nestandardní zpracování. Stanovením jasného a jednotného rámce pro provádění kontrol vlastně nový právní předpis poskytuje členským státům metodologickou pomoc a měl by je vybídnout k provádění účinnějších kontrol, a to tím spíše, že plány budou každoročně přezkoumávány a podle potřeby upravovány.

1.2 Pokud se týká vývozu, skutečnost, že odpovědné orgány jsou oprávněny k tomu, aby vyžadovaly důkaz, že přeprava je v souladu s právními požadavky pro metody, technologie a normy zpracování odpadu v zařízeních pro zpracování odpadu v zemi určení, by měla umožnit lépe potírat nelegální vývoz, o němž bohužel víme, že se stal činností mafie.

1.3 Zavádění účinných a jednotných kontrol by mělo též umožnit boj proti nerovné hospodářské soutěži; v konečném důsledku jsou totiž podniky, které dodržují pravidla a jednají čestně a transparentně, znevýhodněny oproti těm, které se vyhýbají právním závazkům, obcházejí je či svévolně porušují.

1.4 Lepší uspořádání kontrolních plánů je žádoucí jak z důvodu ochrany veřejného zdraví a životního prostředí, tak pro zachování zdravé hospodářské soutěže v tomto odvětví a potírání mafiánských praktik. Nicméně je třeba mít na paměti, že mobilizování doplňujících praktických prostředků nutně znamená výdaje a vyžaduje, aby členské státy stanovily priority svých veřejných výdajů.

2. Souvislosti

2.1 Po osmi letech provádění si Komise přeje vyvodit závěry z nabytých zkušeností, aby zlepšila nástroj, jímž je nařízení č. 1013/2006, a změnila jej tak, aby na jedné straně došlo ke zjednodušení postupů a na straně druhé ke zvýšení účinnosti kontrol s cílem zamezit nedovolené přepravě zejména nebezpečných odpadů.

2.2 Připomeňme, že cílem dotyčného nařízení bylo provést do unijního práva ustanovení OECD a Basilejské úmluvy o přepravě odpadů, vyřešit potíže se zaváděním nařízení z roku 1993, napomoci harmonizaci pravidel na mezinárodní úrovni v oblasti přeshraniční přepravy odpadů, zjednodušit a vyjasnit text.

2.3 Přestože otázka souladu evropských právních předpisů s mezinárodními úmluvami byla vyřešena, je stále co zlepšovat v oblasti kontroly; prioritní pozornost je třeba věnovat zejména nebezpečným odpadům a odpadům nezákonně přepravovaným na skládky či takovým, s nimiž se nakládá nestandardně. V praxi se jedná o lepší zacílení kontrol na nejproblematičtější odpady.

2.4 Je třeba připomenout, že v rámci Evropské unie má veškerá přeprava odpadů určených k využití právo na volný pohyb. Pro odpad neklasifikovaný jako nebezpečný není v případě takové přepravy potřeba podávat předběžné oznámení a přeprava musí dodržet pouze všeobecná ustanovení o informacích. Naproti tomu na přepravu nebezpečných odpadů určených k využití a přepravu odpadů určených k odstranění se vztahuje předchozí písemné oznámení a souhlas.

2.5 Provádění těchto předpisů předpokládá, že jejich uplatnění bude kontrolováno. Je tedy stanoveno, že členské státy musí zajistit kontrolu podniků v souladu s rámcovou směrnicí o odpadech i kontroly přepravy, ať již na silnici či v přístavech, nebo kontroly jakéhokoli jiného způsobu přepravy. Kontroly lze rovněž provádět na konci řetězce, v zařízeních pro zpracování či likvidaci odpadu.

2.6 Členské státy tyto kontroly provádějí způsobem, který uznají za vhodný. Nařízení o přepravě odpadů totiž nestanovuje žádný zvláštní způsob, jak kontroly provádět. Tento prostor ponechaný členskými zeměmi v praxi způsobil značné rozdíly mezi členskými zeměmi. Některé zavedly účinné nástroje, jiné mnohem méně účinné, zejména protože na to nemají k dispozici dostatečné prostředky. Tato situace vede vývozce nepovolených odpadů k tomu, aby pro vývoz zvolili jako výchozí bod členské státy, jejichž systémy kontroly jsou nedostatečné.

2.7 Nejzávažnější potíže s nedovolenou přepravou se samozřejmě týkají nebezpečných odpadů a odpadů, které jsou vyváženy za účelem uložení na skládku či nevhodného zpracování, aniž se dodržují platné předpisy. To může mít závažné důsledky pro lidské zdraví i pro životní prostředí.

2.8 Jeden ze zvrácených účinků významu nedovolené přepravy spočívá též v tom, že velmi odlišné provádění kontrol v jednotlivých členských státech způsobuje narušení hospodářské soutěže. Takže podniky, které dodržují předpisy, jsou znevýhodněny ve prospěch těch, jež mohou působit v zemích, kde se dodržování předpisů kontroluje slabě či špatně.

2.9 Právě proto, aby se zabránilo těmto nedovoleným a nebezpečným způsobům jednání, Komise navrhuje revizi nařízení. Ta hodlá podporovat a řídit kontroly členských států s cílem lépe se zaměřit na vysoce rizikové toky odpadů.

3. Obsah návrhu

3.1 Vedle skutečnosti, že Komise doplňuje definici opětovného využití produktů, které nejsou odpady, a přeje si, aby byla zmocněna přijímat akty v přenesené pravomoci v oblasti technických a organizačních požadavků na výměnu údajů a informací, stěžejní částí návrhu je změna článku 50 nařízení.

3.2 Cílem těchto změn je:

3.2.1 přimět členské státy k pořádání kontrol podniků a zavedení neohlášených kontrol přepravy, ale též postupů využití a likvidace odpadu;

3.2.2 aby členské státy sestavily plány pro kontroly přepravy, a to včetně kontrol zařízení a podniků i přepravy jako takové (po silnici, po železnici, po vodě).

3.3 Definice prvků, které musí tyto plány obsahovat, je určena Komisí, která vyjmenovává sedm bodů, jimž se státy musí podřídit a jež musí zohlednit.

3.4 Jde o strategii prováděnou s uvedením nasazených prostředků, posouzení rizik nedovolených toků, stanovení priorit, informací o počtu a druzích plánovaných kontrol v prostorách nakládajících s odpady a v dopravě, přidělení úkolů každému zapojenému orgánu, způsobů spolupráce, které existují mezi těmito různými orgány, posouzení potřeby školení inspektorů. Předpokládá se, že tyto plány budou každým rokem přezkoumány.

3.5 Komise je doplňuje o ustanovení ohledně náležité ochrany přepravy odpadů a provádění činností zaměřených na využití odpadu, které nejsou v souladu s právními předpisy.

4. Obecné připomínky

4.1 Situace popsaná Komisí, rozsah nedovolené přepravy a rozdílná situace v oblasti kontroly a provádění předpisů opravňuje vůli zasáhnout, aby se zabránilo této nedovolené přepravě a snížila se zdravotní rizika a rizika pro životní prostředí, která z toho vyplývají, a zabránilo se nepříznivé situaci podniků, které správně používají právní předpisy.

4.2 Nicméně je třeba, aby zavádění nového právního předpisu do praxe neznamenal formální administrativní opatření pro dodržení nově stanovených pravidel, aniž by došlo ke konkrétnímu provedení v praxi; to si vyžádá mobilizaci nových finančních prostředků, což je pro členské státy bez prostředků, které čelí potřebě navýšit veřejné výdaje, choulostivé.

4.3 Plánované postupy tedy musí být jednoduché, aby přiměly členské státy, které tak korektně nečiní již dnes, zavést, či dokonce zlepšit potřebné kontroly. Obavy z možné žaloby u Soudního dvora pro nedodržení povinností vyplývajících ze Smluv stejně jako z žalob prostých občanů s oprávněným zájmem jednat by případně mohly stimulovat zapálení členských států, které by se těmto povinnostem chtěly vyhnout.

V Bruselu dne 10. prosince 2013

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 216/2008, pokud jde o letiště, uspořádání letového provozu a letové navigační služby, k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o provádění jednotného evropského nebe (přepracované znění) a ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Urychlit realizaci projektu jednotného evropského nebe

COM(2013) 408 final – COM(2013) 409 final – 2013/0187 (COD) a COM(2013) 410 final – 2013/0186 (COD)

(2014/C 170/20)

Zpravodaj: **pan McDonogh**

Dne 1. července 2013 se Evropský parlament a dne 17. července 2013 Rada Evropské unie, v souladu s článkem 100 a článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 216/2008, pokud jde o letiště, uspořádání letového provozu a letové navigační služby, návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o provádění jednotného evropského nebe (přepracované znění) a sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Urychlit realizaci projektu jednotného evropského nebe

COM (2013) 408 final – COM (2013) 409 final – 2013/0187 (COD) a COM (2013) 410 final – 2013/0186 (COD).

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 19. listopadu 2013.

Na 494. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. prosince 2013 (jednání dne 11. prosince), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 180 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Úspěch projektu jednotného evropského nebe je i nadále klíčovou prioritou evropské politiky v oblasti letectví. Jeho dosud nere realizovaný potenciál má přinést úspory a zlepšení v oblasti kvality, bezpečnosti, udržitelnosti životního prostředí a kapacity pro odvětví letectví a nepochybně i pro evropské hospodářství jako celek. Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) v posledních letech tlumočí v diskusi o jednotném evropském nebi názory občanské společnosti a také přijal několik tematických stanovisek⁽¹⁾, k nimž podstatně přispěla široká řada zainteresovaných subjektů. Ve všech těchto stanoviscích EHSV vyjádřil projektu jednotného evropského nebe jednoznačnou podporu.

1.2 Legislativní návrhy vycházejí z evolučního, nikoli revolučního přístupu. Na předchozí reformy tedy navazují, místo aby je zcela nahrazovaly. Měly by však významně přispět k tomu, aby se v návaznosti na výsledky, kterých již bylo dosaženo od roku 2004, evropský systém uspořádání letového provozu v nadcházejících letech přeměnil v účinnější integrovaný provozní vzdušný prostor.

1.3 EHSV vyzývá členské státy, aby projevily rozhodnost a politickou vůli k rychlému vytvoření jednotného evropského nebe, a Evropskou komisi, aby převzala plnou odpovědnost za vedení prováděcího procesu.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 182, 4.8.2009, s. 50–55; Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 38–43; Úř. věst. C 198, 10.7.2013, s. 9–13.

1.4 Klíčem k realizaci zásadní a dlouho očekávané reformy evropského vzdušného prostoru je komplexní systém sledování výkonnosti. Nedostatečné plnění nákladově efektivních cílů v prvním referenčním období je o to pádnějším důvodem k tomu, aby cíle stanovené pro druhé referenční období a přispěly k vytvoření skutečných funkčních bloků vzdušného prostoru a dosažení synergií a odstranily stávající oblasti nákladného a nehospodárného zdvojení u 37 různých poskytovatelů letových navigačních služeb.

1.5 Uskutečnění jednotného evropského nebe zpočátku přináší výzvy, ale poté povede k neustálému růstu evropské letecké dopravy, vytvoří řadu nových pracovních příležitostí a perspektivu evropské struktury kariérního postupu řídicích letového provozu.

1.6 Je třeba bez dalších odkladů zahájit plnohodnotný sociální dialog. Pouze komplexní partnerství v oblasti lidských zdrojů v evropském letectví může zajistit nezbytný společný závazek na všech stranách a harmonizovaný přístup k uskutečnění skutečného jednotného evropského nebe, které bude přínosné pro zaměstnance na všech stupních hodnotového řetězce letectví, pro životní prostředí a v neposlední řadě i pro evropské spotřebitele.

1.7 Je třeba co nejrychleji uskutečnit sloučení a konsolidaci funkčních bloků vzdušného prostoru a snížit jejich počet. Koncepce virtuálních center představuje technologickou inovaci vyhovující programu SESAR a současně umožňuje kontinuální a sociálně únosný přechod. Za tímto účelem bude zavedení SESAR vyžadovat reformu uspořádání letového provozu. Po celé EU je nutné pokračovat v normalizaci zařízení pro uspořádání letového provozu.

1.8 Je třeba rovněž upravit hranice funkčních bloků vzdušného prostoru tak, aby měly správný tvar a rozměr a sloužily svému účelu. Určujícím faktorem složení funkčních bloků vzdušného prostoru by měly být toky letového provozu a nikoli pouze zeměpisná blízkost nebo politická či kulturní příslušnost.

1.9 Především je vítán návrh na posílení funkce manažera struktury vzdušného prostoru, jenž upřednostňuje prospěch evropské sítě před užšími národními zájmy.

1.10 Výbor uznává iniciativu na oddělení pomocných služeb uspořádání letového provozu, čímž dojde k jejich otevření větší konkurenci. Požaduje, aby dříve, než se tato opatření uskuteční, Komise zajistila bez dalších odkladů přípravu nezávislé studie posouzení dopadů, zejména ve vztahu k jejich sociálním a zdravotním aspektům. ⁽²⁾

1.11 Důležité je stanovení cílů zaměřených na zvyšování účinnosti, zachování kvality pracovních podmínek a zlepšování bezpečnosti letectví.

1.12 Do definování politik je zapotřebí více zapojit uživatele vzdušného prostoru.

2. Úvod

2.1 Evropský letecký průmysl hraje zásadní úlohu v evropské ekonomice, protože funguje jako podpora obchodu a cestovního ruchu a přispívá k růstu zaměstnanosti. Řízení letového provozu je klíčovým faktorem v hodnotovém řetězci leteckého odvětví. Měl by zajistit bezpečný, rychlý a hospodárný tok letového provozu, čímž se minimalizuje množství pohonných hmot, emise uhlíku a doby letu.

2.2 Nicméně evropské letové navigační služby se v minulosti vyvíjely v prvé řadě v rámci vnitrostátních hranic – každý členský stát založil svůj vlastní systém uspořádání letového provozu. To vede ke strukturální roztržitosti evropského vzdušného prostoru projevující se ve vysokých nákladech, neefektivnosti a dlouhodobém ignorování požadavků klientů – leteckých společností a v konečném důsledku platících zákazníků.

⁽²⁾ Viz Úř. věst. C 198, 10.7.2013, s. 9–13 (odst. 4.7).

2.3 Provádění politiky jednotného evropského nebe a souvisejících reforem evropského systému uspořádání letového provozu je třeba urychlit, protože tak pomůžeme našim uživatelům vzdušného prostoru ve složitém prostředí celosvětové konkurence, jehož součástí jsou rostoucí letecké mocnosti v bezprostřední blízkosti EU jako Ukrajina a Turecko,⁽³⁾ a usnadníme hospodářský růst v budoucnu. Legislativní balíčky SES I a SES II dosud nepřinesly uspokojující výsledky, a proto Komise navrhuje další, promyšleně cílený legislativní návrh⁽⁴⁾ v zájmu usnadnění včasného provedení jednotného evropského nebe. Tento poslední legislativní balíček, SES II+, sestává ze souboru právních předpisů, který tvoří čtyři přepracovaná nařízení (základ projektu jednotného evropského nebe)⁽⁵⁾, a změny nařízení, kterým se zřizuje Evropská agentura pro bezpečnost letectví (EASA)⁽⁶⁾.

3. Obecné připomínky

3.1 Cílem iniciativy jednotného evropského nebe je zlepšit celkovou účinnost způsobu organizace a řízení evropského vzdušného prostoru.

3.2 Komise na základě analýzy obsažené v tomto sdělení⁽⁷⁾ a souvisejícího posouzení dopadů⁽⁸⁾ navrhuje legislativní balíček (SES 2+)⁽⁹⁾, kterým se konsoliduje a v rámci možností urychluje reforma uspořádání letového provozu (Air Traffic Management – ATM) v Evropě díky dalšímu zlepšování kvality, účinnosti, bezpečnosti a udržitelnosti životního prostředí v poskytování letových navigačních služeb a díky pokračujícímu úsilí o odstranění roztržitosti evropského systému uspořádání letového provozu. Zprávy oddělení Eurocontrolu pro ověřování výkonnosti poukázaly na to, že tyto neefektivní prvky a roztržitost systému jen v roce 2010 způsobily náklady přesahující 4 miliardy EUR, kterým bylo možné se vyhnout.

3.3 Prvním problémem, který se v rámci posouzení dopadů iniciativy SES 2+ řeší, je nedostatečná účinnost a nákladová účinnost poskytování letových navigačních služeb v Evropě. Je nadále velmi neefektivní z hlediska nákladů, efektivity letů i kapacity. Je to patrné ve srovnání se Spojenými státy, jejichž vzdušný prostor je přibližně stejně veliký. V USA kontroluje vzdušný prostor jediný poskytovatel služeb, zatímco v Evropě je poskytovatelů traťových služeb 38. Americký poskytovatel služeb tak kontroluje téměř o 70 % více letů, ačkoli má o 38 % méně zaměstnanců. Hlavními příčinami tohoto rozdílu v efektivnosti a produktivitě je neochota členských států EU dostatečně rozšířit cíle v oblasti nákladové efektivity v prvním referenčním období systému sledování výkonnosti, nedostatečné plnění i těchto nízkých cílů, neefektivní dozor a prosazování ze strany dozorových orgánů a neúměrně vysoký počet podpůrného personálu poskytovatelů služeb.

3.4 60 % celkových poplatků za traťové navigační služby v Evropě účtuje 5 poskytovatelů.⁽¹⁰⁾ Klíčovou otázkou je prozkoumat, z jakého důvodu tito velcí provozovatelé, kteří mají úspory z rozsahu, vykazují dvojnásobek a někdy čtyřnásobek nákladů svých menších protějšků. K tomu dochází navzdory všem ekonomickým teoriím tvrdícím opak. Oddělení Eurocontrolu pro ověřování výkonnosti pro referenční období 2015–2019 odhaduje, že celková příslušná hodnota plynoucí z přímých a nepřímých nákladů představuje přebytek ve výši 70 miliard EUR.

Díky systému sledování výkonnosti jednotného evropského nebe, jenž stanovil cíle na úrovni EU pro druhé referenční období, k nimž musí národní plány jednotlivých členských států EU přiměřeně přispět, je zřejmé, že plnění celkových nákladově efektivních cílů EU rozhodujícím způsobem závisí na tom, aby země, které účtují nejvíce poplatků, odvedly svůj podíl na požadovaném zlepšení. K tomu z jejich strany v prvním referenčním období nedošlo.

⁽³⁾ Úř. věst. C 198, 10.7.2013, s. 51–55.

⁽⁴⁾ Tamtéž.

⁽⁵⁾ COM(2013) 410 final.

⁽⁶⁾ COM(2013) 409 final.

⁽⁷⁾ COM(2013) 408 final.

⁽⁸⁾ SWD(2013) 206 final.

⁽⁹⁾ COM(2013) 409 and 410 final.

⁽¹⁰⁾ Viz odkaz: přehledná tabulka Výpočet jednotkových sazeb na rok 2014 – valorizace a příjmy; v informačním dokumentu Výchozí odhady nákladového základu pro poplatky za traťové navigační služby a jednotkové sazby, který vydal rozšířený výbor pro poplatky za traťové navigační služby Eurocontrolu dne 16. července 2013 (str. 6); http://www.eurocontrol.int/sites/default/files/content/documents/route-charges/operation-reports/cer-99-2013-3452-fin_item_2-en.pdf.

3.5 Druhý klíčový problém, který je třeba řešit, je roztržitý systém uspořádání letového provozu. Evropský systém uspořádání letového provozu sestává z 28 vnitrostátních orgánů dohlížejících na více než sto poskytovatelů letových navigačních služeb, nad nimiž mají dozor vnitrostátní regulační orgány, přičemž se dá očekávat různorodost systémů, pravidel a postupů. Existuje mnoho dodatečných nákladů, které jsou způsobeny tím, že Evropa má širokou řadu poskytovatelů služeb, z nichž každý rozhoduje o vlastním plánu investování kapitálu a odděleně poskytuje a udržuje své vlastní systémy, jež jsou často neslučitelné se systémy jiných poskytovatelů letových navigačních služeb⁽¹¹⁾. Tyto problémy se stupňují tím, že odděleně školí zaměstnance, vytvářejí různé provozní postupy a poskytování služeb je omezeno na malý vzdušný prostor. 38 hlavních vnitrostátních poskytovatelů letových navigačních služeb společně vydalo okolo 1 miliardy EUR ročně za provozní kapitál, přičemž nebyla provedena žádná koordinace ani zkoumání, zda slouží k celkovému prospěchu sítě.

3.6 Iniciativa SES 2+ hodlá zlepšit koordinaci tohoto současného odděleného přijímání rozhodnutí a podpořit vyšší přínos pro síť a spolupráci.

4. Vývoj výkonnosti letových navigačních služeb

4.1 Koncem devadesátých let 20. století se Evropa při poskytování služeb řízení letového provozu potýkala s velkým zpožděním a neefektivností. O více než deset let později je evropský vzdušný prostor stále velmi roztržitý.

4.2 V roce 2011 dosáhla celková výše přímých a nepřímých nákladů na řízení letového provozu v Evropě zhruba 14 miliard EUR. Přímé náklady samotné (ve formě poplatků za užívání) představují více než 20 % celkových provozních nákladů (vyjma paliva) jedné z neefektivnějších leteckých společností. Na rozdíl od ostatních druhů dopravy jsou všechny tyto náklady hrazeny uživateli, tedy zákazníky.

4.3 Produktivita (měřeno počtem hodin řídicího letového provozu) se v posledním desetiletí zvýšila o přibližně 18 %, ale celkové mzdové náklady na řízení letového provozu rostly rychleji (téměř o 40 %). Řízení letového provozu však nadále představují pouze jednu třetinu z celkového počtu zaměstnanců poskytovatelů letových navigačních služeb, z čehož vyplývá, že využívají velmi vysoký počet podpůrných zaměstnanců (v roce 2011 přibližně 30 000).

5. Zvýšení účinnosti projektu jednotného evropského nebe

5.1 Ze zkušeností vyplývá, že členské státy, které jsou buď jediným, nebo většinovým vlastníkem poskytovatelů služeb, mají silný sklon zaměřovat se na zdravé toky příjmů ze systémů řízení letového provozu financovaných uživateli. Proto nejsou vždy ochotné podpořit zásadní změnu směrem k více integrovanému provoznímu vzdušnému prostoru, jenž by mohl zavést omezení současného směřování tratí ve vnitrostátním vzdušném prostoru, které upřednostňují státy a poskytovatelé letových navigačních služeb, pravděpodobně s cílem získat příjmy.

5.2 Provázanější přístup sítě k plánování tratí by mohl snížit průměrnou dobu letu v evropském vzdušném prostoru o přibližně 10 minut, omezit spotřebu paliv a související emise CO₂. Zatímco současná neefektivnost nepředstavuje pro poskytovatele letových navigačních služeb či státy žádné nevýhody, nákladové zatížení nesou zákazníci leteckých společností a nakonec samozřejmě spotřebitelé.

5.3 V rámci současného systému mají konečné slovo, pokud jde o cíle, přijetí plánů výkonnosti a přijetí nápravných opatření v případě, že cílů nebude dosaženo, členské státy ve Výboru pro jednotné nebe. V předchozím stanovisku EHSV se uvádí⁽¹²⁾, že uživatelé a poskytovatelé letových navigačních služeb by měli mít v případě nutnosti možnost účastnit se schůzí tohoto výboru jako pozorovatelé. Výbor uznává, že Komise vyvinula úsilí za účelem lepší konzultace nestátních subjektů zapojených do projektu jednotného evropského nebe, konkrétně tím, že vytvořila zvláštní poradní orgán odvětví⁽¹³⁾, avšak domnívá se, že účinné provádění jednotného evropského nebe vyžaduje smysluplný dialog mezi všemi zainteresovanými subjekty a státy a jejich plnou účast.

⁽¹¹⁾ Viz EUROCONTROL report on U.S./Europe Comparison of ATM-Related Operational Performance (Zpráva Eurocontrolu o srovnání USA/Evropa z hlediska provozní výkonnosti uspořádání letového provozu), 2010.

⁽¹²⁾ Úř. věst. 198, 10. 7. 2013, s. 9.

⁽¹³⁾ Poradní orgán odvětví (Industry Consultation Body – ICB) se poprvé sešel v roce 2004. Podle internetových stránek Komise poskytuje příležitost pro všechny subjekty tohoto odvětví informovat Evropskou komisi o tom, co očekávají od jednotného evropského nebe, a vyjádřit se k možnostem a časovým plánům. Komise hodlá využít doporučení tohoto orgánu nejen k řízení legislativních iniciativ, ale také ke svým investicím do normalizace, výzkumu a infrastruktury (http://ec.europa.eu/transport/modes/air/single_european_sky/consultation_body_en.htm).

5.4 V novém legislativním balíčku Komise navrhuje posílit kontrolní a sankční mechanismy. Vzhledem k tomu, že Komise je správcem a nese konečnou odpovědnost za systém sledování výkonnosti, EHSV důrazně podporuje návrh Komise, aby členové orgánu pro kontrolu výkonnosti byli jmenováni přímo Komisí s cílem zajistit jeho nezávislost.

6. Konkrétní připomínky

6.1 Nejlepším regulátorem je hospodářská soutěž, ale tento aspekt je v poskytování základních služeb řízení letového provozu naprosto opomíjen. Z realistického pohledu by v krátkodobém či střednědobém horizontu nebylo možné uvažovat o zavedení hospodářské soutěže do všech služeb řízení letového provozu. V analýze Komise se uvádí, že hlavní letové provozní služby jsou přirozenými monopoly, alespoň v rámci současných technologií. Vzhledem k neexistenci hospodářské soutěže je o to větší význam silné a účinné hospodářské regulace těchto monopolních poskytovatelů, která by hospodářskou soutěž nahrazovala. EHSV proto podporuje návrh implicitně obsažený v SES II+, aby Komise byla skutečným evropským hospodářským regulačním orgánem uspořádání letového provozu.

6.2 Cílem prvního balíčku SES z roku 2004 bylo zavést tržní mechanismy pro poskytování podpůrných služeb s cílem zlepšit jejich účinnost. V praxi se to příliš neodrazilo, ačkoli ve dvou případech, kdy byla tato opatření přijata, a to ve Švédsku a ve Spojeném království, byly výsledky pozitivní (jeden z poskytovatelů letových navigačních služeb odhadl úspory na přibližně 50 % oproti internímu poskytování podpůrných služeb).

6.3 Podpůrné služby, jako je meteorologie, letecké informace, komunikace, navigace nebo přehled nabízejí praktičtější řešení. V oblasti uspořádání letového provozu a mimo ni existuje řada společností, které by tyto služby mohly poskytovat. Poskytování těchto služeb lze rozdělit mezi několik poskytovatelů v zájmu větší konkurence, anebo, jak například nedávno navrhl Eurocontrol ve své analýze konceptu „centralizovaných služeb“, je přidělit jedinému poskytovateli (nebo jejich skupině), který by mohl pracovat pro několik hlavních poskytovatelů.

6.4 Komise je toho názoru, že za účelem zvýšení účinnosti v poskytování podpůrných služeb by měly být zavedeny tržní mechanismy. Ve svém legislativním balíčku Komise navrhuje pokračovat v oddělování některých z výše uvedených podpůrných služeb a jejich otevření trhu. Většina z oblastí uvedených v původním seznamu potenciálních centralizovaných služeb, které navrhl Eurocontrol a jež se týkají správy údajů, by mohla být poskytována subjekty mimo oblast uspořádání letového provozu. Z toho důvodu by se mělo uvažovat o zvaní i uchazečů o veřejné zakázky, kteří nepatří mezi stávající poskytovatele letových navigačních služeb, aby byl zaveden prvek hospodářské soutěže, zvláště konkurenčnější zadávání veřejných zakázek.

6.5 Příčinou řady obtíží spojených s prováděním jednotného evropského nebe jsou problémy, s nimiž se setkávají vnitrostátní dozorové orgány: nepostačující zdroje, chybějící odborné znalosti a nedostatečná nezávislost jak na veřejných orgánech, tak na poskytovatelích letových navigačních služeb. Pokud tyto nedostatky nebudou vyřešeny, značně ohrozí vytváření jednotného evropského nebe. Jelikož je vnitrostátních dozorových orgánů stejně tolik jako poskytovatelů řízení letového provozu, jistá regulace, např. na základě funkčních bloků vzdušného prostoru, by zlepšila jak provázanost, tak prosazování jednotného evropského nebe a přispěla by ke snížení nákladů na dohled, které nesou uživatelé a nakonec spotřebitelé.

7. Odstranění roztržitosti evropského systému uspořádání letového provozu

7.1 Nové vymezení funkčních bloků vzdušného prostoru má za účel omezit roztržitost vzdušného prostoru prostřednictvím nastolení spolupráce mezi poskytovateli letových navigačních služeb a optimalizací organizace a užívání vzdušného prostoru a tras přes větší oblasti, díky čemuž přinesou úspory z rozsahu efekt synergie.

7.2 I když členské státy a jejich poskytovatelé letových navigačních služeb vyvinuli značné úsilí za účelem vytvoření funkčních bloků, podstatný pokrok není uspokojivý. Bylo ohlášeno devět funkčních bloků vzdušného prostoru, ale ani jeden z nich není plně funkční a zdá se, že většina má za účel plnit oficiální požadavky místo rozvíjení synergií a úspor z rozsahu.

7.3 Skutečný rozvoj funkčních bloků vzdušného prostoru, na rozdíl od pouze institucionálního rozvoje, byl často blokován z důvodu obav, že by se snížil tok příjmů z poplatků za letovou navigaci v některých případech o více než 30 %, pokud by byly tyto novinky zavedeny a služby by byly zracionalizovány např. prostřednictvím zkrácení tratí. Členské státy se navíc setkávají se silným odporem ze strany personálu, který chce udržet stávající počet zaměstnanců. Tato nejistota je pochopitelná, ale je neopodstatněná. Účinnější uspořádání letového provozu prostřednictvím vytvoření nikoli pouze formálně existujícího jednotného evropského nebe spolu s rychlým technologickým pokrokem lépe zajistí neustálý růst letecké dopravy v Evropě, zachová pracovní místa a svěří větší odpovědnost řídicím letového provozu, jejichž funkce bude více manažerská a bude klást větší důraz na dohled.

7.4 Kromě toho se v zájmu stávajících monopolů začal používat argument státní svrchovanosti s tím, že je třeba v evropském vzdušném prostoru chránit vojenskou infrastrukturu, cíle a činnosti. Skutečné vojenské potřeby jsou v rámci projektu jednotného evropského nebe oprávněně chráněny, nicméně přesnou hranici mezi odůvodněnými požadavky a nadbytečnou ochranou národních zájmů se často daří zastít. Existují příklady delegování vzdušného prostoru, které nejsou z hlediska národní suverenity skutečně problematické.

V odvětví letectví byla úspěšně privatizována hlavní národní letiště, která jsou nyní v přeshraničním vlastnictví. Uspořádání letového provozu je především infrastrukturní službou a v Evropě existuje řada příkladů či plánovaných přeshraničních privatizací klíčových infrastrukturních služeb v oblasti energetiky, včetně citlivé oblasti výroby jaderné energie, telekomunikací, vodohospodářství atd. Jeden částečně privatizovaný evropský poskytovatel letových navigačních služeb je ve skutečnosti částečně vlastněn subjektem, který nepředstavuje národní zájmy.

7.5 EHSV uznává záměr Komise nadále postihovat členské státy v případě porušování předpisů týkajících se funkčních bloků vzdušného prostoru, zvláště v těch případech, kdy nebude v nadcházejících měsících prokázán jasný reformní pokrok. Ačkoli koordinované provádění jednotného evropského nebe všemi členskými státy pod vedením Komise je zdaleka nejvhodnější volbou, v případě nedodržování pravidel by se mělo rozhodným způsobem a jako poslední prostředek využívat řízení pro neplnění povinností. Komise rovněž správně pokračuje v dodržování svého závazku týkajícího se přijetí organizačních modelů funkčními bloky vzdušného prostoru, které budou vhodné pro integrovanější evropskou síť provozního systému.

7.6 EHSV podporuje návrh Komise uvedený v tomto legislativním balíčku, jenž spočívá v dalším rozvoji konceptu těchto bloků tak, aby poskytovatelům letových navigačních služeb více zvyšoval výkonnost a aby pro ně představoval flexibilní nástroj založený na průmyslových partnerstvích, proto, aby bylo možné splnit cíle stanovené v systému sledování výkonnosti jednotného evropského nebe.

8. Úloha Eurocontrolu

8.1 Eurocontrol má nadále důležitou úlohu při provádění jednotného evropského nebe. Původně byl zřízen za účelem poskytování kolektivního systému řízení letového provozu v šesti evropských státech, ale v průběhu let začal dostávat velký počet dalších úkolů. Se zavedením jednotného evropského nebe by se měl Eurocontrol znovu zaměřit na svůj základní úkol, jímž je koordinace poskytování služeb.

8.2 EU a Eurocontrol za účelem lepší koordinace své činnosti podepsaly v roce 2012 dohodu na vysoké úrovni⁽¹⁴⁾, v níž se uznává, že Eurocontrol může přispět k zavedení účinného evropského uspořádání letového provozu tím, že podpoří jednotný regulační orgán uspořádání letového provozu jmenovaný EU, tedy konkrétně Komisi. V této souvislosti bude Eurocontrol nadále podporovat Komisi a Evropskou agenturu pro bezpečnost letectví v tvorbě relevantních předpisů a nařízení.

8.3 Byly již přijaty rozsáhlé kroky a v roce 2013 byla zahájena závěrečná část procesu reformy Eurocontrolu. Zůstává i nadále mezivládní organizací a jeho ústava a rozhodovací orgány (např. prozatímní rada) dosud neodrážejí výsledky nedávných reformních změn. Komise podporuje probíhající reformu Eurocontrolu, která se zaměřuje na řízení a provoz evropské sítě uspořádání letového provozu. EU již uznala zvláštní význam této funkce, když Eurocontrol pověřila vykonáváním úkolů manažera struktury zřízených na základě právních předpisů o SES. Tento vývoj by měl být podporován v plném souladu s právním rámcem jednotného evropského nebe a zaváděním programu SESAR. Bez změny v řízení navíc tuto organizaci nelze více přiblížit k podobě organizace vedené daným odvětvím.

8.4 Systém sledování výkonnosti má pro dokončení jednotného evropského nebe klíčový význam a odpovědnost za přezkoumání prognóz letového provozu a jednotkových sazeb členských států EU by měla přejít z rozšířeného výboru Eurocontrolu na orgán pro kontrolu výkonnosti, jenž by je měl jménem Komise kontrolovat. Jelikož rozšířený výbor podává zprávy prozatímní radě Eurocontrolu, a tedy členskými státy EU, navrhovaný převod přezkoumání prognóz letového provozu a jednotkových sazeb na orgán pro kontrolu výkonnosti by lépe odpovídal systému sledování výkonnosti a byl by v souladu s navrhovanou úlohou Komise jako evropského hospodářského regulátora uspořádání letového provozu. Přezkoumání prognóz letového provozu a jednotkových sazeb členů Eurocontrolu mimo EU, které se rovněž provádí v rámci systému sledování výkonnosti jednotného evropského nebe, by měl nadále uskutečňovat rozšířený výbor.

8.5 Komise pověřila Eurocontrol, aby vykonával funkci manažera struktury vzdušného prostoru pod vedením správní rady manažerů struktury vzdušného prostoru. Funkce manažera struktury vzdušného prostoru již prokazuje svou užitečnost.

⁽¹⁴⁾ <http://register.consilium.europa.eu/pdf/cs/12/st13/st13792.cs12.pdf>.

8.6 Koncept průmyslového partnerství za účelem lepšího poskytování služeb by měl být chápan jako cíl, který by byl v souladu i s budoucí reformou Eurocontrolu. Tak by se poskytovatelé letových navigačních služeb a uživatelé vzdušného prostoru podíleli na funkci manažera struktury vzdušného prostoru jako společný podnik. Tento model zajišťuje oddělení od regulačních subjektů, jelikož manažerovi struktury vzdušného prostoru bere úlohu mezivládní organizace, která by dohlížela na soubor vnitrostátních bloků vzdušného prostoru, a orientuje ho na racionálnější koordinaci letových navigačních služeb, zaměřenou na vytvoření účinnější a nákladově efektivnější evropské sítě vzdušného prostoru, která si bude zaslouhovat název jednotné evropské nebe.

8.7 EHSV vítá návrh Komise obsažený v tomto legislativním balíčku, týkající se posílení úlohy manažera struktury vzdušného prostoru a založený na zracionalizované správě, která uděluje hlavní úlohu tomuto odvětví – poskytovatelům letových navigačních služeb, uživatelům vzdušného prostoru a letištím.

9. Úloha Evropské agentury pro bezpečnost letectví (EASA) v uspořádání letového provozu

9.1 Evropská agentura pro bezpečnost letectví má zásadní význam pro politiku bezpečnosti letectví od roku 2002, přičemž jejím cílem je dosáhnout vysoké a jednotné úrovně bezpečnosti a pokročit v plnění obvyklých cílů EU, jimiž jsou rovné podmínky, volný pohyb, ochrana životního prostředí, vyhýbání se zdvojování právních předpisů, prosazování pravidel ICAO ⁽¹⁵⁾ atd.

9.2 Legislativa vyzývá Komisi, aby navrhla změny za účelem odstranění překrývání v nařízeních, jakmile budou stanovena odpovídající prováděcí pravidla této agentury.

9.3 U uspořádání letového provozu byla situace odlišná v tom, že se rozlišovalo mezi „bezpečnostními“ pravidly a pravidly „netýkajícími se bezpečnosti“. To bylo dáno důležitými úkoly, které Eurocontrol stále ještě plní v oblastech, které se bezpečnosti netýkají.

9.4 S tím, jak se blíží spuštění projektu SESAR, hrozí, že se problém sladění různých technických pravidel vyhrotí, protože všechny související technologie a koncepce musí regulační systém usnadnit nebo jejich používání určit jako povinné. V rámci EASA je třeba mít jednotnou regulační strategii, strukturu pravidel a postup konzultací.

9.5 Komise navrhuje v tomto balíčku opatření odstranit překrývání předpisů o SES a EASA a následně rozdělit činnost mezi jednotlivé instituce. Komise by se tedy měla zaměřit na klíčové otázky hospodářské regulace, kdežto agentura EASA by měla koordinovaným způsobem zajišťovat tvorbu všech technických pravidel a dohled nad nimi, přičemž bude vycházet z odborných poznatků Eurocontrolu.

10. Sociální dialog

10.1 Otázku sociálního dialogu je třeba naléhavě řešit spolu se všemi zainteresovanými subjekty v hodnotovém řetězci letectví, jak je uvedeno v nedávném průzkumném stanovisku EHSV ⁽¹⁶⁾ k tématu Jednotné evropské nebe II+. Pro provádění jednotného evropského nebe má zásadní význam.

10.2 V této souvislosti je třeba usilovat o vytvoření celounijních standardů s cílem zajistit pracovní místa a kvalitu v oblasti letecké dopravy. Proto je pátý pilíř jednotného evropského nebe rozhodující pro přiměřené zohlednění výzev v oblastech zaměstnanosti, mobility pracovníků, změn v řízení lidských zdrojů a dalšího vzdělávání. Sociální dialog by měl být proto posílen a neměl by se týkat pouze odvětví řízení letového provozu, nýbrž by měl zpřístupněn dalším sociálním partnerům kromě letových navigačních služeb, jakož i debatám o sociálních dopadech na zaměstnance letových navigačních služeb, podniků v oblasti letecké dopravy a letišť, a otázce, jak lze celkově zajistit pracovní místa v odvětví letecké dopravy.

V Bruselu dne 11. prosince 2013

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽¹⁵⁾ Mezinárodní organizace pro civilní letectví.

⁽¹⁶⁾ Úř. věst. C 198, 10. 7. 2013, s. 9.

ISSN 1977-0863 (elektronické vydání)
ISSN 1725-5163 (papírové vydání)

Úřad pro publikace Evropské unie
2985 Lucemburk
LUXEMBURSKO

CS